Fränkel

AENEAE

COMMENTARIUS POLIORCETICUS

RUDOLPHUS HERCHER

RECENSUIT ET ADNOTAVIT

BEROLINI
APUD WEIDMANNOS
MDCCCLXX.

THEODORO MOMMSENO

PRAEFATIO.

Qui recenti memoria de Aeneae oratione existimarunt, Ioannes Iacobus Reiskius, Conradus Orellius, denique docti homines qui Turici commentarium Poliorceticum ediderunt, etsi verbis inter se discrepant, attamen unum illud idemque sonant, agrestem esse Aeneam et haesitantem lingua. cavillatur Orellius 'scriptorem castrensem adeoque de verborum delectu, tersi politique sermonis elegantia et orationis colore parum sollicitum;' agnoscere sibi Turicenses videntur 'militarem neglegentiam, pleonasmos, sententias male iteratas, anacoluthias, alias enormitates'; Reiskius, postquam degustavit Aeneam, relicto et reiecto libello indignabundus insequitur hominem 'inficetum, soloecum, qui animi sensa non proloqui norit, sed obscure indicet, veluti aenigmata proponeret et Graece loqui nesciret.'

Horum nihil quicquam in Aeneam cadere intelleget qui sine praeiudicata opinione ad hanc quaestionem accedere velit. nimirum illud veteribus hominibus patebat non secus ac nostratibus, debere qui artis praecepta tradere vellet ita scribere, ut simplici via et aperta legentium mentes alliceret, non ut sordibus et caligine sibi aditum ipse obstrueret. neque ego eo tempore, quo Aeneam vixisse omnes sciunt, hoc est, quarto ante Christum saeculo, ad eiusmodi librum conscribendum quemquam aggressum esse puto, qui dilucide planeque scribere nesciret. constat Aeneam non mediocriter olim ab artis bellicae intellegentibus laudatum esse. quod qui fieri potuerit non perspicio, si ille eas res, quarum usum popularem et civilem esse volebat, verbis parum idoneis obscurasset. certe Cineam Thessalum, quem Aeneae commentarios in epitomen redegisse

Aelianus auctor est, periculum fecisse in contrahendis verbis inconditis ac paene ridiculis vix mihi persuadebo. neque impeditum sermonem monstrant quae ex Aenea Polybius derivavit. non dico hominem oratione maxime limatum et subtilem diligenter cavisse ne in transscribendo Aenea suam aliquam proprietatem admisceret (nam dubium non est quin removerit hiantes vocalium concursus), sed illud nego, ea, quae emendate et distincte scripta apud Polybium extant, ab Aenea non sine soloecismis et sententiarum tenebris concepta fuisse. sed certiorem testem ipsum Poliorecticum habeo. in hoc enim etsi cuiusvis generis foeditates propositae sunt, vocabula deformia et prava, orationis membra disiuncta et disiecta, sententiae perversae et imperfectae, verborum sententiarumque inepta interpretamenta, ex eodem tamen et sparsae et continuae sententiae eminent, quibus qui velit facile intelleget valuisse Aeneam scribendo et usum esse genere dicendi eodem fere, quod in scriptoribus eius aequalibus, velut in Xenophonte, abunde cognovimus, emendato et Graeco, puro et candido, temperato et aequabili. eiusmodi inconstantiam et quasi duplicitatem in uno homine statuere absurdum est. nam qui semel scisset exculta oratione uti, descivisse subinde a semet ipso et ad rusticitatem delapsum esse parum credibile est. itaque quod aequabilitatem illam, ut dixi, non semel infringi videmus, non Aeneam, si sapimus, eius rei rationem reddere iubebimus, sed saevientem fortunam incusabimus, quae criticos homines exanimare solet, sed librariorum petulantiam et stupiditatem, sed garrulos vanosque interpolatores. neque enim probabilem causam reperio, cur Aeneae librarios praeter ceteros integros et religiosos fuisse existimem, nec cur, quae in quovis vetere libro casui et librariis tribuere solemus, in uno Poliorcetico ab ipso scriptore commissa ac paene praemeditata esse dicam. ac liceat hoc loco mirari interpretes quos supra nominavi, quod, cum non pauca librariorum vitia feliciter eluissent, in medio cursu consistere et orationis prodigia in Aeneam quam in istos conicere maluerunt.

Haec fundamenta posui, in quibus veriorem Aeneae imaginem constituerem. in quo negotio efficiendo operam dedi, ut nec perpetuarios imitarer coniectores, qui ubicunque ad vitiosum locum alliserunt, suam illam consuetudinem tenent, ut non sine coniectura eum dimittant, neque illos, qui, quoniam in ea opinione sunt, non posse fieri quin succedat plura tentanti, eidem loco nubem coniecturarum offundere solent. periculose coniectanti veniam dabunt qui-

cunque corpori similiter ulcerato manum admoverunt. nam inter ceteros provideo fore qui excusare nolint quod non cutem solum raserim Aeneae sed ad ima viscera descenderim. his testor meminisse me in Coeranidum prooemio pro *γράμμασι παρ᾽ οἴκοις* lineola adiecta effici id quod a principio fuit *γράμμασι ΠΑΡΘΙΚΟΙΣ*, et in verbis Apollodori (II 6, 3) *Ἡρακλῆς δὲ Συλέα ἐν αὐλίδι τοὺς παριόντας ξένους σκάπτειν ἀναγκάζοντα ἀπέκτεινε* unius literae mutatione fieri *ἐν Φύλλιδι*, id quod confirmatur Socraticarum epistolarum tricesima, in qua haec sunt, *Συλέα δὲ περὶ τὸν Ἀμφιπολιτικὸν τόπον ὑφ᾽ Ἡρακλέους ἀπολέσθαι καὶ δοθῆναι Δικαίῳ τῷ Συλέως ἀδελφῷ τὴν Φύλλιδα χώραν.* item testor, in optatis mihi fuisse sanare Aeneam non quacunque ratione sed manu modesta et verecunda, ac multum laboris in istam abstinentiam impensum fuisse. verum et illud testor, aliter in alio scriptore agendum esse et magnis vulneribus fortia medicamina posci. quodsi delicatuli isti pacem facere nolint, valeant; vel potius, ne nimis praefracte eos dimisisse videar, remedium iis reperiam, quo audaciam meam lenire et mitigare possint. Irmiscus, patulus Herodiani interpres, postquam adnotavit Henricum Stephanum IV 2, 8 proprio Marte inseruisse *δὲ* particulam, quasi placaminis loco addit 'lenius fuerit *δ᾽* per apostrophum.' subtrahant igitur isti coniecturis meis vocales apponantque apostrophos, sicubi potuerint.

De Casauboni opera in Aenea collocata adhuc ea fere innotuerant quae ipse in notis suis diserte significaverat. itaque, ut tandem fides eius prompta expositaque esset, accuratius in codicem Parisinum 2443 inquisivi, ex quo ille Aeneae libellum primus edidit. benignissime me in hac re adiuverunt Paulus Leo, theologus Graece doctissimus mihique familiarissimus, et Carolus Morellus, vir eruditissimus et in excutiendis codicibus multum et saepe versatus, cuius gratiam mihi conciliavit Theodorus Mommsenus. intellexi, de quo non dubitaveram, Casauboni codicem, ut Parisinos 2425 et 2522, fluxisse ex Mediceo eumque inter describendum ab Angelo Bergicio passim correctum esse, ipsum Casaubonum longe plura tacite correxisse.

Mediceum codicem plut. LV 4 (*M*), quem Iacobus Gronovius pro illius aetatis ratione satis accurate excerpserat, in meos usus contulit Iosephus Müllerus, homo oculatissimus, qui atram diem dicere assolet, qua nihil variarum lectionum enotaverit. pauca quaedam, ut omnis dubitatio tolleretur, relegit Gustavus Partheius. duo codicis

folia perforata esse dixi ad XVIII 20. quod factum esse post saeculum sextum decimum ex libris Parisinis perspicitur, qui ex integro Mediceo descripti sunt.

Vaticanum codicem a Gesnero significatum frustra quaesivi.

In extremo libello, ne quid instrumenti critici deesset, adieci quae Iulius Africanus ex Aenea habet. ediderat ex corruptissimo codice Thevenotus cum ceteris Cestorum reliquiis. ego, cum meliora aliunde sperassem, inspectis libris Parisinis et Monacensibus incredibiliter cecidi animo, et non sine magno meo dolore intellexi, Iulii orationem paene iisdem mihi vitiis repetendam esse, quibus qui Thevenotiana utuntur, offensionem et fastidium habent. neque enim, cum Aeneae, non Iulii commodis prospiciendum esset, agere quidquam licebat, nisi ut Iulium ita repraesentarem, qualis codicum meorum fide et auctoritate propagatus esset. ex his igitur contexui et paulo puriora Thevenotianis et aeque salebrosa, ut futuro Iulii editori nullum fere oneris sui officium reliquum fecerim.

Reiskii ad Aeneam animadversiones ineditas ut publici iuris facerem, libenter et facile mihi concessit Bruunius, summus bibliothecae Havniensis praefectus. huius non cautam et moderatam sed profusam liberalitatem gratissimo animo prosequor.

Meieri observationes in Aeneam praemissae sunt indici scholarum aestivarum universitatis Halensis a. 1835. extant item in eius Opusculorum Academicorum vol. II. p. 292—306. annis proximis superioribus Aeneam tractaverunt Hauptius Kirchhoffius Meinekius in Hübneri Herma. Hertlinus de Aenea disputavit in programmate scholastico, quod Werthemii edidit anno MDCCCLIX.

Scripsi Berolini pridie Nonas Iul. a. MDCCCLXX.

ISAACI CASAUBONI

PRAEFATIO.

Quum in omnibus, paullo saltem instructioribus et nobilioribus Europae bibliothecis multa hodieque Graecorum qui de re militari aut machinis bellicis scripserunt extent monumenta, nullum e cunctis minus est in vulgus notum, quam istud hactenus fuit, quod in ditissima Christianissimi Regis libraria inventum descripsimus et in generosae pariter atque eruditae iuventutis gratiam vulgavimus. Nam Athenaei quidem, Heronis, Apollodori, Philonis, Iulii Africani, item Mauricii Leonisque Augustorum, nec non aliorum, qui adhuc supersunt eius generis scriptores ad hanc diem inediti, docti viri non pauci mentionem in scriptis suis fecerunt, eorumque libros sibi lectos ostenderunt. Aeneae vero huius qui meminisset, neotericorum praeter unum Turnebum, qui in Adversariis semel atque iterum nominat, inveni neminem. Conradi Gesneri indicio didicimus, huius libri exemplar in Vaticana Romae servari. Quod si me non fallit coniectura, e Romano codex regius manavit, quamquam is non Romae fuit descriptus, sed in hac ipsa urbe, manu Angeli Bergicii, hominis Cretensis, qui ante annos duntaxat sexaginta ex alio exemplari, allato ex Italia, quod nescimus cuius fuerit, regium charactere elegantissimo depinxit, et inter ceteros libros Bibliothecae Graecos dedicavit, quos Franciscus Magnus, parens ille Musarum ac disciplinarum instaurator, et Henricus II Fr. F. in Italia sibi et Graecia conquiri vel describi iusserunt. Porro hic scriptor non illos solum universos, quos modo nominavi, vetustate longe superat, verum etiam Graecorum

omnium, qui de rei militaris scientia aliquid serio scripserunt, pene fuit primus. Nam Aelianus, homo eruditissimus, qui Traiani et Hadriani temporibus vivebat, quum ab ultima antiquitate disciplinae Tacticae auctores repeteret, secundum Homerum et eos, qui Homeri *Τακτικὴν* exposuerant, AENEAM ante omnes recenset. et addit Aelianus, Thessalum Cineam, prudentissimum illum Pyrrhi Regis amicum et consiliarium, Aeneae Commentarios *Στρατηγικοὺς* sive de iis quae ad Imperatoris officium pertinent in compendium redegisse. Id operis non solum apud Graecos, sed etiam apud Romanos in magno quondam pretio fuisse comperior. Nam Romani proceres, quos alibi dicebamus rei bellicae scientiam ex historiarum maxime et Tacticorum lectione, quo tempore in provincias cum imperio proficiscebantur, solitos fuisse sibi comparare, ad *Κύρου παιδείαν* Xenophonteam Tactica scripta Aeneae sive Cineae Epitomen adiungebant, eamque diligentissime legebant. Cicero in epistola quadam ad Papirium Paetum: *Summum me ducem literae tuae reddidere. plane nesciebam te tam peritum esse rei militaris. Pyrrhi te libros et Cineae video lectitasse. itaque obtemperare cogito praeceptis tuis.* et mox: *Nescis quo cum imperatore tibi negotium sit. Κύρου παιδείαν, quam contriveram legendo, totam in hoc imperio explicavi.* Ex iis, quae diximus, de summa huius scriptoris vetustate potest constare: nam Cineas Epicurum Athenis docentem audivit, ut significat M. Tullii De senectute liber. Epicurus autem Athenas commigravit circa finem Olympiadis CXVIII. Idem Cineas anno altero Olympiadis CXXV legatus Romam missu Pyrrhi venit. Aeneam vero, e cuius scriptis uberrimis Epitomen suam Cineas confecit, ipso Cinea vetustiorem aliquot saltem annis fuisse nemo, opinor, negaverit. Ut non abs re possit dubitari, sitne hic ille Aeneas Stymphalius, Arcadum imperator, qui, sicut testatur Xenophon in septimo *Ἑλληνικῶν*, circa tempora belli, quod adversus Phliasios ab Achivis et Arcadibus anno altero Olympiadis centesimae tertiae gestum est, vivebat, et res Arcadum non sine laude fortitudinis et prudentiae administrabat. Memoratur et alius item Aeneas Stymphalius Xenophonti ab eo diversus de quo dicimus. fuit enim hic aetate aliquanto prior; qui ut in quarto Anabaseως scribitur, Cyro militavit, et in ea expeditione periit, anno ultimo Olympiadis nonagesimae quartae. idioma sane Peloponnesiorum ac nominatim Arcadum probe sibi notum fuisse capite XXVII de voce *πάνειον* agens noster hic Aeneas ostendit. equidem, ut pro vero affirmare hoc non ausim, ita de eo nullus dubito, Aeneam hunc

aut aequalem illorum temporum fuisse, aut non longo certe intervallo ab illis abfuisse. Argumento sit etiam illud, quod machinas obsidionales commemorans, quae Aristotelis aetate, ut ipse scribit, frequentius paullo usurpari a Graecis hominibus incipiebant, arietis quidem et ἀντικριοῦ, nec non catapultae et testudinis, saltem leviter meminit; helepoleos vero et πετροβόλων manganorum ac similium, quae non ita multo post sunt inventa, nullam facit mentionem. Iam quum soleat auctor iste praecepta sua illarum rerum, quae antea contigissent, exemplis illustrare, non temere ullum toto libro gestum reperias, quod decima supra centesimam Olympiade non sit prius atque antiquius. Vel illa sane quae de vetustissimo Locridum virginum instituto aetate adhuc sua servato narrat hic scriptor capite XXXI summam hominis sine controversia vetustatem arguant. Quoniam autem Aeneae nomen non hodie atque heri, ut initio dicebamus, sed ab aliquot retro saeculis vulgo ignorabatur, librarius, qui regium codicem descripsit, sive potius Critici illi, qui vetustiora regio exemplaria recensuerant, titulum libro ancipitem praescripserant, *ΑΙΝΕΙΟΥ Η ΑΙΛΙΑΝΟΥ.* Nos sine cunctatione vocem vitio adiectam sustulimus. Nam verum germanumque Aeneae opus hoc esse, non Aeliani, certa atque indubitata etiam Polybii auctoritate possumus confirmare. Scribit Polybius libro x. de signis disserens per sublatas faces dari olim solitis (πυρσοὺς et φρυκτοὺς Graeci vocant) Aeneam in suis de re militari Commentariis super eo argumento multa observasse. idem prorsus hic quoque scriptor de se testatur, qui propterea rationem attollendi faces in hoc scripto praetermittere se ait, quia alio in opere multis ea de re tractarit, ad quod lectorem reiicit, ne, ut ait, bis idem scribere cogatur. Verba illius sunt capite VII. *ὡς δὲ δεῖ τοῦτο γίνεσθαι καὶ ὡς αἴρειν τοὺς φρυκτούς, ἐν τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ πλειόνως εἴρηται. ὅθεν δεῖ τὴν μάθησιν λαμβάνειν, ἵνα μὴ δὶς περὶ τῶν αὐτῶν γράφειν συμβῇ.* Quod autem ait Polybius scripsisse Aeneam *ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ,* DE IIS, QVAE AD IMPERATORIAM ARTEM PERTINENT, COMMENTARIOS, is fuit generalis titulus omnium librorum, quos de universa re militari Aeneas composuerat. Aelianus appellat *ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ.* Operis vero singulae partes inscriptiones sibi proprias habuerunt. Nam verbi gratia pars haec, quae de toleranda obsidione agit, *Πολιορκητικὸν ὑπόμνημα* inscribitur. Sic illa pars, quae erat de bellorum apparatibus, *Παρασκευαστικὸν ὑπόμνημα* indicem

fuit nacta. Auctor ipse *Παρασκευαστικὴν βίβλον* nominat, ut capite VII et VIII; interdum *Παρασκευαστικὸν* simpliciter, omissa voce *ὑπόμνημα*, ut capite XX; alibi *Ποριστικὴν βίβλον*, ut capite XIV, nisi tamen aliter accipiendum. Simillime pars illa, in qua Aeneas de re castrensi tractaverat, *Στρατοπεδευτικὴ βίβλος* fuit inscripta, quod e capite XXI discimus. idem de reliquis etiam partibus est censendum. Auctor est Suidas scripsisse Aeneam *περὶ τῶν στρατηγημάτων ὑπόμνημα*. Sed est illius grammatici *μνημονικὸν* peccatum: locum enim Polybii, quem in animo habebat, corrumpit, et Strategica confundit cum Stratagematis, quae non parum diversa esse argumenta norunt qui literas Graecas vel summatim et *ἀκροθιγῶς* attigerunt. Vide Iulii Frontini praefationem in librum quartum suorum. Alium praeterea librum scripserat Aeneas, exempla continentem diversorum eventorum, maxime autem, ut arbitror, rerum bellicarum, cui titulum indiderat *ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ*, de quo dicturi sumus ad caput XXXVIII. Atque haec sunt, quae de Aenea et eius scriptis habemus comperta. Cui viro tantum vetustas tribuit, ut pleraque illius in sua scripta ad verbum transferrent qui post ipsum de re militari aliquid componebant. Exemplo erit Iulius Africanus, doctus cum primis et antiquus scriptor, quem ex hoc ipso Commentario multa capita *ἔπος πρὸς ἔπος* descripsisse iisque usum pro suis in libro De bellorum apparatibus suis locis infra probabimus. Postremo lectores monitos volumus, regium codicem, quo uno sumus usi, fideliter a nobis in hac editione fuisse expressum, nisi quod mendorum portenta, de quibus dubitari non poterat, prope infinita sustulimus. Qui meliora exemplaria nacti fuerint, ii vel conatus nostros adiuvent vel certe quod nos optavimus ipsi perficiant, atque ut boni patres familias publicam rem literarum candido animo augeant.

ΑΙΝΕΙΟΥ

ΤΑΚΤΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΧΡΗ ΠΟΛΙΟΡΚΟΥΜΕΝΟΥΣ ΑΝΤΕΧΕΙΝ.

*Ὅσοις τῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς αὑτῶν ὁρμωμένοις χώρας
ὑπερόριοι τε ἀγῶνες καὶ κίνδυνοι συμβαίνουσιν, ἄν τι σφάλμα
γένηται κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλασσαν, ὑπολείπεται τοῖς περι-
γιγνομένοις αὐτῶν οἰκεία τε χώρα καὶ πόλις, ὥστε οὐκ ἂν
ἄρδην πάντες ἀναιρεθεῖεν· τοῖς δὲ ὑπὲρ τῶν μεγίστων μέλ-* 2
*λουσι κινδυνεύειν, ἱερῶν καὶ πατρίδος καὶ γονέων καὶ τέκνων
καὶ τῶν ἄλλων, οὐκ ἴσος οὐδ᾽ ὅμοιος ὁ ἀγών ἐστιν, ἀλλὰ
σωθεῖσι μὲν καὶ καλῶς ἀμυναμένοις τοὺς πολεμίους φοβεροὺς
τοῖς ἐναντίοις καὶ δυσεπιθέτους εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον εἶναι,
κακῶς δὲ προσενεχθεῖσι πρὸς τοὺς κινδύνους οὐδεμία ἐλπίς
σωτηρίας ὑπάρχει. τοὺς οὖν ὑπὲρ τοσούτων καὶ τοιούτων* 3
*μέλλοντας ἀγωνίζεσθαι οὐδεμιᾶς παρασκευῆς καὶ προθυμίας
ἐλλιπεῖς εἶναι δεῖ, ἀλλὰ πολλῶν καὶ παντοίων ἔργων πρό-
νοιαν ἐκτέον, ὅπως διά γε αὑτοὺς μηδὲν φανῶσι σφαλέντες·*

ΑΙΛΙΑΝΟΥ ΤΑΚΤΙΚΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΩΣ ΧΡΗ ΠΟΛΙΟΡΚΟΥΜΕΝΟΥΣ ΑΝΤΕΧΕΙΝ **M**, *Αἰνείου ἢ αἰλιανοῦ τακτικόν τε καὶ πολιορκητικὸν ὑπόμνημα περὶ τοῦ πῶς χρὴ πολιορκουμένων* (sic) *ἀντέχειν* codex Casauboni.

1. *αὑτῶν* Hertlinus: *αὐτῶν M.*

3. *περιγινομένοις M.* feci *περιγιγνομένοις.* frustra Orellius *περιγενομένοις.*

4. *οἰκεῖα M.*

καὶ πόλις codex Casauboni, quantum ego opinione auguror, librarii correctione. *καὶ πόλις καὶ πατρίς M*, quod ferrem, nisi praecederet *οἰκεία χώρα.*

5. *ἀναιρεθείησαν M.* scripsi *ἀναιρεθεῖεν.*

7. *ὁ ἀγών* Hauptius: *ἀγών M.* Procopium de Bello Gothico I 3 ita interpretes adhuc loqui voluerunt, *ἀνθρώπων γάρ, ἣν μὴ ἐκ τοῦ ἀντιπάλου συσταίη, οὐδὲ τὴν νίκην εὐπρεπῆ φέρει.* recte Parisinus Regius 1038 *ἀγών* pro *ἀνθρώπων.*

ἀλλὰ σωθεῖσι μὲν – εἶναι] Excidit verbum finitum.

11. *ὑπάρχει* Hertlinus: *ὑπάρξει M.*

12. *οὐδὲ μιᾶς M.*

14. *αὑτούς* Turicenses: *αὐτούς M.*

7 *ἂν δὲ ἄρα τι σύμπτωμα γένηται, ἀλλ' οἵ γε λοιποὶ τὰ ὑπάρ-
χοντα εἰς ταὐτὸ ποτὲ καταστήσειαν ἄν, καθάπερ τινὲς τῶν
Ἑλλήνων εἰς τὸ ἔσχατον ἀφικόμενοι πάλιν ἀνέλαβον ἑαυτούς.*
1 *Τὴν οὖν τῶν σωμάτων σύνταξιν σκεψάμενον πρὸς τὸ μέ-
γεθος τῆς πόλεως καὶ τὴν διάθεσιν τοῦ ἄστεως καὶ τῶν φυ-
λάκων τὰς καταστάσεις καὶ περιοδείας, καὶ ὅσα ἄλλα σώμασι
κατὰ τὴν πόλιν χρηστέον, πρὸς ταῦτα τοὺς μερισμοὺς ποιη-*
2 *τέον. τὰ μὲν γὰρ ἐκπορευόμενα δεῖ συνετάχθαι πρὸς τοὺς
ἐν τῇ πορείᾳ τόπους καὶ τὰς τῶν πολεμίων διαβάσεις καὶ*
3 *τὰς ἐκ τῶν τοιούτων παρατάξεις, τὰ δὲ τειχήρη καὶ πολιτο-
φυλακήσοντα πρὸς μὲν τὰ τοιαῦτα οὐδὲν δεῖ συντετάχθαι, πρὸς*
4 *δὲ τοὺς ἐν τῇ πόλει τόπους καὶ τὸν παρόντα κίνδυνον. πρῶ-
τον μὲν οὖν αὐτῶν ἀπονεῖμαι δεῖ τοὺς φρονιμωτάτους τε καὶ
ἐμπείρους μάλιστα πολέμου, οἳ περὶ τοὺς ἄρχοντας ἔσονται·*
5 *ἔπειτα ἀπολέγειν σώματα τὰ δυνησόμενα μάλιστα πονεῖν, καὶ
μερίσαντα λοχίσαι, ἵνα εἴς τε τὰς ἐξόδους καὶ τὰς κατὰ πόλιν
περιοδείας καὶ τὰς τῶν πονουμένων βοηθείας ἢ εἴς τινα ἄλλην*

1. *ἀν* M.

2. *καταστήσαιεν* M. scripsi *καταστήσειαν ἄν.*

καθάπέρ τινες M.

4. *τὴν τῶν σωμάτων σύνταξιν*] His verbis male inferuntur haec, *πρὸς ταῦτα τοὺς μερισμοὺς ποιητέον*, nec quidquam proficitur anacoluthiae signo posito post *χρηστέον*, quod Turicensibus placuit. statuendum potius excidisse nonnulla. diserte commemorari oportebat *τὸν στρατηγόν.*

σκεψαμένους M. scripsi *σκεψάμενον*, infra enim est *μερίσαντα*, soletque Aeneas in talibus singulari uti, quo obsessorum ducem significat.

5. *ἄστεως* scripsi: *ἄστεος* M.

6. *περιοδείας* Hertlinus p. 18: *περιοδίας* M.

8. *τοὺς μὲν γὰρ ἐκπορευομένους* M. scripsi *τὰ μὲν γὰρ ἐκπορευόμενα.* sequitur enim *τὰ τειχήρη καὶ πολιτοφυλακήσοντα.*

πρὸς τοὺς ἐν τῇ πορείᾳ τόπους ὡς χρὴ πορεύεσθαι παρά τε τὰ ἐπικίνδυνα χωρία καὶ ἐρυμνὰ καὶ στενοπόρα (ita M) *καὶ πεδινὰ καὶ ὑπερδέξια καὶ ἐνεδρευτικά* libri. recte in his haesit Hertlinus. quanquam adiutabilem huic loco operam non dedit, cum scriberet *οὓς χρὴ πορεύεσθαι πρός τε τὰ ἐπικίνδυνα χωρία.* verbis *τοὺς ἐν τῇ πορείᾳ τόπους* accurate respondent *πρὸς δὲ τοὺς ἐν τῇ πόλει τόπους.* iungenda *πρὸς τοὺς ἐν τῇ πορείᾳ τόπους καὶ τὰς τῶν πολεμίων διαβάσεις καὶ τὰς ἐκ τῶν τοιούτων παρατάξεις.* interiecta non dubito quin aliunde illata sint.

10. *πολιτοφυλακήσοντα* Meierus: *πολιτοφυλακῆς ὄντα* M.

13. *αὐτῶν* Casaubonus: *αὐτὸν* M.

15. *ἔπειτα λοιπὸν* M. expunxi *λοιπόν.* Turicenses in oratione posuerunt *ἔπειτα τὰ λοιπά.* sed inepte ita bis commemoratur *pars copiarum reliqua,* cuius proprius locus infra est p. 5, 8.

τὰ addidi cum Turicensibus.

16. *μερίσαντα* Casaubonus: *μετρίσαντα* M.

17. *περιοδείας* Hertlinus: *περιοδίας* M.

ὁμότροπον ταύταις λειτουργίαν ὑπάρχωσιν οὗτοι προτεταγμέ-
νοι τε καὶ δυνατοὶ υπηρετεῖν. εἶναι δὲ αὐτοὺς εὔνους τε καὶ 6
τοῖς καθεστηκόσι πράγμασιν ἀρεσκομένους· μέγα γὰρ ἂν πρὸς
τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο ἀγαθὸν ὑπάρχοι ἐν πολιορ-
κίᾳ· φόβος γὰρ ἂν εἴη τοῖς ἐναντία θέλουσιν ἐν τῇ πόλει.
ἡγεμὼν δὲ καὶ ὁ ἐπιμελητὴς αὐτῶν ἔστω τά τε ἄλλα φρόνι- 7
μος καὶ εὔρωστος, καὶ ᾧ ἂν πλεῖστοι κίνδυνοι εἶεν μεταβο-
λῆς γενομένης. τῶν δὲ λοιπῶν τοὺς ῥωμαλεωτάτους ἡλικίᾳ 8
ἐκλέξαντα ἐπὶ τὰς φυλακὰς καθιστάναι καὶ τὰ τείχη, τῶν
δὲ ὄχλων τοὺς μὲν εἰς τὴν ἀγοράν, τοὺς δὲ εἰς τὸ θέατρον,

1. *προτεταγμένοι*] Ita manu scripti. *προστεταγμένοι* ante Turicenses.

2. *δυνατοὶ ὄντες M.* delevi *ὄντες*.

3. *μέγα γὰρ πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο ἀθρόον ὑπάρχον ἀντ' ἀκροπόλεως M.* Turicenses *μέγα γὰρ πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο τὸ ἀθρόον * ὑπάρχοι ἂν ἀντ' ἀκροπόλεως*, voluntque *τὸ ἀθρόον* intellegi de militum grege vel manu, quod quemadmodum fieri possit non reperio. iisdem post *ἀθρόον* excidisse videtur *ἀγαθόν*. sed in propatulo est Aeneam duplici praedicato *μέγα* et *ἀντ' ἀκροπόλεως* non sic uti potuisse, ut alteri alterum apponeret *ἀσυνδέτως*, nec potuisse eum coniungere notiones duas inter se dissimillimas, unam generalem, concretam alteram, ut *τὸ ἀθρόον* et commodum dicatur afferre et vero instar esse arcis. praeterea cives, qui acquiescunt in republica hominesque compescunt seditiosos ac perditos, parum apte dicentur arcis locum obtinere, quae non tam reipublicae praesidium contra cives turbulentos quam eorum civium propugnaculum esse solet, qui aut amiserunt oppidum aut tyrannorum instar obsessuri sunt. Aeneas quid scripserit, ex hoc ipso libello sciri poterat, cuius passim una eademque facies est. legimus X 20 *καὶ πρῶτον μὲν ἐπισκεπτέον εἰ ὁμονοοῦσιν οἱ πολῖται, ὡς ἂν ὄντος μεγίστου τούτου ἀγαθοῦ ἐν πολιορκίᾳ*. hinc edidi *μέγα γὰρ ἂν πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο ἀγαθὸν ὑπάρχοι ἐν πολιορκίᾳ*. nolui autem, id quod simplicissimum erat, corrigere *μέγα γὰρ πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐπιβουλὰς τοῦτο ἀγαθὸν ὑπάρχει ἐν πολιορκίᾳ*: hypotheticam enim sententiam idem Aeneas suadebat IV 6 *μέγα γὰρ ἂν φέροι πρὸς τὸ μέλλον ἐκ πλείονος παρασκευάζεσθαι*.

5. *τοῖς ἐναντία θέλουσιν*] Malim *τοῖς τἀναντία θέλουσιν*.

6. *ἡγεμὼν δὲ καὶ ὁ ἐπιμελητὴς*] Turicenses *ὁ ἡγεμὼν δὲ καὶ ἐπιμελητής*. rectius conicies *ἡγεμὼν δὲ καὶ ἐπιμελητὴς αὐτῶν ἀνὴρ ἔστω τά τε ἄλλα φρόνιμος καὶ εὔρωστος*.

8. *τοὺς ῥωμαλεωτάτους ἡλικίᾳ καὶ νεότητι M.* non iniuria Hertlinus verba *καὶ νεότητι* suspectat. nec dimovetur suspicio Platonis loco Cratyli p. 440 D *ἔτι γὰρ νέος εἶ καὶ ἡλικίαν ἔχεις*, quem Meierus attulit. apud Demosthenem p. 54, 21 scripti post *ἡλικίαν* addunt *καὶ νεότητα*, quae verba uncis inclusit Bekkerus. parui Hertlino.

9. Post *τείχη* in scriptis leguntur haec, *τὸ δὲ περιὸν πλῆθος μερίσαντα πρὸς τὸ μῆκος τῶν νυκτῶν καὶ τῶν φυλάκων τὸ πλῆθος κατανεῖμαι*, quae in marginem relegavi.

τοὺς δὲ ἄλλους εἰς τὰς οὔσας ἐν τῇ πόλει εὐρυχωρίας, ἵνα μηδὲν ἔρημον ᾖ εἰς δύναμιν τῆς πόλεως.
2 Ἄριστον δὲ τὰς ἀχρείους οὔσας εὐρυχωρίας, ἵνα μὴ σωμάτων εἰς αὐτὰς δέῃ, τυφλοῦν ταφρεύοντα καὶ ὡς μάλιστα ἀβάτους ποιοῦντα τοῖς νεωτερίζειν βουλομένοις καὶ προκατα-
2 λαμβάνειν αὐτάς. Λακεδαιμόνιοι δέ, Θηβαίων ἐμβαλόντων, ἔκ τε τῶν ἐγγυτάτω οἰκιῶν ξύλα λύσαντες καὶ ἐκ τῶν αἱμασιῶν καὶ τειχίων ἄλλοι κατ' ἄλλους τόπους φορμοὺς γῆς καὶ λίθων πληρώσαντες, φασὶ δὲ καὶ ὅτι τοῖς ἐκ τῶν ἱερῶν χαλκοῖς τρίποσι χρησάμενοι καὶ τούτοις προαποπληρώσαντες τάς τε εἰσβολὰς καὶ τὰς διόδους καὶ τὰ εὐρύχωρα τοῦ πολίσματος ἐκώλυσαν τοὺς εἰσβάλλειν ἐπιχειροῦντας εἰς αὐτὸ τὸ
3 πόλισμα. Πλαταιεῖς δὲ ἐπεὶ ᾔσθοντο νυκτὸς ἐν τῇ πόλει

1. *οὔσας* codex Casauboni: *οὐσιας* *M*, sed deleto iota.

3. *ἄριστον δὲ* Casparus Orellius: *ἄχρηστον δὲ εἰς M.*

εὐρυχωρίας ἐν τῇ πόλει scripti. verba *ἐν τῇ πόλει* e margine illata esse et sedes monstrat quam occupant et vero antecedentia *εἰς τὰς οὔσας ἐν τῇ πόλει εὐρυχωρίας*.

4. *τυ̃φλουν ταφρεύοντα* (sic) *M*, ita ut imposita nota, quam sigma dicere propter vetustatem codicis haud licet, literam vel vocabulum corruptum significet. quamquam hic cur illa adscriberetur, causa nulla erat. recte permultis locis infra legitur. eandem notam reperi in libello qui de fluviis inscribitur, quem decimi saeculi codex Palatinus 398 ad nostram aetatem propagavit. in eius libelli capite primo scriptum est *ημ̃ασίου* manu prima, unde *γηγασίου* fecit altera.

7. *διαλύοντες* libri manu scripti. verissime Hauptius in Hermae vol. 2. p. 1. scribit mirum esse si ex domibus non comportassent Lacedaemonii tabulas et tigna, quibus in obstruendis oppidi aditibus commodissime uti poterant. itaque legi vult *ἰκρία λύοντες*. scripsi *ξύλα* pro *δ̄ια*. Dexippus apud Müllerum in Fragm. Hist. Gr. vol. 3. p. 678 *ξύλα ἐκ τῶν πέριξ οἰκοδομημάτων συνεφόρουν καὶ ἐνέβαλλον αὐτὰ εἰς τὴν τάφρον ὅπῃ συμβαίνῃ* (l. *συμβαίνοι*). praeterea propter *χρησάμενοι* et *προαποπληρώσαντες* aoristo opus erat *λύσαντες*.

8. *τειχίων* Meinekius: *τειχῶν M.*

9. *πληρώσαντες* scripsi: *πληροῦντες M.*

ὅτι adieci.

10. *τρίποσιν ὄντων πολλῶν καὶ μεγάλων* scripti. debebat esse *οὖσι πολλοῖς καὶ μεγάλοις*. Hauptius corrigit *τρίποσιν ὄγκῳ πολλῷ καὶ μεγάλῳ*. interpolatorem, nisi fallor, ipsa illa casuum diversitas arguit. eiusdem modi emblemata attuli ad XVI 2, quorum deformitates quod Meinekius in Hermae vol. 2. p. 174 ita suspicione liberare conatur, ut anacoluthias statuat Thucydideas, vereor ne vir eximius in orationem simplicem et illaboratam intulerit dicendi genus, quod nec voluerit Aeneas nec potuerit aemulari.

προαποπληρώσαντες] Deest hoc compositum in Thesauro.

13. Thucydides II 4 *οἱ δὲ Πλαταιῆς ὡς ᾔσθοντο ἔνδον τε ὄντας τοὺς Θηβαίους καὶ ἐξαπιναίως κατειλημμένην τὴν πόλιν, καταδείσαντες καὶ νομί-*

*Θηβαίους ὄντας, κατανοήσαντες οὐ πολλοὺς αὐτοὺς ὄντας οὐδὲ
ἔργων τῶν προσηκόντων ἁπτομένους, οἰομένους γε μέντοι κατέ-
χειν τὴν πόλιν, ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥᾳδίως κρατήσειν. τεχνά-
ζουσιν οὖν εὐθέως τοιόνδε. τῶν ἀρχόντων οἳ μὲν ὁμολογίας* 4
*ἐποιοῦντο τοῖς Θηβαίοις ἐν τῇ ἀγορᾷ, οἳ δὲ παρήγγελλον
κρύφα τοῖς ἄλλοις πολίταις σποράδην μὲν ἐκ τῶν οἰκιῶν μὴ
ἐξιέναι, καθ᾽ ἕνα δὲ καὶ δύο τοὺς κοινοὺς τοίχους διορύττον-
τας λαθραίως παρ᾽ ἀλλήλους ἀθροίζεσθαι. ἑτοιμασθέντος* 5
*δὲ πλήθους ἀξιομάχου τὰς μὲν διόδους καὶ τὰς ῥύμας ἐτύ-
φλωσαν ἁμάξαις ἄνευ τῶν ὑποζυγίων, ἀπὸ δὲ σημείου ἀθροι-
σθέντες ἐφέροντο ἐπὶ τοὺς Θηβαίους. ἅμα δὲ τούτοις τὰ
γύναια καὶ οἱ οἰκέται ἦσαν ἐπὶ τοῖς κεράμοις, ὥστε βουλο-* 6
μένων τῶν Θηβαίων πράσσειν καὶ ἀμύνεσθαι ἐν σκότει, οὐκ

σαντες πολλῷ πλείους ἐσεληλυθέναι (οὐ γὰρ ἑώρων ἐν τῇ νυκτί), πρὸς ξύμβασιν ἐχώρησαν καὶ τοὺς λόγους δεξάμενοι ἡσύχαζον, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ εἰ οὐδένα οὐδὲν ἐνεωτέριζον. πράσσοντες δέ πως ταῦτα κατενόησαν οὐ πολλοὺς τοὺς Θηβαίους ὄντας καὶ ἐνόμισαν ἐπιθέμενοι ῥᾳδίως κρατῆσαι· τῷ γὰρ πλήθει τῶν Πλαταιῶν οὐ βουλομένῳ ἦν τῶν Ἀθηναίων ἀφίστασθαι. ἐδόκει οὖν ἐπιχειρητέα εἶναι καὶ ξυνελέγοντο διορύσσοντες τοὺς κοινοὺς τοίχους παρ᾽ ἀλλήλους, ὅπως μὴ διὰ τῶν ὁδῶν φανεροὶ ὦσιν ἰόντες, ἁμάξας τε ἄνευ τῶν ὑποζυγίων ἐς τὰς ὁδοὺς καθίστασαν, ἵν᾽ ἀντὶ τείχους ᾖ, καὶ τἄλλα ἐξήρτυον ᾗ ἕκαστον ἐφαίνετο πρὸς τὰ παρόντα ξύμφορον ἔσεσθαι. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐκ τῶν δυνατῶν ἑτοῖμα ἦν, φυλάξαντες ἔτι νύκτα καὶ αὐτὸ τὸ περίορθρον ἐχώρουν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἐπ᾽ αὐτούς, ὅπως μὴ κατὰ φῶς θαρσαλεωτέροις οὖσι προσφέρωνται καὶ σφίσιν ἐκ τοῦ ἴσου γίγνωνται, ἀλλ᾽ ἐν νυκτὶ φοβερώτεροι ὄντες ἥσσους ὦσι τῆς σφετέρας ἐμπειρίας τῆς κατὰ τὴν πόλιν. προσέβαλόν τε εὐθὺς καὶ ἐς χεῖρας ᾖσαν κατὰ τάχος. οἳ δ᾽ ὡς ἔγνωσαν ἠπατημένοι, ξυνεστρέφοντό τε ἐν σφίσιν αὐτοῖς καὶ τὰς προσβολὰς ᾗ προσπίπτοιεν ἀπεωθοῦντο. καὶ δὶς μὲν ἢ τρὶς ἀπεκρούσαντο, ἔπειτα πολλῷ θορύβῳ αὐτῶν τε προσβαλλόντων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν οἰκετῶν ἅμα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν κραυγῇ τε καὶ ὀλολυγῇ χρωμένων λίθοις τε καὶ κεράμῳ βαλλόντων καὶ ὑετοῦ ἅμα διὰ νυκτὸς πολλοῦ ἐπιγενομένου ἐφοβήθησαν καὶ τραπόμενοι ἔφυγον διὰ τῆς πόλεως, ἄπειροι μὲν ὄντες οἱ πλείονες ἐν σκότῳ καὶ πηλῷ τῶν διόδων ᾗ χρὴ σωθῆναι, (καὶ γὰρ τελευτῶντος τοῦ μηνὸς τὰ γιγνόμενα ἦν) ἐμπείρους δὲ ἔχοντες τοὺς διώκοντας τοῦ μὴ ἐκφεύγειν, ὥστε διεφθείροντο πολλοί.

7. *καθένα M.*

9. *τοὺς μὲν M* et codex Casauboni, in cuius margine *τὰς* fecit manus recentissima.

10. *τῶν* addidi.

ἀπὸ Hertlinus: *ὑπὸ M.*

12. *ἦσαν ἐπὶ τοῖς κεράμοις*] Manca haec esse ex Thucydidis verbis apparet. Philo de Telorum Constructione V. p. 93 *οἵ τε παῖδες καὶ αἱ δοῦλαι* (l. *οἱ δοῦλοι*) *καὶ αἱ γυναῖκες καὶ αἱ παρθένοι τύπτοντες ἀπὸ τῶν στεγῶν.*

13. *πράσσειν*] Fortasse *πράσσειν τι*, ut est X 16 *μηδὲ πρὸς τοὺς πολεμίους*

ἐλάττω ἀπὸ τῶν ἁμαξῶν βλάβην ἢ ἀπὸ τῶν προσκειμένων αὐτοῖς ἀνθρώπων γενέσθαι. οἳ μὲν γὰρ ἔφυγον ἄπειροι ὄντες ᾗ χρὴ σωθῆναι, οἳ δὲ ἐμπείρως διώκοντες πάνυ πολλοὺς ἔφθειραν.
7 ἐξοιστέον δὲ καὶ τὰ ὑπεναντία τούτοις, ὡς μιᾶς μὲν οὔσης εὐρυχωρίας κίνδυνος ἂν εἴη τοῖς ἐν τῇ πόλει, ἂν προκαταλαμβάνωσιν οἱ ἐπιβουλεύοντες (κοινοῦ γὰρ καὶ ἑνὸς ὄντος τόπου τοιούτου, τῶν φθασάντων ἂν εἴη τὸ ἔργον), δύο δὲ ἢ τριῶν ὄντων τοιῶνδε τόπων, τάδε ἂν εἴη τὰ ἀγαθά.
8 εἰ μὲν ἕνα ἢ δύο καταλαμβάνοιεν τόπους, τὸν λοιπὸν ἂν ταῖς ἐναντίοις ὑπάρχειν· εἰ δὲ πάντας, χωρισθέντες ἂν καὶ μερισθέντες ἀσθενεστέρως διακέοιντο πρὸς τοὺς ὑπεναντίους ἀθρόους ὄντας, εἰ μὴ ἑκάστῳ μέρει ὑπερέχοιεν τῶν ἐν τῇ πόλει.

3 Ἐκ προσφάτου δὲ ἐγγιγνομένου φόβου ἀσυντάκτῳ πόλει,

τι πρᾶξαι. XXII 3 πρᾶξαί τι πρὸς τοὺς πολεμίους.

1. ὑπὸ — ὑπὸ M. bis scripsi ἀπό. ἁμαξῶν M.

2. ἔφυγον adieci ex Thucydide. dixit de hoc loco Kirchhoffius in Hermae vol. I. p. 449.

ἄπειροι ὄντες ᾗ χρὴ σωθῆναι διὰ τὰς φράξεις τῶν ἁμαξῶν scripti. ad interpolatorem revocavi διὰ τὰς φράξεις τῶν ἁμαξῶν. nam φρᾶξις omni auctoritate destituitur. certe qua praeterea nititur fide Anonymi in Plutarchi Vita Arati XVIII, ea nulla est. deinde, postquam supra Aeneas posuit ista, ὥστε βουλομένων τῶν Θηβαίων πράσσειν καὶ ἀμύνεσθαι ἐν σκότει οὐκ ἐλάττω ἀπὸ τῶν ἁμαξῶν βλάβην ἢ ἀπὸ τῶν προσκειμένων αὐτοῖς ἀνθρώπων γενέσθαι, non poterat iterum commemorari ignorasse Thebanos qua evadendum esset, quod vici plateaeque inaedificatae fuerint. ex sequentibus quoque οἳ δὲ ἐμπείρως διώκοντες πολλοὺς ἔφθειραν apparet nihil verborum praecedere potuisse nisi haec, οἳ μὲν γὰρ ἔφυγον ἄπειροι ὄντες ᾗ χρὴ σωθῆναι, *nesciebant qua via incedendum esset, ut salvi evaderent.*

3. πάνυ scripsi: ταχὺ M.

4. διέφθειραν Kirchhoffius.

5. κίνδυνος ἂν εἴη scripsi: κίνδυνον εἶναι M.

6. ἂν] ἀν M. malim ἄν γε.

9. καταλαμβάνοιεν] Rectius προκαταλαμβάνοιεν.

τὸν λοιπὸν ἂν τοῖς ἐναντίοις ὑπάρχειν] Malim τὸν λοιπὸν ἂν τοῖς ἐναντίοις ὑπάρχοι καταλαμβάνειν.

12. εἰ μὴ ἑκάστῳ μέρει] Ita scripti. sine causa Casaubonus ante ἑκάστῳ addit ἐν.

ὑπερέχοιεν] Ita M. ὑπάρχειεν (sic) codex Casauboni.

Post πόλει seclusi ὡς δὲ αὔτως (δ' αὔτως codex Casauboni et impressi) καὶ κατὰ τῶν ἄλλων πάντων θελημάτων χρὴ τὰ ἐνόντα ὑπεναντία τοῖς προγεγραμμένοις ὑπονοεῖν ἵνα μὴ ἀπερισκέπτως τι ἕτερον αἱρῆσαι (sic) M. βουλημάτων pro θελημάτων Hertlinus. pro αἱρῆσαι Casaubonus αἱρήσαιο vel αἱρήσαις, αἱρήσῃ Meierus. sed hi ut Aeneam corrigere viderentur, scribere debebant αἱρῇ. αἱρήσασθαι relinquendum Procopio Gazaeo Epist. 113.

ΑΛΛΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΟΦΥΛΑΚΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΣ M.

13. ἐγγινομένου M. scripsi ἐγγιγνομένου.

τάχιστα ἄν τις εἰς σύνταξιν καὶ φυλακὴν τῆς πόλεως τοὺς
πολίτας καταστήσειεν, εἰ ἑκάστῃ φυλῇ μέρος τι τοῦ τείχους
κλήρῳ ἀποδείξειεν, ἐφ' ὃ ἐλθοῦσαι εὐθὺς αἱ φυλαὶ φυλά-
ξουσι. κατὰ πολυπλήθειαν δὲ φυλῆς ἑκάστης τὸ μέρος τοῦ
τείχους φυλαττόντων. ἔπειτα οὕτως ἀφ' ἑκάστης φυλῆς τοὺς 2
δυναμένους τοῖς σώμασι ἀπολέγειν εἴς τε τὴν ἀγορὰν καὶ
τὰς περιοδείας, καὶ εἴ τι ἄλλο δεῖ χρῆσθαι τοῖς τοιούτοις
ἀνθρώποις. ὁμοτρόπως δὲ καὶ φρουρίου ὑπὸ συμμάχων φρου- 3
ρουμένου μέρος τι τοῦ τείχους τῶν συμμάχων ἑκάστοις ἀπο-
διδόσθω φυλάττειν. ἐὰν δὲ πολῖται ἐν ὑποψίᾳ πρὸς ἀλλή-
λους ὦσι, κατὰ ἀνάβασιν ἑκάστην τοῦ τείχους δεῖ ἐπιστῆσαι
ἄνδρας πιστούς, οἳ κωλυταὶ ἔσονται, ἄν τις ἐπιχειρῇ ἄλλος
ἀναβαίνειν. ἐν εἰρήνῃ δὲ καὶ ὧδε χρὴ συντετάχθαι τοὺς 4
πολίτας. πρῶτον μὲν ῥύμης ἑκάστης ἀποδεῖξαι ῥυμάρχην
ἄνδρα τὸν ἐπιεικέστατόν τε καὶ φρονιμώτατον, πρὸς ὅν, ἐάν
τι ἀπροσδοκήτως νυκτὸς γένηται, συναθροισθήσονται. χρὴ 5
δὲ τὰς ἐγγυτάτω ῥύμας τῆς ἀγορᾶς εἰς τὴν ἀγορὰν ἄγειν τοὺς
ῥυμάρχας, τοῦ δὲ θεάτρου τὰς ἐγγυτάτω ῥύμας εἰς τὸ θέα-
τρον, εἴς τε τὰς ἄλλας εὐρυχωρίας ἀθροίζεσθαι τοὺς ῥυμάρ-
χας μετὰ τῶν ἐξενεγκαμένων παρ' αὑτοὺς τὰ ὅπλα· οὕτω γὰρ 6
ἂν τάχιστα ἔς τε τοὺς προσήκοντας ἕκαστοι τόπους ἀφίκοιντο,
καὶ ἐγγυτάτω τῶν σφετέρων οἴκων εἶεν, διαπέμποιέν τε ἂν

2. *καταστήσοι M. καταστῆσαι* Turicenses. correxi *καταστήσειεν*, sequitur enim *ἀποδείξειεν*.

3. *ὃ* Reiskius: *ὧ M.* vide XXIV 2 *ἐφ' ἃς (πύλας) εὐθὺς οὐ πόρρω ὄντος τοῦ Χαριδήμου παρῆσαν τάξεις*. 10 *ὅτι παρέσοιτο βοήθεια ἐπὶ τὸ χωρίον*. similiter ibidem scriptum est *ἐπειρᾶτο βοηθεῖν ἐπὶ τὸ χωρίον*.

φυλάξουσιν M.

4. *καταπολυπληθίαν M.* scripsi *πολυπλήθειαν*.

μέγεθος M. verissime Hertlinus *μέρος*. idem *φυλὴ ἑκάστη*. sed tum requiro *φυλαττέτω*.

5. *ἀφ'* Kirchhoffius: *ἐφ' M.*

τοὺς δυναμένους τοῖς σώμασι πονέσαι M. expunxi *πονέσαι* Hertlino auctore.

7. *περιοδείας* Hertlinus: *περιοδίας M.*

8. *ἀνθρώποις* Casaubonus: *ἄνθρωπος M* et codex Casauboni.

ὑποσυμμάχων M.

9. *ἑκάστοις*] Vox corrupta, quam Casaubonus interpretatur 'singulis gentibus'.

10. *πολῖται M.*

ἀλλήλους Casaubonus: *ἄλλους M.*

11. *ὧσιν M.*

13. *καὶ* deleam.

17. *ἐγγυτάτας M.* scripsi *ἐγγυτάτω*.

19. *τε*] Malim *δέ*.

ἄλλας scripsi: *ἄλλας ἕκαστον ἐγγύτατα M.*

οἰκονομοῦντες πρὸς τοὺς κατ' οἶκον, οὐ πρόσω αὐτῶν διατελοῦντες.

4 *Ἔπειτα οὕτω πεποιῆσθαι σύσσημα, ἀφ' ὧν μὴ ἀγνοήσουσι τοὺς προσιόντας αὐτοῖς· ἤδη γὰρ τοιόνδε συνέβη. Χαλκὶς ἡ ἐν Εὐρίπῳ κατελήφθη ὑπὸ φυγάδος ὁρμωμένου ἐξ Ἐρετρίας, τῶν ἐν τῇ πόλει τινὸς τεχνασα-*
2 *μένου τοιόνδε. κατὰ τὸ ἐρημότατον τῆς πόλεως καὶ πύλας*

1. *τοὺς κατοῖκον τέκνα καὶ γυναῖκας* *M.* optime Andocides p. 138 *ἱκανὰ γὰρ ἦν τὰ ἐνέχυρα ἃ εἶχετο αὐτοῦ, οἵ τε παῖδες καὶ τὰ χρήματα*, itemque Demosthenes XVIII. p. 300 *τὰ παρ' αὐτοῖς καὶ παρὰ πᾶσι δ' ἐν πλείστῃ φυλακῇ, παῖδας καὶ γυναῖκας*, sed nego recte post masculinum *τοὺς κατ' οἴκους* appositionis loco inferri posse neutrum cum feminino, *τέκνα καὶ γυναῖκας*. scribi poterat *τοὺς κατ' οἶκον, τέκνα καὶ γυναῖκας λέγω*, sed satius erat interpolatoris manum agnoscere.

Post *διατελοῦντες* in scriptis libris haec sunt, *τῶν τε ἀρχόντων δεῖ προκεκληρῶσθαι εἰς ὃν ἕκαστοι τόπον ἐλθόντες τῶν συλλεγέντων ἐπὶ τὰ τείχη ἀποστελοῦσι καὶ τῶν λοιπῶν ἕνεκα ἐπιμελείας ἡγεμόνες ἔσονται ἄνπερ εὐθὺς ἡγεμονεύσωσιν ὧδε*, quae in marginem reieci.

3. *ΠΕΡΙ ΣΥΣΣΗΜΩΝ M.*

εὐθύτατα δὲ αὐτοῖς M. merito Meinekius in *εὐθύτατα* haesit, etsi, cum alterum eius superlativi exemplum non extare dicit, nimium asseveravit. est apud Isidorum Pelusiotam in Epistolarum III 45 *κανόνα σε φιλίας εὐθύτατον λέγων τις οὐκ ἂν διαμάρτοι τῆς ἀληθείας*. nostrum locum sic refinxit vir egregius, *εὐθὺ τοιαῦτα δεῖ αὐτοῖς*, ut *εὐθύ* idem voluerit esse quod *εὐθύς*. ad sententiam suffecerit *μετὰ δὲ ταῦτα*, manu scriptorum ductibus accuratius respondebit *ἔπειτα οὕτω*, qua formula Aeneas usus est III 2. XXXI 23.

5. *ἐνευρίπω M.* *ὑπὸ φυγάδων ὁρμωμένων* Kirchhoffius. nisi forte sub *φυγάδος* latet nomen proprium.

6. *Ἐρετρίας* Meinekius: *ἐρετρείας M.*

7. *κατὰ τὸ ἐρημότατον τῆς πόλεως καὶ πύλας οὐκ ἀνοιγομένας ἔχων ἔφερεν πύργαστρήνην* (sic) *φυλάσσων τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἔλαθεν νυκτὸς τὸν μοχλὸν διαπρήσας M.* in Casauboni codice est *ἔχον* et *πῦρ ἐν γαστρήνῃ*. pro *γαστρήνῃ* Ludovicus Dindorfius in Thesauro proposuit *γάστρᾳ* vel 'saltem' *γάστρῃ*, Turicenses *γάστρῃ ἐν ᾗ*. sed neque Graece dici potest *πῦρ ἔφερε κατὰ τὸ ἐρημότατον τῆς πόλεως* neque, quod Turicensibus visum est, ad *ἐν ᾗ φυλάσσων* ex proximis *ignem* supplere licet, cum *ἐν ᾗ φυλάσσων τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας* nihil significet nisi istum in olla sua dies noctesque vigilasse. absurdum etiam *ἔφερε* imperfectum est; neque *γάστρα* hoc loco Aeneae tribui posse videtur, quam vocem *ollae* significatu, qui solus hoc loco admitti potest, novicii tantum Graeci adhibuerunt. *χύτραν* Aeneas, non *γάστραν* dicere debuerat, quemadmodum Xenophon dixit in Hellenicorum IV 5, 4 *φέροντες πῦρ ἐν χύτραις*. peperit turbas quod in libris est *διαπρήσας*, cuius verbi nuditatem nescio quis exornare conatus est adiecto *ἔφερε δὲ πῦρ ἐν γάστρᾳ*. ab Aenea haec tantum fuerunt, *κατὰ τὸ ἐρημότατον τῆς πόλεως καὶ πύλας οὐκ ἀνοιγομένας ἔχον φυλάσσων τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας ἔλαθε νυκτὸς τὸν μοχλὸν διαπρίσας*. extremam vo-

οὐκ ἀνοιγομένας ἔχον φυλάσσων τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας
ἔλαθε νυκτὸς τὸν μοχλὸν διαπρίσας καὶ δεξάμενος ταύτῃ τοὺς
στρατιώτας. ἀθροισθέντων δὲ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὡς δισχιλίων 3
ἀνδρῶν ἐσημάνθη τὸ πολεμικὸν σπουδῇ, πολλοὶ δὲ τῶν Χαλ-
κιδέων ἐκφοβηθέντες ἐτίθεντο τὰ ὅπλα παρὰ τοὺς πολεμίους
ὡς παρὰ φιλίους, αὐτὸς ἕκαστος δοκῶν ὕστερος παραγίγνε-
σθαι. οὕτως οὖν καθ' ἕνα καὶ δύο οἱ πλεῖστοι ἀπώλλυντο, 4
μέχρι χρόνῳ ὕστερον ἔγνωσαν τὸ συμβαῖνον, τῆς πόλεως ἤδη
κατεχομένης. προνοοῦντα οὖν χρή, ἐγγὺς ὄντων τῶν πολε- 5
μίων, πρῶτον μὲν τὰ ἀποστελλόμενα ἐκ τῆς πόλεως κατὰ
γῆν ἢ κατὰ θάλατταν ἐπί τινα πρᾶξιν μετὰ συσσήμων ἀπο-
στέλλειν καὶ ἡμερινῶν καὶ νυκτερινῶν, ἵνα μὴ ἀγνοῶσιν οἱ
ὑπομένοντες πολεμίων αὐτοῖς ἐπιφαινομένων εἰ φίλιοι ἢ πο-
λέμιοι εἰσίν. ἐπὶ δὲ πρᾶξιν πορευθέντων καὶ πέμπειν τινὰς 6

cem sumpsi a Casaubono. *φυλάσσων* autem non significat quod idem interpretatus est 'sive ad excubias iret sive ad vigilias', sed *diurnas ac nocturnas opportunitates observans* (*τηρῶν*). de obicis serratura deque reprimendo serrae strepitu explicatius disseruit Aeneas capite XIX; de adustione obicis vel combustione nemo quod sciam quidquam tradidit.

2. *ταύτῃ τοὺς στρατιώτας* Casaubonus: *ταῦτα* | *ἢ στρατιώτας M*, *ταῦτα τοῖς στρατιώταις* codex Casauboni.

3. *δὲ*] Ita *M*. impressi *δ'*.

4. *σπουδῇ*] Vocabulum corruptum.

Post *Χαλκιδέων* expunxi *δι' ἄγνοιαν ἀπόλλυνται οἱ γάρ*.

5. *ἐτίθεντο* Hertlinus: *ἐτίθεντο φέροντες M*.

παρὰ τοὺς πολεμίους ὡς παρὰ φιλίους scripsi: *πρὸς τοὺς πολεμίους ὡς πρὸς φίλους M*.

6. *ὕστερος* Hertlinus: *ὕστερον M*.

παραγίνεσθαι M. feci *παραγίγνεσθαι*.

7. *ἀπώλλυντο* Casaubonus: *ἀπώλλοιντο M*, *ἀπόλλυντο* Casauboni codex.

9. *πολεμοῦντα οὖν χρὴ καὶ ἐγγὺς ὄντων τῶν πολεμίων πρῶτον μὲν τὰ ἀποστελλόμενα ἐκ τῆς πόλεως κατὰ γῆν ἢ κακὰ θάλατταν ἐπί τινα πρᾶξιν πρὸς τοὺς ὑπομένοντας μετασυσσήμων ἀποστέλλεσθαι καὶ ἡμερινῶν καὶ νυκτερινῶν ἵνα μὴ ἀγνοῶσι M*. Chalcidensium socordiae opponenda erat providentia ducis obsessorum. hinc scripsi *προνοοῦντα οὖν χρὴ ἐγγὺς ὄντων τῶν πολεμίων* et *ἀποστέλλειν* pro *ἀποστέλλεσθαι*. ita XVII 1 *ἐν δὲ μὴ ὁμονοούσῃ πόλει καὶ ὑπόπτως πρὸς ἀλλήλους ἐχόντων χρὴ προνοοῦντα εὐλαβεῖσθαι τὰς μετ' ὄχλου ἐξόδους ἐπὶ θεωρίαν λαμπάδος*. mox alieno loco verba *πρὸς τοὺς ὑπομένοντας* posita esse apparet et desiderari ad *ἀγνοῶσιν* subiectum. itaque eiectis *πρὸς τοὺς ὑπομένοντας* post *ἀγνοῶσιν* inserui *οἱ ὑπομένοντες*.

13. *πολεμίων*] *τινῶν* Meierus, *πολιτῶν ἢ πολεμίων* vel *οἱ ἐν πόλει ἄλλων* Turicenses, qui rectius certe scripsissent *οἱ ἐν τῇ πόλει ἄλλων*. sed nihil omnino novandum est.

εἰ φίλιοι Casaubonus: *φίλιοι M*, *ἢ φίλιοι* codex Casauboni.

14. *ἐπὶ δὲ πρᾶξιν πορευθέντων καὶ πέμπειν τινὰς γνωσομένους*] Verba corrupta.

*γνωσομένους, ἵνα ὡς ἐκ πλείστου τὰ τῶν ἀπόντων οἱ ὑπομέ-
νοντες εἰδῶσι· μέγα γὰρ ἂν φέροι πρὸς τὸ μέλλον ἐκ πλείο-*
7 *νος παρασκευάζεσθαι. τοῖς δὲ μὴ οὕτω πράττουσιν ἃ συμ-
βέβηκεν ἐμφανισθήσεται τῶν ἤδη γενομένων, ἵνα ἐπὶ παρα-*
8 *δείγματος καὶ μαρτυρίου καθαροῦ παραλέγηται. Πεισιστράτῳ
γὰρ Ἀθηναίων στρατηγοῦντι ἐξηγγέλθη ὅτι οἱ ἐκ τῶν Με-
γάρων ἐπιχειροῖεν ἀφικόμενοι πλοίοις ἐπιθέσθαι νυκτὸς ταῖς
τῶν Ἀθηναίων γυναιξί, θεσμοφόρια ἀγούσαις ἐν Ἐλευσῖνι·*
9 *ὁ δὲ Πεισίστρατος ἀκούσας προενήδρευσεν. ἐπεὶ δὲ οἱ ἐκ
τῶν Μεγάρων ὡς λεληθότες ἀπέβησαν καὶ ἀπὸ τῆς θαλάττης
ἐγένοντο, ἐξαναστὰς ὁ Πεισίστρατος τῶν ἐνεδρῶν τῶν τε ἀν-
δρῶν διέφθειρε τοὺς πλείστους, καὶ τῶν πλοίων οἷς ἀφίκοντο*
10 *ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἔπειτα παραχρῆμα τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώ-
ταις πληρώσας τὰ πλοῖα ἔλαβε τῶν γυναικῶν τὰς ἐπιτηδειο-
τάτας συμπλεῦσαι, καὶ κατήγετο εἰς τὰ Μέγαρα ὀψὲ ἀπω-*
11 *τέρω τῆς πόλεως. κατιδόντες οὖν τὰ πλοῖα προσπλέοντα
ἀπήντων πολλοὶ τῶν Μεγαρέων, αἵ τε συναρχίαι καὶ ἄλλοι,*

1. *ἵνα* scripsi: *ἵνα καὶ τὰ τοιαῦτα M.* *τὰ τῶν ἀπόντων* Hauptius: *τῶν ἀπόντων M.* XV 5 *ἵν' ὡς ἐκ πλείστου προειδῶσιν οἱ ὁπλῖται τὰ τῶν πολεμίων.* ex quo loco simul intellegitur, minus recte coniecisse Turicenses *τῶν ἀπόντων ὡς ἐκ πλείστου.*

2. *εἰδῶσι* Kirchhoffius: *ἴδωσιν M.* *φέροι*] Vide Thesauri vol. V. p. 655 B.

3. *τοῖς – παραλέγηται*] Ita *M.* Pro *τῶν ἤδη γενομένων* Casaubonus *ἐκ τῶν ἤδη γενομένων.* Turicenses totum locum sic refinxerunt, *τοῖς δὲ μὴ οὕτω πράττουσιν ἃ συμβέβηκεν ἐμφανισθήσεται, ἂν τῶν ἤδη γενομένων ἓν ἐπὶ παραδείγματος καὶ μαρτυρίου καθαροῦ προσλέγηται.* peius etiam Orellius *προλέγηται.* Aeneam decet *τοῖς δὲ μὴ οὕτω πράττουσιν ἃ συμβέβηκεν ἐμφανισθήσεται ἐκ τῶν ἤδη γενομένων*, reliqua interpolatoris esse videntur, quem non *παραλέγηται* dedisse arbitror, sed *προφέρηται.*

6. *τῶν* addidi. ita mox *ἐκ τῶν Μεγάρων* et *εἰς τὰ Μέγαρα.*

Post *Μεγάρων* in *M* est *οἳ*, quod recte delevit Casparus Orellius.

8. *γυναιξίν M.*

9. *προενήδρευσεν* Orellius: *προσενήδρευσεν M.*

10. *θαλάσσης* Meinekius, qui *σσ* pro *ττ* per totum hunc libellum restitui iubet.

11. *τῶν ἐνεδρῶν τῶν* Kirchhoffius: *τῶν ἐνεδρευόντων M.*

τῶν τε ἀνδρῶν ἐκράτησεν καὶ διέφθειρεν τοὺς πλείστους M. scripsi *τῶν τε ἀνδρῶν διέφθειρε τοὺς πλείστους*, ut iam accuratius sibi respondeant *τῶν τε ἀνδρῶν* et *καὶ τῶν πλοίων.* suspicor *ἐκράτησαν* interpretamenti loco ad *ἐγκρατὴς ἐγένετο* adscriptum fuisse. copulam addidit qui vocem istam orationi intermiscuit; cuius generis compluscula exempla ad Aelianum Didotianum attuli p. III.

17. *καὶ οἱ ἄλλοι M.* expunxi articulum. nam magistratus Megarensium et *reliquos* cives commemorari post *πολλοὶ τῶν Μεγαρέων* ineptum erat.

θεασόμενοι ὡς εἰκὸς αἰχμαλώτους ἀγομένας ὡς πλείστας ** καὶ μετ' ἐγχειριδίων ἀποβάντας τοὺς μὲν καταβαλεῖν, ὅσους δὲ ἂν δύναιντο τῶν ἐπιφανεστάτων συναρπάζειν εἰς τὰ πλοῖα. καὶ οὕτως ἐπράχθη.

Ἔπειτα πυλωροὺς καθιστάναι μὴ τοὺς τυχόντας ἀλλὰ 5
φρονίμους καὶ ἀγχίνους, ἔτι δὲ καὶ εὐπόρους καὶ οἷς ἐνέχυρα
ἐν τῇ πόλει ὑπάρχει, τέκνα καὶ γυναῖκας λέγω, ἀλλὰ μὴ οἵ-
τινες δι' ἔνδειαν ἢ συναλλαγμάτων ἀνάγκην ἢ δι' ἄλλην τινὰ
ἀπορίαν πεισθεῖεν ἂν ὑπό τινων ἢ αὐτοὶ παραπείσειαν ἂν
τινας ἐπὶ νεωτερισμῷ. Λεύκων δὲ ὁ Βοσπόρου τύραννος 2
καὶ τῶν φρουρῶν τοὺς χρεωφειλέτας διὰ κυβείαν ἢ δι' ἄλλας
ἀκολασίας ἀπομίσθους ἐποίει.

1. θεασόμενοι Kirchhoffius: θεώμενοι *M*.

Asteriscos posuerunt Turicenses. excidisse nonnulla, velut ὃ δὲ ἐκέλευσε, iam Casaubonus intellexerat.

4. Post καὶ οὕτως ἐπράχθη in scriptis secuntur balbutientis hominis verba δῆλον οὖν ὅτι μετὰ συσσήμων καὶ μὴ ἀγνοουμένων πρὸς ἀλλήλους τὰς ἀθροίσεις καὶ τὰς πέμψεις δεῖ ποιεῖσθαι, quae expunxi.

6. ἀγχίνους καὶ μὴ ὑπονοεῖν μη (sine accentu) δυναμένους ἀεί τι τῶν εἰσκομιζομένων *M*. Casaubonus, in cuius codice deest μή ante δυναμένους, 'omnino' inquit 'tollenda est negatio, aut eius loco substituenda vox εὖ vel similis'. idem περί intercidisse suspicatur ante τῶν εἰσκομιζομένων. inseruit negationem Koesius, lectionemque sic conformatam 'unice veram' esse itaque 'omne obstaculum tolli' asseverat. patienter haec acceperunt Orellius et Turicenses, non reputantes, neque μὴ ὑπονοεῖν μὴ δυναμένους dici posse pro ὑπονοεῖν δυναμένους, nec sobrii hominis esse scribere ἀεί τι τῶν εἰσκομιζομένων pro πάντα τὰ εἰσκομιζόμενα, neque satis esse istos sollertis ingenii homines suspectare quidquid in urbem importetur, sed suspectando fraudes perspicere et exagitare debere. atque ista quidem Aenea, qui plene et eleganter scribere solet, indigna sunt, sed abunde decent eum hominem, cuius horridulo sermone non unus Aeneae locus obscuratus est. itaque, ut opinor, verba μὴ ὑπονοεῖν μὴ δυναμένους ἀεί τι τῶν εἰσκομιζομένων in margine olim adscripta fuerunt ad μὴ τοὺς τυχόντας, sed aliena postea sede suscepta ita cum antecedentibus coniuncta sunt, ut copula adderetur. apparet autem priore negatione glossatorem respondisse ad illam quae praecedit τοὺς τυχόντας. sed ea verba quae sunt ὑπονοεῖν μὴ δυναμένους ita intellegenda sunt, quasi scriptum sit τοὺς ὑπονοεῖν μὴ δυναμένους.

7. γυναῖκας codex Casauboni: γυναῖκα *M*.

9. ἂν adieci.

παρακελεύσαιεν ἄν τινας ἐπινεοτερισμῷ *M*. ἐπὶ νεωτερισμῷ Casaubonus. verbi παρακελεύειν nec potestas nostro loco convenit nec forma eius activa aetatem Aeneae refert; activo enim genere Polybius, quantum scio, primus usus est. *pelliciendi* vel *instruendi* sententiam requiri apertum est; sed vocem quaero, quae satis literate manu scriptorum ductibus respon-

6 Χρὴ δὲ καὶ ἡμεροσκόπους πρὸ τῆς πόλεως καθιστάναι ἐπὶ τόπῳ ὑψηλῷ καὶ ὡς ἐκ πλείστου φαινομένῳ, ἡμεροσκοπεῖν δὲ ἐφ' ἑκάστῳ χωρίῳ τρεῖς τοὐλάχιστον, μὴ τοὺς τυχόντας, ἀλλ' ἐμπείρους πολέμου, ὅπως μὴ δι' ἄγνοιαν δόξαν τινὰ ὁ σκοπὸς σημήνῃ ἢ διαγγείλῃ εἰς τὴν πόλιν, καὶ μα-
2 ταίως ὀχλήσῃ τοὺς ἀνθρώπους. πάσχουσι δὲ ταῦτα οἱ ἄπειροι τάξεων καὶ πολέμου, ἀγνοοῦντες τὰς τῶν πολεμίων ἐργασίας καὶ πράξεις εἴτε ἐκ παρασκευῆς πράσσονται εἴτε καὶ
3 ἀπὸ ταὐτομάτου. ὁ δὲ ἔμπειρος, γνοὺς τὴν τῶν πολεμίων παρασκευὴν καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὰς πορείας καὶ τὴν ἄλλην
4 κίνησιν τοῦ στρατεύματος, οὕτω τὴν ἀλήθειαν ἐμφανιεῖ. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχωσι τοιοίδε τόποι, ὥστε καὶ εἰς τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῶν φαίνεσθαι τὰ σημεῖα, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις διαδεκτῆρας εἶναι τῶν αἰρομένων σημείων, οἳ σημανοῦσιν εἰς τὴν πόλιν.
5 εἶναι δὲ τοὺς ἡμεροσκόπους καὶ ποδώκεις, ἵν', ἂν μὴ οἷόν τε διὰ τῶν σημείων δηλοῦν, ἀλλ' αὐτῶν τινὰ δέῃ ἐξ ἀνάγκης

deat. interim aptissimum visum est scribere *παραπείσειαν ἄν τινας ἐπὶ νεωτερισμῷ*.

4. *δοξάζον τι M.* scripsi *δόξαν τινά*. nam cum *δοξάζειν* non adhibeatur nisi opinandi potestate, *δοξάζον τι* idem esse nequit quod *δόξα* vel *φαντασία*. similiter XXXII 12 *τειχίον* librariorum stupore in *τειχίζοντα* abiit.

5. *σημήνῃ* scripsi: *σημάνῃ M.*

6. *ὀχλήσῃ* Meinekius, qui praeterea proposuit *σημαίνῃ ἢ διαγγέλλῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ ματαίως ὀχλῇ*. *ὀχλῇ M.*

τοῖς ἀνθρώποις M. Hertlinus 'cum accusativus alibi ab Aenea cum verbo *ὀχλεῖν* iungatur, ut XVI 12 XXII 11, hoc quoque loco *τοὺς ἀνθρώπους* scribendum esse videtur, nisi quis *ἐνοχλῇ* praeferat'. feci accusativum.

8. *πράσσεται M.* scripsi *πράσσονται*.

9. *παραταὐτομάτου M.* scripsi *ἀπὸ ταὐτομάτου*. non minus bene corrigi poterat *ἐκ ταὐτομάτου*. illud habet Aeneas XXII 6.

10. Inserui *τὸ* et *τάς*.

12. *ὑπάρχωσιν τοιοῖδε M.*

ὥστε καὶ] *καὶ* deleverim.

ἀπαυτῶν M.

13. *ἐπ' ἄλλοις* Hertlinus: *ἐπ' ἄλλοις τόποις M.*

14. *αἰρομένων* Hertlinus: *ἀειρομένων M.*

σημανοῦσιν Turicenses: *σημαίνουσιν M.* *σημαίνωσιν* L. Dindorfius in Thesauri t. II. p. 1136 B, quod non intellego.

15. *οἳ ὅσα μὴ οἷά τε τῶν σημείων δηλοῦν M*, atque ita codex Casauboni, nisi quod ad eius marginem a recentissima manu adscriptum est *διά*. Hertlinus *ἵνα ὅσ' ἂν μὴ οἷά τ' ᾖ διὰ τῶν σημείων δηλοῦν ἀλλ' αὐτόν τινα δέῃ* vel *ἵνα ὅσα μὴ οἷά τε διὰ τῶν σημείων δηλοῦν ἀλλ' αὐτόν τινα δεῖ*, mira subiecti mutatione, neque dubito, quin *αὐτόν τινα*, in quod et Meinekius incidit, hoc quidem loco admitti nequeat. scribendum erat *ἵν' ἂν μὴ οἷόν τε διὰ τῶν σημείων δηλοῦν*. *ᾖ* omitti potuisse Hippocrates monstrat de Morbis Mulierum I 70 *ταῦτα ἄριστον μέν, ἢν οἷόν τε, ἀπώσαντα ἔσω ἐπὶ κεφαλὴν στρέφειν·*

ἀγγέλλειν, δύνωνται ταχὺ ἀφικνεῖσθαι, κἂν ἐκ πλείστου ἀγ-
γέλλωσιν. ἄριστον δὲ ἱππασίμων ὄντων τόπων καὶ ὑπαρχόν- 6
των ἵππων ἱππέας συνεργεῖν, ἵνα διὰ τῶνδε θᾶσσον ἀγέλλη-
ται. πέμπειν δὲ ἐκ τῆς πόλεως τοὺς ἡμεροσκόπους ὄρθρου
ἢ ἔτι νυκτός, ἵνα τοῖς τῶν πολεμίων σκοποῖς μὴ κατάδηλοι
ὦσιν ἡμέρας πορευόμενοι ἐπὶ τὰ ἡμεροσκοπεῖα. σύνθημα δὲ 7
μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἓν καὶ τὸ αὐτό, ὅπως μήτε ἑκόντες μήτε
ἄκοντες, ἐὰν συλληφθῶσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων, εἰπεῖν ἔχωσι
τὸ τῶν ἐν τῇ πόλει σύνθημα. παραγγέλλεσθαι δὲ τοῖς ἡμε-
ροσκόποις αἴρειν τὰ σύσσημα ἐνίοτε, καθάπερ οἱ πυρσευταὶ
τοὺς πυρσούς.

Ὅταν δὲ ἡ χώρα ἐγκάρπως διακέηται, μὴ πόρρω ὄντων 7
τῶν πολεμίων, εἰκὸς πολλοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει περὶ τοὺς ἐγ-
γὺς χώρους διατελεῖν, γλιχομένους τοῦ καρποῦ. τούτους δ' 2
οὖν εἰς τὴν πόλιν ἀθροίζειν ὧδε χρή. πρῶτον μὲν τοῖς ἔξω
ἅμα ἡλίῳ δύνοντι σημαίνειν ἀπιέναι εἰς τὴν πόλιν· ἐὰν δὲ
ἐπὶ πλέον τῆς χώρας ἐσκεδασμένοι ὦσιν, ὑπὸ διαδεκτήρων
σημαίνεσθαι, ὅπως πάντες ἢ οἱ πλεῖστοι παραγίγνωνται εἰς
τὴν πόλιν. ἐπειδὰν δὲ τούτοις σημανθῇ ἀπιέναι, οὕτως τοῖς 3
ἐν τῇ πόλει σημαίνειν δειπνοποιεῖσθαι· τὸ δὲ τρίτον σημαί-
νειν εἰς φυλακὴν ἰέναι. ὡς δὲ δεῖ ταῦτα γίγνεσθαι καὶ ὡς 4

ἢν δὲ μὴ οἷόν τε ᾖ, τάμνειν τῷδε τῷ τρόπῳ et Phalaris 95 κἂν τὰ οἰκεῖα μὴ οἷά τε σωφρονίζειν αὐτόν. 143 ὅσα δὲ αὐτὴ κατεπείγει ἡ φύσις, ἀκόντων ἡμῶν, ἂν οἷόν τε, μὴ περιμένωμεν.

1. κἂν scripsi: καὶ ὡς *M.*

2. ὄντων τόπων] Ita *M.* ὄντων τῶν τόπων codex Casauboni et impressi.

3. ἵππων codex Casauboni: ἱππέων *M.*

συνεργεῖν ego: συνιμείρειν *M.*

4. δὲ] Ita *M.* impressi δ'.

6. ἐπὶ τὰ Casauboni codex: ἔπειτα *M.*

ἡμεροσκοπεῖα Casaubonus: ἡμεροσκοπία *M* et codex Casauboni.

7. μὴ addiderunt Turicenses.

10. σύσσημα Casaubonus: σύσσιμα *M* et codex Casauboni.

ἐγκάρπως Hertlinus: ἔγκαρπος *M.*

διακέηται G. Dindorfius in Thesauri vol. IV. p. 1406, C: διάκειται *M.*

15. οὖν videtur delendum esse.

ὧδε *M.*

18. παραγίνωνται *M.* inserui gamma.

19. τὴν addidi.

20. πόλει δειπνοποιεῖσθαι *M.* post πόλει Casaubonus suppleri vult δεῖ σημαίνειν. suffecerit inseruisse σημαίνειν.

21. εἰς φυλακὴν ἰέναι scripsi: εἰς φυλακὴν ἰέναι καὶ καθιστάναι *M.* cf. XVIII 1 ὅταν δὲ δείλη γένηται, σημαίνειν δειπνοποιεῖσθαι καὶ εἰς φυλακὴν ἰέναι. Hertlinus malebat καθεστάναι.

τούτους *M.* τοῦτο Casaubonus. scripsi ταῦτα. sed rectius fortasse πάντα scribetur, ut infra est VIII 2.

γίνεσθαι *M.* gamma inserui. in sequentibus verbis καὶ ὡς αἴρειν τοὺς φρυκτούς, nisi totum hoc comma ab interpolatore profectum est, post ὡς excidisse videtur χρή. certe ad vul-

αἴρειν τοὺς φρυκτούς, ἐν τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ τελέως εἴρηται. ὅθεν δεῖ τὴν μάθησιν λαμβάνειν, ἵνα μὴ δὶς περὶ τῶν αὐτῶν γράφειν συμβῇ.

8 Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν χώραν προσδεχόμενον πλείω καὶ μείζω δύναμιν πολεμίων πρῶτον μὲν τὴν χώραν δυσείσβολον τοῖς πολεμίοις καὶ δυσστρατοπέδευτον καὶ δυσπόρευτον κατασκευάζειν καὶ τοὺς ποταμοὺς δυσδιαβάτους καὶ δύσπλους.
2 πρός τε τὰς ἀποβάσεις τῶν πολεμίων εἰς τὰ ψαμμώδη καὶ στερεὰ ὅσα καὶ οἷα χρὴ κατασκευάζεσθαι δολώματα τοῖς ἀπο-

gatam tuendam non faciunt quae leguntur XXI περὶ δὲ ἁρμένων ἑτοιμασίας καὶ ὅσα περὶ χώραν φιλίαν προκατασκευάζειν ἢ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ὡς δεῖ ἀφανίζειν, ὧδέ μοι παραλείπεται.

1. πλειόνως *M*. Aeneas cum artem, qua faces a pyrseutis attollendae sint, hic quidem recusaverit describere et lectorem ad librum suum delegaverit quem περὶ παρασκευῆς scripsit, ineptus esset si materiam istam explicatius in libro illo se tractare perhiberet quam in Poliorcetico, in quo nihil omnino de ea tradidit. deinde, ut potuerit admitti hoc loco comparatio, tenendum est, non πλειόνων esse *fusius* vel *uberius*, sed διὰ πλειόνων vel ἐν πλείοσιν. scripsit Aeneas τελείως, vel potius τελέως. VIII 2 περὶ μὲν οὖν τούτων πάντων ὧδε μὲν νῦν παραλείπεται, γέγραπται δὲ τελέως περὶ αὐτῶν ἐν τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ, ubi delendum est μέν et μοι scribendum pro νῦν. in capite XXI περὶ δὲ ἁρμένων ἑτοιμασίας ἢ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ πῶς δεῖ ἀφανίζειν, ὧδέ μοι παραλείπεται, ἐν δὲ τῷ Παρασκευαστικῷ περὶ τούτων τελείως δηλοῦται extrema sic corrigenda περὶ αὐτῶν τελέως δεδήλωται. pro ὧδέ μοι scribendum ὧδε μέν μοι.

2. μὴ δὶς Casaubonus: μηδεὶς *M* et codex Casauboni.

4. In impressis lemma legitur πῶς δεῖ τὴν χώραν δυσείσβολον κατασκευάζειν. hoc neque in *M* neque in ceteris manu scriptis reperitur. videtur effictum esse a Casaubono.

πλείω καὶ μείζω] Horum adiectivorum alterum interpolatori tribuit Hertlinus. Pro μείζω Meinekius ἀμείνω. sed cum utrumque dicatur, et πλείων δύναμις et μείζων, caussa nulla videtur esse, cur non comparativi isti iuncti inter se cum δυνάμει copulari potuerint. consimiliter Plato de Rep. IV. p. 435 D μακροτέρα καὶ πλείων ὁδός.

5. τὴν χώραν] Falsa de hoc loco rettulit Gronovius, cum in Mediceo extare scriberet δὴ χώραν. habet is quod in contextu positum est.

δυσείσβολον scripsi: δυσεπίβολον εἶναι *M*. dixi de hoc loco in Hermae vol. II. p. 68 et 101.

6. δυσστρατοπέδευτον] δυσενστρατοπέδευτον Meinekius.

δυσπροσπόριστον *M*. scripsi δυσπόρευτον. vide eundem Hermam l. c. p. 69.

7. πλείους *M*. ἀπλεύστους Casparus Orellius, ἀπλοίους Meinekius, ἑλείους Hauptius. ut antea Aeneas iunxit δυσείσβολος δυσστρατοπέδευτος δυσπόρευτος, ita huic loco consentaneum esse videtur δυσδιαβάτους καὶ δύσπλους.

8. εἴς τε ψαμμώδη Meinekius.

9. κατασκευάζεσθαι] Passive accipiendum est.

βαίνουσι, τοῖς τε ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τῇ πόλει λιμέσιν οἷα δεῖ
φράγματα παρασκευάζεσθαι πρὸς τὸ μὴ εἰσπλεῖν ἢ τὰ εἰσ-
πλεύσαντα μὴ δύνασθαι ἐκπλεῦσαι, τά τε καταλιμπανόμενα 3
μὲν ἐν τῇ χώρᾳ ἀκουσίως εἰς χρείαν δὲ φέροντα τοῖς ἐναν-
τίοις, οἷον τὰ πρὸς τειχοποιίαν ἢ σκηνοποιίαν ἢ ἄλλην τινὰ
πρᾶξιν, τά τε βρωτὰ καὶ ποτὰ καὶ τὰ κατ' ἀγροὺς ἔγκαρπα 4
ὡς δεῖ ἀχρεῖα ποιεῖν ἢ ἀφανίζειν, καὶ τὰ κατὰ τὴν χώ-
ραν στάσιμα ὕδατα ὡς ἄποτα δεῖ ποιεῖν, τά τε ἱππάσιμα
τῆς χώρας ὡς δεῖ ἄνιππα ποιεῖν, περὶ οὖν τούτων πάντων 5
ὧδε μέν μοι παραλείπεται, γέγραπται δὲ τελέως περὶ αὐτῶν
ἐν τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ.

Ἂν δὲ θρασύνεσθαί τι ἐπιχειρῶσιν οἱ ἐπιόντες πρός σε, 9
τάδε ποιητέον. πρῶτον μὲν χρὴ σώμασι τόπους τινὰς τῆς
οἰκείας χώρας καταλαβεῖν, ἔπειτα ἐκκλησιάσαντα τοὺς σεαυτοῦ
στρατιώτας ἢ πολίτας ἄλλα τε προειπεῖν αὐτοῖς, ὡς ὑπαρ-
χούσης τινὸς αὐτοῖς πράξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ ὅταν
νυκτὸς σημήνῃ τῇ σάλπιγγι, ἑτοίμους εἶναι τοὺς ἐν τῇ ἡλι-
κίᾳ, ἀναλαβόντας τε τὰ ὅπλα καὶ ἀθροισθέντας εἰς χωρίον
ῥητὸν ἕπεσθαι τῷ ἡγουμένῳ. διαγγελθέντων οὖν τούτων εἰς 2

1. *οἷα* scripsi: *οἷα εἰς τούτους M.*

4. *μὲν* inserui.

ἀκουσίως Turicenses: *ἑκουσίως M.*

5. *οἷον πρός τε M.* scripsi *οἷον τὰ πρός* deleto *τε*, cuius hic nullus locus est. natum est ex proximarum literarum iteratione.

ἢ ἄλλην τινὰ πρᾶξιν ὡς δὴ ἀχρεῖα ποιεῖν ἢ φθείροντα ἀφανίζειν τά τε βρωτὰ καὶ ποτὰ καὶ τὰ κατ' ἀγροὺς ἔγκαρπα M, atque ita Casauboni codex, nisi quod habet *βροτά*. recte Casaubonus *δεῖ* pro *δή*, sed male idem *ἀχρεῖα ποιεῖν φθείροντα ἢ ἀφανίζειν*. peius etiam Haasius *ἀχρεῖα ποιεῖν ἢ μὴ φθείροντα ἀφανίζειν*. Aeneas infra capite XXI *τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ὡς δεῖ ἀφανίζειν ἢ ἀχρεῖα ποιεῖν τοῖς ἐναντίοις*, unde intellegitur, *φθείροντα* ab interpolatore ad *ἀχρεῖα ποιεῖν* adscriptum fuisse. illud igitur ad quietiora transposui. sed ea ipsa sententia *ὡς δεῖ ἀχρεῖα ποιεῖν ἢ ἀφανίζειν* a loco suo proiecta fuit. itaque eam post *ἔγκαρπα* intuli.

7. *καὶ τὰ κατὰ τὴν χώραν στάσιμα ὕδατα* scripsi: *καὶ τὰ ἄλλα κατὰ τὴν χώραν στάσιμα ὕδατα M.*

9. *περὶ μὲν οὖν M.* expunxi *μέν*. vide ad VII 4.

10. *ὧδε M.*

μέν μοι scripsi: *μὲν νῦν M.* vide ad VII 4.

Post *παραλείπεται* expunxi quae in scriptis sunt *ὡς δεῖ ἕκαστον τούτων γίνεσθαι ἵνα μὴ καὶ ταῦτα λίαν πολλὰ δηλοῦται*. simili emblemate ditatus est Aeneas capite XXX. pro *δηλοῦται* Casparus Orellius coniciebat *δηλῶται*, quo coniunctivo interpolatorem non frustrabimus.

14. *σεαυτοῦ* scripsi: *αὐτοῦ M. αὑτοῦ* impressi.

17. *σημήνῃ* Hertlinus: *σημάνῃ M.*

18. Post *ἀναλαβόντας* addidi *τε*.

τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων ἢ τὴν πόλιν, δύνασαι ἀποτρέ-
3 ψαι ὧν ἐπιχειροῦσι πράσσειν. τούτων δὲ οὕτω πραχθέντων
τοῖς μὲν φιλίοις θάρσος ἐμποιήσεις, ὥστε ἐπιχειρεῖν· τοῖς
δὲ πολεμίοις φόβον ἐμπαρασκευάσεις, ὥστε ἐπὶ τῆς αὐτῶν
ἠρεμεῖν.

10 Δεῖ δὲ καὶ τάδε παρηγγέλθαι. τῶν πολιτῶν τοὺς κεκτη-
μένους ζεύγη ἢ ἀνδράποδα ὑπεκτίθεσθαι εἰς τοὺς προσοίκους,
2 ὡς οὐκ εἰσαξόντων εἰς τὴν πόλιν. οἷς δ' ἂν μὴ ὑπάρχωσι ξέ-
νοι παρ' οὓς θήσονται, τοὺς ἄρχοντας δημοσίᾳ παρατίθεσθαι
τοῖς προσοίκοις, παρασκευάζοντας δι' ὧν σωθήσεται τὸ
3 ὑπεκτιθέμενα. ἔπειτα κηρύγματα ποιεῖσθαι τοιάδε διά τινος
χρόνου, φόβου καὶ ἀποτροπῆς τῶν ἐπιβουλευόντων ἕνεκα.
κατακομίζειν τὰ ἐλεύθερα σώματα καὶ τοὺς καρποὺς εἰς τὴν
πόλιν, τοῦ δὲ ἀνηκουστοῦντος ἐξουσίαν εἶναι τῷ βουλομένῳ
4 ἀζήμια ἄγειν καὶ φέρειν τὰ ἐκ τῆς χώρας. τάς τε ἑορτὰς
κατὰ τὴν πόλιν ἄγειν, συλλόγους τε ἰδίους μηδαμοῦ μήτε
ἡμέρας μήτε νυκτὸς γίγνεσθαι, τοὺς δὲ ἀναγκαίους ἢ ἐν

1. δύνασαι Hertlinus: δύνανται *M*.

2. ἐπιχειρῶσι *M*. scripsi ἐπιχειροῦσι. πράσσειν] Ita *M*. impressi πράττειν, atque ita codex Casauboni.

3. ἐμποιήσειας ἐπιχειρεῖν τι ἄλλου δεδιώς *M*, atque ita codex Casauboni, nisi quod habet ἀλλ' οὐ. ἐμποιήσεις ὡς ἐπιχειρῶν τι ἀλλ' οὐ δεδιώς Turicenses, qui soloece ἐπιχειρῶν τι pro τινί. deinde dicere potius debuerant ὡς οὐ δεδιὼς ἀλλ' ἐπιχειρῶν τινί. scripsi τοῖς μὲν φιλίοις θάρσος ἐμποιήσεις ὥστε ἐπιχειρεῖν, abiectis ἀλλ' οὐ δεδιώς, quae ad interpolatorem refero. ἐπιχειρεῖν absolute positum ut apud Plutarchum in Aristide 15 ἀμυνομένοις γὰρ οἱ μάντεις νίκην προύφαινον ἐκ τῶν ἱερῶν ὁμοίως καὶ τοῖς Πέρσαις καὶ τοῖς Ἕλλησιν, εἰ δ' ἐπιχειροῖεν, ἧτταν. similiter Xenophon in Hipparchico V 3 ἀγαθὸν δὲ μηχάνημα καὶ τὸ δύνασθαι, ὅταν μὲν τὰ ἑαυτοῦ ἀσθενῶς ἔχῃ, φόβον παρασκευάζειν τοῖς πολεμίοις ὡς μὴ ἐπίθωνται, ὅταν δ' ἐρρωμένα, θάρσος αὐτοῖς ἐμποιεῖν ὡς ἐγχειρῶσιν.

4. Post ἐμπαρασκευάσας cum Casaubono inserui ὥστε.

5. αὐτῶν ἠρέμεῖν *M*.

6. Post παρηγγέλθαι plene interpunxi.

7. εἰς τοὺς προσοίκους] Fortasse παρὰ τοὺς προσοίκους. in proximis est παρ' οὓς θήσονται.

8. εἰσαξόντων Casaubonus: εἰσαξιόντων *M*.

Scripsi ὑπάρχωσι ξένοι: ὑπάρξῃ ξενία *M*. similiter haec correxit Reiskius. Isocrates p. 388 ἔτυχεν αὐτοῖς ὑπεκκείμενα τὰ πλεῖστα τῆς οὐσίας παρὰ τοῖς ξένοις τοῖς ἐμοῖς.

9. τοὺς Hertlinus: πρὸς τοὺς *M*.

10. τὰ ὑπεκτιθέμενα] τὰ ὑπεκτιθέμενα: ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ *M*.

12. ἕνεκεν *M*. scripsi ἕνεκα.

13. ἐν τῇ πόλει *M*. scripsi εἰς τὴν πόλιν.

15. ἀζήμια (sic) *M*, ἀζημία codex Casauboni. ἀζημίᾳ impressi. ἀζημίαισι in Aeschyli Eum. 978 figmentum Robortelli est. ἀζήμια active intellegendum.

16. Inserui τήν.

17. γίνεσθαι *M*. feci γίγνεσθαι.

*πρυτανείῳ ἢ ἐν ἄλλῳ φανερῷ τόπῳ. μηδὲ θύεσθαι μάν-
τιν ἰδίᾳ ἄνευ τῶν ἀρχόντων. μηδὲ δειπνεῖν κατὰ συσσι-* 5
*τίαν ἀλλ' ἐν ταῖς αὑτῶν οἰκίαις ἑκάστους, ἔξω γάμου καὶ
περιδείπνου, καὶ ταῦτα προαπαγγείλαντας τοῖς ἄρχουσιν.
ἐὰν δὲ ὦσι φυγάδες, ἐπικηρύσσειν, ὃς ἂν ἀστῶν ἢ ξένων ἢ
δούλων ἀποκινῇ, ἃ ἑκάστῳ τούτων ἔσται. καὶ ἐάν τίς τινι* 6
*τῶν φυγάδων συγγένηται ἢ δέξηται παρ' ἐκείνου ἐπιστολὰς
ἢ πέμψῃ, εἶναί τινα κίνδυνον ἢ ἐπιτίμιον αὐτῷ. τῶν δὲ ἐκ-
πεμπομένων καὶ εἰσαγομένων ἐπιστολῶν εἶναι ἐπισκόπους,
πρὸς οὓς οἰσθήσονται πρότερον. ὅπλα οἷς ἐστὶν ἑνὸς πλείω* 7
*ἀπογράφεσθαι, καὶ εἰσάγειν μηδένα μηδὲν ὅπλον, μηδὲ ἐνέ-
χυρον δέχεσθαι. στρατιώτας μὴ μισθοῦσθαι μηδὲ ἑαυτὸν
μισθοῦν ἄνευ τῶν ἀρχόντων. ἐκπλεῖν μηδένα ἀστῶν μηδὲ* 8
*μέτοικον ἄνευ συμβόλου, τά τε πλοῖα ὁρμίζεσθαι καθ'
ἃς πύλας τοῖς ἐχομένοις ῥηθήσεται. ξένους τοὺς ἀφικνου-* 9
*μένους τὰ ὅπλα ἐμφανῆ καὶ πρόχειρα φέρειν, καὶ εὐθὺς
αὐτῶν παραιρεῖσθαι, καὶ αὐτῶν μηδένα ὑποδέχεσθαι*

1. *πρυτανείῳ* Casaubonus: *πυρσανείω M* et codex Casauboni. post *πυρσανείω* in *M* est *ἢ ἐν βουλῇ*, quod interpolatori reddidi. certe huic tribuere licebat *βουλή* pro *βουλευτήριον* positum, non Aeneae.

2. *ἰδία ἄνευ τοῦ ἄρχοντος M.* scripsi *ἰδίᾳ ἄνευ τῶν ἀρχόντων*. plurali Aeneas usus est p. 18, 9. 19, 7. 13. 20, 1. 3.

κατασυσσιτίαν M. κατὰ συσσιτίας codex Casauboni et impressi.

3. *αὐτῶν M.*

5. *ὦσιν M.*

7. *ἢ παρ' ἐκείνων τισὶν ἢ ἐπιστολὰς πέμψῃ ἢ δέξηται M.* Hertlinus coniecit *ἢ ἐπιστολὰς πέμψῃ ἢ παρ' ἐκείνων δέξηται*, vel ita, ut *τισίν* post *πέμψῃ* transpositum servaret. scripsi *ἢ δέξηται παρ' ἐκείνου ἐπιστολὰς ἢ πέμψῃ*.

9. *ἐπισκόπησιν M.* etiam hoc loco librarii, Aeneae obtrectatores, falsa ad nos detulerunt. apud Hesychium est *σκοπήσεις· σκέψεις.* recte Ludovicus Dindorfius *σκέψει*. videlicet nec *σκόπησις* neque *ἐπισκόπησις* unquam in usu fuit. neque verborum coniunctio qualis illa est, *ἐπισκόπησιν πρὸς οὕς*, placidum Aeneae sermonem refert. scripsi *ἐπισκόπους*.

10. *πρὸς οὓς* codex Casauboni: *προὺς M.*

οἰσθήσονται Meierus: *οἰσθήσεται M.*

11. *εἰσάγειν* Kirchhoffius: *ἐξάγειν M.*

13. Addidi *τῶν*.

14. *πλοῖα προσηγγέλθαι M. πλοῖα παρηγγέλθαι* Hertlinus. amovi ex Aeneae oratione *προσηγγέλθαι*, ut ab interpolatore profectum. vide ad pag. 21, 3.

16. *εὐθὺς* scripsi: *εὐθὺ M.*

17. *παρῖσθαι M. παρῃρῆσθαι* Casaubonus. cum Reiskio scribendum erat *παραιρεῖσθαι*. XXX *τῶν ἀφικνουμένων ἀνδρῶν παραιρεῖσθαι τὰ ὅπλα.*

αὐτῶν Turicenses: *αὐτοὺς M* et codex Casauboni. falsum est quod de Mediceo scribit Orellius.

μηδὲ τοὺς πανδοκέας ἄνευ τῶν ἀρχόντων, τοὺς δὲ ἄρχον-
10 τας ἀπογράφεσθαι καὶ παρ᾽ ᾧτινι ἂν κατάγωνται. τὰς δὲ
νύκτας ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τὰ πανδοκεῖα ἔξωθεν κλείεσθαι·
διὰ χρόνου δέ τινος, ὅσοι ἂν ταλαπείριοι αὐτῶν ὦσιν, ἐκκη-
ρύττεσθαι. ὁμοτρόπως δὲ τοὺς κατὰ παίδευσιν ἢ κατ᾽ ἄλλην
11 τινὰ χρείαν ἐπιδημοῦντας ἀπογράφεσθαι. ταῖς δὲ δημο-
σίᾳ ἀφικνουμέναις πρεσβείαις ἀπὸ πόλεων ἢ στρατοπέδων
οὐ χρὴ τὸν ἐθέλοντα διαλέγεσθαι, ἀλλὰ εἶναί τινας
τῶν πολιτῶν τοὺς πιστοτάτους, οἳ μετ᾽ αὐτῶν συνδια-
12 τελοῦσι, μέχρι ἂν ἐνδημῶσιν οἱ πρέσβεις. καὶ ὧν ἂν σπα-
νίζῃ ἡ πόλις, σίτου ἢ ἐλαίου ἢ ἄλλου τινός, τῷ εἰσάγοντι κατὰ
πλῆθος τῶν εἰσαγομένων τόκους προκεῖσθαι καὶ στέφανον
δίδοσθαι εἰς τιμήν, τῷ δὲ ναυκλήρῳ ἀνολκὴν καὶ καθολκήν.
13 ἐξοπλισίας τε πυκνὰς ποιεῖσθαι, καὶ ξένους τοὺς ἐνδήμους
τὸν καιρὸν τοῦτον μεθίστασθαι εἰς χωρίον ῥητὸν ἢ κατ᾽ οἶκον
διατελεῖν. ὃς δ᾽ ἂν ἄλλῃ φαίνηται, ζημίαν προκεῖσθαι ὡς
14 ἀδικοῦντι. ὅταν τε σημήνῃ, τὰ ἐμπόρια καὶ πρατή-

1. *πανδοκέας* Meinekius: *πανδοχέας M.*

2. *καὶ παρ᾽ ὧ τινες ὅτ᾽ ἂν κατάγωνται M* et Casauboni codex, nisi quod is *κατάγονται*. *τινί* pro *τινές* Casaubonus. scripsi *καὶ παρ᾽ ᾧτινι ἂν κατάγωνται.*

3. *πανδοκεῖα* Meinekius: *πανδοχεῖα M.*

4. *ὦσιν* codex Casauboni: *ὥσει M.*

5. *ὁμόρους δὲ ἢ M. ἐμπόρους δὲ ἢ* Hauptius, *ὁμήρους δὲ ἢ* Turicenses. videbatur requiri *ὁμοίως δὲ τούς* vel *ὁμοτρόπως δὲ τούς* propter *ὅπλα οἷς ἔστιν ἑνὸς πλείω ἀπογράφεσθαι* et *τοὺς δὲ ἄρχοντας ἀπογράφεσθαι καὶ παρ᾽ ᾧτινι ἂν κατάγωνται.* praeoptavi *ὁμοτρόπως*, quod eodem modo legitur III 3.

6. *δημοσίᾳ* Casaubonus: *δημοσίας M* et codex Casauboni.

7. *ἀπὸ πόλεων ἢ τυράννων ἢ στρατοπέδων M.* expunxi *ἢ τυράννων*. supra IX 2 *διαγγελθέντων οὖν τούτων εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν πολεμίων ἢ τὴν πόλιν.* Diogenes Epp. XXVIII 3 *ἐπεὶ καὶ ἀδίκων χρείαν ἔχετε, ὅταν βούλησθε ὠφελέσθαι πόλιν ἢ στρατόπεδον.*

8. *οὐ χρὴ ἐν αὐτοῖς M. οὐ χρὴ ἐν ἀπορρήτοις* Turicenses. verum non id agitur, ut cives *secretos* cum urbium vel castrorum legatis sermones nectere prohibeantur, sed omnino ut civium qui voluerit ne sermonum causa ad illos adire possit. ferri possit *οὐ χρὴ αὐτόθεν*, sed satius visum est resecare *ἐν αὐτοῖς.*

ἀλλὰ εἶναι scripsi: *ἀλλ᾽ ἀεὶ M.*

9. *συνδιατελοῦσι* Casparus Orellius: *συντελοῦσι M.*

10. *μέχρις M.* feci *μέχρι*, quae forma infra in scriptis est.

13. *καθολκὴν* Casaubonus: *καθολικὴν M* et codex Casauboni.

16. *ὃς δ᾽ ἂν* Reiskius: *ἧι δε* (sic) *ἂν M.* sed hoc non sequente *ταύτῃ* absurdum esse patet.

17. *τε*] Immo *δέ.*

τὰ τούτοις ἐμπόρια M. expunxi *τούτοις*, neque enim satis erat corrigere *τὰ τούτων ἐμπόρια.*

ρια κλείεσθαι, καὶ τὰ λύχνα κατασβέννυσθαι. καὶ τῶν
ἄλλων μηδένα ἔτι προϊέναι. ὅταν δέ τινι ἀναγκαῖόν τι 15
συμβῇ, μετὰ λαμπτῆρος βαδίζειν. καὶ ὃς ἂν κατα-
μηνύσῃ τινὰ ἐπιβουλεύοντα τῇ πόλει, ἢ ὃς ἂν τῶν προγε-
γραμμένων τι πραττόμενον ἐξαγγείλῃ, ἀνηγγέλθαι τε αὐτῷ
ἀργύριον καὶ τὸ ἀναγγελθὲν ἐμφανῶς προκεῖσθαι ἐν ἀγορᾷ
ἢ ἐπὶ βωμοῦ ἢ ἐν ἱερῷ, ἵνα προχειρότερόν τις τολμήσῃ μη-
νύειν τι τῶν προγεγραμμένων. ἐπὶ δὲ μονάρχῳ ἢ στρατηγῷ 16
φυγάδι χρὴ καὶ τάδε προκηρύττεσθαι.** ἐὰν δέ τι καὶ αὐτὸς
πάθῃ ὁ ἀποκτείνας, τοῖς τέκνοις αὐτοῦ ἀποδίδοσθαι τὸ ἀναγ-
γελθὲν ἀργύριον· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ τέκνα, τῷ ἐγγυτάτω γένους.
καὶ ἐάν τις τῶν συνόντων τῷ φυγάδι ἢ μονάρχῳ ἢ στρατηγῷ 17
πράξῃ τι τῶν προκειμένων,** ἀποδίδοσθαι, καὶ κάθοδον αὐτῷ
εἶναι· διὰ γὰρ ταῦτα προχειροτέρως ἂν ἐγχειροῖεν. ἐν δὲ 18

1. *λύχνα* Casaubonus: *ἴχνη M* et codex Casauboni.

2. *προϊέναι* scripsi: *παρειναι* sine accentu *M*, ita, ut *ει* in rasura sit. infra XXII 23 *κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους καὶ οὕτω περὶ τὰς φυλακὰς διατελούντων παραγγελλέσθω τῷ ἄλλῳ ὄχλῳ, ὅταν σημανθῇ, μηδένα ἐξιέναι.* unde apparet nostro loco *τοὺς ἄλλους* de hominibus ad arma inutilibus intellegendum esse.

3. Post *βαδίζειν* in manu scriptis est *ἕως ἂν παραγγελθῇ*, quae verba Casaubonus ita interpretatus est, *donec praeceptum fuerit, ne quis exeat.* quod uti fieri posse nego, ita conveniens fuerit sententiam istam sic exprimi, *ἕως ἂν παρηγγελμένον ᾖ*, vel potius ita, *ἕως ἂν ἡ πολιορκία παρέλθῃ.* quamquam hoc scire quid prodest? nam illata ista post *τὸν καιρὸν τοῦτον*, quibus verbis tempus significatur, quo in urbis obsidione perseveratur, tam non sunt necessaria, ut prorsus supervacanea sint. neque ulli praeterea praecepto, qualia plurima hoc capite traduntur, eiusmodi sententiam Aeneas attexuit, neque admisit capite XXII, ubi similia narrantur, *ἐὰν δέ τις ἐξίῃ ἐπί τινα πρᾶξιν ἀναγκαῖον, μετὰ λαμπτῆρος βαδίζειν, ἵνα πόρρωθεν κατάδηλος ᾖ τοῖς περιοδεύουσιν.* non dubito, quin emblema teneamus, ad eundem illum referendum, qui *προσηγγέλθαι* inculcavit § 8 et *παρήγγειλεν ἐν πᾶσιν* et *διὰ γὰρ τὸν φόβον τοῦ παραγγελθέντος οὐδένα ᾤετο ἂν ἀμνημονήσειν* XXVII 8.

4. *ὃς ἂν τῶν προγεγραμμένων τι* ego: *ὅ τι ἂν τῶν προγεγραμμένων τις M.* post pauca est *τι τῶν προγεγραμμένων.*

6. *ἀναγγελθὲν* Kirchhoffius: *ἀγγελθὲν M.*

8. *ἢ στρατηγῷ φυγάδι* Kirchhoffius: *ἢ στρατηγῷ ἢ φυγάδι δυναστεύοντι M.* emblema sequentia demonstrant *καὶ ἐάν τις τῶν συνόντων τῷ φυγάδι ἢ μονάρχῳ ἢ στρατηγῷ πράξῃ τι τῶν προκειμένων.*

9. Orationis hiatum significarunt Turicenses.

10. *ἀναγγελθὲν* Kirchhoffius: *ἀγγελθὲν M.*

11. *γένους* Kirchhoffius: *γενομένῳ M.*

13. Mancam orationem esse indicavi.

14. *ἐν* Casparus Orellius: *ἐὰν M.*

ξενικῷ στρατοπέδῳ τοιάδ' ἀναγγείλαντα σιγὴν πάντων ἀκουόν-
19 των κηρῦξαι. καὶ ἐάν τις βούληται ἀπιέναι μὴ ἀρεσκόμενος τοῖς
παροῦσιν, ἐξεῖναι ἀπαλλάττεσθαι, ἀλλ' ὕστερον πεπωλήσεται·
ἐὰν δέ τις φαίνηται βλάπτων τι τὸ στράτευμα ἢ διαλύων τὸ
20 στρατόπεδον, θάνατος ἔστω ἡ ζημία. μετὰ δὲ ταῦτα τῶν
ἄλλων ἐξετάσεων ἐπιμέλειαν ποιητέον. καὶ πρῶτον μὲν
ἐπισκεπτέον εἰ ὁμονοοῦσιν οἱ πολῖται, ὡς ἂν ὄντος μεγί-
στου τούτου ἀγαθοῦ ἐν πολιορκίᾳ· εἰ δὲ μή, τοὺς τὰ ἐναντία
φρονοῦντας τοῖς παροῦσι πράγμασι καὶ μάλιστ' ἂν ἡγεμόνας

1. *ἀναγγείλαντα* Kirchhoffius: *ἀναγγείλαντι M.*

2. *καὶ ἐάν τις βούληται* scripsi: *εἴ τις βούλεται M.*

4. Miror interpretes non expavisse personatum Aeneam. duo commemorantur imperia certa ac definita et natura sua inter se coniunctissima, *ἐάν τις βούληται ἀπιέναι μὴ ἀρεσκόμενος τοῖς παροῦσιν, ἐξεῖναι ἀπαλλάττεσθαι, ἀλλ' ὕστερον πεπωλήσεται*, et *ἐὰν δέ τις φαίνηται βλάπτων τι τὸ στράτευμα ἢ διαλύων τὸ στρατόπεδον, θάνατος ἔστω ἡ ζημία*, quorum prius statuitur in hominem novarum rerum cupidum, sed eundem inertem et nihil agentem, posterius in facinorum auctorem. his interpolator inseruit quod in scriptis post *πεπωλήσεται* habetur *τὰ δ' ἐλάσσω τούτων ἀδικήματα κατὰ τὸν νόμον τὸν προκείμενον δεσμὸς ἢ* (*ἡ* Orellius) *ζημία*, quae verba et absurda sunt et imperfecte conscripta. nam magno cum nostro stupore legimus eum, qui minora quam iners ille, cui volenti licet ex urbe exire, peccata commiserit, hoc est, qui ne sentiat quidem contra rempublicam, in vincula coniciendum atque ita graviore quam qui maiora deliquerit poena afficiendum esse. inepte etiam post *ἀγγείλαντα σιγὴν πάντων ἀκουόντων κηρῦξαι* adicitur *κατὰ τὸν νόμον τὸν προκείμενον*, cuiusmodi lex antea nulla commemorata est. neque ullam in simplicissimo enuntiato excusationem habent nominativi absoluti *τὰ ἐλάσσω ἀδικήματα*, neque plena sunt *δεσμὸς ἢ ζημία*, ad quae complenda non sufficit cogitatione addi *ἐστί*, sed cum antecedat *πεπωλήσεται* et subsequatur *ἔστω*, hoc ipsum *ἔστω* aut saltem *ἔσται* inseri oportebat. denique ne illud quidem satis apparet, masculine *τούτων* an neutraliter accipiendum sit. adscripserat interpolator sententiolam suam ad verba *ἐὰν δέ τις φαίνηται βλάπτων τι τὸ στράτευμα θάνατος ἔστω ἡ ζημία*, in aliena sede defixit librarius.

ἢ in codice Casauboni supra versum adscriptum eadem manu, ut videtur. abest a *M.*

5. *ἡ* Casauboni codex: *ἢ M.*

τῶν ἄλλων τάξεων ἐπιμέλειαν ποιητέον M. *πράξεων* pro *τάξεων* Meinekius. scripsi *τῶν ἄλλων ἐξετάσεων ἐπιμέλειαν ποιητέον*, *ceterae tentationes atque explorationes accuratissimo iudicio instituendae sunt.* Thucydides II 7, 3 *Ἀθηναῖοι δὲ τήν τε ὑπάρχουσαν ξυμμαχίαν ἐξήταζον καὶ ἐς τὰ περὶ Πελοπόννησον μᾶλλον χωρία ἐπρεσβεύοντο, ὁρῶντες εἰ σφίσι φίλια ταῦτ' εἴη βεβαίως.* Demosthenes de Cor. 310 *τούτων γὰρ ἁπάντων ἦν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐξέτασις.*

6. Inserui *μέν*.

8. *τοὺς τὰ ἐναντία φρονοῦντας* Reiskius: *τῶν τὰ ἐναντία φρονούντων M.* mox dedi *μάλιστ' ἂν* pro *μάλιστα*, quod in manu scriptis est.

τε καὶ αἰτίους γενομένους τῇ πόλει πράξεώς τινος μεθιστά-
ναι ἀνυπόπτως, μετὰ προφάσεως εὐλόγου ἐκπέμποντα ἄλλῃ
ὡς πρέσβεις τε καὶ ἐπ᾽ ἄλλας δημοσίας ἐργασίας. οἷον καὶ 21
Διονύσιος ἔπραξε Λεπτίνην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἔχοντα Συρα-
κοσίων τῷ πλήθει οἰκείως. γενόμενος γὰρ αὐτῷ ἐν ὑποψίᾳ
τινί, καὶ θέλων αὐτὸν μεταστήσασθαι, φανερῶς μὲν οὐκ ἐπε-
χείρει ἐκβάλλειν αὐτόν, γνοὺς ὅτι περὶ αὐτὸν πολλὴ μετ᾽ εὐ-
νοίας ἰσχὺς ἔσοιτο καὶ νεώτερον ἄν τι γένοιτο, τεχνάζει δὲ
τοιόνδε. πέμπει αὐτὸν μετὰ ξένων ὀλίγων εἰς πόλιν ὄνομα 22
Ἱμέραν, κελεύων φρουρὰν τὴν μὲν ἐξαγαγεῖν τὴν δ᾽ ἐγκατα-
στῆσαι. γενομένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱμέρᾳ, πέμψας ἐκέλευσεν
αὐτὸν περιμένειν, μέχρι ἂν αὐτὸς μεταπέμψηται. πόλεως δ᾽ 23
ὁμηρευομένης, ὅταν ἐπ᾽ αὐτὴν στρατεία γίγνηται, τοὺς γονέας
τῶν ὁμηρευόντων καὶ τοὺς ἐγγυτάτω γένους μεθίστασθαι ἐκ
τῆς πόλεως, ἄχρι ἂν ἡ πολιορκία παρέλθῃ, ἵνα μὴ ἐφορῶσιν
ἐν ταῖς προσαγωγαῖς τῶν πολεμίων τοὺς αὐτῶν παῖδας συμ-
προσαγομένους καὶ τὰ ἔσχατα πάσχοντας· ἐγχωρεῖ γὰρ αὐ-
τοὺς ἔνδον ὄντας καὶ ὑπεναντίον τι πρᾶξαι. ἐὰν δὲ ἄρα 24
δυσχερὲς ᾖ μετὰ εὐλόγων προφάσεων ἐκπέμπειν, ἐᾶν διάγειν
αὐτοὺς ὡς ἐλαχίστων μετέχοντας ἔργων καὶ πράξεων καὶ μήτε
ὅπου ἔσονται μήτε ὅ τι πράξουσι προειδότας καὶ ὡς ἥκιστα

1. ἐν τῇ πόλει M. expunxi ἐν.

μεθιστάναι ego: μεθιστάναι αὐτοὺς M.

4. Συρακοσίων Meinekius: συρακουσίων M. quae in scriptis post οἰκείως leguntur καὶ ὁρῶν κατὰ πολλὰ ἰσχυρὸν αὐτὸν ὄντα, orationis concordiam divellunt. ego non dubito quin et huic loco interpolator pravam opellam praestiterit. effinxit sua ex proximis γνοὺς ὅτι περὶ αὐτὸν πολλὴ ἰσχὺς ἔσοιτο. post γενόμενος inserui γάρ. ἐν adiecit Casaubonus. ceterum errare Haasium pro γενόμενος conicientem γενόμενον, iure Turicenses observarunt. afferunt III 3 ἐν ὑποψίᾳ πρὸς ἀλλήλους ὦσι. poterant item XXVI 6 ἐν ὑποψίᾳ ὄντων ἀλλήλοις.

10. ἱμέραν (ἱ in rasura) M.

δ᾽ ἐγκαταστῆσαι Meinekius: δὲ καταστῆσαι M.

11. ἱμέρᾳ M.

12. μέχρις M. scripsi μέχρι.

13. ὅτ᾽ ἂν M.

στρατεία Hertlinus: στρατιᾷ M.

γίνηται M. gamma inserui.

γονέας scripsi: γονεῖς M.

14. ἐγγυτάτω γένους Kirchhoffius: ἐγγὺς τὰ γένη M.

15. Scripsi ἄχρι: ἄχρις M.

16. αὐτῶν M.

18. ἐὰν δὲ ἄρα δυσχερὴς μετὰ τῶνδε τῶν προφάσεων M. recte Casaubonus δυσχερές. a Turicensibus sumpsi ᾖ. pro τῶνδε τῶν edidi εὐλόγων.

19. ἐᾶν διάγειν ego: συνδιάγειν M.

20. ἐλαχίστων] Ita M. impressi ἐλάχιστον.

21. πράξουσιν M.

προειδότας scripsi: προειδέναι M.

ἐπὶ σφῶν αὐτῶν διατελοῦντας καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν, ἢ καὶ ἄλλας ἐπ' ἄλλαις πράξεις καὶ λειτουργιῶν αὐτοῖς πλῆθος 25 *ἐπιρριπτεῖν ἀνυπόπτως. ἔστωσαν δὲ διειλημμένοι εἰς παρατήρησιν· οὕτω γὰρ ἂν διακείμενοι ἥκιστα ἂν δύναιντο νεωτερίσαι. ἔτι τοίνυν μήτε εἰς τὰς ἐκκοιτίας λαμπτῆρας ἐπιφέρεσθαι μήτε ἄλλο νυκτερινὸν φέγγος· ἤδη γάρ τινες, ἐπεὶ πάντῃ ἐξείργοντο, μήτε νεωτερίσαι ἔχοντες μήτε πρὸς τοὺς* 26 *πολεμίους τι πρᾶξαι, τοιόνδε ἐτέχνασαν. ἐν γὰρ τοῖς καλάθοις καὶ στρώμασιν ἐπιφερόμενοι εἰς τὰς φυλακὰς λύχνα οἳ δὲ δᾷδας οἳ δὲ λαμπτῆρας, διὰ τούτων τῶν φεγγῶν σύσσημα ἐποιήσαντο.*

1. *ἐπισφῶν M.*

διατελοῦντας scripsi: *διατηροῦντας M.*

Inserui *ἤ.*

2. *ἄλλαις* Meierus: *ἄλλας M.*

λειτουργίας αὐτοῖς τὸ πλῆθος ἐπιρρεῖν ἀνυπόπτως μεθ' ὧν ὄντες ἐν φυλακῇ μᾶλλον ἔσονται ἢ φυλάξουσί τι M. scripsi *λειτουργιῶν αὐτοῖς πλῆθος ἐπιρριπτεῖν* et interpolatori reddidi *μεθ' ὧν ὄντες ἐν φυλακῇ μᾶλλον ἔσονται ἢ φυλάξουσί τι.* pertinent ista ad *ἔστωσαν δὲ διειλημμένοι εἰς παρατήρησιν*, quae ita interpretatus est interpolator, ut excubias vel stationes intellegeret, quarum munus parentibus obsidum ac propinquis obeundum esset una cum aliis, qui eorum consilia observarent dividerentque eos, ne de prodenda republica conspirare possent. legerat ille excubias liturgiis adnumerari c. XI 10 *καὶ εἰς τὰς φυλακὰς καὶ εἰς τὰς ἄλλας λειτουργίας φοιτῶσιν οἱ πλούσιοι.* praepostere adiecit *τι.* idem *ὧν* ad *τοὺς παρατηρήσοντας* rettulit, quos ex *παρατήρησιν* derivavit. similiter ipse Aeneas XXII *μὴ οὖν προειδόντων ὅπου τοῦ τείχους ἔσονται μήτε μεθ' ὧν.* iam facile ad intellegendum est, quam male Turicenses *ὧν* redire voluerint ad *λειτουργίας.*

3. Malim *ἔστων.*

ὡσεὶ παρὰ τρισὶν M. egregie Turicenses *ὡς εἰς παρατήρησιν*, nisi quod secludendum erat *ὡς.*

5. *μὴ δὲ M.*

εἰς τὰς κοίτας λαμπτῆρας φέρεσθαι M. pro *κοίτας*, quod *cubilia* significat, *ἐκκοιτίας* scribendum esse *εἰς τὰς φυλακάς* monstrat, quod in locum verborum *εἰς τὰς κοίτας* suffectum est. *ἐκκοιτίας καὶ φυλακάς* iunxit Philo de Telorum Constr. V. p. 93. tum non *φέρεσθαι* verum est sed *ἐπιφέρεσθαι.*

6. *μὴ δὲ M.*

7. *ἐξείργονται M.* correxit Reiskius.

μὴ δὲ νεωτερίσαι θέλοντες μὴ δὲ M. scripsi *μήτε νεωτερίσαι ἔχοντες μήτε.*

8. *ἐτέχνασαν* ego: *τεχνάζουσι M.* aoristum restitui propter *ἤδη δὲ καί* et *ἐποιήσαντο.* proxime relictum est triste et miserum genus orationis, varietate vitiorum conspicuum, ut paene nescias cui primum rei occurras. in *M* est *σὺν γὰρ τοῖς ἀκολούθοις καὶ στρώμασι φερομένοις εἰς τὰς φυλακὰς λύχνα οἱ δὲ δᾷδας οἱ δὲ λαμπτῆρας ἵνα δὲ πρός τι κοιτασθῶσιν τοῦτον τὸν φεγγαῖον σύσσημον ἐποιήσαντο διὸ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα ὑποπτεύειν. καλάθοις* pro *ἀκολούθοις* Casparus Orellius. cetera meo periculo mutavi. *πρός τι κοιτασθῶσι* videtur natum esse ex *εἰς τὰς κοίτας.* de extremis verbis dixi ad XI 5.

Ἔτι δὲ καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς ἀντιπροθυμουμένοις προσ- 11
έχειν τὸν νοῦν καὶ μηδὲν εὐθέως ἀποδέχεσθαι διὰ τάδε.
ῥηθήσονται δὲ ἑξῆς αἱ ἐπιβουλαὶ ἐκ τῆς ** βίβλου παρα- 2
δείγματος ἕνεκα, ὅσαι κατὰ πόλιν ἐξ ἀρχόντων ἢ ἰδιωτῶν
γεγόνασι, καὶ ὡς ἔνιαι αὐτῶν κωλυθεῖσαι διελύθησαν. Χίου 3
γὰρ μελλούσης προδίδοσθαι, τῶν ἀρχόντων τις, συμπροδιδοὺς
καὶ ἀπατῶν τοὺς συνάρχοντας, ἔπεισε λέγων, ὡς, ἐπειδὴ εἰ-
ρήνη εἴη, τοῦ τε λιμένος τὸ κλεῖθρον εἰς γῆν ἀνασπάσαντας
ξηρᾶναι δεῖ καὶ πισσαλοιφῆσαι καὶ τὰ παλαιὰ τῶν νεῶν
ἄρμενα ἀποδόσθαι, τῶν τε νεωρίων ἐπισκευάσασθαι τὰ
σαθρά, καὶ τὴν ἐχομένην αὐτῶν στοὰν καὶ τὸν πύργον, ἐν ᾧ
διῃτῶντο οἱ ἄρχοντες, ἐχόμενον τῆς στοᾶς, ἵνα ἐκ προφάσεως
κλίμακες προσπορισθῶσι τοῖς μέλλουσι καταλαμβάνειν τὰ
νεώρια καὶ τὴν στοὰν καὶ τὸν πύργον. ἔτι δὲ συνεβούλευε 4
καὶ τὸ πλῆθος τῶν τὴν πόλιν φυλασσόντων ἀπόμισθον ποιῆ-
σαι, ἵν᾽ ὡς ἐλάχιστον δῆθεν ἀνάλωμα τῇ πόλει ᾖ. καὶ ἄλλα 5
τούτοις ὁμότροπα λέγων ἔπεισε τοὺς συνάρχοντας ἅπερ ἔμελλε

1. *τοῖς δεῖ* × (sic) *ἀντιπροθυμουμένοις M*, *τοῖς δει ἀντιπροθυμουμένοις* Casauboni codex. *δεῖ τοῖς*, quod in impressis est, Casaubono debetur. expunxi *δεῖ*, quod aliena manu invectum est. *ἀντιπροθυμεῖσθαι* hoc uno loco legitur. malim *ἀντιπολιτευομένοις*.

2. *διὰ τάδε*] Deleta malim.

3. *τῆς βίβλου M*. suspicatur Casaubonus librum intelligi, quem Aeneas 'titulo *Ἀκουσμάτων* composuerat'. asteriscos posuerunt Turicenses. videtur excidisse *ποριστικῆς*.

4. *ἕνεκεν M*. scripsi *ἕνεκα*.
ἐξαρχόντων M.

7. *συνάρχοντας* Casaubonus: *ἄρχοντας M*. post pauca est *ἔπεισε τοὺς συνάρχοντας*.

9. *ξηρᾶναι*] Ita *M*. *ξηράναι* impressi.
νεῶν] Ita *M*. *νηῶν* impressi.

10. *τῶν τε νεωρίων ἐπεσκευάσθαι τὰ στάζοντα M*. non haeserunt interpretes in *τῶν νεωρίων τὰ στάζοντα*, etsi vix opus est ut demonstretur non posse eo significari tecta cadentes aquas non amplius propellentia vel putrium aedificiorum iuncturas diductas. in Hermae vol. 2. p. 70 proposui *τῶν νεωρίων τὰ σκάζοντα*, ut opera labantia intellegerentur ac suscipienda, haud aliter ac *δόμον σκάζοντα* dixit poeta Anthologiae Pal. I 2, 3. sed tamen convenientius erit scripsisse *σαθρά*. praeterea corrigendum erat *ἐπισκευάσασθαι*. hoc enim suadebant aoristi *ξηρᾶναι πισσαλοιφῆσαι ἀποδόσθαι*.

12. *ἐκ προφάσεως*] *ἐξ εὐλόγου προφάσεως* Meinekius.

13. *προσπορισθῶσιν M*.

16. *ᾖ* Casaubonus: *ἦ M*. frustra Turicenses *εἴη*. ita paulo ante post praeteritum infertur *ἵνα προσπορισθῶσι* et mox *ἵνα μὴ ταραχθῇ*. dixit de hoc coniunctivo Dittenbergerus in Hermae vol. 1. p. 416.

17. Post *συνάρχοντες* nescio an inserendum sit *ποιῆσαι*.

ἔμελλον M. pluralem pro singulari positum Orellius narrat. sed

τοῖς προδιδοῦσι καὶ ἐπιτιθεμένοις συνοίσειν πρὸς τὴν κατά-
6 *ληψιν. ἅμα δὲ τοῦ τείχους ἐκδήσας κατεκρέμασε δίκτυα ἐλά-*
φεια καὶ σύεια, ὡσεὶ ξηρᾶναι θέλων, καὶ ἄλλῃ ἱστία ἔξω
τοὺς κάλους ἔχοντα, καθ' ἅπερ ἐν νυκτὶ ἀνέβησαν οἱ στρα-
7 *τιῶται. πρὸς δὲ ἀντιστασιώτας τοιόνδε ἐπράχθη ἐν Ἄργει.*
μελλόντων γὰρ τῶν πλουσίων τὴν δευτέραν ἐπίθεσιν ἐπιτί-
θεσθαι τῷ δήμῳ καὶ ξένους ἐπαγομένων, ὁ τοῦ δήμου προ-
στάτης, προαισθόμενος τὸ μέλλον, τῶν ἐπιθησομένων τῷ
δήμῳ ἄνδρας δύο προσποιησάμενος φίλους εἶναι ἀπορρήτους,
πολεμίους αὐτῷ καθίστη ὁρατούς, καὶ ἐποίει κακῶς ἐν
τῷ φανερῷ, σιγῇ δὲ τὰ τῶν ἐναντίων βουλεύματα ἤκουε παρ'

dediscendae eiusmodi superstitiones. scripsi *ἔμελλεν*.

1. *ἐπιτιθεμένοις* Turicenses: *ἐπιθεμένοις M.*

Eieci verba in scriptis post *κατάληψιν* addita *ὥστε ἀεὶ δεῖ προσέχειν τοῖς τὰ τοιαῦτα τελειοῦν σπουδάζουσιν*, quae rectius post *ἀνέβησαν στρατιῶται* legi Meierus censet, suo ac proprio loco legi affirmant Turicenses. indicabo eiusdem generis cetera emblemata, quae ad unum omnia eidem interpolatori debentur. XXII 7 *διὸ δεῖ τὰ τοιαῦτα μὴ ἀγνοεῖν*. XXIII 5 *διὸ δεῖ μηδὲν τῶν τοιούτων παρορᾶν*. XVIII 23 *διὸ δεῖ πάντα τὸ τοιαῦτα προνοεῖν*. X 26 *διὸ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα ὑποπτεύειν*. XXIII 11 *διὸ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα ὑποπτεύειν καὶ μὴ ἀλογίστως νύκτωρ εἰς πολεμίους ἔξοδον πλήθους ποιεῖσθαι*. XVII 4 *διὸ δὴ* (*δεῖ* Casaubonus) *τὰς τοιαύτας ἐπιβουλὰς ἐν οὐδενὶ καιρῷ ἀφυλάκτως διακεῖσθαι*. XXX 2 *διὸ δεῖ τὰ εἰσαφικόμενά τε καὶ ἠθροισμένα ὅπλα μὴ ἐκφέρεσθαί τε εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ νυκτερεύειν ὅπου ἂν τύχῃ ἀλλὰ πλὴν δείγματος ὅσον δ' ἄλλο πλῆθος ἐκτίθοιτό τις εἶναι δημόσια κρίνειν*. XVIII 22 *ταῦτα δεῖ οὖν συμβαλλόμενον πάντα φυλάττεσθαι καὶ τὰς πύλας αὐτὸν τὸν ἄρχοντα κλείειν καὶ μὴ ἄλλῳ διδόναι τὴν βάλανον*.

2. *ἅμα δὲ τοῦ τείχους ἐπιδήσας κατεκρέμασε M.* *ἐκδήσας* Hauptius.

3. *ξηράναι M.*

ἱστία Casparus Orellius: *σύεια M.*

4. *καθάπερ M.*

οἱ adieci. supra IV 1 *καὶ δεξάμενος ταύτῃ τοὺς στρατιώτας*.

7. *ἐπαγομένων*] *συναγομένων* Meinekius. scribi poterat *εἰσαγομένων*, qua voce Aeneas paulo infra utitur. sed nihil mutandum est. XII 5 *ἐπαγαγόμενοι γὰρ ξένους πλείονας τοῦ προσήκοντος πρῶτον μὲν τοὺς ἀντιστασιώτας ἀνεῖλον, ἔπειτα αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν ἀπώλεσαν τυραννευθέντες ὑπὸ τοῦ εἰσαγαγόντος τοὺς ξένους*. in eiusdem capitis § 4 est *δύναμις ἐπακτός*.

8. *τὸ μέλλον τῶν ἐπιθησομένων τινὰς τῶν ὑπεναντίων ὄντων τῷ δήμῳ M.* seclusi emblema. Aeneas non *τῶν ὑπεναντίων ὄντων* dixisset, sed *τῶν ὑπεναντία θελόντων* vel *φρονούντων*.

10. *καθίστησιν M.* correxit Reiskius.

ὁρατούς Turicenses: *αὐτούς M.* XXIII 4 *τὰς μὲν πύλας ἀνέδειμαν ὁρατῶς τοῖς πολεμίοις*.

11. *σιγῇ*] Requiritur *ἰδίᾳ*, nisi *σιγῇ* dictum eodem sensu quo in formulis *σιγῇ τοῦ Αἰθίοπος*, *σιγῇ φίλων* apud Herodotum.

τὰ τῶν scripsi: *τὸ ἐκ τῶν M* et codex

αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῷ εἰσάγεσθαι τοὺς ξένους ἦσαν οἱ 8
πλούσιοι, καὶ εἰς τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα ἔμελλε τὸ ἔργον ἔσε-
σθαι, ἔδοξε τῷ τοῦ δήμου προστάτῃ τάχιστα ἐκκλησίαν συνα-
γαγεῖν καὶ τὸ μὲν μέλλον μὴ προειπεῖν, ἵνα μὴ πᾶσα ἡ πόλις
ταραχθῇ, εἰπεῖν δὲ ἄλλα τε καὶ ὅτι συμφέρον εἴη ἐν τῇ
ἐπιούσῃ νυκτὶ σὺν τοῖς ὅπλοις πάντας ὁμοίως παρεῖναι
ἐν τῇ αὑτοῦ φυλῇ ἕνα ἕκαστον. ἐὰν δέ τις ἄλλῃ τὰ ὅπλα 9
ἐξενεγκάμενος φανῇ, ὡς προδότης καὶ ἐπιβουλεύων τῷ δήμῳ
πασχέτω τι. παραπλησίως δὲ ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ ἐν τῷ Πόντῳ 10
οὔσης δημοκρατίας καὶ ἐπιβουλευόντων τῶν πλουσίων τῷ
δήμῳ καὶ μελλόντων ἐπιτίθεσθαι, προγνόντες οἱ προστάται
τοῦ δήμου τὸ μέλλον, οὐσῶν αὐτοῖς τριῶν φυλῶν καὶ τριά-
κοντα ἑκατοστύων, ἔπεισαν τὸ πλῆθος ἑξήκοντα θεῖναι ἑκα-
τοστύας, ἵνα ἐν ταύταις καὶ εἰς τὰς φυλακὰς καὶ εἰς τὰς ἄλ-
λας λειτουργίας φοιτῶσιν οἱ πλούσιοι. ὁμότροπον δέ τι 11

Casauboni. *τὰ ἐκ τῶν* Casaubonus.

1. *ἐπὶ* scripsi: *ἐν M.*

οἱ πλούσιοι ἅμα δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει τινὲς ἦσαν ἕτοιμοι manu scripti, quasi optimates non et ipsi *τοῖς ἐν τῇ πόλει* adnumerandi sint. praeterea memini Aeneam de solis peregrinis acciendis narrare, non de auxilio ex plebecula habendo. rectissime infra § 14 Aeneas *οἵ τε ἄλλοι στρατιῶται τὰ ὅπλα ἐξενέγκαντο καὶ τῶν Κερκυραίων οἱ ἐπιβουλεύοντες,* id est *οἱ πλούσιοι.* expunxi emblema.

2. *ἔμελλεν M.*

3. *τάχιστα* Casaubonus: *ταχίστην M*, atque ita codex Casauboni, in quo est *ταχί*^{τ'}.

4. *μὲν* inserui.

5. *εἰπεῖν* Turicenses: *εἰπόντα M.*

6. *πάντας ὁμοίως* scripsi: *πάντας μὲν οὓς M. πάντας ἔχει οὓς* codex Casauboni, unde hic fecit *πάντας οἷς ἔχει.*

7. *φυλῇ ὄντας ἑκατὸν M. ἕκαστον* Meierus. pro *ὄντας* scripsi *ἕνα.*

ἐὰν δέ τις ἄλλῃ τὰ ὅπλα ἐξενεγκάμενος φανῇ ego: *ἐὰν δέ τις ἄλλως ἐκθῆται τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῃ ἐξενεγκάμενος φανῇ* libri manu scripti. literae *ἐκθῇ* in *M* prope evanidae. vide X 13.

9. Interpolatoris sunt quae post *πασχέτω τι* in scriptis adiciuntur *τοῦτο δὴ αὐτὸ ἵνα κατὰ τὰς φυλὰς ὄντες οἱ πλούσιοι μὴ δύνωνται εἰς ταὐτὸ ἀθροισθέντες μετὰ τῶν ξένων ἐπιθέσθαι ἀλλ' ἐν ταῖς φυλαῖς ὄντες διακεχωρισμένοι ὦσιν ἐν πολλοῖς ὀλίγοι φυλέταις καλῶς δὲ δοκεῖ καὶ ἀγχινόως μετ' ἀσφαλείας διαλῦσαι τὸ μέλλον.* puto rem non flagitare plurium argumentorum enumerationem. de extremis verbis dixi ad XXXI 9. simillima iis sunt quae eidem interpolatori tribuo XVIII 11.

12. *τριάκοντα* Haasius: *τεσσάρων M.*

13. *εἶναι M.* scripsi *θεῖναι.*

15. Post *οἱ πλούσιοι* expunxi quae in scriptis sunt *συνέβαινεν καὶ ἐνταῦθα διεσκεδασμένους εἶναι τοὺς πλουσίους καὶ ἐν ταῖς ἑκατοστύσιν ὀλίγοις* (*ὀλίγους* Casaubonus, cuius codex *ὀλίγοις*, ut Mediceus) *ἑκάστοθι παραγίνεσθαι ἐν πολλοῖς δημόταις.*

12 τούτῳ κατέλαβεν ἐν Λακεδαίμονι γενέσθαι. μηνυθείσης γὰρ
ἐπιβουλῆς τοῖς ἄρχουσιν ὅτι ὅταν ὁ πῖλος ἀρθῇ ἐπιθήσονται,
ἔπαυσαν τοὺς ἐγχειροῦντας ἐπιθέσθαι, κήρυγμα ἀναγγείλαν-
13 τες τοὺς τὸν πῖλον μέλλοντας αἴρειν μὴ ἆραι. ἐν Κερκύρᾳ
δὲ ἐπανάστασιν δέον γενέσθαι ἐκ τῶν πλουσίων καὶ ὀλιγαρ-
χικῶν τῷ δήμῳ (ἐπεδήμει δὲ καὶ Χάρης Ἀθηναῖος φρουρὰν
ἔχων, ὅσπερ συνήθελε τῇ ἐπαναστάσει) ἐτεχνάσθη τοιόνδε.
14 τῶν τῆς φρουρᾶς τινὲς ἄρχοντες σικύας προσβαλόμενοι καὶ
τομὰς ἐν τῷ σώματι ποιησάμενοι καὶ αἱματωθέντες ἐξέδρα-
μον εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς πληγὰς ἔχοντες, ἅμα δ' αὐτοῖς εὐθὺς
προπαρεσκευασμένοι οἵ τε ἄλλοι στρατιῶται τὰ ὅπλα ἐξη-
15 νέγκαντο καὶ τῶν Κερκυραίων οἱ ἐπιβουλεύοντες. τῶν δ' ἀλ-
λων ἀγνοούντων τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς ἐκκλησίαν παρακληθέν-
των συνελαμβάνοντο οἱ προστάται τοῦ δήμου, ὡς τῆς ἐπα-
ναστάσεως γενομένης ἐξ αὐτῶν, καὶ τὰ ἄλλα μεθίστασαν πρὸς
τὸ συμφέρον αὐτοῖς.

12 Χρὴ δὲ καὶ συμμάχων εἰς τὴν πόλιν ** μήποτε ἅμα διατελεῖν τοὺς συμμάχους, ἀλλὰ διεσκεδάσθαι ὁμοτρόπως τοῖς

1. *κατέλαβεν* scripsi: *καὶ παλαιὸν M*. *γενέσθαι* codex Casauboni: *γίνεσθαι M*.

2. *πῖλος* Casaubonus: *πηλὸς M* et codex Casauboni.

4. *πῖλον* Casaubonus: *πηλὸν M* et codex Casauboni.

αἴρειν scripsi: *ἆραι M*. recte Polyaenus II 14, 2 *οἱ τὸν πῖλον αἴρειν μέλλοντες ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἄπιτε.*

Κερκύρᾳ Casaubonus: *κορκύρα M* et codex Casauboni.

6. *ἐπεδήμει* Casaubonus: *ἐπιδημεῖ* an *ἐπιδημεὶ M* incertum. *ἐπιδημεῖ* codex Casauboni.

Χάρης Ἀθηναῖος] Ita *M*. articulum, qui in impressis est, interseruit Casaubonus, cuius codex a Mediceo non discrepat.

7. *ὅσπερ* Casaubonus: *ὥσπερ M* et codex Casauboni.

συνήθελεν M.

8. *προσβαλόμενοι* Casaubonus: *προβαλλόμενοι M*.

12. *Κερκυραίων* Casaubonus: *κορκυραίων M* et codex Casauboni.

δ' adiecit Casaubonus.

14. *τῆς* inserui.

15. *γενομένης* Meinekius: *γινομένης M*.

μεθῖστασαν M.

17. In *M* lemma est *ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΑΧΩΝ Α ΔΕΙ ΠΡΟΝΟΕΙΝ.*

Post *πόλιν* excidisse *βοηθησάντων* vel *ἐλθόντων* Casaubonus adnotavit. rectius suppleveris *ἐπηγμένων* vel *δεδεγμένων*. caeterum interstitium in scriptis non est.

18. *ὁμοτρόπως τῶν αὐτῶν ἕνεκεν τοῖς προειρημένοις M*. illud utique certum est, non eo loco mansisse *τῶν αὐτῶν ἕνεκεν* quo genitum est. nam *τοῖς προειρημένοις* male ab *ὁμοτρόπως*, unde pendet, divellitur. aut igitur verba sic ordinanda, *ὁμοτρόπως τοῖς προειρημένοις τῶν αὐτῶν ἕνεκεν*, aut interpolatori tribuenda quae membrorum distractionem efficiunt. hoc malui.

προειρημένοις. τὸ δὲ αὐτὸ ποιεῖν καὶ μετὰ ξένων μισθο- 2
φόρων μέλλοντά τι πράσσειν. ἀεὶ δὲ χρὴ ὑπερέχειν πλήθει
καὶ δυνάμει τοὺς ἐπαγομένους πολίτας τῶν ξένων· εἰ δὲ μή,
ἐπ' ἐκείνοις γίγνονται αὐτοί τε καὶ ἡ πόλις. οἷον Χαλκηδο- 3
νίοις πολιορκουμένοις παρόντες σύμμαχοι ἔπεμψαν φρουρὰν
αὐτοῖς οἱ τῶν Καλχιδονίων σύμμαχοι. βουλευομένων τὰ αὑ-
τοῖς συμφέροντα οὐκ ἔφασαν οἱ φρουροὶ ἐπιτρέψειν, ἐὰν μὴ
καὶ Κυζικηνοῖς δοκῇ εἶναι συμφέροντα, ὥστε τοῖς Χαλκηδο-
νίοις τὴν φρουρὰν ἐφέδραν πολὺ φοβερωτέραν εἶναι τῶν
προσκαθημένων πολεμίων. δεῖ οὖν μήποτε εἰς πόλιν οἰκείαν 4
μείζω δύναμιν ἐπακτὸν δέχεσθαι τῆς ὑπαρχούσης τοῖς πολί-
ταις, ξένοις τε χρώμενον ἀεὶ πολλῷ ὑπερέχειν τῆς τῶν ξένων
δυνάμεως· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς ξενοκρατεῖσθαι καὶ ἐπὶ μισθο-
φόροις γίγνεσθαι. οἷον καὶ Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν τῷ Πόντῳ 5
συνέβη. ἐπαγαγόμενοι γὰρ ξένους πλείονας τοῦ προσήκοντος,
πρῶτον μὲν τοὺς ἀντιστασιώτας ἀνεῖλον, ἔπειτα αὐτοὺς καὶ
τὴν πόλιν ἀπώλεσαν, τυραννευθέντες ὑπὸ τοῦ εἰσαγαγόντος
τοὺς ξένους.

1. *ποιεῖν* abest a scriptis. supplevi ipso Aenea dictante XXXII 10 *τὸ δ' αὐτὸ ποιεῖν καὶ ᾗ ἂν ἄλλῃ τοῦ τείχους ὑπερπετῆ γιγνόμενα τὰ βέλη τοὺς ὑπηρετοῦντας καὶ τοὺς διαπορευομένους βλάπτῃ καὶ τιτρώσκῃ.* simillimo modo idem XXII 13 *ἂν δὲ δοκῇ, καὶ εἰς τὸ ἔσω μέρος τοῦ τείχους τὸ αὐτὸ ποιεῖν.* XXXI 3 *ἐπιστολὴν γράψαντα τὸ αὐτὸ ποιεῖν ἐπισημαινόμενον.*

2. *μέλλοντας M.* feci singularem. Adieci *δέ.*

4. *γίνονται M.* gamma inserui.

οἷον — τὰ αὐτοῖς M. οἷον Χαλκηδονίοις πολιορκουμένοις οἱ παρόντες σύμμαχοι * — *ἔπεμψαν δὲ φρουρὰν αὐτοῖς Κυζικηνοὶ οἱ τῶν Χαλκηδονίων σύμμαχοι — βουλευομένων οὖν τὰ αὐτοῖς* Turicenses. iidem post prius *σύμμαχοι* verbum excidisse censent, velut *ἐπέκειντο.* certum est *Χαλκηδονίων.*

7. *ἔφασαν* Casaubonus: *ἔφησαν M.*

8. *δοκῇ* Casaubonus: *δοκεῖ M.* mox *καλχιδονίοις M.* correxit idem.

9. *ἔσω ὁρᾶν M* et codex Casauboni. *ἔσω οὖσαν* infelix est coniectura Casauboni, per omnes editiones iactata. sed eiusmodi sententiae admistione liberandus omnino Aeneas est. nam per se intellegitur, oppida praesidiis firmari non extra muros positis sed intra. in promptu est scribere *ἐφέδραν, obsessionem.* XIV 1 *ὅπου γε καὶ φοβερώτατοι ἔφεδροί εἰσιν οἱ τοιοίδε ἄνθρωποι.* in simili re Synesius *προσεδρείαν* habet Ep. 133. p. 269 C.

10. *προσκαθημένων* Meierus: *προκαθημένων M.*

11. *ἐπακτὸν* Casaubonus: *ἐπ' αὐτὸν M.*

12. *χρώμενον ἀεὶ δεῖ τὴν πόλιν M.* ad interpolatorem remisi *δεῖ τὴν πόλιν.*

13. *ἐπὶ* Casaubonus: *ἔτι M* et codex Casauboni.

14. *γίνεσθαι M.* scripsi *γίγνεσθαι.*

15. *ἐπαγαγόμενοι* Meinekius: *ἐπαγόμενοι M.*

16. *αὐτοὺς M.*

17. *εἰσαγαγόντος* Casaubonus: *εἰσάγοντος M.*

13 Ἂν δὲ δέῃ ξενοτροφεῖν, ὧδε ἂν ἀσφαλέστατα γίγνοιτο.
χρὴ τοῖς ἐν τῇ πόλει εὐπορωτάτοις προστάξαι κατὰ δύναμιν
παρασχεῖν ξένους ἕκαστον, τοὺς μὲν τρεῖς τοὺς δὲ δύο, τινὰς
δὲ ἕνα· ἀθροισθέντων δὲ ὅσων δεῖ, οὕτω διελεῖν αὐτοὺς εἰς
λόχους, καταστήσαντα ἐπ᾽ αὐτοὺς τῶν πολιτῶν τοὺς πιστο-
2 τάτους λοχαγούς. τὸν δὲ μισθὸν καὶ τὴν τροφὴν οἱ ξένοι
παρὰ τῶν μισθωσαμένων λαμβανόντων, τὸ μέν τι παρ᾽ αὐ-
3 τῶν, τὸ δὲ καὶ τῆς πόλεως συμβαλλομένης. καὶ διαιτάσθων
ἕκαστοι ἐν ταῖς τῶν μισθωσαμένων οἰκίαις, εἰς δὲ τὰς λει-
τουργίας καὶ τὰς ἐκκοιτίας καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτάγματα ἐκ τῶν
4 ἀρχόντων ἀθροιζόμενοι ὑπὸ τῶν λοχαγῶν ὑπηρετούντων. κομιδὴ
δὲ τοῖς προαναλίσκουσιν εἰς τοὺς ξένους χρόνῳ τινὶ γενέσθω
ὑπολογιζομένων τῶν εἰς τὴν πόλιν εἰσφερομένων παρὰ ἑκάστου
τελῶν· οὕτω γὰρ ἂν τάχιστά τε καὶ ἀσφαλέστατα καὶ εὐτε-
λέστατα ξενοτροφηθείη.

14 Τοῖς μὲν οὖν ἐν τῇ πόλει ὑπεναντία θέλουσι τοῖς καθεστηκόσι προσφέρεσθαι ὡς προγέγραπται· τὸ δὲ πλῆθος τῶν πολιτῶν εἰς ὁμόνοιαν τέως μάλιστα χρὴ προάγειν, ἄλλοις τε ὑπαγόμενον αὐτοὺς καὶ τοὺς χρεωφειλέτας κουφίζοντα, τῶν

1. *ὧδε M.*

ἀσφαλέστατα ego: *ἀσφαλέστατον M.* in extremo capite recte est *οὕτω γὰρ ἂν τάχιστά τε καὶ ἀσφαλέστατα καὶ εὐτελέστατα ξενοτροφηθείη.*

γίνοιτο M. scripsi *γίγνοιτο.* post *γίνοιτο* in *M* lemmatis loco est *Ξενοτροφία.*

2. *κατὰ δύναμιν ἑκάστῳ M.* expunxi *ἑκάστῳ.*

4. *δεῖ οὕτω* scripsi: *δέοιτο M.* similiter Aeneas XV 3 *εἶτα συνταχθέντας καὶ ἡγεμόνας αὐτοῖς φρονίμου δοθέντος οὕτως ἐμπέμπεσθαι.* XVII 6 *τούτων δὲ ἀπαλλαγέντων οὕτω τοὺς ἄλλους συνιέναι.*

αὐτοὺς codex Casauboni: *ἑαυτοὺς M.*

5. *καταστήσαντα* scripsi: *καταστήσαντας M.*

6. Tractavi hunc locum in Herma l. c. p. 70. ibi Aeneam statui dedisse haec, *τὸν δὲ μισθὸν καὶ τὴν τροφὴν οἱ ξένοι λαμβανόντων τὸ μέν τι παρὰ αὐτῶν τῶν μισθωσαμένων, τὸ δὲ καὶ τῆς πόλεως συμβαλλομένης.* nunc haud scio an servato ordine qui in scriptis est ita corrigendum sit *παρὰ τῶν μισθωσαμένων λαμβανόντων, τὸ μέν τι αὐτῶν χορηγούντων, τὸ δὲ καὶ τῆς πόλεως συμβαλλομένης.* non attinet dicere pro *χορηγούντων* et scribi posse *παρεχόντων* vel *συντελούντων.*

8. *διαιτάσθωσαν M.* feci formam per totum hunc libellum restituendam. in vicinia sunt *λαμβανόντων* et *ὑπηρετούντων.*

9. *εἰς δὲ* ego: *οἱ δὲ M.* I 5 *ἵνα εἴς τινα ἄλλην ὁμότροπον ταύταις λειτουργίαν ὑπάρχωσιν οὗτοι προτεταγμένοι τε καὶ δυνατοὶ ὑπηρετεῖν.*

13. *ὑπολογιζομένων* Haasius: *ὑπολογιζομένοις ὑπὸ M.*

16. *θέλουσιν M.*

17. In *M* lemma est *ΥΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΙΣ ΟΜΟΝΟΙΑΝ.*

19. *χρεωφειλέτας* Casaubonus: *χρεοφειλέτας M* et codex Casauboni.

τῶν μὲν addidi.

μὲν τόκων βραχύ τι ἢ ὅλους ἀφιέντα, ἐν δὲ τοῖς λίαν ἐπι-
κινδύνοις καὶ τῶν ὀφειλημάτων τι μέρος ἢ καὶ πάντα ὅταν
δέῃ (ὅπου γε καὶ φοβερώτατοι ἔφεδροί εἰσιν οἱ τοιοίδε ἄν-
θρωποι), τούς τε ἐν ἀπορίᾳ ὄντας τῶν ἀναγκαίων εἰς εὐπο-
ρίαν καθιστάντα. καὶ ὅπως ἂν ἴσως καὶ ἀλύπως τοῖς πλου- 2
σίοις ταῦτα γίγνοιτο, καὶ ἐξ οἵων πόρων πορίζοιτο, καὶ περὶ
τούτων ἐν τῇ Ποριστικῇ βίβλῳ δηλωτικῶς γέγραπται.

Κατασκευασθέντων δὲ τούτων, ἄν τι ἀγγελθῇ ἢ πυρσευθῇ 15
βοηθείας δεόμενον, ἐξιέναι ἐπὶ τὰ κακούμενα τῆς χώρας. τὸν 2
δὲ στρατηγὸν τοὺς παρόντας εὐθὺς συντάττειν, ἵνα μὴ σπο-
ράδην καὶ κατ' ὀλίγους ἐξιόντες ἐπὶ τὰ αὑτῶν ἀπολλύωνται
δι' ἀταξίαν καὶ κόπον ἄκαιρον, ἐνεδρευόμενοί τε ὑπὸ τῶν πο-
λεμίων καὶ κακὰ πάσχοντες. ἀλλὰ χρὴ τοὺς παραγιγνομένους 3
ἐπὶ τὰς πύλας ἀθροίζεσθαι μέχρι τινὸς πλήθους, ὡς λόχον

1. *βραχύ τι* Kirchhoffius: *βραχύτητι M.* *ἢ*] Cogites de *καί* adiciendo, uti proxime est *καὶ τῶν ὀφειλημάτων τι μέρος ἢ καὶ πάντα.* sed vide Hippocratem de Morbis Mul. I 8. T. II. p. 542 Ermer. *ἢν δὲ ἠρεμαίως ἀποκαθαίρηται τοῦ χολώδεός τι ἢ πᾶν τὸ λυπέον, ὑγιὴς γίνεται.*

ὅλους scripsi: *ὅλως M.*

ἀφαιροῦντα M. ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρέα eo sensu qui est *remittere debita* incuriose in Thesaurum Vol. VIII. p. 1636 D relatum est ex Plutarchi Comparatione Solonis et Popl. 3, ubi est *οὐδὲν γὰρ ὄφελος νόμων ἰσότητα παρεχόντων, ἣν ἀφαιρεῖται τὰ χρέα τοὺς πένητας.* reposui vocabulum in hac re proprium *ἀφιέντα.*

2. *ἢ* adiecit Meierus.

ὅταν δὲ ὡς πολύ γε καὶ M. pro *ὅταν δὲ* egregie Haasius *ὅταν δέῃ.* verum et proxima, quae pacem agere interpretibus videntur, insidiosa lectione insignia sunt. nam pro male graecis *ὡς πολύ* requiritur particula causalis, cui *γε καί* recte adiungi possit. scribendum est *ὅπου γε καί.* caeterum *φοβερός* hoc loco non minus integrum est et plenum intellectum habet quam XII 3 *ὥστε τοῖς Χαλκηδονίοις τὴν φρουρὰν ἐφέδραν πολὺ φοβερωτέραν εἶναι τῶν προσκαθημένων πολεμίων.*

5. *καθιστάντα* ego: *καθιστάναι M.* *ἂν* adiecit Kirchhoffius.

6. *γιγνόμενα πράττοιτο M.* Hertlinus delebat *γιγνόμενα.* ego utroque vocabulo conflato edidi *γίγνοιτο.* XXII 24 *ὃν δ' ἂν τρόπον ἴσως καὶ κοινῶς μακροτέρων ἢ βραχυτέρων τῶν νυκτῶν γιγνομένων ἅπασιν αἱ φυλακαὶ γίγνοιντο, πρὸς κλέψυδραν δεῖ φυλάσσειν.*

πόρων Casaubonus: *πόνων M.*

8. *κατασκευασθέντων δὲ τούτων*] Haec cum antecedentibus non satis cohaerent. vide ad XVI 16.

ἀγγελθῇ Casaubonus: *ἀγγελθὲν M* et codex Casauboni.

9. *τὸν δὲ στρατηγὸν τοὺς* scripsi: *τοὺς δὲ στρατηγοὺς M.*

10. *συντάττειν* Casaubonus: *συντάττει M* et codex Casauboni.

11. *αὐτῶν M.*

ἀπολλύωνται Casaubonus: *ἀπολλύονται M* et codex Casauboni.

13. *τοὺς* scripsi: *τούς τε M.*

παραγινομένους M. gamma inserui.

14. *λόχον* Casaubonus: *λόχῳ M* et codex Casauboni.

ἢ διλοχίας, εἶτα συνταχθέντας καὶ ἡγεμόνος αὐτοῖς φρονίμου
δοθέντος, οὕτως ἐκπέμπεσθαι καὶ σπεύδειν ἰόντας ἐν τάξει
4 ὡς μάλιστα. ἔπειτα ἄλλο καὶ ἄλλο πλῆθος ἐκπέμπειν, ἵνα
καὶ ἐν τῇ πορείᾳ ἐχόμενα ᾖ τὰ μέρη, καὶ ἐάν τε τὰ μέρη δέῃ
βοηθῆσαι ἐάν τε ἅμα πάντας δέῃ, ῥᾳδίως ὑπάρχῃ συμμίσγειν
5 ἀλλήλοις, καὶ μὴ δρόμῳ πόρρωθεν παραγίγνωνται. πρὸ δὲ
αὐτῶν δεῖ πρώτους τοὺς ὑπάρχοντας ἱππέας καὶ κούφους
ἐξιέναι, μηδὲ τούτους ἀσκέπτως, ἀλλὰ προεξερευνῶντάς τε
καὶ προκαταλαμβάνοντας τὰ ὑψηλὰ τῶν χωρίων, ἵν' ὡς ἐκ
πλείστου προειδῶσιν οἱ ὁπλῖται τὰ τῶν πολεμίων, καὶ μηδὲν
6 ἐξαίφνης αὐτοῖς προσπέσῃ. περί τε τὰς καμπὰς τῶν χωρίων
καὶ τὰς ἀναβάσεις τῶν ἀκρολοφιῶν καὶ τὰς ἐκτροπὰς τῶν
ὁδῶν, ὅπου ἂν τρίοδοι ὦσιν, εἶναι σημεῖα, ἵνα μὴ περὶ ταῦτα
σχίζωνται ἀπ' ἀλλήλων οἱ υπολελειμμένοι δι' ἄγνοιαν τῆς
7 ὁδοῦ. ἀπιόντα τε εἰς τὴν πόλιν πεφυλαγμένως ἀναχωρεῖν
ἄλλων τε ἕνεκα καὶ μάλιστα ἐνέδρας φοβούμενον πολεμίων·
8 ἤδη γὰρ περὶ βοήθειαν ἀφύλακτον τοιόνδε συνέβη. Τριβαλ-
λῶν ἐμβαλόντων εἰς τὴν Ἀβδηριτῶν χώραν, ἐπεξελθόντες
Ἀβδηρῖται καὶ παράταξιν ποιησάμενοι κάλλιστον ἔργον εἰρ-
γάσαντο· συμβαλόντες γὰρ κατέβαλον πολλοὺς καὶ ἐνίκων
9 πλῆθος πολὺ καὶ μάχιμον. οἱ δὲ Τριβαλλοί, ἀγανακτήσαν-
τες τῷ συμβάντι, ἀπαλλαγέντες καὶ ἀναλαβόντες αὐτούς, πά-

2. *ἰόντας* Reiskius: *ὄντας M.*

3. *ἄλλο καὶ ἄλλο* Meinekius: *καὶ κατὰ ἄλλο M.*

πλῆθος Casaubonus: *πάθος M.*

ἐκπέμπειν scripsi: *οὕτως ἐκπέμπειν καὶ ἐν τάχει μέχρις οὗ ἱκανοὶ δοκοῦσιν ἐκβεβοηθηκέναι M.*

4. *ἐάν τε* Casaubonus: *ἐὰν M.*

τὰ μέρη μέρος M. abieci *μέρος*. XVI 16 *ὅπως τὰ μέρη βοηθῇ*. possis etiam *κατὰ μέρη* item abiecto *μέρος*. ita XXVII 15 *καὶ ἀπιέναι τοὺς ἀπὸ τῶν φυλακείων μὴ ἅμα πάντας ἀλλὰ κατὰ μέρη*. mox dedi *πάντας* pro *πάντα*.

5. *ὑπάρχῃ* Casaubonus: *ὑπάρχειν M.* idem ille *παραγίνωνται*, quod scripsi *παραγίγνωνται*. *παραγίνονται M* et codex Casauboni. mox Casaubonus, cum adverbium deesse intellegeret, post *τούτους* inserebat *ἀφυλάκτως*. ego praetuli *ἀσκέπτως*, quod legitur XXIII 6 *οὐ μὴν οὐδ' ἐν ταῖς νυξὶν ἀσκέπτως μετ' ὄχλου ἐκπορευτέον.*

8. *ἀλλὰ* adiecit Casaubonus.

10. *ὁπλῖται* Turicenses: *πολῖται M.*

προειδῶσιν nescio quis: *προείδωσιν M* et codex Casauboni.

11. *προσπέσῃ* Hertlinus: *προσπέσοι M.*

12. *ἀναβάσεις* Turicenses: *βάσεις M.*

ἀκρολοφιῶν Casaubonus: *ἀκρολοφίων M* et codex Casauboni.

15. *ἀπιόντα* Hertlinus: *ἀπιόντας M.*

16. *πολλῶν ἕνεκεν M.* scripsi *ἄλλων τε ἕνεκα.*

18. *ἐμβαλόντων* Turicenses: *ἐμβαλλόντων M.*

19. *ἀβδηρῖται M.*

20. Malim *ἐνίκησαν.*

22. *αὐτούς M.*

λιν ἀφικόμενοι εἰς τὴν χώραν καὶ ἐνέδρας προκαθίσαντες ἔκειρον τὴν χώραν τὴν Ἀβδηριτῶν οὐ πόρρω τῆς πόλεως, οἱ δὲ Ἀβδηρῖται ὑπερφρονήσαντες αὐτῶν διὰ τὸ προειργασμένον ἔργον ἐπεβοήθουν πασσυδί, οἳ δὲ ὑπῆγον αὐτοὺς εἰς τὰς ἐνέδρας. ὅπου δὴ λέγεται ἐκ μιᾶς πόλεως, τοσαύτης γε τὸ μέγεθος, πλείστους ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ ἀπολέσθαι. οὐδὲ γὰρ ἀκούσαντες τὸν ὄλεθρον τῶν πρώτων ἐπεξελθόντων οἱ ἄλλοι ἐπέσχον τῆς βοηθείας, ἀλλ' ἄλλος ἄλλον παρακαλῶν ἔσπευδε βοηθεῖν τοῖς ἐπεξελθοῦσι, μέχρι ἠρημώθη ἡ πόλις ἀνδρῶν.

Ὁ δ' οὖν ἄλλος τρόπος βοηθείας βελτίων ἂν εἴη ἐπὶ 16
τοὺς ἐμβεβληκότας. πρῶτον μὲν οὖν οὐ χρὴ εὐθὺς βοηθεῖν, 2
εἰδότα ὅτι ἀτακτότατοι ἂν εἶεν οἱ ἄνθρωποι, τῶν μὲν ἐπειγομένων τὰ οἰκεῖα σῴζειν ὡς τάχιστα ἐκ τῶν ἀγρῶν, ἑτέρων δὲ πεφοβημένων εἰς τοὺς κινδύνους προϊέναι, ἄλλων δὲ πάμ-

4. *πασσυδί* Meinekius: *πασσυδίη* M. verba *πάσῃ ῥώμῃ καὶ προθυμίᾳ*, quae in manu scriptis post *πασσυδίη* interponuntur, cum Orellio expunxi.

5. *δὴ* Casauboniana: *δὲ* M.

7. *πρώτων* Hertlinus: *πρῶτον* M.

8. *ἔσπευδεν* M.

9. *μέχρι* M. impressi *μέχρις*.

In M lemma est *ΑΛΛΗ ΒΟΗΘΕΙΑ*.

10. *ὁ δ' οὖν*] Verba vitiosa. exspectabas *εἴη δ' ἂν ἄλλος τρόπος βοηθείας ἐπὶ τοὺς ἐμβεβληκότας τοιόσδε* omisso *οὖν* quod post *πρῶτον* legitur.

11. Post *ἐμβεβληκότας* vide ne exciderit *πολεμίους*.

εὐθὺ M. scripsi *εὐθύς*.

12. *ἀτακτότατοι ἂν καὶ ἀπαράσκευοι πρὸ τῆς ἕω* M. *ἀπαρασκευότατοι* Turicenses. sed Aeneam hoc loco fortuna minus delicate tractavit, quam ut tam levi correctione in integrum restitutus esse videri possit. is enim, si librariis fides est, non solum *τοὺς ἀτακτοτάτους*, verum etiam *τοὺς ἀπαρασκεύους*, *imparatos homines*, tripartitos esse vult, ita quidem, ut alii in agros advolent ad abstrahenda hostibus quae ruri possideant, alii ita perterreantur animo, ut pericula adire nolint, alii denique penitus planeque imparati sint. quae partitio in *ἀτάκτους* sane aptissime convenit; sed absurde *imparatorum* efficere partem narrantur *prorsus imparati*. deinde cum sibi respondeant *τῶν μὲν ἐπειγομένων τὰ οἰκεῖα σῴζειν ἐκ τῶν ἀγρῶν* et *τῶν μὲν τὸ δεῖμα ἀφαιροῦντα*, item *ἑτέρων δὲ πεφοβημένων* et *τοῖς δὲ θάρσος ἐμποιοῦντα*, tum *ἄλλων δὲ πάμπαν ἀπαρασκεύων ὄντων* et *τοὺς δὲ ὁπλίζειν*, facile apparet nomine imparatorum appellari *τοὺς μὴ ὡπλισμένους*. itaque hominibus nudis et inermibus inepte tanquam partes subiunguntur primum *οἱ ἐπειγόμενοι εἰς τοὺς ἀγρούς*, quasi isti omnino armati esse non possint; tum deinde ii, qui prae terrore ad dimicandum procedere detrectant, quasi nuditate necessario contineantur terrores. feci quod debui. expuli *καὶ ἀπαρασκεύους*, quod dubium non est quin sumpserit interpolator ex § 9, ubi legitur *ἀπαρασκεύοις τε καὶ οὐ τεταγμένοις*, sed ibi quidem rectissime. eiusdem artificis et sequentia sunt *πρὸ τῆς ἕω*, quae minus recte habere iam Turicenses adnotarunt.

14. Post *προϊέναι* in scriptis est *οἱ δ'*

3 παν ἀπαρασκεύων ὄντων. χρὴ οὖν τὴν μὲν βοήθειαν εὐτρε-
πίζειν ἀθροίζοντα ὅτι τάχος, ἅμα τῶν μὲν τὸ δεῖμα ἀφαι-
4 ροῦντα, τοῖς δὲ θάρσος ἐμποιοῦντα, τοὺς δὲ ὁπλίζοντα. δεῖ
γάρ σε εἰδέναι ὅτι τῶν πολεμίων οἱ μετὰ συνέσεως καὶ ἐπι-
στήμης γιγνόμενοι ἐν πολεμίᾳ, κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ ἰσχυρότα-
τον αὐτῶν ἐν τάξει ἄγουσι προσδεχόμενοι τινὰς ἐφ' ἑαυτοὺς
ἰόντας καὶ ἑτοίμως ἔχοντας ἀμύνεσθαι· τινὲς δὲ διασπα-
ρέντες αὐτῶν τὰ κατὰ τὴν χώραν ἀδικοῦσιν, ἄλλοι δ' ἂν ἐνε-
δρεύοιεν προσδεχόμενοί τινας βοηθοῦντας ὑμῶν ἄτακτον βοή-
5 θειαν. δεῖ οὖν μὴ εὐθὺς αὐτοῖς προσκείμενον ἐνοχλεῖν, ἀλλ'
ἐᾶσαι αὐτοὺς πρότερον θαρρῆσαι καὶ καταφρονήσαντάς σου
ἐπὶ λεηλάτησιν καὶ πλεονεξίαν ὁρμῆσαι· ἅμα δ' ἂν οὗτοι
σιτίων καὶ πόσεως πληρούμενοι ἀμελεῖς καὶ ἀπειθεῖς τοῖς
6 ἄρχουσι γίγνοιντο. ἐκ δὲ τούτων εἰκὸς μοχθηροὺς αὐτῶν τοὺς
ἀγῶνας καὶ χαλεπὴν τὴν ἀποχώρησιν συμβαίνειν, ἐάνπερ γε

(οἷα Casaubonus) εἰκὸς προσφάτως ἀγγελμένων (ἠγγελμένων idem), quae verba et numerum orationis turbant et structuram grammaticam. genetivus interpolatorem arguit. eandem faciem monstrant II 2 ὄντων πολλῶν καὶ μεγάλων. XXXII 38 ἀλλ' ἀμελήσαντος αὐτοῦ πρὸς ἄλλοις δὲ γενομένου πρότερον. XXXIX 2 ἅμα τε καὶ κεκρυμμένης οὔσης. προσφάτως sumptum est ex initio capitis tertii, ubi est ἐκ προσφάτου δὲ ἐγγινομένου φόβου.

1. τὴν μὲν] Ad μὲν respondere videtur δέ, quod post ἐπιτίθεσο est § 7.

3. ἐμποιοῦντα Casaubonus: ἐμποιοῦντας *M* et codex Casauboni.

ὁπλίζοντα Casaubonus: ὁπλίζοντας *M* et codex Casauboni.

4. ξυνέσεως *M*. scripsi συνέσεως.

5. γινόμενοι *M*. scripsi γιγνόμενοι.

πολεμίᾳ Casaubonus: πόλει μιᾷ *M*.

7. ἥξοντας post ἐφ' ἑαυτοὺς intercidisse putabat Casaubonus. inserui ἰόντας. certe non defenditur vulgata verbis capitis VIII μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὴν χώραν προσδεχόμενον μείζω δύναμιν τὴν χώραν δυσείσβολον κατασκευάζειν, de quibus et ipsis dubitare licet. mox scripsi ἔχοντας. ἔχοντες *M*.

8. τὰ addidit Reiskius.

9. ὑμῶν Casaubonus: ἡμῶν *M* et codex Casauboni.

βοήθησιν *M*. recte Hertlinus βοήθειαν.

10. αὐτοῖς Meierus: αὐτοὺς *M*.

ἐνοχλεῖν ἀλλ' ἐᾶσαι] Haec inter se non coeunt. sed similiter Hippocrates de Morbis Mul. I 22 ἐπιχέαι καὶ ἐᾶν.

11. αὐτοὺς scripsi: τούτους *M*. sed fortasse hoc ipsum delendum erat.

θαρρῆσαι codex Casauboni: θαρσῆσαι *M*.

12. οὗτοι] Deletum malim.

13. πληρούμενοι Meinekius: πληρούμενοι καὶ οἰνωθέντες scripti.

ἀμελεῖς Casaubonus: ἀμελλεῖς *M*, ἀμελεῖν codex Casauboni.

14. γίνοιντο *M*. feci γίγνοιντο.

15. Post τὴν ἀποχώρησιν Meinekius excidisse suspicabatur χαλεπωτάτην. inserui χαλεπὴν ante τὴν ἀποχώρησιν. infra § 17 ὥστε τοῖς πολεμίοις χαλεπὴν εἶναι τὴν πάροδον εἰς τὴν πόλιν.

σὺ αὐτοῖς εὐκαίρως ἐπιθῇ. ἡτοιμασμένης γάρ σοι τῆς βοη- 7
θείας εἰς τὸν παρηγγελμένον τόπον καὶ ἐσπαρμένων ἤδη τῶν
πολεμίων πρὸς ἁρπαγήν, οὕτω χρὴ αὐτοῖς προσκεῖσθαι τοῖς
μὲν ἱππεῦσι προκαταλαμβάνοντα τὰς ἀποχωρήσεις, τοῖς δ᾽
ἐπιλέκτοις ἐνέδρας ποιούμενον, τοῖς δ᾽ ἄλλοις κούφοις ἐπι-
φαινόμενον αὐτοῖς, τοὺς δ᾽ ὁπλίτας ἀθρόους ἐν τάξει ἄγοντα,
μὴ πόρρω δὲ τῶν προπεμφθέντων μερῶν. ἐπιτίθεσο δὲ τοῖς
πολεμίοις ἐν οἷς ἄκων μὲν μὴ μαχεῖ, μαχόμενος δὲ μὴ ἔλασ-
σον ἕξεις τῶν πολεμίων. διὰ οὖν τὰ προγεγραμμένα λυσιτε- 8
λεῖ πρότερον ἐφεῖναι καὶ ἐᾶσαι τοὺς πολεμίους ὡς πλείστην
κατασῦραι τῆς χώρας, ἵνα λεηλατοῦντες καὶ πεπληρωμένοι
λαφύρων ῥᾳδίως σοι τὴν δίκην δῶσι· τά τε γὰρ ληφθέντα
πάντα σώζοιο ἄν, οἵ τ᾽ ἀδικήσαντες κατ᾽ ἀξίαν λάβοιεν τὰ
ἐπιτίμια. ὀξέως δ᾽ ἂν βοηθήσας τοῖς μὲν σαυτοῦ ἀπαρα- 9
σκεύοις τε καὶ οὐ τεταγμένοις κινδυνεύοις, οἱ δὲ πολέμιοι
μικρὰ μὲν ἂν φθάσειαν κακουργήσαντες, ἐν τάξει δ᾽ ἂν ἔτι

1. *ἐπιθῇ* Hertlinus: *ἐπιθήσῃ M.*

3. *πρόκεῖσθαι M*, id est *προσκεῖσθαι.*

4. *ἱππεῦσιν M.*

5. *κούφοις* Casaubonus: *κούφως M.*

6. *ἄγοντα* Casaubonus: *ἄγοντας M.*

7. *προπεμφθέντων* idem: *προοφθέντων M.*

8. *μὴ* adiecit Casaubonus.

μαχεῖ Hertlinus: *μαχήσῃ M. μαχήσεται* apud Synesium legitur Ep. 112. sed recte Parisinus 1040 *μαχοῦμαι.*

ἔλασσον] Ita *M. ἔλαττον* codex Casauboni et impressi.

9. *τὰ πρότερα εἰρημένα M.* L. Dindorfius in Thesauro vol. II. p. 1274 A corrigit *τὰ πρότερον γεγραμμένα* aut *τὰ προειρημένα*, quorum illud certe ab Aeneae consuetudine abhorret. scripsi *τὰ προγεγραμμένα.*

10. *ποτὲ M.* scripsi *πρότερον.*

ἐφεῖναι] Ita *M. ἀφεῖναι* Casauboni codex et impressi.

ἐάσαι M.

11. *ἵνα* Reiskius: *ἵνα ἢ M. ἵνα δὴ* Turicenses, *ἵνα οἱ* Dindorfius l. c.

διαπεπληρωμένοι λαφύρων M. 'vitium haerere videtur in *διαπεπληρωμένοι*, quod non rectius dictum est ac si latine dicas *exuviis pleni.*' ita Meinekius. dixit tamen similiter Polybius IV 9, 10 *αὐτοὶ δὲ μετὰ δύο ἡμέρας ἀνέζευξαν γέμοντες τῆς λείας*, et vix diversa quae Diodorus habet XIV 62 de Hamilcare, *μετὰ δὲ ταῦτα τὴν χώραν ἐπῄει δενδροτομῶν καὶ πᾶσαν φθείρων, ὅπως τοὺς στρατιώτας πληρώσῃ παντοίας ὠφελείας.* idemque c. 36, 4 de eodem, *αὐτὸς δ᾽ ἐμβαλὼν εἰς τὴν τῶν πολεμίων χώραν τοὺς στρατιώτας ἐνέπλησε παντοίας ὠφελείας.* sed inauditum est *διαπληροῦν.* unde suspicatus sum scribendum simpliciter esse *πεπληρωμένοι.* eadem praepositio obfuit Platoni de Legibus I. p. 648 D *τὴν ἐν τῇ τοῦ σώματος ἀναγκαίᾳ διαφορᾷ δύναμιν ὑπερθέων καὶ κρατῶν.* genuinum est *φορᾷ.*

12. *δῶσι* Turicenses: *δώσουσιν M.*

13. *σώζοιο ἂν* scripsi: *σώζοιντο M.*

15. *οὐ* adiecit Casaubonus.

δὲ scripsi: *τε M.*

16. *φθάσαιεν M.* restitui formam atticam.

10 ὄντες ἀτιμώρητοι ἂν ἀπέλθοιεν. πολὺ δὲ κρεῖσσον, ὡς προ-
γέγραπται, ἐνδόντα ἀφυλάκτως διακειμένοις αὐτοῖς ἐπιθέ-
11 σθαι. ἐὰν δέ σε λάθῃ ἢ φθάσῃ τὰ ἐκ τῆς χώρας λεηλατη-
θέντα, οὐ χρὴ τὴν δίωξιν αὐτῶν ποιεῖσθαι κατὰ τὰς αὐτὰς
ὁδοὺς καὶ τοὺς αὐτοὺς χώρους, ἀλλὰ τῇδε μὲν ὀλίγους ἐπι-
φαίνεσθαι καὶ διώκοντας μὴ ἐπικαταλαμβάνειν, ἄλλο δὲ
πλῆθος μετὰ ἀξιόχρεω δυνάμεως σπεύδειν κατ' ἄλ-
λας ὁδοὺς ὅτι τάχιστα πορευόμενον, καὶ φθάσαν ἐν τῇ τῶν
12 ἀγόντων χώρᾳ περὶ τὰ ὅρια ἐνεδρεῦσαι (φθάσαι δέ σε εἰκός
ἐστιν εἰς τὴν ἐκείνων ἀφικόμενον, διὰ τὸ λείαν ἄγοντας αὐ-
τοὺς βραδυτέρως πορεύεσθαι), τὴν δ' ἐπίθεσιν αὐτοῖς ποιεῖ-
σθαι δειπνοποιουμένοις· οἱ γὰρ λεηλατήσαντες, ὡς ἔν τε τῇ
αὐτῶν ἤδη γεγονότες καὶ ἐν ἀσφαλεῖ ὄντες, πρὸς ῥᾳθυμίαν
13 τρεπόμενοι ἀφυλακτοτέρως ἂν διακέοιντο. ἄριστον δ', ἵνα
νεοκμῆσι τοῖς στρατιώταις χρήσῃ, ὑπαρχόντων γε πλοίων,
κατὰ θάλατταν τὴν δίωξιν ποιεῖσθαι· τό τε γὰρ φθάσαι
καὶ τὰ ἄλλα εἰς τὸ δέον σοι συμβήσεται, ἐὰν μὴ κατοφθῇς

2. *γέγραπται M.* scripsi *προγέγραπται.*

3. *λεηλατηθέντα*] Ita *M.* impressi ante Orellium *λεηλαθέντα.*

4. *κατὰ* inserui auctore Meinekio.

5. *τῇδε* Casaubonus: *τῆσδε M* et codex Casauboni.

6. *καὶ διώκοντας μὴ ἐπικαταλαμβάνειν ἑκουσίως καὶ ἀνυπόπτως* scripti. resecui quae interpolatoris sunt. sed edoceri velim de proximis *ἄλλο δὲ πλῆθος μετὰ ἀξιόχρεω δυνάμεως.* nam quid istuc est, *multitudinem* aliam exire debere cum *copiis* haud spernendis? nisi forte Aeneas *δύναμιν* hoc loco de solis hoplitis intellexit, id quod fecit Polybius III 105, 2 *μετὰ τῶν ἱππέων καὶ τῆς δυνάμεως.* similiter Demosthenes hoplitas significavit in Oratione de Corona p. 287, cum diceret *τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας.* aliter Herodianus II 13, 7 *τοῦ Ἰλλυρικοῦ στρατοῦ τὴν δύναμιν καὶ τὸ πλῆθος.* IV 14, 1 *μετὰ πολλοῦ πλήθους καὶ δυνάμεως.* 3 *μετὰ μεγίστου πλήθους καὶ δυνάμεως.*

7. *ἀξιόχρεω* Hertlinus: *ἀξιοχρέου M*

8. *φθάσαν* Casparus Orellius: *φθάσαντος M.*

9. *ὅρια M.*

φθάσαι δέ σε εἰκός ἐστι πρότερον M. expunxi *πρότερον.* item apud Apollodorum III 11, 2 *καὶ φθάσας κατηνάλωσε τὸ μέρος τὸ ἴδιον πρῶτον Ἴδας* penultimo vocabulo sublato cetera securiora erunt. sed Aesopo Fab. 286 Fur. *φθάνουσι πρῶτον καταναλισκόμενοι* relinquendum est.

10. *λείαν* Casaubonus: *λίαν M* et codex Casauboni.

12. *ὡς* inseruerunt Turicenses.

13. *αὐτῶν M.*

14. *τρεπόμενοι*] Ita *M*, de cuius lectione ab interpretibus falsa referuntur.

ἀφυλακτοτέρως Casaubonus: *ἀφυκτοτέρως M.*

δ' addidit Casaubonus.

15. *νεοκμῆσι* Casaubonus: *νεοσμησιν* sine accentu *M* et codex Casauboni.

γε Casaubonus: *δὲ M* et codex Casauboni.

πλέων ὑπ' αὐτῶν. Κυρηναίους δὲ καὶ Βαρκαίους λέγεται τὰς 14
μακρὰς βοηθείας κατὰ τὰς ἁμαξηλάτους τε ὁδοὺς καὶ ἐπὶ
συνωρίδων καὶ ζευγῶν βοηθεῖν. κομισθέντων δὲ εἰς τὸ προσ-
ῆκον καὶ ἑξῆς τῶν ζευγῶν παραταχθέντων, ἀποβάντες οἱ
ὁπλῖται καὶ ἐν τάξει γενόμενοι, εὐθὺς νεοκμῆτες προσφέ-
ροιντ' ἂν τοῖς πολεμίοις. εἶεν δὲ ἂν αἱ ἅμαξαι καὶ ἔρυμα 15
ταῖς στρατοπεδείαις, οἵ τε τραυματίαι καὶ εἴ τι ἄλλο γένοιτο
σύμπτωμα τοῖς στρατιώταις, ἐπὶ τούτων ἀπάγοιντ' ἂν εἰς
τὴν πόλιν. καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ χώρα μὴ εὐείσβολος, ἀλλ' ὀλί- 16
γαι ὦσιν αἱ εἰσβολαὶ καὶ στεναί, προκατασκευάσαντα αὐτάς,
ὡς προγέγραπται, σὺν τοῖς μέρεσιν ἰόντα ἐπὶ τὰς εἰσβολὰς
ἐναντιοῦσθαι τοῖς ἐπιχειροῦσι καὶ βουλομένοις πρὸς τὴν πό-
λιν προσιέναι, προσδιαταξάμενον καὶ τοὺς φρυκτοῖς γνωριοῦν-

1. Κυρηναίους Casaubonus: κρηναίους *M* et codex Casauboni.

δὲ addidi.

Post λέγεται delevi verba et ob sensum et ob locum quem occupant suspecta καὶ ἄλλας τινὰς πόλεις.

2. τὰς ἁμαξηλάτους τε ὁδοὺς καὶ μακρᾶς βοηθείας *M*. Turicenses ἁμαξηλάτους τε ὁδοὺς τὰς μακρὰς βοηθείας καί. scripsi τὰς μακρὰς βοηθείας κατὰ τὰς ἁμαξηλάτους τε ὁδούς. κατά suppeditavit Meinekius.

ἐπισυνωρίδων *M*.

3. δὲ] Ita *M*. δ' impressi.

4. ζευγέων *M*, scripsi ζευγῶν.

5. προσφέροιντ' ἂν scripsi: προσεφέροντο *M*.

6. Post τοῖς πολεμίοις in *M* est οἷς ὧν εὐπορία ζευγῶν καλὸν τὸ πλεονέκτημα ταχύ τε καὶ νεοκμήτας (sic) τοὺς στρατιώτας εἰς τὸ δέον ἐλθεῖν, quae verba, ne interpolatori patrocinari viderer, ex oratione expuli.

εἴησαν *M*. scripsi εἶεν.

αἱ ἅμαξαι εὐθὺς *M*. removi dittographiam.

7. τε addidit Casaubonus, nisi fallor. omisit *M*.

8. τούτων Turicenses: τούτοις *M*.

10. αὐτάς Casparus Orellius: αὐτὰ *M*. προκατασκευάσαντα αὐτὰ ὡς προγέγραπται οὕτω μερισθέντα ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς ἐναντιοῦσθαι τοῖς ἐπιχειροῦσι *M*. αὐτάς pro αὐτά Orellius. Turicenses προκατασκευάσαντας αὐτάς, ὡς προγέγραπται, οὕτω μερισθέντας ἐπὶ ταῖς εἰσβολαῖς ἐναντιοῦσθαι τοῖς ἐπιχειροῦσι. sed vereor ne vel sic plena impedimentorum oratio sit. velut οὕτω non habet quo referatur; nam neque ὡς προγέγραπται οὕτω μερισθέντας idem est quod μερισθέντας ὡς προγέγραπται, nec προγέγραπται ad sequentia pertinet, sed ad proxime antecedentia. scripsi προκατασκευάσαντα αὐτὰς ὡς προγέγραπται σὺν τοῖς μέρεσιν ἰόντα ἐπὶ τὰς εἰσβολὰς ἐναντιοῦσθαι τοῖς ἐπιχειροῦσι. quaerendum autem omnino est quo loco haec dixerit Aeneas. nimirum simile est veri, excidisse ea ante verba κατασκευασθέντων δὲ τούτων, a quibus caput XV incipit.

12. τοῖς ἐπιχειροῦσι καὶ βουλομένοις πρὸς τὴν πόλιν προσιέναι] τοῖς ἐπιχειροῦσι absolute positum est, et πρὸς τὴν πόλιν προσιέναι cum solo βουλομένοις iungendum. quod nisi statuimus, in glossae suspicionem incurrit καὶ βουλομένοις.

13. προσδιαταξάμενον καὶ τοὺς

τας τὰ ἀλλήλων πάθη, ὅπως τὰ μέρη βοηθῇ, ἄν τι δέωνται
17 ἀλλήλων. ἂν δὲ μὴ δυσείσβολος ᾖ ἡ χώρα, ὥστε ἤδη πολ-
λαχῇ πολλοὺς εἰσβάλλειν, χρή τινας καταλαβεῖν τῆς χώρας
τόπους, ὥστε τοῖς πολεμίοις χαλεπὴν εἶναι τὴν πάροδον ἐπὶ
18 τὴν πόλιν. ἂν δὲ μὴ ὑπάρχωσι τοιοίδε τόποι, καταλαβεῖν
ἐγγὺς τῆς πόλεως χωρία σύμμαχά τε πρὸς τὸ μάχεσθαι πλεο-
νεκτικῶς καὶ εὐαπαλλάκτως ἔχοντα, ὅταν βούλῃ ἀπιέναι πρὸς
τὴν πόλιν, καὶ οὕτως ἄρχειν τῆς μάχης ἐκ τῶν χωρίων τού-
19 των ὁρμώμενον. τὰς δ' ἐπιθέσεις αὐτοῖς ποιεῖσθαι ἀεὶ
πλεονεκτοῦντα τῆς χώρας τῇ συνηθείᾳ· πολὺ γὰρ προέξεις
προειδὼς τὰ χωρία καὶ προάγων εἰς τόπους εἰς οὓς ἂν σὺ
βούλῃ, σοὶ μὲν γνωστοὺς καὶ ἐπιτηδείους καὶ φυλάξασθαι
καὶ διῶξαι καὶ φυγεῖν καὶ ἀπιέναι εἰς τὴν πόλιν λαθραίως

φρυκτοῖς γνωριοῦντας scripsi: *προσδιαταξαμένους καὶ φρυκτοῖς γνωρίζοντας M.* Casaubonus *προδιαταξαμένους*, quo composito nemo Graecus usus est.

2. *ὥστε* addiderunt Turicenses.

3. *χρὴ ὑμᾶς καταλαβεῖν τῆς χώρας τόπους M.* extremam vocem nimis nude positam esse recte observarunt Turicenses. sed ineptum post eam complementum iidem inseruerunt *τοιούτους*. debebant *οὓς προσῆκε τόπους* vel *τόπους ἐπιτηδείους*. nos leniore remedio usi scripsimus *χρή τινας καταλαβεῖν τῆς χώρας τόπους*. ita IX 1 *χρὴ σώμασι τόπους τινὰς τῆς οἰκείας χώρας καταλαβεῖν*. Philo de Telorum Constr. V. p. 93 *ἐάν τινες τῶν πολεμίων νυκτὸς ἢ ἡμέρας ἐμβαλόντες εἰς τὴν πόλιν καταλάβωνταί τινας τόπους*.

5. *ἂν*] *ἀν* M, *ἐὰν* Casauboni codex, atque ita impressi. sequitur in Mediceo codice *δὲ μηδὲ ταῦτα ὑπάρχῃ τῶν λοιπῶν. ἐὰν δὲ μηδὲ ταῦτα ὑπάρχῃ, ἕν τὸ λοιπόν* Turicenses, qui saltem *ἕν τι λοιπόν* scribere debuerant. edidi *ἂν δὲ μὴ ὑπάρχωσι τοιοίδε τόποι*. ita VI 4 *ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχωσι τοιοίδε τόποι*. XXVI 14 *ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ τοιοῦτος τόπος*. *ταῦτα* adiecit nescio quis, postquam librariorum nequitiis *τοιοίδε τόποι* involutum et obscuratum est.

6. Addidi *τε*.

μάχεσθαι Reiskius: *μάχεσθαί τι M. μάχεσθαί τε* Casaubonus.

7. *ἔχοντα* Meierus: *ἔχων τὸ χωρίον M.*

βούλῃ Hertlinus: *βούλει M.*

8. *καὶ οὕτως ἐμβαλόντες οἱ πολέμιοι εἰς τὴν χώραν πρὸς τὴν πόλιν πορεύονται καὶ ἄρχειν ὑμᾶς τῆς μάχης M.* expunxi emblemata. mox scripsi *ὁρμώμενον* pro *ὁρμωμένους*, quod in *M* est.

10. *τῆς χώρας τῇ συνηθείᾳ* Casparus Orellius: *ἐκ τῆς χώρας τῇ συνηθείᾳ M.* vide Chionis Ep. III 5 *πλεονεκτοῦντες τῷ τόπῳ*.

προέξεις Turicenses: *προήξεις M.*

11. *εἰς οὓς* ego: *οἵους M.* XXII 18 *ἵν' ὦσι φύλακες οὓς ἂν σὺ βούλῃ*. nolui scribere *εἰς τόπους οὓς ἂν σὺ βούλῃ*, etsi non nescio, in talibus praepositionem omitti posse.

12. *σοὶ μὲν γνωστοὺς καὶ ἐπιτηδείους καὶ φυλάξασθαι καὶ διῶξαι καὶ φυγεῖν καὶ ἀπιέναι εἰς τὴν πόλιν λαθραίως καὶ φανερῶς ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐπιτήδεια προειδότα ὅπου ἂν τῆς χώρας ὑπάρχῃ ὑμῖν τοῖς δὲ πολεμίοις συνήθεις* (*ἀσυνήθεις* Casaubonus) *καὶ ἀγνῶτας καὶ λελειμμένους πάντων τούτων εἰδότας*

καὶ φανερῶς, τοῖς δὲ πολεμίοις ἀσυνήθεις καὶ ἀγνῶτας καὶ λελειμμένους πάντων τούτων. εἰδέναι γὰρ ὅτι ἄπειρον ὄντα τῆς χώρας οὐ μόνον ἀδύνατον πρᾶξαί τι ὧν θέλεις, ἀλλὰ καὶ σωθῆναι χαλεπόν, τῶν γε ἐν τῇ χώρᾳ βουλομένων ἐπιχειρεῖν. πρὸς πάντα ἂν οὖν ἀτόλμως καὶ δειλῶς διακείμενοι σφάλλοιντο· διενέγκοι γὰρ ἂν τοσοῦτον ἑκατέροις, ὅσον

ὅτι ἄπειρον ὄντα *M.* ego pacis spe ad haec accessi, sed mox intellexi, non pauca accurate attendentem offendere. primum enim, cum Aeneas duabus illis sententiis, quarum prior a σοὶ μέν, altera a τοῖς δὲ πολεμίοις incipit, de locorum quodam genere tradat, quod propugnatorem urbis sustineat et corroboret, hostem frangat ac fere deperdat, absurde inter utramque immissa esse apparet haec, ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐπιτήδεια προειδότα ὅπου ἂν τῆς χώρας ὑπάρχῃ ὑμῖν, quibus plane alieno loco rei frumentariae mentio inicitur. deinde male post nominativum προειδώς accusativi inferuntur προειδότα et εἰδότας, neque satis apte scriptum est ὅπου ἂν τῆς χώρας ὑπάρχῃ ὑμῖν, quod potius ὅπου τῆς χώρας ὑπάρχει ὑμῖν esse debuit. omnino autem agrestis et horrida tota oratio est, ut nativam Aeneae elegantiam desideres. ab interpretibus auxilium nullum est. nam magis etiam rem pervertit Casaubonus, cui scribendum videbatur τοὺς δὲ πολεμίους; neque εἰδότα veri similiter finxit Orellius, neque Turicenses laudandos existimo, qui utroque invento arrepto inde a πολὺ γάρ usque ad φανερῶς parenthesin esse voluerunt. non credo me malignum aestimatorem esse, si dicam hoc quoque loco fortuita succrevisse, ac verba orationis continuitatem interrumpentia tum demum locum suum tenere, ubi in marginem reiecta fuerint. iam sibi accurate respondent σοὶ μέν et τοῖς δέ πολεμίοις, item γνωστούς et ἀγνῶτας, postremo ἐπιτηδείους καὶ φυλάξασθαι καὶ διῶξαι καὶ φυγεῖν καὶ ἀπιέναι εἰς τὴν πόλιν λαθραίως καὶ φανερῶς et λελειμμένους πάντων τούτων. restat ut post τούτων interpungatur et εἰδέναι γάρ scribatur pro εἰδότα. infra Aeneas XXVII 2 εἰδέναι κατὰ τούτους τὸν φόβον ὄντα. Hippocrates Prorrhet. 6. vol. IX. p. 22 Littr. ὃς δ' ἂν μηδὲν τούτων ἔχῃ ἀλλὰ τὰ ἐναντία, ἀνέλπιστον ἐόντα εἰδέναι. ibidem 10. p. 30 οἷσι δὲ τῶν παιδίων ἐπίπλουν καταβαίνει ἢ ὄρχις μέγας γέγονε ἢ χεὶρ λεπτὴ καὶ ἀκρατὴς ἢ ποὺς ἢ κνήμη ξύμπασα ἐχωλώθη ἄτερ προφάσιος ἄλλης, τούτοισι πᾶσι εἰδέναι ὅτι ἡ νοῦσος προεγένετο πρὸ τούτων ἁπάντων.

3. θέλει *M.* scripsi θέλεις.

5. πάντα ἢ *M.* Turicenses πάντα οὖν ἄν. rectius scribes πάντα ἂν οὖν, quod reposui.

6. Post σφάλλοιντο manu scripti praebent διότι μηδὲν τῶν τοιούτων εἰκάζειν, quae in marginem reieci. nam neque τῶν τοιουτων in proxime antecedentibus habet quo referatur, sed refertur ad verba longissime distantia σοὶ μὲν γνωστοὺς καὶ ἐπιτηδείους καὶ φυλάξασθαι καὶ διῶξαι καὶ φυγεῖν καὶ ἀπιέναι εἰς τὴν πόλιν, neque εἰκάζειν iustam hoc loco intellegentiam habet, nec διότι cum infinitivo coniunctum Aeneae tribuere licet, quod genus ante Polybii aetatem non videtur admissum esse.

τοῖς ἑτέροις *M.* scripsi τοσοῦτον ἑκατέροις.

εἰ τοῖς μὲν νυκτὸς γένοιτο ἡ μάχη τοῖς δὲ ἡμέρας, εἰ οἷόν τέ
21 πως ἦν ταῦτα ἅμα γενέσθαι. ὑπάρχοντος δέ σοι ναυτικοῦ,
πεπληρῶσθαι τὰς ναῦς· οὐ γὰρ ἐλάσσω τοὺς πολεμίους ὀχλήσουσιν οἱ ἐν ταῖς ναυσίν, ἐάν γε παραπλεῖν ὑπάρχῃ πρὸς τὰ
22 ἐπιθαλάσσια χωρία καὶ τὰς παρὰ θάλασσαν ὁδούς. ταῦτα
δὲ οὕτως πράττων ἀπαρασκευοτάτοις ἂν τοῖς πολεμίοις ἐπιθεῖο, καὶ παρὰ δόξαν τὰ ἀφ' ὑμῶν αὐτοῖς ἀποβαίη.
17 Ἐν δὲ μὴ ὁμονοούσῃ πόλει καὶ ὑπόπτως πρὸς ἀλλήλους
ἐχόντων χρὴ προνοοῦντα εὐλαβεῖσθαι τὰς μετ' ὄχλου ἐξόδους ἐπὶ θεωρίαν λαμπάδος καὶ ἱπποδρομίας καὶ τῶν ἄλλων ἀγώ-

1. εἰ τοῖς μὲν νυκτὸς ηχη M. eadem sunt in Casauboni codice, sed hiatu paulo patentiore. Casparus Orellius supplebat εἰ τοῖς μὲν νυκτὸς μάχη γένοιτο, Turicenses εἰ τοῖς μὲν νυκτὸς εἴη ἡ μάχη. haec partim accepi partim ita immutavi, εἰ τοῖς μὲν νυκτὸς γένοιτο ἡ μάχη.

οἷόν τέ πως Turicenses: οἷόν τε πῶς M.

2. ἢ τοῦτο M. scripsi ἦν ταῦτα.

4. ἐάν γε Turicenses: ἐάν τε M.

παραπλέων M. Aeneas, ne extra leges proiectus esse hoc loco videatur, dedisse putandus est παραπλεῖν. recte XV 3 ἵνα ῥᾳδίως ὑπάρχῃ συμμίσγειν ἀλλήλοις. XXXVII 1 ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ τειχίσαι λίθοις.

5. παραθάλασσαν M.

Post ὁδοὺς M habet ἵν' ὑπὸ ἡμῶν (ὑμῶν Casaubonus) τε ὀχλῶνται καὶ ὑπὸ τῶν νηῶν κατὰ νώτου αὐτοῖς τὴν ἀπόβασιν ποιουμένων, quae in marginem relegavi. nam cum antea sermone nihil se supra modum extollente scriptum esset οὐ γὰρ ἐλάσσω τοὺς πολεμίους ὀχλήσουσιν οἱ ἐν ταῖς ναυσίν, iam verbis ὑπὸ τῶν νηῶν κατὰ νώτου αὐτοῖς τὴν ἀπόβασιν ποιουμένων ipsas naves in terram ascendere hostesque a tergo adoriri edocemur. quam sententiam utrum periculosius an absurdius fictam dicam nescio, certe non excusatur formulis Thucydideis εἰς χεῖρας ἦλθον ταῖς ναυσίν vel τρῶσαι ναῦς, quarum longe alia ratio est. deinde eadem illa sententia, quam ad praegressa ὑπάρχοντος δέ σοι ναυτικοῦ πεπληρῶσθαι τὰς ναῦς referri patet, dudum praecepta erat verbis et ipsis causalibus οὐ γὰρ ἐλάσσω τοὺς πολεμίους ὀχλήσουσιν οἱ ἐν ταῖς ναυσίν, ἐάν γε προσπλεῖν ὑπάρχῃ πρὸς τὰ ἐπιθαλάσσια χωρία καὶ τὰς παρὰ θάλασσαν ὁδούς. inepte etiam praeter naves, quae solae commemorandae erant (praecessit enim πεπληρῶσθαι τὰς ναῦς), terrestres prodeunt copiae; hae enim, ut ex membrorum oppositione apparet, voce ἡμῶν (ὑμῶν) comprehenduntur.

6. ἀπαρασκευοτάτοις L. Dindorfius in Thesauro v. ἀπαράσκευος: ἀπαρασκευαστοτάτοις M. vide XVI 2 ἄλλων δὲ πάμπαν ἀπαρασκεύων ὄντων. 9 ὀξέως δ' ἂν βοηθήσας τοῖς σαυτοῦ ἀπαρασκεύοις τε καὶ οὐ τεταγμένοις κινδυνεύοις.

ἐπιθεῖσθε M. scripsi ἐπιθεῖο, ut huius vocabuli numerus congrueret cum πράττων. aliter Casaubonus qui relicto ἐπιθεῖσθε scripsit πράττοντες. credo ego, sequens ἀφ' ὑμῶν non repugnare ei quem reposui singulari.

8. ἐν Casaubonus: ἐὰν M et codex Casauboni.

9. τὰς Casaubonus: τοὺς M et codex Casauboni.

νων, ὅσαι τε ἱεροποιίαι πανδημεὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ σὺν
ὅπλοις πομπαὶ ἐκπέμπονται, ἔτι καὶ περὶ τὰς πανδήμους
νεωλκίας καὶ τὰς συνεκφορὰς τῶν τελευτησάντων· ἔνι γὰρ καὶ
ἐν τῷ τοιῷδε καιρῷ σφαλῆναι τοὺς ἑτέρους. παράδειγμα δὲ 2
ἐξοίσω γενόμενον Ἀργείων πάθος. ἑορτῆς γὰρ πανδήμου
ἔξω τῆς πόλεως γιγνομένης ἐξῆγον πομπὴν σὺν ὅπλοις τῶν ἐν
τῇ ἡλικίᾳ, συχνοὶ δὲ τῶν ἐπιβουλευόντων καὶ αὐτοὶ παρε-
σκευάζοντο καὶ αὐτοῖς συνείποντο ἔνοπλοι εἰς τὴν πομπήν.
καὶ γενόμενοι πρὸς τῷ νεῷ τε καὶ τῷ βωμῷ οἱ μὲν πολλοὶ 3
τὰ ὅπλα θέμενοι ἀπωτέρω τοῦ νεὼ πρὸς τὰς εὐχάς τε καὶ
τὸν βωμὸν ὥρμησαν, τῶν δὲ ἐπιβουλευόντων οἳ μὲν ἐπὶ τῶν
ὅπλων ὑπέμειναν, οἳ δὲ ταῖς ἀρχαῖς τε καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς
προέχουσι παρέστησαν ἐν ταῖς εὐχαῖς, ἀνὴρ ἀνδρί, ἔχοντες
ἐγχειρίδια. καὶ τοὺς μὲν κατεβεβλήκεσαν, οἳ δὲ αὐτῶν εἰς 4
τὴν πόλιν σὺν τοῖς ὅπλοις ἔσπευσαν, ἕτεροι δὲ τῶν συνεπι-
βουλευόντων ὑπομείναντες ἐν τῇ πόλει μετὰ τῶν προαλι-
σθέντων ὁπλιτῶν προκατέλαβον οὓς προσῆκε τόπους τῆς πό-
λεως, ὥστε δέξασθαι τῶν ἔξω οὓς ἐβούλοντο. Χῖοι δὲ ἄγον- 5

1. *ὅσαι τε* Turicenses: *ὅσαι γε M.*
συνόπλοις M.

3. *νεωλκίας* Casaubonus: *νεολκίας M* et Casauboni codex.

4. Inserui *τῷ.*
ἑτέρους codex Casauboni: *ἑταίρους M.*
δὲ] Ita *M.* *δ'* impressi.

5. Transposui *Ἀργείων* quod in scriptis inter *πόλεως* et *γενομένης* legitur. dubito de *γενόμενον*, quod ex sequenti *γενομένης* natum esse videtur.

6. *γιγνομένης* Kirchhoffius: *γενομένης M.*
ἐξῆγον Casaubonus: *ἐξείργων M,* *ἐξείργον* codex Casauboni.
συνόπλοις M.
τῶν ἐν τῇ ἡλικίᾳ] Communi sermonis consuetudine dicitur *οἱ ἐν ἡλικίᾳ*. articulum Aeneas sumpsit a Thucydide VI 24, 2. VIII 75, 3.

7. *συχνοὶ δὲ τῶν* Turicenses: *συχνῶν τῶν δὲ M.*
παρεσκευάζοντο Meierus: *παρεσκεύαζον M.*

8. *συνηττοῦντο ὅπλα M.* scripsi *συνείποντο ἔνοπλοι.*

9. *καὶ ἐγένετο M.* scripsi *καὶ γενόμενοι.* ad singularem *ἐγένετο* suppleri posse *πομπή* inanis Meieri opinio est.
ναῷ M. restitui *νεῷ.* item mox *νεώ* dedi pro eo quod scripti exhibent *ναοῦ.*

11. *τῶν δὲ*] Ita *M.* *τῶν δ'* impressi.

13. Malim *ἔχοντες τὰ ἐγχειρίδια.*

14. *κατεβεβλήκεσαν* Hertlinus: *καταβεβλήκεισαν M.*
αὐτῶν] Cave deleas. ita Pausanias VIII 13, 5 *κατὰ τοῖτο αὖθις τὸ χωρίον δίχα ἡ ὁδὸς τέμνεται, καὶ ἣ μὲν ἐπὶ Στύμφηλον, ἣ δὲ ἐς Φενεὸν αὐτῶν ἄγει.*

16. *προαλισθέντων* G. Dindorfius in Thesauro s. *προσαλίζω*: *προσαλισθέντων M.*

17. *ὁπλιτῶν* Meinekius: *ὅπλων M.*

18. *ἐβούλοντο* Casaubonus: *ἐβουλεύοντο M* et codex Casauboni. post hanc vocem in scriptis est *διὸ δὴ* (*διὸ δεῖ πρός* Casaubonus) *τὰς τοιαύτας ἐπι-*

τες τὰ Διονύσια καὶ πέμποντες πομπὰς λαμπρὰς πρὸς τοῦ Διονύσου τὸν βωμόν, προκαταλαμβάνουσι τὰς εἰς τὴν ἀγορὰν
6 φερούσας ὁδοὺς φυλακαῖς καὶ δυνάμεσι πολλαῖς. ἄριστον δὲ τὰς ἀρχὰς πρῶτον μετὰ τῆς προκειμένης δυνάμεως ἱεροποιῆσαι, τούτων δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἀπαλλαγέντων, οὕτω τοὺς ἄλλους συνιέναι.

18 Ὅταν δὲ οἱ ἐκπορευθέντες παραγένωνται καὶ δείλη γίγνηται, σημαίνειν δειπνοποιεῖσθαι καὶ εἰς φυλακὴν ἰέναι. ἐν ᾧ δὲ οἱ φύλακες εὐτρεπίζονται, ἐν τούτῳ περὶ τῶν πυλῶν ἐπιμελητέον ὅπως καλῶς κλείωνται· περὶ γὰρ τὰς βαλάνους πολλὰ σφάλματα γίγνεται διὰ τὰς τῶν ἀρχόντων μαλακίας.
2 ὅταν γὰρ ἐπὶ τὰς πύλας τις αὐτῶν ἐλθὼν μὴ αὐτουργὸς γίγνηται, ἀλλὰ παραδοὺς τὴν βάλανον τῷ πυλωρῷ κλεῖσαι κελεύῃ, τάδε κακουργεῖται ὑπὸ πυλωρῶν βουλομένων νυκτὸς δέξασθαι
3 τοὺς πολεμίους. ὃ μέν τις ἡμέρας εἰς τὴν βαλανοδόκην τῶν πυλῶν ἄμμον προενέβαλεν, ὅπως ἡ βάλανος ἔξω μένῃ καὶ μὴ ἐμβάλληται εἰς τὸ τρύπημα. φασὶ δὲ καὶ ἐμβεβλημένας
4 βαλάνους ὧδε ἐξαιρεθῆναι. ἐμβαλλομένης κατ' ὀλίγον ἄμμου εἰς τὴν βαλανοδόκην σείεσθαι ἀψοφητί, ἵνα μηδεὶς αἴσθηται. μετέωρος οὖν ἡ βάλανος ἐγίγνετο ὑποπιπτούσης τῆς ψάμμου,

βουλὰς ἐν οὐδένι καιρῷ ἀφυλάκτως διακεῖσθαι. vide ad XI 5.

3. Post πολλαῖς seclusi quod in manu scriptis est κώλυμα οὖν οὐ μικρὸν τοῖς βουλομένοις νεωτερίζειν. Meierus satis habebat delere οὖν.

4. μετὰ τῆς προειρημένης δυνάμεως M. προηταιρισμένης Casparus Orellius. voluit, nisi fallor, προσηταιρισμένης, nam illius compositi testem reperio nullum. verum nec alterum obtrudendum Aeneae, ut quod nunquam de multitudine hominum usurpari soleat. Meierus μετὰ τῆς προῃρημένης δυνάμεως, 'cum manu antea electa'. sed offendit articulus, neque Graecis vocabulis inest quod inesse perhibet interpretatio. scripsi προκειμένης, eo sensu, quo Polybius dixit VI 20, 8 τὸ προκείμενον πλῆθος, *praescriptum* militum numerum.

7. ἐκπορευθέντες Meinekius: εἰσπορευθέντες M.

γίνηται M. feci γίγνηται.

8. σημαίνειν Casaubonus: σημαίνει M et codex Casauboni.

9. δὲ addidit Casaubonus.

10. περὶ γὰρ τὰς codex Casauboni: περιπέρτασ M.

11. γίνεται M. inserui gamma. mox pro γίνηται item scripsi γίγνηται.

12. ἐλθὼν scripsi: ἐλθὼν κλεῖσαι M.

16. προενέβαλεν et ἔξω μένῃ καὶ μὴ Casaubonus: προενέβαλλεν et ἐξομένη μὴ M.

17. ἐμβάλληται] Ita M. soloece impressi ἐμβάληται.

19. σείεσθαι] Requiritur tempus finitum. fuit fortasse ἐσείετο ὁ μόχλος.

20. ἐγίνετο M. scripsi ἐγίγνετο.

ὑποπιπτούσης ego: προσπιπτούσης M.

ψάμμου M. malim ἄμμου, quam

ὥστε ῥᾳδίως αὐτὴν ἐξαιρεθῆναι. ἤδη δὲ πυλωρὸς δεξάμενος 5
τὴν βάλανον παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ἐμβαλεῖν, ἐντεμὼν λάθρᾳ
σμίλῃ ἢ ῥίνῃ τὴν βάλανον, βρόχον λίνου περιβαλὼν ἐνέβαλεν,
εἶτα μετ᾽ ὀλίγον τῷ λίνῳ ἀνέσπασεν. ἄλλος δὲ προετοιμά- 6
σας ἐν γυργάθῳ λεπτῷ ἐνέβαλεν προσημμένου λίνου, καὶ ὕστε-
ρον ἀνέσπασεν. ἐξῃρέθη δὲ καὶ ἀνακρουσθεῖσα ἡ βάλανος.
ἔτι δὲ καὶ θερμαστρίῳ λεπτῷ ἐξῃρέθη· χρὴ δὲ τοῦ θερμα-
στρίου τὸ μὲν ἓν μέρος εἶναι οἷον σωλῆνα, τὸ δὲ ἕτερον πλα-
τύ, ὥστε τῷ μὲν σωληνοειδεῖ ὑπολαμβάνειν τὴν βάλανον, τῷ
δὲ πλατεῖ ἐπιλαμβάνειν. ἕτερος δὲ ἔλαθε τρέψας τὸν μο- 7
χλὸν μέλλων ἐμβάλλειν, ἵνα μὴ κατέλθῃ εἰς τὸ τρύπημα ἡ βάλα-
νος. περὶ Ἀχαΐαν δὲ ἐν πόλει Ἡραιέων ἐπιχειροῦντές τινες κρυ- 8
φαίως δέξασθαι ξένους πρῶτον μὲν τῆς βαλάνου ἔλαβον τὰ

formam librarii custodiverunt § 3 et 4. ψάμμος praeter nostrum locum legitur XXXII 2 et 8. semel ψαμμώδης VIII 2, quod ἀμμώδη scriptum malim.

2. Addidi τοῦ.

3. σμίλῃ Casaubonus: σμηλη sine accentu *M*, σμήλη codex Casauboni.

ἐνέβαλεν Turicenses: ἔβαλεν *M*.

7. θερμάστίω et mox θερμαστίου *M*. scripsi θερμαστρίῳ et θερμαστρίου.

10. πλατεῖ Casaubonus inseruit. videlicet aut ita scribendum erat aut delendum σωληνοειδεῖ.

ἔλαθεν *M*.

11. ἡ βάλανος καὶ ὕστερον ἐωσθεῖσα ἀνοιχθῇ *M*, in quo post ἀνοιχθῇ spatium sequitur trium quatuorve literarum. in καὶ ὕστερον ἐωσθεῖσα ἀνοιχθῇ neque καί recte habet, pro quo particulam adversativam exspectes, neque subiecti mutatio ferri potest. inseruerunt Turicenses ἡ πύλη, sed vel sic clauda oratio est. non dubito quin et hunc locum interpolator ineptiis suis deformaverit. scripserat ὕστερον ὠσθεῖσα ἀνήχθη vel ἀνηνέχθη, ut intellegeret τὴν βάλανον. copulam addidit qui verba ista de sede sua detrusit.

12. δὲ] Ita *M*. δ᾽ impressi.

ἐν πόλει ἐπιχειροῦντες κρυφαίως *M*. Duplex in hac oratione hiatus est, id quod rectissime Casaubonus observavit. nam praeter nomen urbis etiam post ἐπιχειροῦντες 'aliquid' excidisse patet. in *M* nullo spatio interposito continuatur oratio, nisi quod tantum hiat post ἐπιχειροῦντες, ut quatuor literas capere possit. hunc defectum supplevit Casaubonus inserto τινές. idem post πόλει interìcit Ἡραιέων. ego utrumque recepi. addit Casaubonus similia narrare Polyaenum II 36 his verbis. *Διοίτας στρατηγὸς Ἀχαιῶν τὴν Ἡραιέων πόλιν φανερῶς ἑλεῖν οὐ δυνάμενος ἀφανῶς εἷλε, φθείρας μεγάλοις χρήμασι τῶν Ἡραιέων τινάς. οἳ φοιτῶντες ἐπὶ τὰς πύλας πολλάκις καὶ καθομιλοῦντες τοὺς πεπιστευμένους τὰς κλεῖδας τῶν πυλῶν καὶ σὺν αὐτοῖς πίνοντες ἔλαθον ἀπομαξάμενοι τὰς βαλανάγρας, καὶ τὰ ἐκμαγεῖα τῷ Διοίτᾳ διέπεμψαν. ὃ δὲ παραπλησίας καὶ ἴσας κλεῖδας ταῖς δημοσίαις κατασκευάσας ἀντέπεμψεν αὐτοῖς, νύκτα συνθεμένοις καθ᾽ ἣν οἳ μὲν ἀνέῳξαν τὰς πύλας, ὁ δὲ Διοίτας μετ᾽ ὀλίγων στρατιωτῶν εἰσῆλθε.*

Pro κρυφαίως impressi κρυφίως. illud, ut par erat, restitui; neque enim licebat Aeneam dissimilem sui esse, qui

9 μέτρα τρόπῳ τοιῷδε. προκαθέντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ εἰς τὴν βα-
λανοδόκην λίνου λεπτοῦ καὶ ἰσχυροῦ βρόχον καὶ τὰς ἀρχὰς
ἔξω ἐάσαντες ἀφανεῖς, ὡς ἐν τῇ νυκτὶ ἐνεβλήθη ἡ βάλα-
νος, ἀνέσπασαν τοῦ λίνου τὸν βρόχον καὶ τὴν βάλανον,
λαβόντες δὲ τὰ μέτρα αὐτῆς πάλιν καθῆκαν. ἔπειτα πρὸς
τὰ μέτρα τῆς βαλάνου βαλανάγραν ἐποιήσαντο τρόπῳ τοιῷδε.
10 ἐχαλκεύσαντο σίφωνά τε καὶ φορμορραφίδα. ἦν δὲ ὁ μὲν
σίφων ἐργασθεὶς καθάπερ εἴωθε γίγνεσθαι· τῆς δὲ φορμορ-
ραφίδος τὸ μὲν ὀξὺ καὶ πολὺ μέρος εἰργάσαντο καθάπερ ταῖς
ἄλλαις φορμορραφίσιν, ἡ δὲ λαβὴ ἦν κοίλη ὥσπερ στυρακίον
11 ἢ * * στελέα ἐμβάλλεται. καὶ παρὰ μὲν τῷ χαλκεῖ ἐνεβλήθη

nec κρύφιος habet nec λάθριος, sed κρυφαῖος XXIV 5. 6. XXIX 1. XXXI 1. XXXIX 6. κρυφαίως XXIII 11. XXVIII 5. XXXI 4. XXXII 8. λαθραίως II 4. XVI 19. XVIII 16. XXII 14. XL 1. praeterea semel dixit κρύφα II 4 et quater λάθρᾳ XVIII 5. XXII 11. XXVIII 6. XXXI 4. pro λαθραίως XXXIII 1 scribendum est λαθραίους.

2. καὶ τὰς ἀρχὰς ἔξω οὔσας ἀφανεῖς *M*. participium ad integritatem sermonis desiderari recte Turicenses animadverterunt, memores illi fortasse verborum capitis XI δίκτυα ἔξω τοὺς κάλους ἔχοντα. sed quod iidem post ἔξω inseruerunt ἔχοντος, falsi sunt opinione. nimirum non infecti lini, sed laquei capita commemoranda erant. itaque scribi oportuit ἔχοντα. rectius tamen pro οὔσας scribetur ἐάσαντες, quod Casaubonus, cum coniceret ἐάσας, ex parte praeivit. mox *M* ἀνέσπασαν τὰς ἀρχὰς τοῦ λίνου. sed cum pessulus non laquei capitibus ex βαλανοδόκῃ pendentibus, sed ea laquei parte levetur, quae in illum immittitur, τὰς ἀρχὰς apparet delendum esse. non dubito quin ex antecedentibus huc traductum fuerit. pro ἀνέσπασε recte Casparus Orellius pluralem posuit.

5. Addidi τά.

6. οὕτω, quod in *M* post μέτρα est, interpolatori tribuere malui, cuius interesset explicare τρόπῳ τοιῷδε.

7. φορμορραφίδα L. Dindorfius in Thesauro: φορμοραφίδα Casaubonus, φορμορ̣οφίδα *M* et codex Casauboni.

8. γίνεσθαι *M*. feci γίγνεσθαι.

δὲ Turicenses: τε *M*.

φορμορραφίδος et φορμορραφίσιν idem Dindorfius: φορμοραφίδος et φορμοραφίσιν *M* et codex Casauboni.

9. εἰργάσαντο Casaubonus: εἰργάσατο *M* et codex Casauboni.

10. στυρακίου ἢ στελέα (sic) ἐμβάλλεται *M* ut post ἢ dimidiatus versus vacuus relictus sit. Turicenses hunc locum ita interpolarunt, στυράκιον ἢ στελεά, ᾗ τὸ στελεὸν ἐμβάλλεται. στυρακίου ᾗ στελέα ἐμβάλλεται Casaubonus. reliqui librorum literas ac posui asteriscos. neque enim dubito quin exciderint nonnulla, etsi satis sententiae fecerit στυράκιον ἢ στελεὰ abiecto ἐμβάλλεται. admonet me στελεά nominis parasitici ab Alciphrone ficti et a librariolis misere corrupti. legitur in epistolarum III 48 ἐφελογλύπτης vel κεφελογλύπτης. certa emendatione scribo Στελεογλύπτης. vide Athenaeum IV. p. 169 B ζωμήρυσιν φέρ', οἶσ' ὀβελίσκους δώδεκα, κρεάγραν, θυΐαν, τυροκνῆστιν, παιδικήν, στελεόν, σκαφίδας τρεῖς, δορίδα, κοπίδας τέτταρας.

στελεόν, ἀπενεχθείσης δὲ ἐξῃρέθη, ὥστε πρὸς τὴν βάλανον
προσαχθεῖσαν ἁρμόσαι. ἤδη δέ τινες ἐν τῇ βαλανοδόκῃ οὔσης 12
τῆς βαλάνου τὸ περίμετρον ὧδε ἔλαβον. πηλὸν κεραμικὸν
περιελίξαντες ὀθονίῳ λεπτῷ καθῆκαν, ἐρρωμένως πιέζοντες
περὶ τὴν βάλανον τὸν πηλόν· ἔπειτα ἀνέσπασαν τὸν πηλὸν
καὶ ἔλαβον τὸν τύπον τῆς βαλάνου, πρὸς ὃν τὴν βαλανάγραν
ἐποιήσαντο. συμβάλλεται γίνεσθαι Τημένῳ Ῥοδίῳ ἐν Ἰωνίᾳ 13

1. *ἀπενεχθείσης* scripsi: *ἀπενεχθέντος* **M**.

ὥστε πρὸς τὴν βάλανον προσαχθεῖσα ἁρμόσαι] 'Capio sic: acum, cui in officina fabri aptatum fuerat manubrium, postquam domum fuit allata, dempto e manubrio coniunctam esse cum tubo, quae erat pars altera huius instrumenti, quo usuri erant pro clave. quid hic faciat vox *βάλανον*, nescio.' haec Casaubonus, cui socii scrupulorum extiterunt Turicenses et Orellius. atque hic quidem prorsus absurde pro *τὴν βάλανον* scribendum esse coniecit *τὴν βαλανάγραν*, quasi de toto instrumento ageretur, non de sola clave. Turicenses in oratione posuerunt *τὸν σίφωνα*, quod vel propterea ineptum est, quod clavis non solum admovetur sed inseritur tubo. mihi nihil videtur mutandum esse. nam cum ansa acus dicatur concava fuisse, non potest id genus clavium significari, quo psalteriorum, ut his utar, fides contendi solent; nam luce clarius est eiusmodi clavi pessulum vix ita inhaesurum esse, ut retracta clave et ipse extrahatur; neque video quae tum e tubo percipiatur utilitas. immo ansam non modo concavam fuisse puto, sed etiam bis quaterve fissam, haud secus atque acus, quibus carnes inlardantur, vel tubuli, quibus carbo pictorius infigi solet, quosque anulus superinductus artius constringit. anuli vices hoc loco tubus explet, cuius ope ansae lamminae ita coerceantur, ut prehendere pessulum et quasi devinctum tenere possint. habet autem ille tubus etiam id commodi, ut impedimento sit ne descendens in obicem acus ligni asperitatibus adhaerescat atque sic ab altius penetrando prohibeatur. recte igitur mihi Aeneas scripsisse videtur *ὥστε πρὸς τὴν βάλανον προσαχθεῖσαν ἁρμόσαι*, *unde* (scilicet e ducto manubrio) *factum est, ut iam acus, cum admoveretur pessulo, apta esset*, hoc est, prehendere pessulum posset. neque obstat huic opinioni, quod acus cava fuisse narratur ut styracium vel stelea, quorum non modo cavum vel foramen hoc nominè indicatur, sed laciniae quoque ferreae, ex hastae vel manubrii lateribus pendentes, quibus includi ista solent clavis confixa.

2. Post *ἁρμόσαι* expunxi verba *προνοητικῶς δὴ δοκεῖ ποιηθῆναι πρός τε τὸν χαλκέα μηδὲν ὑποπτεῦσαι ὅ τε σίφων οὗ ἕνεκα ἐργασθεὶς εἴη καὶ ἡ φορμοραφὶς καὶ τὰ ἄρμενα γίνεσθαι.* vide ad pag. 27, 9.

3. *τῆς* adieci.

κεραμικὸν Casaubonus: *κεραμεικὸν* **M** et codex Casauboni.

4. *καθῆκαν ἀρμένω* **M**, quod ita interpretatur Casaubonus, *demiserunt in claustrum aliquo instrumento.* hoc cum iure parum credibile visum esset Turicensibus, ipsi periclitati sunt *ἁρμένως*, adverbium commenticium. facili opera parabile erat *ἐρρωμένως*, quod cum *πιέζοντες* iungendum est. Synesius Ep. 108 *οἶμαι τὰς κοπίδας ἐρρωμενέστερον ἐμβάλλειν τοῖς τῶν ἀντιτεταγμένων σώμασι.*

πιέζοντες Hertlinus: *πιεζοῦντες* **M**.

7. *συμβάλλεται γενέσθαι Τημένῳ*]

*Τέως πόλις εὐμεγέθης προειδότος ὑπὸ τοῦ πυλωροῦ. ἄλλα
τε οὖν προσυνέθεντο καὶ νύκτα ἀσέληνον καὶ σκοτεινήν, ἐν
14 ᾗ ἔδει τὸν μὲν ἀνοῖξαι, τὸν δὲ μετὰ ξένων εἰσελθεῖν. ἐπεὶ δὲ
εἰς τὴν ἐπιοῦσαν νύκτα πραχθῆναι παρῆν τῷ πυλωρῷ ἀνὴρ ὅστις
ἐπεὶ ὀψὲ ἦν καὶ φυλακαί τε ἐπὶ τοῦ τείχους καθίσταντο καὶ
αἱ πύλαι ἔμελλον κλείεσθαι σκότους οὖν ἤδη ὄντος ἀπηλ-
λάσσετο, ἐκδήσας ἀρχὴν ἀγαθίδος λίνου κλωστοῦ, ὅπερ οὐκ
15 ἔμελλε ῥᾳδίως διαρραγῆναι. τὴν δὲ ἀγαθίδα ἐπορεύθη ἀπι-
λάσσων ἀπὸ τῆς πόλεως πέντε στάδια, ὅποι ἔμελλον οἱ εἰσπο-
16 ρευόμενοι ἥξειν. ἐπεὶ δὲ παρῆν ὁ στρατηγὸς κλεῖσαι τὰς
πύλας, καὶ ἔδωκε κατὰ τὸ ἔθος τῷ πυλωρῷ ἐμβαλεῖν τὴν
βάλανον, δεξάμενος ἐνέτεμεν λαθραίως ῥίνῃ ἢ σμίλῃ τὴν βά-*

'Notent lectores Hellenismum, *συμβάλλεται γενέσθαι Τημένῳ* pro *συνέβη γενέσθαι ὑπὸ Τημένῳ*, *contigit ut veniret in Temeni potestatem.*' CASAUBONUS. Nimirum hellenismus, quo nomine Aeneae interpretes prodige uti solent, hic nullus est. quaerendum potius de horum verborum emendatione.

Τημένῳ Casaubonus: *τῇ μένω* *M* et codex Casauboni.

'Ροδίῳ] Ita *M*. *'Ροδίων* impressi ante Turicenses, atque ita codex Casauboni.

1. *προειδότος*] *προδοθεῖσα* Casaubonus. ego hoc vocabulum et proxima desperavi, videbantur enim mihi ex eorum genere esse, quae non tam sanantur suspicionibus, sed magis etiam exulcerantur. nolui tamen lectoribus invidere doctorum hominum inventa, si quem fortasse lectorem et ipsum desperantem ad spem revocare possent.

3. *ἐπεὶ δὲ*] *ἐπεὶ δὲ ἔδει* Haasius. Orellius post *πραχθῆναι* verbum excidisse suspicatur velut *ξυνέβησαν*.

4. *ἀνὴρ ὅστις*] *ἀνήρ τις ὅς* vel *ἀνὴρ πιστὸς ὅς* Turicenses.

5. *καὶ αἱ πύλαι ἔμελλον κλείεσθαι*] Post haec verba deesse Casaubonus arbitratur 'haec aut similia, *ἔμελλεν ἀπιέναι*', vel certe in praecedentibus vocem *ὅστις* tollendam et sententiam aliter distinguendam esse. Orellius certiora istis sibi reperisse videtur. scilicet subesse orationis neglegentiam et defectum *ἀποδόσεως* haud infrequentem apud Aeneam, quem oblitum 'verborum in protasi *ὅστις ἐπεὶ ὀψὲ ἦν*' interposuisse verba *σκότους οὖν ἤδη ὄντος ἀπηλλάσσετο*. nimirum cavendum est, ne de eiusmodi panniculis, quales hic locus monstrat, Aeneae virtutes aestimemus. errantem ille orationem et licentiae plenam non admisit.

τείχους Hertlinus: *τείχεος* *M*.

7. *ἀγαθίδος* Casaubonus: *ἀκανθίδος* *M*.

8. *ἀγαθίδα* Casaubonus: *ἀκανθίδα* *M*.

ἀπιλάσσων *M*. *ἀπελίσσων* Hertlinus. *ἀνελίσσων* malebat Casaubonus, *ἀπειλίσσων* Orellius.

9. *ὅποι* Hertlinus: *ὅπη* *M*.

12. *λαθραίως ἀψοφητὶ* *M*. Meinekius in Herma t. II. p. 189 '*λαθραίως καὶ ἀψοφητί*, nisi *λαθραίως* delere praestat.' iugata ista ab Aenea esse parum credibile est; sed *ἀψοφητί* potius abiciendum erat. supra § 4 *ἤδη δὲ πυλωρὸς δεξάμενος τὴν βάλανον παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ἐμβαλεῖν ἐντεμὼν λάθρᾳ σμίλῃ ἢ ῥίνῃ τὴν βάλανον βρόχον λίνου περιβαλὼν ἐνέβαλεν*. *λαθραίως* ex iis vocabulis esse, quibus maxime Aeneas delectetur, dixi ad p. 43, 12.

σμίλῃ Turicenses: *σμήλη* *M*.

*λανον, ὥστε ἐνέχεσθαι λίνον· εἶτα βρόχον περιθεὶς καθῆκε
τὴν βάλανον ἐχομένην ὑπὸ τοῦ λίνου, μετὰ δὲ ταῦτα κινήσας
τὸν μοχλὸν καὶ ἐπιδείξας τῷ στρατηγῷ κεκλειμένην τὴν πύ-
λην εἶχεν ἡσυχίαν. χρόνου δὲ προϊόντος ἀνασπάσας τὴν βά-* 17
*λανον, τὴν ἀρχὴν τοῦ σπάρτου πρὸς αὐτὸν ἔδησε τοῦδε ἕνεκα,
ἵν', εἰ καθυπνώσας τύχοι, ἐγερθείη σπώμενος ὑπὸ τοῦ λίνου.* 18
*ὁ δὲ Τήμενος παρῆν διεσκευασμένος, μεθ' ὧν ἔμελλεν εἰσπο-
ρεύεσθαι εἰς χωρίον ῥητὸν πρὸς τὸν τὴν ἀγαθίδα ἔχοντα. ἦν
δὲ προσυγκείμενον τῷ Τημένῳ πρὸς τὸν πυλωρὸν ἐλθὼν εἰς
τὸν χῶρον σπᾶν τὸ σπάρτον. καὶ εἰ μὲν ἦν ἕτοιμα τῷ πυ-* 19
*λωρῷ ἅπερ ἤθελε, προσεπιδῆσαι πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ λίνου
μαλλὸν ἐρίου καὶ ἀφεῖναι, ὅπερ ἰδὼν ὁ Τήμενος ἔμελλε σπεύ-
δειν πρὸς τὰς πύλας· εἰ δ' ἀπετύγχανεν ὁ πυλωρὸς τοῦ θε-
λήματος, οὐδὲν προσάψας ἀφῆκε τὸ λίνον, ὥστε τὸν Τήμε-
νον ἐκ πολλοῦ φθάσαι τε καὶ λαθεῖν ἀπαλλαγέντα. ᾐσθά-
νοντο οὖν ἐν τῇ νυκτὶ τὸ σπάρτον ὑπάρχον ἐν τῇ πόλει οὐχ
οἷόν τε ἦν προϊέναι. τρόπον δὲ καὶ τόνδε προεδόθη πόλις* 20
*ὑπὸ πυλωροῦ. σύνηθες ἐποιήσατο, ἐπεὶ μέλλοιεν αἱ πύλαι
κλείεσθαι, ὑδρεῖον ἔχων ἐξιέναι ὡς ἐφ' ὕδωρ. ἀφικνούμενος
δὲ ἐπὶ τὴν κρήνην, λίθους ἐτίθει εἰς τόπον γνωστὸν τοῖς πο-*

3. *κεκλειμένην*, id est *κεκλεισμένην* *M.* scripsi *κεκλειμένην.*

5. *αὐτὸν M.*

ἔδησεν M.

τοῦδε] Ita *M.* *τοῦδ'* impressi.

ἕνεκεν ὅτι M. scripsi *ἕνεκα ἵν'.* Hertlinus malebat *ἕνεκεν ὡς.* poterat et *ὅπως* scribi.

6. *τύχοι* L. Dindorfius in Thesauro vol. II. p. 73 A: *τύχῃ M.*

8. *ἀγαθίδα* Casaubonus: *ἀκανθίδα M.*

9. *ἐλθὼν*] *ἐλθόντα* vel *ἐλθόντι* Hertlinus. sed haec omnia librariorum libidine funditus eversa sunt.

10. *τὸ* Turicenses: *τὸν M.*

11. *προσεπιδῆσαι* Casaubonus: *προσπηδῆσαι M* et codex Casauboni.

12. *ἔμελλεν M.*

14. *οὐδὲν* Casaubonus: *οὐθὲν M* et codex Casauboni.

ἂν post *προσάψας* addunt Turicenses, quo nihil ad emendationem huius loci proficitur.

ἀφῆκεν M.

τὸ Hertlinus: *τὸν M.*

λῖνον M.

15. *ἀπαλλαγέντα* Casaubonus: *ἀπαλλαγέντας M* et codex Casauboni.

ᾐσθάνοντο γοῦν ἐν τῇ νυκτὶ διὰ τὸ σπάρτον ὑπάρχον ἐν τῇ πόλει εἰ οὐχ οἷόν τε ἦν προϊέναι Turicenses. Casaubonus post *πόλει* inserit *ὅτι.*

17. *καὶ* Casaubonus: *κατὰ M.*

19. *ὑδρίον M.* scripsi *ὑδρεῖον.*

ἐξιέναι Casaubonus: *εἰσιέναι M.*

20. *κρήνην* Casaubonus: *κλίνην M* et codex Casauboni.

Ab hoc inde versu in membranarum Medicearum foliis 169 et 170 foramina patent duo. literas exesas custodiverunt libri Parisini, ex quibus is, qui numéro 2552 insignitus est, accuratissimam Medicei effigiem praebet. hunc igitur in auxilium vocavi, ubi

λεμίοις, ἐφ' ὃν φοιτῶντες εὕρισκον διὰ τῶν τιθεμένων λίθων
21 *ἅπερ θέλοι δηλοῦν ὁ τῆς πόλεως φύλαξ. εἰ μὲν γὰρ πρώτην φυλάσσοι, ἕνα λίθον ἐτίθει εἰς τὸν συγκείμενον τόπον, εἰ δὲ δευτέραν, δύο, εἰ δὲ τρίτην, τρεῖς, εἰ δὲ τετάρτην, τέτταρας, ἔτι δὲ καὶ ᾗ τοῦ τείχους καὶ κατὰ τί τῶν φυλακείων λελόγ-*
22 *χοι. τούτῳ οὖν τῷ τρόπῳ σημαίνων ἐνέδωκε.*

* * *πράσσοντα δέ τι τοιοῦτον τὸν μοχλὸν ἀφανίζειν· ἤδη γάρ τινες ἐπιφανέντες ὑπεναντίοι ἐβιάσαντο πάλιν κλεῖσαι, τοῦ μοχλοῦ παρόντος.*

19 * * *διαπρίοντα δὲ τὸν μοχλὸν ἔλαιον ἐπιχεῖν· θᾶσσον γὰρ καὶ ἀψοφητὶ μᾶλλον πρισθήσεται. ἐὰν δὲ καὶ σπόγγος ἐπί τε τὸν πρίονα καὶ τὸν μοχλὸν ἐπιδεθῇ, πολλῷ κωφότερος ὁ ψόφος ἔσται. πολλὰ δ' ἂν τις καὶ ἄλλα ὁμότροπα τούτοις γράψειεν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρετέον.*

scire intererat, quid in Mediceo olim lectum fuisset. in hoc quae perierunt, diductis literis significavi.

τοῖς M.

1. *ὃν* Hertlinus: *οὗ M.*

νων λίθων ἅπερ θέλ M.

2. *πρώτην φυλάσσοι ἕνα λίθον ἐτίθει* Turicenses: *πρώτην φυλάσσοιεν ἀνθῶν ἐτίθει* Parisinus 2552, atque ita Casauboni codex, nisi quod habet *ἀνθ' ὢν*. in *M* periit *ρώτην φυλάσσοιεν ἀνθῶν*. ceterum suam emendationem Turicenses ad Casauboni contextum accommodarunt, in quo editum est *πρώτην φυλάσσοιεν ἕνα λίθον ἐτίθει*.

3. *πρὸς M.* scripsi *εἰς*.

4. *δευτέραν δύο εἰ δὲ τρίτην M.*

τρεῖς Casaubonus: *τρίτης M* et codex Casauboni.

5. *ὲ καὶ ᾗ τοῦ τείχους καὶ κατὰ M.*

φυλακείων Kirchhoffius: *φυλάκων M.*

6. *τούτῳ* Turicenses: *τούτω δ' M.*

οὖν τῷ τρόπῳ σημαίνων ἐνέδωκε M.

Post *ἐνέδωκε* in manu scriptis est *ταῦτα δεῖ οὖν συμβαλλόμενον πάντα φυλάττεσθαι καὶ τὰς πύλας* (*πάντα φυλάττεσθαι καὶ τὰς πύλ* perierunt in *M*) *αὐτὸν τὸν ἄρχοντα κλείειν καὶ μὴ ἄλλῳ διδόναι τὴν βάλανον* (*όναι τὴν βάλανον* perierunt in *M*), quae reposui unde deciderunt. vide ad pag. 26, 1. Aeneam, ut alia omittam, dedecet *οὖν* tertio loco collocatum.

7. *πράσσοντα δέ τι τοιοῦτον*] *τι τοιοῦτον* quid hoc loco dicatur nescio. apparet nonnulla ante *πράσσοντα* intercidisse. feci asteriscos.

9. Post *παρόντος* in libris est *διὸ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα προνοεῖν*, quae in humiliorem quam quem occupabant locum deieci. vide ad pag. 26, 1.

9. In *M* lemma est *Μοχλοῦ πρίσις.*

τὸν adieci. feci asteriscos.

12. *ἐπὶ*] *περὶ* Turicenses vel *ὑπό τε τὸν πρίονα καὶ ἐπὶ τὸν μοχλόν*, quasi Graece dici possit *ἐπιδεῖν τι περί τι* vel *ὑπό τι*. praeterea miror serrae dentes spongia obvolutos, quos morsu suo nihil praecidere posse mihi quidem manifestum est. librorum lectio sanissima est.

καὶ τὸν μοχλὸν M.

κουφότερος ὁ μοχλὸς M. pulcre Hauptius *κωφότερος ὁ ψόφος*.

13. *ν τις καὶ ἄλλα M.*

14. *γράψαι M.* scripsi *γράψειεν.*

ν παρετέον M.

Εἰς δὲ τὸ τούτων μηδὲν κακουργεῖσθαι χρὴ πρῶτον μὲν 20
τὸν στρατηγὸν μὴ δεδειπνηκότα δι᾽ αὐτοῦ τὴν κλεῖσιν ποιεῖ-
σθαι, μηδὲ ἄλλῳ πιστεύειν ῥαθύμως διακείμενον· ἐν δὲ τοῖς
ἐπικινδύνοις καὶ πάμπαν σύννουν δεῖ περὶ ταύτην εἶναι.
ἔπειτα τὸν μοχλὸν σεσιδηρῶσθαι τριχῇ ἢ τετραχῇ· ἄπριστος 2
γὰρ ἔσται. ἔπειτα βαλάνους ἐμβάλλεσθαι τρεῖς μὴ ὁμοτρό-
πους, τούτων δὲ ἑκάστην φυλάττειν ἄρα τὸν στρατηγόν· εἰ δὲ
πλείονες εἶεν, πάλῳ καθ᾽ ἡμέραν τὸν λαχόντα. ἄριστον δὲ 3
τὴν βάλανον μὴ ἐξαιρετὴν εἶναι, ὑπὸ δὲ λοπίδος σιδηρᾶς
κατέχεσθαι, ἵνα μὴ πλέον ἐξαιρομένη μετεωρίζηται τῷ καρ-
κίνῳ ἢ ὥστε μοχλῷ υποθεῖσθαι κλειομένων τῶν πυλῶν καὶ

1. In *M* lemma est *κώλυμα τῶν περὶ μοχλοὺς καὶ βαλάνους κακουργημάτων*, sed truncum; nam novissimae vocis prima tantum litera relicta est. integram habet Parisinus 2522.

πρῶτον μὲν στρατηγὸν M.

2. Adieci *τόν*.

αὑτοῦ M.

σιν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν π|οιεῖσθαι M. eieci quae in manu scriptis post *κλεῖσιν* adduntur verba *καὶ τὴν ἐπιμέλειαν*. apparet enim notionem specialem, qualis *κλεῖσις* est, non posse premi generali *curationis*. nec minus certum est, versu quarto pronomine *ταύτην* solam portarum conclusionem, non curationem respici.

3. *ενον ἐν δὲ ἐπικινδύνοις καὶ M.* inserui *τοῖς* ante *ἐπικινδύνοις*, quod ipse suadebat Aeneas XIV 1 *ἐν δὲ τοῖς λίαν ἐπικινδύνοις*. XXII 11 *ἐν δὲ τοῖς ἀκινδυνοτέροις*.

5. *α τὸν μοχλὸ M.*

σεσιδηρῶσθαι διὰ μήκους M. debebat esse *κατὰ μῆκος*. sed vereor ne interpolatoris fraudem teneamus. certe *σεσιδηρῶσθαι* ad rem demonstrandam satis abundeque sufficit. per se enim intellegitur, obicem, ne serra dissecari posset, non annlis vel orbibus ferreis, sed lamminis in longitudinem obducendum fuisse. neque Aeneas in hac vel simili re verbo illo nisi nudo usus est, velut in proximis, ubi est *οὕτω μεγάλα τε καὶ σεσιδηρωμένα τὰ κλεῖθρα*, neque aliter Philo de Telorum Constr. p. 94 *σταυροὺς λοξοὺς καὶ σεσιδηρωμένους*.

7. *τούτων δὲ ἕκαστον φυλάττειν ἄνδρα τῶν στρατηγῶν εἰ δὲ πλείονες εἴησαν M.* scripsi *τούτων δὲ ἑκάστην φυλάττειν ἄρα τὸν στρατηγόν· εἰ δὲ πλείονες εἶεν*. mox pro *τοὺς λαχόντας* scripsi *τὸν λαχόντα*.

9. *τὰς βαλάνους μὴ ἐξαιρετὰς M.* scripsi *τὴν βάλανον μὴ ἐξαιρετήν* et ob sequens *ἐξαιρομένη μετεωρίζηται* et propterea, quod, si tres pessulos excipias, de quibus proximis versibus demonstratum est, nusquam Aeneas, ubi de pessulis praecipit, nisi singularem numerum usurpavit. contrariam rationem Turicenses inierunt, cum relicto *τὰς βαλάνους μὴ ἐξαιρετάς* reponerent *ἐξαιρόμεναι μετεωρίζωνται*.

λοπίδος] *λεπίδος* Casaubonus, cuius codex ut *M*.

10. Scribendum fortasse *ἵνα μὴ αἰρομένη πλέον μετεωρίζηται*. ad sententiam satis fuerit *ἵνα μὴ πλέον μετεωρίζηται* omisso *ἐξαιρομένη*. proxima nec ipsa in vado sunt. Turicenses in oratione posuerunt *ὥστε μοχλῷ ὑποθέσθαι*. pro *ἐπικλειομένων* malui *κλειομένων*. mox pro *ἐσκευάσθαι* fortasse *ἐσκολιῶσθαι* corrigendum est.

ἀνοιγομένων. τὸν δὲ καρκίνον ἐσκευάσθαι, ὅπως ὑπὸ τὴν λοπίδα κάθηται καὶ ῥᾳδίως τὴν βάλανον μετεωρίζῃ.
4 *Ἀπολλωνιᾶται δὲ οἱ ἐν τῷ Πόντῳ παθόντες τι τῶν προγεγραμμένων κατεσκεύασαν τὰς πύλας κλείεσθαι ὑπὸ σφύρας τε μεγάλης καὶ κτύπου παμμεγέθους γιγνομένου, ὡς σχεδὸν κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν ἀκούεσθαι ὅταν κλείωνται ἢ ἀνοίγωνται αἱ πύλαι· οὕτω μεγάλα τε καὶ σεσιδηρωμένα τὰ κλεῖθρα.*
5 *τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐν Αἰγίνῃ. ὅταν δὲ αἱ πύλαι κλεισθῶσι, τοῖς φύλαξι σύνθημα καὶ παρασύνθημα δόντα ἐπὶ τὰ φυλακεῖα διαπέμψαι.*

21 *Περὶ δὲ ἁρμένων ἑτοιμασίας καὶ ὅσα χρὴ περὶ χώραν φιλίαν προκατασκευάζειν, ἢ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ὡς δεῖ ἀφανίζειν ἢ ἀχρεῖα ποιεῖν τοῖς ἐναντίοις, ὧδε μέν μοι παραλείπεται, ἐν δὲ τῷ Παρασκευαστικῷ περὶ αὐτῶν τελέως δεδήλωται.*
2 *περὶ δὲ φυλάκων καταστάσεως καὶ περιοδειῶν καὶ πανείων καὶ συνθημάτων καὶ παρασυνθημάτων τὰ μὲν πολλὰ ἐν τῇ Στρατοπεδευτικῇ βίβλῳ γέγραπται, ὀλίγα δὲ αὐτῶν καὶ νῦν δηλώσομεν.*

2. *λοπίδα*] *λεπίδα* Casaubonus.
καθίηται nescio quis.

7. *μεγάλα*] Ita *M* et ceteri scripti. in Casauboniana errore excusum est *μεγάλαι*. sed vitiosum est *πάντα κλεῖθρα*, quod certe *πάντα τὰ κλεῖθρα* scribendum erat. scripsi *τὰ κλεῖθρα* omisso *πάντα*.

8. *καὶ ἐν αἰγίνῃ M*. deest *γίγνεται* vel simile quid.

9. *θημα καὶ παρασύνθη M*.
δόντα Hertlinus: *δόντας M*.
φυλακεῖα scripsi: *φυλάκια M*.

10. *διαπέμψαι*] Frustra ante hanc vocem Casaubonus *δεῖ* inserit.

11. *περὶ δὲ ἁρμένων ἑτοιμασίας M*.
χρή addidi, quod non poterat omitti in enuntiato relativo. neque nudus infinitivus in sequentibus positus est *ἢ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ὡς δεῖ ἀφανίζειν*. erret qui huc trahat quae Lobeckius adnotavit ad Phrynichum p. 772.

12. *άζειν ἢ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ὡς δ M*.

13. *ἢ ἀχρεῖα* Casaubonus: *ἡ χρεία M*, *ἀχρεῖα* codex Casauboni.
τίοις ὧδέ μοι παραλείπεται M. adieci *μέν*. vide ad pag. 16, 1.

14. *τούτων M*. scripsi *αὐτῶν*.
τελείως δηλοῦται περὶ δὲ M. correxi *τελέως δεδήλωται*.

15. *περιοδειῶν* Hertlinus: *περιοδιῶν M*.
καὶ πανείων καὶ συνθημάτων M.

16. *ἐν τῇ στρατοπεδευτικῇ M*.

17. *γέγραπται* ego: *γραπτέον M*, cuius lectionis extremum par literarum ex proximo vocabulo natum est. in *γραπτε* latet *γραπται*.

Post *γραπτέον* in scriptis legitur *ὃν τρόπον δεῖ γενέσθαι*. haec si Aeneas scripsit, corrigi oportet *ὃν τρόπον δεῖ γίγνεσθαι*. recte VII 4 *ὡς δὲ δεῖ τοῦτο γίγνεσθαι*. nescio tamen, an ex

Νυκτοφυλακεῖν ἐν μὲν τοῖς κινδύνοις προσκαθημένων 22
ἤδη ἐγγὺς τῶν πολεμίων πόλει ἢ στρατοπέδῳ ὧδε. τὸν μὲν 2
στρατηγὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τετάχθαι περὶ τὰ ἀρχεῖα καὶ τὴν ἀγοράν, ἐὰν ὀχυρότητος μετέχῃ· εἰ δὲ μή, προκατειλῆφέναι τόπον τῆς πόλεως ἐρυμνότατόν τε καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῆς πόλεως ὁρώμενον. περὶ δὲ τὸ στρατήγιον σκηνοῦν καὶ δια- 3
τελεῖν ἀεὶ τὸν σαλπικτὴν καὶ τοὺς δρομοκήρυκας, ἵν', ἐάν

margine huc transsiluerint. nam penitus quidem totaque verba illa pertinent ad tesseras signaque muta, sed ex minima tantum parte ad panicos terrores, de quibus avertendis Aeneas plurima capite XXVII verba fecit, paucissima de excitandis, quamquam hoc ipsum est *ὃν τρόπον δεῖ γίγνεσθαι*. non debet dubitari, quin Aeneas in libro stratopedeutico quoque de repellendis potius quam de excitandis panicis disputaverit.

αὐτῶν] Aut delenda haec vox aut ante eam inserendum *περί*.

1. In *M* lemma est *ΦΥΛΑΚΑΙ*, non *φυλακάν*, ut interpretes referunt.

νυκτοφυλακεῖσθαι M. feci *νυκτοφυλακεῖν*. Graeca enim lingua in compositis in *φυλακειν* terminatis medialem formam non agnoscit.

προσκαθημένων Meierus: *προκαθημένων M.* ante hoc vocabulum in manu scriptis legitur *καί*, quod expunxi.

2. *τῶν* adieci.

ὧδε addidit Meierus.

τὸν μὲν στρατηγὸν τὸν τοῦ ὅλου ἡγεμόνα M. apparet Aeneam, qui urbis praetorem per totum hunc libellum saepissime dixit *στρατηγόν*, hoc uno loco, quasi voce *γλωσσηματικῇ* ac minus celebrata uteretur, addere non potuisse *τὸν τοῦ ὅλου ἡγεμόνα*. itaque haec summovi. Turicenses post *στρατηγόν* interiecerunt *ἤ*, sed vitium orationis non elevarunt. debuerant saltem *ἢ τὸν τῶν ὅλων ἡγεμόνα*.

3. *τετάχθαι περὶ τὰ ἀρχεῖα* scripsi: *τετάχθαι καὶ τὰ περὶ ἀρχεῖα M*, *τετάχθαι καὶ τὰ περὶ ἀρχεῖα* codex Casauboni cum spatio quatuor literarum. *τετάχθαι δεῖ περὶ τὰ ἀρχεῖα* Casaubonus.

4. *ἐὰν ὀχυ M.*

5. *ἐρυμνότατόν τε καὶ M.*

ἐπὶ πλεῖστον ἀπ' αὐτοῦ τῆς πόλεως M. haec labem contraxisse intellexerunt Turicenses. neque tamen illi probabiliter scripserunt *ἐπὶ πλεῖστον πανταχοῦ τῆς πόλεως*. ita enim efficitur, ut idem genetivus a duobus pendeat adverbiis nullo inter se vinculo ligatis et magno opere inter se pugnantibus. illud mihi certissimum videtur, iunxisse Aeneam *ἐπὶ πλεῖστον τῆς πόλεως* (id quod, ut alia, Thucydidis exemplo fecerit), neque dirimi haec verba posse alienis intermissis. recte *ἀπ' αὐτῆς* ponitur XXVIII 1 *ᾗ ἂν τὸ δυσπροσοδώτατον ᾖ τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀπ' αὐτῆς μέλλωσιν ὁρᾶσθαι οἱ προσιόντες*, recte *ἀπ' αὐτῶν* VI 4 *ὥστε καὶ εἰς τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῶν φαίνεσθαι τὰ σημεῖα:* sed nostro loco vereor ne eodem modo formula ista orationem adulteraverit quo apud Thucydidem II 77 in verbis *ἤδη γὰρ ἐν ὄρεσιν ὕλη τριφθεῖσα ὑπ' ἀνέμων πρὸς αὐτὴν ἀπὸ ταὐτομάτου πῦρ καὶ φλόγα ἀπ' αὐτοῦ ἀνῆκεν*, ubi Dobraeus emblema deprehendit. similiter X 6 orationis perpetuitatem perrumpit *ἐν αὐτοῖς*, quod et ipsum in marginem, unde irrepsit, revocavi.

6. *ρὶ δὲ τὸ στρατήγιον σκ M.*

7. *σαλπιγκτὴν M.* scripsi *σαλπικτήν*.

δρομοκήρυκας ἵν' ἐάν τι M.

τι δέῃ σημῆναι ἢ παραγγεῖλαι, ἐξ ἑτοίμου ὑπάρχωσι, καὶ οἵ
τε ἄλλοι φύλακες τὸ μέλλον αἴσθωνται καὶ οἱ περίοδοι, ὅπου
4 ἂν ὄντες τύχωσι κατὰ περιοδείαν τῆς πόλεως. ἔπειτα τούς
τε ἐπὶ τῷ τείχει φύλακας καὶ τοὺς ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ τοὺς ἐπὶ
τῶν ἀρχείων καὶ τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσβολῶν καὶ τοῦ θεά-
τρου καὶ τῶν ἄλλων κατεχομένων χωρίων διὰ βραχέων τε
5 φυλάσσειν καὶ ἅμα πολλούς. ἐν γὰρ τῷ δι' ὀλίγου φυλάσ-
σειν ἥκιστ' ἂν κατὰ μῆκος χρόνου δύναιτό τις πρᾶξαί τι πρὸς
τοὺς πολεμίους καὶ νεωτερίσαι φθάσας, ἧττόν τ' ἂν ὕπνος
ἐγγίγνοιτο διὰ βραχέος φυλασσόντων, τῷ τε πολλοὺς ἅμα
φυλάσσειν μᾶλλον ἂν δύναιτο ἐκφερομυθεῖσθαί τι τῶν πρασ-
6 σομένων· ἐὰν δὲ ὀλίγοι τε καὶ μακρὰς φυλάσσωσιν, ὕπνος

1. *σι καὶ εἴ τε οἱ ἄλλοι φύλακ* *M*. *οἵ τε* pro *εἴτε οἱ* Casaubonus.

3. *ἐὰν ὄντες τύχωσι κατὰ περι* *M*. correxit Orellius.

περιοδείαν Hertlinus: *περιοδίαν M*.

4. *τῷ τείχει φύλακας καὶ τοὺ M*.

τοὺς ante *ἐπὶ τῶν ἀρχείων* addidi.

5. *ἀγορὰν εἰσβολῶ M*.

6. *διὰ βραχέων τε φυλάσσειν καὶ ἅμα πολλούς* correxi. pro quibus *M* cum ceteris manu scriptis *διὰ βραχέων τε φυλάσσειν καὶ πολλὰς εἶναι τὰς φυλακὰς καὶ ἅμα πολλοὺς ἀνθρώπους*. horum verborum extrema, ne *σολοίκως* efferrentur, ita potius exhibenda erant, *καὶ ἅμα πολλῶν ἀνθρώπων*. quid olim scriptum fuerit, sequentia monstrant *ἐν γὰρ τῷ δι' ὀλίγου φυλάσσειν* et *τῷ τε πολλοὺς ἅμα φυλάσσειν* et *ἐὰν δὲ ὀλίγοι τε καὶ μακρὰς φυλάσσωσιν*, in quibus duo tantum respiciuntur, contractae vigiliae et multitudo vigilum. unde *καὶ πολλὰς εἶναι τὰς φυλακάς*, inutilem fruticationem, resecui itemque *ἀνθρώπους*, quod post *τούς τε ἐπὶ τῷ τείχει φύλακας* parum apte inferebatur.

8. *ἥκιστ' ἂν* ego: *ὅτ' ἂν M*, in qua lectione agnoscere licebat eius formulae quam restituimus partem extremam CTAN. per eadem vestigia errarunt librarii XXII 5, ubi eundem superlativum restituit Kirchhoffius. vide etiam § 4 *οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστά τις δύναιτο τοῖς ἔξω προδιδοὺς δηλοῦν τι*. X 15 *οὕτω γὰρ ἂν διακείμενοι ἥκιστα ἂν δύναιντο νεωτερίσαι*.

9. *νεωτερίσας φθάσαι* Turicenses, non attendentes, scribendum potius fuisse *φθάσαι νεωτερίσας*, quae apud pedestres scriptores in hoc genere legitima participii collocatio est. sed de *φθάσας* non est quod dubites.

ὕπνοι ἐγγίγνοιντο M. singularem feci ob proxima *ἐὰν δὲ ὀλίγοι τε καὶ μακρὰς φυλάσσωσιν, ὕπνος τ' ἂν ἐγγίγνοιτο διὰ τὸ μῆκος τῶν φυλακῶν*. in talibus Aeneae vix quidquam variare licebat. pariter aut versu sexto scribendum *διὰ βραχέος* aut nostro loco *διὰ βραχέων*. *δι' ὀλίγου* legitur versu septimo, *διὰ ταχέων* § 19.

10. *τῷ τε* Casaubonus: *τότε M* et codex Casauboni.

11. *ἂν* inserui cum Turicensibus.

Post *πρασσομένων* in *M* habentur haec, *ἐγρηγορέναι τε ὡς πλείστους ἄμεινον ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ πάντα φυλάξαι ἐν τῇ νυκτὶ ἵν' ὡς πλεῖστοι καθ' ἑκάστην φυλακὴν προφυλάσσωσιν*, quae sine ulla Aeneae laceratione in marginem seduximus. nempe proxime sequen-

τ' ἂν ἐγγίγνοιτο διὰ τὸ μῆκος τῶν φυλακῶν, καὶ εἴ τινές τι ἐγχειροῖεν νεωτερίσαι, παρέχοι ἂν αὐτοῖς τοῦ χρόνου τὸ μῆκος καὶ φθάσαι καὶ λαθεῖν πράξαντάς τι πρὸς τοὺς πολεμίους. ἔτι δὲ χρὴ ἐν τοῖς κινδύνοις καὶ τάδε προνοεῖν. 7
τῶν φυλάκων μηδένα προγιγνώσκειν μήτε ὅ τι πράξει μήτε ὅπου φυλάξει τῆς πόλεως, μηδὲ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς ἡγεῖσθαι, ἀλλ' ὡς πυκνότατα πάντα μεθιστάναι τὰ περὶ τὴν πολιτοφυλακίαν· οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστά τις δύναιτο τοῖς ἔξω προδιδοὺς δηλοῦν τι ἢ προσδέξασθαι παρὰ τῶν πολεμίων.

tia ἐὰν δὲ ὀλίγοι τε καὶ μακρὰς φυλάσσωσιν ὕπνος τ' ἂν ἐγγίγνοιτο διὰ τὸ μῆκος τῶν φυλακῶν καὶ εἴ τινές τι ἐγχειροῖεν νεωτερίσαι παρέχοι ἂν αὐτοῖς τοῦ χρόνου τὸ μῆκος καὶ φθάσαι καὶ λαθεῖν πράξαντάς τι πρὸς τοὺς πολεμίους ad verbum paene respondent praegressis ἐν γὰρ τῷ δι' ὀλίγου φυλάσσειν ἥκιστ' ἂν κατὰ μῆκος χρόνου δύναιτό τις πρᾶξαί τι πρὸς τοὺς πολεμίους καὶ νεωτερίσαι φθάσας ἧττόν τ' ἂν ὕπνος ἐγγίγνοιτο διὰ βραχέος φυλασσόντων, τῷ τε πολλοὺς ἅμα φυλάσσειν μᾶλλον ἂν δύναιτο ἐκφερομυθεῖσθαί τι τῶν πρασσομένων. has igitur sententias duas, quae causam adferunt cur praecipiat Aeneas διὰ βραχέων custodiendum esse et non paucis opus esse custodibus, interpolatoris malitia distraxit interiectis quae post ἅμα πολλούς demum inferenda erant; nos rursus in pristinam concordiam reduximus. hoc addo, eum, qui ista conflavit, infantiam linguae professum esse. nam nimis universe custodes dicuntur ἐγρηγορέναι, et obscurius dictum est καὶ πάντα φυλάξαι ἐν τῇ νυκτί. neque tolerabile videtur esse ὡς πλεῖστοι illatum post ὡς πλείστους. neque προφυλάσσειν hoc loco scribi potuit, quo vocabulo infra Aeneas primum usus est.

1. φυλάκων (sic) *M*.

2. παρέχοι Casaubonus: ὑπάρχοι *M* et codex Casauboni, quod recte repudiavit Orellius.

3. Post πολεμίους in scriptis est διὸ δεῖ τὰ τοιαῦτα μὴ ἀγνοεῖν. vide ad XI 5.

5. τῶν φυλάκων μηδένα προγινώσκειν μήτε ὅπου στῆναι μήτε ὅπου φυλάξει τῆς πόλεως *M*. haec verba corrupta esse Casaubonus animadvertit. sed is cum στήσει scripsit, receptum illud ab interpretibus, vitium cum vitio permutavit. Meinekius στῆναι ἔσται vel ὑπάρξει, Hertlinus στήσεται vel στῆναι δεήσει. si sobrie scripsit Aeneas, duas eiusdem argumenti sententias, quales illae sunt, ὅπου ἔσται (στήσεται) et ὅπου φυλάξει τῆς πόλεως, inter se coniungere particulis μήτε μήτε non debuit. corrigi oportuit μήτε ὅ τι πράξει μήτε ὅπου φυλάξει τῆς πόλεως. paulo infra ipse Aeneas habet οὐ γὰρ ἐπιτήδειοι προειδέναι ἃ μέλλει ἕκαστος πράσσειν et X 15 ἐᾶν διάγειν αὐτοὺς ὡς ἐλαχίστων μετέχοντας ἔργων καὶ πράξεων καὶ μήτε ὅπου ἔσονται μήτε ὅ τι πράξουσι προειδότας. praeterea feci προγιγνώσκειν.

6. μηδὲ Meinekius: μήτε *M*.

7. πάντα deletum malim.

8. κίαν οὕτω γὰρ *M*.

9. δηλοῖν τι ἢ προσδέξασθαι *M*.

παρὰ τῶν πολεμίων μὴ προειδότων *M*. concludi sententiam verbis παρὰ τῶν πολεμίων consentaneum erat. post haec igitur plene interpunxi. praeterea requirebatur μὴ οὖν προειδέ-

8 μὴ οὖν προειδέναι ὅπου τοῦ τείχους τὴν νύκτα ἔσονται μηδὲ
μεθ' ὧν, ἀλλ' ἀγνοεῖν τὸ μέλλον, καὶ τοὺς ἡμέρας φυλά-
ξαντας μὴ φυλάσσειν νυκτός· οὐ γὰρ ἐπιτήδειον προειδέναι
9 ἃ μέλλει ἕκαστος πράσσειν. προφυλάσσοιέν τ' ἂν ἐκ τῶν
ἐπὶ τῷ τείχει φυλακείων οἱ προφύλακες ὧδε. ἐξ ἑκάστου γὰρ
φυλακείου καθ' ἑκάστην φυλακὴν προφυλασσόντων εἷς ἀνὴρ
ἐπὶ τὸ ἐχόμενον φυλακεῖον, καὶ ἀπ' ἐκείνου ἄλλος ἐπὶ τὸ
ἐχόμενον, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἄλλοι ἐπὶ τὰ ἄλλα· παρηγγέλ-
10 θω δὲ ποιεῖν ἅπαντας τοῦτο ἀπὸ συσσήμων. καὶ οὕτω πολ-
λοί τε ἅμα περιοδεύσουσι καὶ μικρὸν ἕκαστος χωρίον κινηθή-
σεται, οὐδ' ἀεὶ οἱ αὐτοὶ παρὰ τοῖς αὐτοῖς διατελοῦσι, πυκνὰ
ἄλλων προφυλάκων παρ' ἄλλοις γιγνομένων φύλαξι. τούτου

ναι, et mox dedi ἀγνοεῖν pro eo quod in *M* est ἀγνοοῦντες. aeque bene scribi poterat ἀγνοούντων, ut imperativus infinitivum sequeretur, quod factum est § 12 λίθους βάλλειν εἰς τὸ ἔξω μέρος τοῦ τείχους καὶ ἐρωτώντων. Turicenses, ne litera periret, ἀγνοεῖν πάντας. sed ita πάντας otiosum est.

1. τοῦ τείχους τὴν νύκτα ἔσ *M*.

2. καὶ τοὺς ἡμέρας *M*.

3. οὐ γὰρ ἐπιτήδειον προειδέναι ἃ μέλλει Meierus: οὖ γὰρ ἐπιτήδειον προϊέναι ἀμελεῖ codex Casauboni. in *M* periit δειον προειδέναι.

5. φυλάκων *M*. Turicenses φυλακίων. scripsi φυλακείων.

ὧδε *M*.

6. φυλακίου et mox φυλάκιον *M*, quae correxi.

προφυλασσόντων Casaubonus: τῶν προφυλασσόντων *M* et codex Casauboni. malim προφυλασσέτω.

7. ἄλλος ἐπὶ ego: ἄλλος εἰς *M*. praecedit ἐπὶ τὸ ἐχόμενον, neque aliter Xenophon Hellen. VII 5, 24 ὅπως μὴ ἐπιβοηθῶσιν οἱ 'Αθηναῖοι ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου κέρατος ἐπὶ τὸ ἐχόμενον.

8. ἄλλοι addiderunt Turicenses.

ἐπὶ ego: εἰς *M*.

9. ποιεῖν ἅπαντας τοῦτο codex Casauboni: ποιεῖν ἅπα πάντας τοῦτο *M*. unde Meierus effecit ἅμα πάντας. sed hoc ineptum est propter sequentia καὶ οὕτω πολλοί τε ἅμα περιοδεύσουσιν.

πολλοὶ τε ἅμα scripsi: πολλοί τε καὶ ἅμα *M*.

10. περιοδεύσουσι Meierus: περιοδεύουσιν *M*.

ἕκαστος Casaubonus: ἕκαστον *M* et codex Casauboni. malim καὶ κατὰ μικρὸν ἕκαστος χῶρον κινηθήσεται.

11. καὶ οὐδ' ἅμα οἱ αὐτοὶ παρὰ τοῖς αὐτοῖς *M*. feci οὐδ' ἀεὶ οἱ αὐτοὶ παρὰ τοῖς αὐτοῖς. quo verborum ordine Plato Conv. p. 221 E καὶ ἀεὶ διὰ τῶν αὐτῶν ταὐτὰ φαίνεται λέγειν. Isocrates 2, 18 ἀλλ' ἀεὶ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γίγνωσκε. poterat etiam scribi οὐδ' οἱ αὐτοὶ ἀεὶ παρὰ τοῖς αὐτοῖς. ita supra § 4 μηδὲ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τοὺς αὐτοὺς ἡγεῖσθαι. atque ter dixit Antiphon τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν p. 131. 135. 141.

τελοῦσι πυκνὰ *M*.

12. προφυλάκων Casaubonus: φυλάκων *M*.

γινομένοις προσφύλαξιν Parisinus 2522, γινομένοις προσφύ *M*. perierunt literae λαξιντουτοδεου. recte Casaubonus γινομένων φύλαξι. feci γιγνομένων.

δὲ οὕτω πρασσομένου ἥκιστ' ἄν τι ἐκ τῶν φυλάκων νεωτε-
ρισθείη. τοὺς δὲ προφυλάσσοντας ἀντιπροσώπους ἀλλήλοις 11
ἑστάναι· οὕτω γὰρ ἂν πάντα ὑπ' αὐτῶν βλέποιτο, καὶ ἥκιστ'
ἂν ὑπό τινων ἀγρευθεῖεν λάθρᾳ προσελθόντων, ἅπερ ἤδη
γεγονότα περὶ τὰ ἡμεροσκοπεῖα δεδήλωται. ἐν δὲ ταῖς χει- 12
μεριναῖς καὶ σκοτειναῖς νυξὶν ἄλλην καὶ ἄλλην αὐτοὺς λίθους
βάλλειν εἰς τὸ ἔξω μέρος τοῦ τείχους, καὶ ὡς δὴ ὁρωμένους
τινὰς ὑπ' αὐτῶν ἐρωτώντων τίνες εἰσίν· ἀπὸ ταὐτομάτου
γὰρ ἂν γνωσθεῖέν τινες προσπελάζοντες. ἂν δὲ δοκῇ, καὶ 13
εἰς τὸ ἔσω μέρος τοῦ τείχους τὸ αὐτὸ ποιεῖν. οἱ δέ τινες
τοῦτό φασι βλαβερὸν εἶναι· τοὺς γὰρ προσιόντας τῶν πολε-
μίων ἐν τῷ σκότει προαισθάνεσθαι ὅτι οὐ προσιτητέον ἐστί,

1. *ἥκιστ' ἂν* Kirchhoffius: *ὅταν M.* vide quae dixi ad § 5.

In *M* periit *εωρισθείη τούσδε οἳ ἂν προ.* relictum est *φυλάσσωσιν.*

2. *τοὺς δὲ προφυλάσσοντες* Kirchhoffius: *τούσδε προφυλάσσωσιν* Parisinus 2522.

3. *οὕτω γὰρ ἂν πάντη M.*

πάντα scripsi: *πάντη* Parisinus 2522.

ὑπ' Turicenses: *ἀπ' M.*

βλέποιτο scripsi: *βλέποιντο M.*

ἥκιστα M. correxi *ἥκιστ' ἄν.*

4. *γρευθεῖεν λάθρα προελ M.*

προσελθόντων Turicenses: *προελθόντων* Parisinus 2522.

5. *κόπια δεδή M.*

ἡμεροσκοπεῖα Hertlinus: *ἡμεροσκόπια* Parisinus 2522. rectius scribes *ὅπερ ἤδη γεγονὸς περὶ τὰ ἡμεροσκοπεῖα δεδήλωται.* sed referenda haec potius ad interpolatorem. respicitur VI 4.

6. *ἄλλην καὶ* inseruit Casaubonus, qui contulit XXVI 3 *ἔχειν δὲ καὶ περιοδεύοντας λίθους ἐν ταῖς σκοτειναῖς νυξὶ καὶ βάλλειν ἄλλην καὶ ἄλλην εἰς τὸ ἔξω.* eadem formula apud Platonem est in Euthydemo p. 273 B *ἰδόντες δὲ αὐτὸν ὅ τε Διονυσόδωρος καὶ ὁ Εὐθύδημος πρῶτον μὲν ἐπιστάντε διελεγέσθην ἀλλήλοιν, ἄλλην καὶ ἄλλην ἀποβλέποντες εἰς ἡμᾶς.*

7. Fortasse scribendum est *ὁρωμένων τινῶν.*

8. *εἶεν M.* scripsi *εἰσίν.*

Malim *ἀπὸ ταὐτομάτου γὰρ ἂν οὕτω γνωσθεῖέν τινες προσπελάζοντες.*

10. *εἰς τὸ ἔσω μέρος τοῦ τείχους* ego: *εἰς τὸ ἔσω μέρος τῆς πόλεως M*, quod post *εἰς τὸ ἔξω μέρος τοῦ τείχους* illatum ineptum esse patet. poteras etiam *εἰς τὸ ἔσω μέρος* omisso *τῆς πόλεως.*

11. *φασὶν M.*

τοὺς γὰρ προσιόντας τῶν πολεμίων ἐν τῷ σκότει προαισθάνεσθαι οὐ προσπηγαιον ἐστὶ διὰ τὴν φωνήν τε τῶν περιόδων καὶ τὸ βάλλειν ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν σιγώμενον τόπον M. in *προσπηγαιον* latere *προσιτητέον* Hauptius egregie divinavit. idem *ὅτι* inseruit. reliqua inde ab *ἐστί* ab interpolatoris qualem novimus ingenio et graecitate non diversa sunt. Aeneam certe non puto *διὰ τὴν φωνήν* et *προαισθάνεσθαι* tanto intervallo distracturum fuisse. neque hic omnino *διά* cum accusativo poni licebat, sed debebat esse *ἐκ* vel *ἀπό.* praeterea post negationem desideratur *ταύτῃ* vel *τῇδε*, accurata loci definitio, quae cum sequerentur verba *ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸν σι-*

14 ἄριστον δ᾽ ἐν ταῖς τοιαύταις νυξὶν ἔξω τοῦ τείχους κύνας προσδεδέσθαι νυκτερεύοντας, οἵπερ ἐκ πλείονος ἐμφανιοῦσι τὸν ἐκ τῶν πολεμίων κατάσκοπον προσπελάζοντα τῇ πόλει λαθραίως ἢ τὸν πειρώμενον αὐτομολεῖν· ἅμα δὲ καὶ

γώμενον τόπον, omitti non poterat. atque haec ipsa verba insciti hominis esse existimo, cum Graece potius dicatur τὸ ἡσυχάζον τοῦ τόπου. dubito etiam de προσιέναι εἴς τινα τόπον, quod a pedestris orationis scriptore alienum esse videtur. itaque remisi in marginem quae errore inde ablata erant.

1. ταῖς addidi.

τείχους Hertlinus: τείχεος *M*.

κύνας Casaubonus: κύνα *M* et codex Casauboni.

2. ἐμφανιοῦσιν *M*.

3. κατάσκοπον ἢ αὐτόμολον προσπελάζοντα τῇ πόλει λαθραίως ἢ πῃ ὁρμώμενον αὐτομολοῦντα ἅμα δὲ *M*. verba secura adhuc et intemptata, nisi quod πῃ pro πῇ scriptum est a Meinekio. sed leniore quam periculum erat remedio vir eximius usus est. nam inepte praecipitur, noctibus hibernis et caliginosis propterea canes extra obsessae urbis muros alligandos esse, ut perfugas ex adversariorum castris se proripientes latratu suo prodant; inepte etiam verba προσπελάζοντα τῇ πόλει λαθραίως, quae speculatorem monstrant non cursu ad urbem venientem sed subrepentem, ad perfugam translata sunt, quem sociis quidem furtim se subducere par est, sed cui parum conveniat clandestino et quasi speculatorio gressu accedere ad urbem, in quam vult recipi. deinde cum Aeneas praecepta hoc libello tradat, quibus urbs in obsidione habita defendi possit contra hostes domesticos et externos, ceterisque ille capitibus eos tantummodo homines commemoret, qui ex circumsessa urbe ad hostes transeant, de hominibus ex obsidentium castris transfugientibus verba hoc loco fieri vix possunt, immo probabile est, Aeneam canes idcirco potius adligandos censuisse, ut et speculatorem ad urbem adpropinquantem proderent et hominem ex urbe in hostium castra transfugam, quemadmodum XXVIII 1 portulam ἐκτομάδα, per quam non turba hominum sed singuli in urbem intromittuntur, id dicit habere commodi, ut, si custodem habeat sollertem et diligentem, nec speculatores eum latere possint nec qui ex ipsa urbe ad hostes transfugiant. quod si recte haec disputavimus, verba ἢ αὐτόμολον sublestae admodum fidei esse intellegitur. neque melioris fidei sunt quae in scriptis secuntur ἢ πῇ ὁρμώμενον αὐτομολοῦντα, quibus sane quam profugientem ex urbe perfugam designari apertum est, sed nec πῇ intellegi potest, nec satis apparet, quo tandem scriptoris arbitrio factum sit, ut participiorum ὁρμώμενον αὐτομολοῦντα alterum alteri sine ullo ligamine adponeretur. accedit, quod, ut explicata esset oratio, verbis τὸν ἐκ τῶν πολεμίων κατάσκοπον ἢ αὐτόμολον, quibus diserte perfuga *ex hostium* castris exiens significatur, non nudum αὐτομολοῦντα, sed τὸν ἐκ τῆς πόλεως αὐτομολοῦντα vel simile quid opponendum erat. verba ἢ αὐτόμολον non dubito quin per dittographiam in Aeneae orationem inlata sint; in πῇ ὁρμώμενον αὐτομολοῦντα autem certa coniectura deprehendere mihi visus sum πειρώμενον αὐτομολεῖν. sed his, ut digna Aenea evaderent, articulus praefigendus erat.

τὸν φύλακα, ἐὰν τύχῃ καθεύδων, ἐγεροῦσι διὰ τὸν ὑλαγμόν.
ᾗ δ' ἂν τῆς πόλεως εὐπρόσοδα καὶ εὐεπίθετα τοῖς πολε- 15
μίοις ᾖ, τῇδε φύλακας καθιστάναι τοὺς τὰ πλεῖστα κεκτημέ-
νους καὶ ἐντιμοτάτους τε καὶ τῶν μεγίστων μετέχοντας ἐν τῇ
πόλει· μάλιστα γὰρ ἂν αὐτοῖς προσήκοι μὴ πρὸς ἡδονὰς τρα-
πέσθαι, ἀλλὰ μεμνημένους ἂν προσέχειν. ἐν δὲ ταῖς παν- 16
δήμοις ἑορταῖς χρὴ τῶν κατὰ πόλιν φυλάκων ὅσοι ἂν ὦσι
μάλιστα ὕποπτοι τοῖς αὐτῶν καὶ ἄπιστοι ἀφίεσθαι ἀπὸ τῶν
φυλακείων κατ' οἰκίας ἑορτάζειν. καὶ ἅμα μὲν πολυωρεῖσθαι 17
δόξουσιν, ἅμα δὲ οὐδὲν ἂν ἐπ' αὐτοῖς εἴη πρᾶξαι. ἀντὶ δὲ
τούτων ἄλλους εἰς τὰ φυλακεῖα καθιστάναι πιστοτέρως ἔχον-
τας· περὶ γὰρ τὰς ἑορτὰς μάλιστα οἱ βουλόμενοί τι νεωτε-

1. ἐγεροῦσι Casaubonus: ἐγείρουσι *M* et codex Casauboni.

2. ᾗ Casaubonus: ἢ *M* et codex Casauboni.

4. ἐντιμοτάτους *M*: ἐντιμωτάτους codex Casauboni et impressi.

ἐν adiecit Hertlinus. vide XXXVIII 3 τοὺς τὰ πλεῖστα κεκτημένους καὶ ἐν τῇ πόλει δυνάμεως μάλιστα μετέχοντας.

5. προσήκοι Turicenses: προσήκει *M*.

6. ἀλλὰ μεμνημένους ἂν προσέχειν δὲ Parisinus 2552 et codex Casauboni. haec ita immutavit Haasius, ut post προσέχειν plene interpungeret et ἐν insereret, putavitque iam expeditam emicare Aeneae sententiam. coniecturam eius recepi, etsi bene scio, relicta esse verba, in quibus sensus pateat nullus. nam μεμνημένους, quod casu eget ad complendum sententiam, prorsus quid dicat ignoratur, neque satis cumulate προσέχειν dictum est, neque ἂν quo pertineat apparet. sed ab Aenea quid fuerit, aliorum ratio viderit.

δὲ ταῖς παν *M*.

7. ὅσοι ἐν σώμασι μάλιστα ὕποπτοι τοῖς αὐτῶν καὶ ἄπιστοι Parisinus 2522, atque ita *M*, nisi quod madore perierunt verba σώμασι μάλιστα. Meierus temptabat ὅσοι ἐν τοῖς μάλιστα ὕποπτοι αὐτῶν καὶ ἄπιστοι, quod inutiliter eum fecisse censent Turicenses. hi igitur ita interpretantur haec verba, *welche bei den Mannschaften ihrer Abtheilungen zümeist verdächtig sind und ihr Vertrauen nicht haben.* sed maculosa eis in Aeneae corpore tolerabilia visa sunt. nam ducem suspectum esse posse τοῖς σώμασι τοῖς ἑαυτοῦ concedo; at nego idem hoc de custodibus, quos et ipsos militari sensu σώματα dicere licet, recte dici potuisse. itaque (nam nobis quidem videtur divinatione opus esse) vel invitis interpretibus corrigemus ita, ὅσοι ἂν ὦσι μάλιστα ὕποπτοι τοῖς αὐτῶν καὶ ἄπιστοι. eodem modo librarii ὦσιν in σώμασιν depravarunt XXXVIII 1, ubi verum vidit Casaubonus. ἂν et ἐν etiam infra confusa sunt XXI.

8. αὐτῶν *M*. correxerunt Turicenses.

9. ακίων κατ' οἰκ *M*.

φυλακείων codex Casauboni: φυλακίων Parisinus 2522.

ἅμα Casaubonus: ἀλλὰ *M*.

πολυωρεισθαι sine accentu *M*.

10. μα δὲ οὐδὲν *M*.

11. φυλακεῖα Hertlinus: φυλάκεια *M*.

12. περὶ γὰρ τὰς ἑορτὰς τοὺς τοιούτους καιροὺς *M*, περὶ γὰρ τὰς ἑορτὰς τὰς τοιούτους καιροὺς codex Casaubo-

18 ρίζειν ἐγχειροῦσιν. ὅσα δὲ πάθη γέγονε περὶ τοὺς τοιούτους
19 καιρούς, ἐν ἄλλοις δεδήλωται. ἀγαθὸν δὲ ἅμα τούτοις μηδὲ τὰς ἀναβάσεις ἐπὶ τὸ τεῖχος εὐπόρους εἶναι ἀλλὰ κλειστάς, ἵνα μηδενὶ ἐγγίγνηται προκαταλαμβάνειν τι τοῦ τείχους βουλομένῳ ἐνδοῦναι τοῖς πολεμίοις, ἀλλ' ὥσι φύλακες οὓς ἂν σὺ βούλῃ ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῦ τείχους διατελοῦντες καὶ μὴ καταβαίνοντες, ἄν τέ τινες ἔξωθεν τῆς πόλεως λάθωσιν ὑπερβάντες, μὴ ῥᾳδίως διὰ ταχέων καταβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ τείχους εἰς τὴν πόλιν, ἐὰν μὴ θέλωσιν ἀφ' ὑψηλῶν καταπηδῶντες κινδυνεύειν καὶ μήτε λαθεῖν μήτε φθάσαι. πρέποι δ' ἂν τὸ παρασκεύασμα τοῦτο περὶ τὰς ἀναβάσεις καὶ ἐν

ni. haec Turicenses ita scripserunt ut post ἑορτάς insererent καί, falso perhibentes copulam in Mediceo legi. mihi copulae defectus indicio fuit, verba τοὺς τοιούτους καιρούς librariorum errore orationi immista esse, nec nisi correctionem esse eorum quae post pauca in libris corrupte scripta exhibentur τοῦ στοιχείου τοὺς καιρούς, quam correctionem aliquis lector in margine codicis sui adscripserit. similiter orationem turbidam reddit αἰσθήσονται XXVII 2.

1. πάθη Hertlinus: πάθεα M.

τοὺς τοιούτους καιροὺς Casaubonus: τοῦ στοιχείου τοὺς καιροὺς M.

2. δεδήλωται scripsi: δηλοῦται M.

ἀγαθὸν Turicenses: ὁμαλὸν M. καλόν malebat Casaubonus.

4. ἐγγίνηται M. feci ἐγγίγνηται.

τι Kirchhoffius: ἔτι M. ἐπὶ impressi.

5. οις ἀλλ' ὦσι M.

6. βούλῃ Hertlinus: βούλει M.

διατελοῦντες καὶ M.

7. ῆς πόλεως λάθωσιν ὑπε M.

8. νουσιν ἀπὸ τοῦ τείχο M. καταβαίνουσιν scripti. correxit Casaubonus.

9. ἀπ' ἀλλήλων M et codex Casauboni. ἐπ' ἀλλήλων Casaubonus. egregie Hertlinus ἀφ' ὑψηλῶν. infra XL 2 χρὴ τῆς πόλεως ὅσα ἂν ᾖ εὐπρόσοδα οἰκοδομεῖν ὑψηλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ἵνα, ἄν τινες τῶν πολεμίων ἢ λαθραίως ἢ βίᾳ ἀναβῶσιν, ἐν ἀπορίᾳ γενόμενοι μὴ δύνωνται καταπηδᾶν ἀφ' ὑψηλῶν. eodem capite Aeneas dixit ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν, et VIII 3 ἀφ' ὑψηλῶν ἀσφαλῶς κατιέναι. ceterum vix differunt ἀφ' ὑψηλῶν et ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν. Plato de Legg. III. p. 682 B κατῳκίσθη δὴ ἐκ τῶν ὑψηλῶν εἰς μέγα τε καὶ καλὸν πεδίον Ἴλιον. C ποταμοὺς ἐκ τῶν ὑψηλῶν ῥέοντας. Polyaenus I 1, 2 ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν ἀκοντίζοντες. ἀφ' ὑψηλῶν Xenophon quoque Hipparch. VIII 3.

καταπηδῶντες M.

10. πρέποι δ' ἂν τὸ] Haec in M initio versus posita partim vetustate decolorata partim foramine hausta sunt, quod supra commemoravimus. tantum apparet pro πρέπ in M esse προτρεπ. Parisinus 2524 habet προτρέποι.

11. τὸ παρασκεύασμα τοῦτο περὶ τὰς ἀναβάσεις] Malim τὸ post τοῦτο inseri, etsi non nescio paulo ante, si librariis fides est, ab ipso Aenea scriptum esse τὰς ἀναβάσεις ἐπὶ τὸ τεῖχος. neque aliter XIII 2 καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτάγματα ἐκ τῶν ἀρχόντων. Thucydides II 65, 6 ἐπὶ πλέον ἔτι ἐγνώσθη ἡ πρόνοια αὐτοῦ ἐς τὸν πόλεμον. Polybius V 10, 8 μετεπορεύετο τὴν Περσῶν ἀσέβειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας. 11, 2 τὴν ἐν Δωδώνῃ

τυράννου ἀκροπόλει. μετὰ δὲ τὴν ἔξω ναυμαχίαν ἐπιβου- 20
λευόμενος ὁ φρούραρχος Νικοκλῆς, τὰς ἀναβάσεις κλειστὰς
ποιήσας κατέστησε φύλακας ἐπὶ τῷ τείχει, ἔξω δὲ τῆς πό-
λεως περιοδείας ἐποιεῖτο μετὰ κυνῶν· προσεδέχετο γὰρ ἔξω-
θέν τινα ἐπιβουλήν. ἐν ὁμονοοῦσι δὲ καὶ μηδενὸς ὑποπτεύον- 21
τος ἐν τῇ πόλει ἐν τοῖς ἐπὶ τῷ τείχει φυλακείοις δεῖ τὰς
νύκτας λύχνα καίεσθαι ἐν λαμπτῆρσιν, ἵνα καθ' οὓς ἄν τι
προσπελάζῃ πολέμιον, ἄρωσι τῷ στρατηγῷ τὸν λαμπτῆρα.
ἐὰν δὲ μὴ φαίνηται πρὸς τὸν στρατηγὸν ὁ λαμπτὴρ τόπου 22
κωλύοντος, ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ διαδεκτὴρ ὑπολαμβάνων λαμπτῆρι

προφερόμενος ἀσέβειαν εἰς τὸ θεῖον. Iulianus Epist. XLVIII 2 *ἡ πεπλασμένη σεμνότης κατὰ τὸν βίον.* sed haec exempla a nostro paulo diversa.

1. *ἔξω*] *ἐν Νάξῳ* Casaubonus, *ἐν Κιτίῳ* Turicenses.

ἐπιβουλευόμενος Casaubonus: *ἐπιβουλευομένοις M* et codex Casauboni.

2. *νικοκλης* sine accentu *M*.

τὰς adieci.

4. *περιοδείας* Casaubonus: *περιοδίας M* et codex Casauboni.

προσεδέχετο scripsi: *προσεδέχοντο M*.

5. *ἐν ὁμονοοῦσι δὲ καὶ μηδενὸς ὑποπτεύοντος ἐν τῇ πόλει*] Horum verborum sententia qualis debeat esse ex contrario exemplo cognoscitur quod est XVII 1 *ἐν δὲ μὴ ὁμονοούσῃ πόλει καὶ ὑπόπτως πρὸς ἀλλήλους ἐχόντων.* Kirchhoffius coniciebat *καὶ μηδενὸς ὑπόπτου ὄντος ἐν τῇ πόλει*, Meinekius *καὶ μηδενὸς μηδένα ὑποπτεύοντος ἐν τῇ πόλει*, Hertlinus *καὶ μηδενὸς ὑποπτευθέντος ἐν τῇ πόλει.* sed hic potius *ὑποπτευομένου* scribere debebat. ego hariolor *ἐν ὁμονοούσῃ δέ πόλει καὶ μηδὲν ἀλλήλους ὑποπτευόντων.* etsi praeferat fortasse aliquis *ἐν ὁμονοοῦσι δὲ καὶ μηδενὸς ὑποπτεύοντος τὸν πέλας. τὸν πέλας* ita dixit Thucydides II 37 *ἐλευθέρως δὲ τά τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας ἔχοντες.*

6. *ἐν τῶ M. ἐν τοῖς ἐν τῷ* Casaubonus. recte Turicenses *ἐν τοῖς ἐπὶ τῷ.*

7. *ἐν* addidit Casaubonus.

9. *ἐὰν δὲ* idem: *ἐὰν M* et codex Casauboni.

φαίνηται] *φαίνῃ* requirebat Meinekius. sed vide VI 2 *ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχωσι τοιοίδε τόποι, ὥστε καὶ εἰς τὴν πόλιν ἀπ' αὐτῶν φαίνεσθαι τὰ σημεῖα, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις διαδεκτῆρας εἶναι τῶν αἰρομένων σημείων, οἳ σημανοῦσιν εἰς τὴν πόλιν.* neque aliter Philo de Telorum Constr. V. p. 93. *χρήσονται ξυλίνοις λαμπτῆρσιν, ἵνα ὑπὸ τοὺς πόδας μόνον φαίνωνται.*

10. *ἄλλος διαδέκτηρ M.* haereo in *ἄλλος* quod vereor ne non possit excusari eius pronominis pleonastico quem vocant usu. nec cur singularis numerus adhibitus fuerit apparet, si quidem spatium, per quod milites inter praetorem et vigiles dispositi signa transmittere narrantur, non ita circumscribitur et angustatur, ut unus solus *διαδεκτήρ* isti negotio sufficere posse videatur. recte pluraliter supra VII 2 *ὑπὸ διαδεκτήρων.* itaque nostro loco *ἐπ' ἄλλῳ* excidit. quod ne dubitare possis, maximo argumento verba sunt capitis sexti quae modo ad *φαίνηται* apposuimus.

*σημαινέτω τῷ στρατηγῷ, ὁ δὲ στρατηγὸς τὸ ἐμφανιζόμενον
αὐτῷ τοῖς ἄλλοις φύλαξι δηλούτω τῇ σάλπιγγι ἢ τοῖς δρο-*
23 *μοκήρυξιν, ὁποτέρως ἂν συμφέρῃ. κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς
τούτους καὶ οὕτω περὶ τὰς φυλακὰς διατελούντων παραγγελ-
λέσθω τῷ ἄλλῳ ὄχλῳ, ὅταν σημανθῇ, μηδένα ἐξιέναι· ἐὰν
δέ τις ἐξίῃ ἐπί τινα πρᾶξιν ἀναγκαῖον, μετὰ λαμπτῆρος πο-
ρεύεσθαι, ἵνα πόρρωθεν κατάδηλος ᾖ τοῖς περιοδεύουσι.*
24 *μηδ' ἐργάζεσθαι μηδένα δημιουργὸν ἢ χειροτέχνην, ἵνα μὴ
ψόφοι ἀπ' αὐτῶν γίγνωνται τοῖς φύλαξιν. ὃν δ' ἂν τρόπον
ἴσως καὶ κοινῶς μακροτέρων ἢ βραχυτέρων τῶν νυκτῶν γιγνο-
μένων ἅπασιν αἱ φυλακαὶ γίγνοιντο, πρὸς κλεψύδραν χρὴ*
25 *φυλάσσειν. ταύτην δὲ συμβάλλειν διαδοχῇ μέριδος, μᾶλλον
δὲ αὐτῆς κεκηρῶσθαι τὰ ἔσωθεν, καὶ μακροτέρων μὲν γιγνο-
μένων τῶν νυκτῶν ἀφαιρεῖσθαι τοῦ κηροῦ, ἵνα πλέον ὕδωρ
χωρῇ, βραχυτέρων δὲ προσπλάσσεσθαι, ἵνα ἔλασσον δέχηται.
περὶ μὲν οὖν φυλακῶν ἰσότητος ἱκανῶς μοι δεδηλώσθω.*
26 *Ἐν δὲ τοῖς ἀκινδυνοτέροις τοὺς ἡμίσεις τῶν προγεγραμ-
μένων εἰς τὰς φυλακὰς καὶ περιοδείας χρὴ τετάχθαι, καὶ*

1. *φαινέτω* **M**. sed hoc de militaribus signis inauditum est. scripsi *σημαινέτω*, quo ducebat etiam gemellus locus VI 2 *οἳ σημανοῦσιν εἰς τὴν πόλιν*.

2. Adieci *τῇ*. § 3 est *περὶ δὲ τὸ στρατήγιον σκηνοῦν καὶ διατελεῖν ἀεὶ τὸν σαλπικτὴν καὶ τοὺς δρομοκήρυκας*.

ἢ τοῖς δρομοκήρυξι Turicenses: *τοῖς δρομοκήρυξιν ἢ* **M** et Casauboni codex. in editione Casauboni est *ἢ τοῖς δρομοκήρυξιν ἤ*.

5. *σημανθῇ* Kirchhoffius: *σημειωθῇ* **M**.

8. *μηδένα δημιουργὸν χειροτέχνην* **M**. ad haec Meinekius 'nunquam' inquit 'haec sic vidi coniuncta. quare aut *δημιουργόν* aut *χειροτέχνην* deleverim, nisi *ἢ* interponere malis.' hoc praetuli. Hippocrates de Arte 19. vol. II p. 19. Ermer. *χειροτέχνας καὶ δημιουργούς*.

9. *ἀπ' αὐτῶν γίγνωνται* scripsi: *ἀπό τινων γίνωνται* **M**.

10. Proxima excerpsit Iulius Africanus c. XLVIII.

τῶν adiecit Kirchhoffius.

γινομένων **M**. feci *γιγνομένων*.

11. *ἅπασιν* Casaubonus: *καὶ πᾶσιν* **M** et codex Casauboni.

12. *ταύτην δὲ συμβάλλειν διαδοχῇ μέριδος*] Huius loci obscuritates tacendo quam coniciendo differre malui. Turicenses in oratione posuerunt *ταύτης δὲ συμβάλλειν εἰς διαδοχὴν τὰς μερίδας*. fateor me ex hac correctione nec ipsa id, quod scire cupiebam, cognoscere potuisse.

13. *γιγνομένων* scripsi: *γινομένων* **M**.

15. *προσπλάσσεσθαι* Casaubonus: *προσπελάσσεσθαι* **M** et codex Casauboni.

16. *φυλακῶν ἰσότητος ἱκανῶς* Casaubonus: *φυλάκων ἰσότητος ἱκανός* **M** et codex Casauboni.

17. *ἡμίσεις* scripsi: *ἡμίσεας* **M**.

18. *περιοδείας* Casaubonus: *περιοδίας* **M** et codex Casauboni.

οὕτω τὸ ἥμισυ τῆς στρατιᾶς νύκτα ἑκάστην φυλάξει· ἀκινδύ-
νων δὲ καὶ εἰρηναίων ὄντων ἐλάχιστά τε καὶ ἐλαχίστους
τῶν ἀνθρώπων ὀχλεῖν. καὶ ἐν ταῖς περιοδείαις χρὴ σκυτα- 27
λίδα ἔχουσαν σημεῖον παρὰ τοῦ στρατηγοῦ παραδίδοσθαι
τῷ πρώτῳ φύλακι, τοῦτον δὲ διδόναι τῷ ἐχομένῳ καὶ ἕτε-
ρον ἑτέρῳ, μέχρι ἂν περιενεχθῇ ἡ σκυταλὶς κύκλῳ τὴν πόλιν
καὶ κομισθῇ παρὰ τὸν στρατηγόν· προειρῆσθαι δὲ τοῖς φύ-
λαξι μὴ πορρωτέρω προενεγκεῖν τὴν σκυταλίδα τοῦ ἐχομένου
φύλακος. ἐὰν δ' ὁ ἐλθὼν καταλάβῃ τόπον ἔρημον φύλακος, 28
ἀντιδιδόναι παρ' οὗ ἔλαβε τὴν σκυταλίδα, ἵν' αἴσθηται ὁ
στρατηγὸς καὶ γνῷ τὸν μὴ παραδεξάμενον ἀλλ' ἐκλιπόντα
τὴν φυλακήν. ὃς δ' ἂν φυλακῆς αὐτῷ οὔσης μὴ παρῇ εἰς τὸ 29
τεταγμένον, ὁ λοχαγὸς αὐτοῦ παραχρῆμα τὴν φυλακὴν ἀπο-
δόσθω, ὁπόσον ἂν ευρίσκῃ, καὶ καταστησάτω ὅστις ὑπὲρ
αὐτοῦ φυλάξει. ἔπειτα ὁ πρόξενος ἐκ τῶν αὐτοῦ ἀποδιδότω
τῷ πριαμένῳ τὴν κομιδήν, ὁ δὲ ταξίαρχος αὐτὸν τῇ ὑστεραίᾳ
ζημιούτω τῇ νομιζομένῃ ζημίᾳ.

Ἐπεξόδους δὲ ποιούμενον λαθραίους ἐν νυκτὶ τοῖς προσ- 23
καθημένοις πολεμίοις τάδε προνοεῖν. πρῶτον μὲν φυλάξαι

3. ἐν ταῖς Turicenses: ἐάν τε M. ἐ codex Casauboni cum spatio sex literarum.

περιοδείαις scripsi: περιοδίαις Turicenses, περιοδείας M et codex Casauboni.

χρὴ τῶν στρατηγῶν M. Turicenses χρὴ τὸν στρατηγόν. sed tum scribi oportebat παραδιδόναι et παρ' αὐτοῦ pro παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. delevi τῶν στρατηγῶν. mox addidi διδόναι, quod a scriptis abest.

6. ἂν inseruit Meinekius.

7. καὶ κομισθῇ] καὶ πάλιν κομισθῇ vel καὶ ἀνακομισθῇ idem.

φύλαξι scripsi: προφύλαξιν M.

9. δ' ὁ ego: δὲ M.

10. πάντ' ἀντιδιδόναι M. Orellius malebat πάλιν ἀντιδιδόναι, Casaubonus παραχρῆμα ἀντιδιδόναι vel ἀποδιδόναι. expunxi syllabarum iterationem librariorum errore factam.

ἔλαβεν M.

ἵν' adiecit Casaubonus. abest ab eius codice ut a reliquis.

11. ἐκλιπόντα idem: ἐκλείποντα M.

14. ὁπόσον Hertlinus: πόσον δ' M.

ὑπὲρ] Malim ἀντ'.

15. ὁ adiecerunt Turicenses.

ἐκ τῶν iidem: ἐξ M.

αὐτοῦ M.

16. φυλακήν M. scripsi κομιδήν.

18. In M lemma est ΕΠΕΞΟΔΟΣ ΛΑΘΡΑΙΑ ΕΝ ΝΥΚΤΙ.

ἐπεξόδους] Meinekius ἔτι ἐξόδους δεῖ ποιούμενον, usitatius enim esse ἔξοδος, neque ipsum Aeneam aliter locutum esse I 2. XVII 1. XXIII 14. retinui ἐπεξόδους vel propterea, ut τοῖς προσκαθημένοις haberet unde suspenderetur. eadem constructione Aeneas capite XI ἐν Κερκύρᾳ δὲ ἐπανάστασιν δέον γενέσθαι ἐκ τῶν πλουσίων καὶ ὀλιγαρχικῶν τῷ δήμῳ. ἐπέξοδος sump-

ὅπως μή τις ἐξαυτομολήσῃ· ἔπειτα φῶς ὑπαίθριον μηδὲν εἶναι, ἵνα μὴ ὁ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀὴρ πυρωδέστερος ὢν τοῦ
2 *ἄλλου ἐκφήνῃ τὸ μέλλον. τούς τε τῶν κυνῶν ὑλαγμοὺς καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων τὰς ᾠδὰς ἀφανίζειν τόνδε τὸν καιρόν, ἐπικαύσαντά τι τοῦ σώματος· καὶ γὰρ αἱ τούτων φωναὶ ὄρ-*
3 *θρου φθεγγομένων ἐκφανοῦσι τὸ μέλλον. ἐποίησαν δέ τινες καὶ τοιόνδε τεχνάσαντες. στασιασμοῦ προσποιητου μετὰ προφάσεως εὐλόγου γενομένου παρ' αὐτοῖς, καιρὸν τηρήσαντες*

sit a Thucydide, nec dubito, quin nomini isti respondeat verbum quod proxime bis sequitur *ἐπεξελθεῖν*.

λαθραίως M. *λαθραίους* scribendum esse dixi ad XVIII 8. adiectivum reponi suadet consuetudo Aeneae, qui *λόγους κρυφαίους* dixit XXIV 5, *περικεφαλαίας κρυφαίας* XXIV 6, *βρόχους κρυφαίους* XXXIX 6. non aliter Antoninus Liberalis 23 *βοῦς κλοπιμαίας ἄγει*. sed *λαθραίας* scribendum esse lemma docet.

1. *μή τις* Casaubonus: *μὴ M.* infra § 5 *μή τις αὐτομολήσῃ*.

2. *μὴ ὁ* Turicenses: *μήθ' M.*

3. *ἐκφήνῃ*] Ita *M.* impressi *ἐκφάνῃ*, quod Lobeckius Aiacis p. 405 'scriptori novitio' relinqui posse arbitrabatur.

τούς τε τῶν κυνῶν ὑλαγμοὺς καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων τὰς φωνὰς ἀφανίζειν ἄφωνα ποιοῦντα τόνδε τὸν καιρὸν ἐπικαύσαντά τι τοῦ σώματος M. Aeneas si scripsit *ἄφωνα ποιοῦντα* orationem et absurde luxuriantem et soloecam fecit. nam neque ad *ἀφανίζειν* per se planissimum addi quidquam oportebat praeter definitionem artificii, cuius ope canum et gallorum voces in tempus includerentur, neque inter illud et *ἐπικαύσαντά τι τοῦ σώματος* cunei instar immitti debebat *ἄφωνα ποιοῦντα* sententia sua ab *ἀφανίζειν τὰς φωνάς* nihil prorsus recedens. deinde illud quidem apertum est, *ἄφωνα* non posse trahi ad *ὑλαγμούς* et *φωνάς*, sed ad *κυνῶν* et *ἀλεκτρυόνων* redire; at minus apparet, cur neutraliter efferatur *ἄφωνα*, quod ex masculinis masculine potius religandum erat. deinde verba *τὸν καιρὸν τόνδε* propter sedem quam occupant ad *ἄφωνα ποιοῦντα* referuntur; pertinent autem ad *ἀφανίζειν*, debebatque perpetuari oratio sic, *καὶ τὰς ἀλεκτρυόνων φωνὰς ἀφανίζειν τόνδε τὸν καιρόν*, quem ad modum XXXVIII 2 scriptum est *τάς τε κύνας δεσμεῖν τὸν καιρὸν τοῦτον*. his concessis non dubito quin detracto onere meliora restent haec, *τούς τε τῶν κυνῶν ὑλαγμοὺς καὶ τῶν ἀλεκτρυόνων τὰς φωνὰς ἀφανίζειν τόνδε τὸν καιρὸν ἐπικαύσαντά τι τοῦ σώματος*. superest ut illud quoque non dubitans affirmem, pro *φωνάς* reponendum esse *ᾠδάς*. Aeneas enim, cum caninae vocis proprietatem *latrandi* vocabulo declarasset, cumque proximo versu canum gallorumque voces communi vocabulo *φωναί* comprehensurus esset (secuntur haec, *καὶ αἱ τούτων φωναὶ ὄρθρου φθεγγομένων ἐκφανοῦσι τὸ μέλλον*), gallorum vocem non eodem vocabulo quod est *φωναί*, sed finite ac suo nomine appellare debebat.

5. *τι* codex Casauboni: *τε M.*

6. *φθεγγομένων* scripsi: *φθεγγόμεναι M.*

ἐκφαίνουσι M. quod correxi.

ἐποίησαν scripsi: *ἐποιήσαντο M.*

8. *γενομένου* Casaubonus: *γενομένης M* et codex Casauboni.

*καὶ ἐπεξελθόντες ἐπέθεντο παρ' ἐλπίδα τοῖς πολεμίοις καὶ
κατώρθωσαν. ἤδη δέ τινες τειχήρεις ὄντες καὶ ὧδε ἔλαθον* 4
*ἐπεξελθόντες. τὰς μὲν πύλας ἀνέδειμαν ὁρατῶς τοῖς πολεμίοις·
ᾗ δὲ μάλιστα εὐεπιθέτους εἶχον τοὺς ἐναντίους, ταύτῃ κατε-
πέτασαν ἱστίον, καὶ ἀνῆραν διὰ χρόνου τινός, ὥστε κατ'
ἀρχὰς μὲν θαυμάσαι τοὺς πολεμίους, ὕστερον δὲ καὶ πολλά-
κις γιγνομένου ἀμέλειαν εἶχον. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ἐν* 5
*νυκτὶ διελόντες τοῦ τείχους ὅσον ἤθελον, καὶ ἀντιδομὴν πα-
ρασκευασάμενοι κατεπέτασαν τὸ ἱστίον, τηρήσαντες δὲ και-
ρὸν καὶ ἐπεξελθόντες ἐπέθεντο παραδόξως τοῖς πολεμίοις·
ποιοῦντες δὲ ταῦτα ἐφύλασσον μή τις αὐτομολήσῃ. οὐ μὴν* 6
οὐδ' ἐν ταῖς νυξὶν ἀσκέπτως μετ' ὄχλου ἐκπορευτέον. οἷα καὶ

2. *ἔλαθον ἐπεξελθόντες* Turicenses: *ἐλθόντες M.*

4. *ᾗ δὲ μάλιστα εὐεπιθέτως εἶχεν τοῖς ἐναντίοις M.* sententia quae esse debeat, Casaubonus perspexit, qui ita haec verba interpretatur, *quae autem pars moenium ad invadendos inimicos erat commodissima.* sed contrarie potius ista significant eam muri partem, *qua facilis hostium erat ascensus, ᾗ μάλιστα εὐεπίθετα ἦν τοῖς πολεμίοις.* certe dativum *obiectivum* si ab *εὐεπιθέτως* suspensum esse voluit Aeneas, admodum dure locutus est et contra aliorum scriptorum consuetudinem. corrigi poterat *ᾗ δὲ μάλιστα εὐεπιθέτως εἶχον οἱ πολέμιοι* vel *ᾗ δὲ μάλιστα εὐεπιθέτως εἶχε τὰ τῶν πολεμίων.* ut convenientius literis posui *ᾗ δὲ μάλιστα εὐεπιθέτους εἶχον τοὺς πολεμίους.*

5. *αγγειον* sine accentu *M.* Turicenses *λίνον*, Kirchhoffius *ἀκάτειον.* scripsi *ἱστίον*, neque enim videbatur velum illud hic dici alio nomine posse quam quo proxime dictum est. sequitur *κατεπέτασαν τὸ ἱστίον.*

ανηραν sine accentu *M.*

κατ' Casaubonus: *καὶ M* et codex Casauboni.

6. Malim *ὕστερον δὲ πολλάκις τούτου* vel *τοῦ αὐτοῦ γιγνομένου.*

7. *γινομένου M.* feci *γιγνομένου.*

8. *τειχ*^{ss} *M.*

10. *καὶ* adieci. supra § 2 *καιρὸν τηρήσαντες καὶ ἐπεξελθόντες ἐπέθεντο παρ' ἐλπίδα τοῖς πολεμίοις.*

11. Post *αὐτομολήσῃ* expunxi *διὸ δεῖ μηδὲν τῶν τοιούτων παρορᾶν.* vide ad XI 5.

12. *ἐκπορευτέον* Casaubonus: *ἐκπορευταῖον M* et codex Casauboni. post hanc vocem nonnulla videntur excidisse; nam *οἷα* non habet quo referatur. Mediceus haec habet, *οἷα καὶ ἐν τοῖς καιροῖς τῶν ἐπιβουλευόντων τινὲς τεχνάζουσιν οἱ μὲν ἔσω τῆς πόλεως οἱ δὲ καὶ ἔξωθεν προσάγεσθαι βουλόμενοι τοιοῖσδε ἀπατήμασι πυρσεύσαντές τι.* deest obiectum, quod ad *προσάγεσθαι* adici oportebat, nec satis commode participia *βουλόμενοι* et *πυρσεύσαντες* cum uno *τεχνάζουσιν* iunguntur. praeterea *τοιοῖσδε ἀπατήμασιν* non satis expedite explicatur participiis *πυρσεύσαντές τι ἢ ἐμπρήσαντες.* non dubito quin *προσάγεσθαι βουλόμενοι τοιοῖσδε ἀπατήμασιν* ad interpolatorem pertineat. post *πυρσεύσαντες* omitti malim pronomen indefinitum, neque enim hoc loco de specie *φρυκτωρίας* agitur.

ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς τῶν ἐπιβουλευόντων τινὲς τεχνάζουσιν, οἳ μὲν ἔσω τῆς πόλεως, οἳ δὲ καὶ ἔξωθεν, προσάγεσθαι βουλόμενοι τοιοῖσδε ἀπατήμασι, πυρσεύσαντές τι ἢ ἐμπρήσαντες νεώριον ἢ γυμνάσιον ἢ ἱερὸν πάνδημον ἢ δι' ὅπερ ἂν ἔξοδος γένοιτο πλήθους ἀνθρώπων οὐ τῶν τυχόν-
7 των. πράξεις δὲ καὶ ωδε ἐξοισθήσεται ἐξαρχόντων. προητοίμασαν κατὰ τὴν χώραν θόρυβον γενέσθαι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν ἀγγελθῆναι κλωπῶν ἐπιβουλήν, δι' ὅπερ
8 ἔμελλον οἱ πολῖται σπεύσειν εἰς βοήθειαν. γενομένου δὲ τούτου οἵ τε ἄρχοντες καὶ οἱ συνεθέλοντες τοὺς πολίτας παρεκάλουν εἰς βοήθειαν. ἐπεὶ δ' ἠθροίσθη τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν πρὸς τὰς πύλας σὺν ὅπλοις, τοιόνδε ἐτεχνάσαντο.
9 προεῖπον οἱ ἄρχοντες τοῖς ἠθροισμένοις ὅτι τρία μέρη αὐτοὺς γενομένους δεῖ ἐνεδρεῦσαι μικρὸν ἀπωτέρω τῆς πόλεως, παραγγείλαντες ἃ προσῆκε πρὸς τὸ μέλλον, τοῖς δὲ ἀκούου-

1. τοιούτοις abest a scriptis. adiecit Casaubonus.

4. ἢ ante ἱερὸν adiecit Casaubonus. διόπερ M.

5. ἀνθρώπων καὶ οὐ τῶν τυχόντων M. delendum erat καί. Artemidorus Prooem. p. 1, 15 μετὰ κατασκευῆς οὐ τῆς τυχούσης. I 21 ἀπορίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν. II 12 ἄλλον τινὰ φόβον οὐ τὸν τυχόντα. 13 κινδύνους οὐ τοὺς τυχόντας. 23 κίνδυνον οὐ τὸν τυχόντα. 26 ζημίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν. III 16 πορισμὸν οὐ τὸν τυχόντα. 22 φροντίδας οὐ τὰς τυχούσας. 63 φόβους καὶ κινδύνους οὐ τοὺς τυχόντας.

Post τυχόντων in scriptis est προνοοῦντα οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα μὴ ἑτοίμως ἀποδέχεσθαι. rectius scriberetur προνοοῦντα οὖν τὰ τοιαῦτα καὶ μὴ ἑτοίμως ἀποδέχεσθαι. sed malui haec verba ad interpolatorem transmittere, qui profecisse videtur ex verbis capitis XI ἔτι δὲ καὶ τῶν πολιτῶν δεῖ τοῖς ἀντιπροθυμουμένοις προσέχειν τὸν νοῦν καὶ μηδὲν εὐθέως ἀποδέχεσθαι. simile emblema habes XXIX ἵνα τις μηδὲν εὐήθως (εὐθέως?) ἀποδέχηται.

6. πράξεις δὲ καὶ ωδε (sic) ἐξοισθήσεται ἐξαρχόντων M. ad haec Casaubonus 'nisi gravius acceptum est vulnus, scribo πρᾶξις δὲ καὶ ὧδε γεγενημένη ἐξοισθήσεται ἐξ ἀρχόντων.' Turicenses in oratione posuerunt πρᾶξις δὲ καὶ ἥδ' ἐξοισθήσεται ἐξ ἀρχόντων.

προετοιμάσαντες M. προητοίμασαν ὡς Hertlinus. scripsi προητοίμασαν.

8. διόπερ M.

9. πολίται M.

10. οἵ τε Turicenses: οἵ γε M. συνεθέλοντες iidem: συνελθόντες M. πολίτας Casaubonus: πολεμίους M.

11. ἐπεὶ δ' Turicenses: ἐπειδὴ M.

12. Malim σὺν τοῖς ὅπλοις.

ἐτεχνάσατο] Praeter hunc locum media forma legitur IV 1, ubi est τεχνασαμένου: activa II 3. X 21. 25. XXIII 3. 6. XXXIX 1, passiva ἐτεχνάσθη XXXI 29.

15. προσῆκεν M.

τὰ μέλλοντα M. scripsi τὸ μέλλον ex consuetudine Aeneae.

δὲ] Ita M. impressi δ'.

σιν ἦν ἀνύποπτα. καὶ τοὺς μὲν ἐξαγαγόντες ἐκάθισαν εἰς 10
χωρία ἐπιτήδεια ὡς ἐνεδρεύσοντας τοῖς ἐμβεβληκόσι πολε-
μίοις· αὐτοὶ δὲ λαβόντες σώματα αὐτοῖς συνίστορα τῆς πρά-
ξεως προεπορεύοντο ὡς κατασκεψόμενοί τε τὰ ἀγγελλόμενα
καὶ προκινδυνεύσοντες τῶν ἄλλων, ἵνα δῆθεν προσαγάγοιεν
τοὺς πολεμίους εἰς τὰς ἐνέδρας ὡς ὑποφεύγοντες. πορευθέν- 11
τες δὲ εἰς τόπον ὅπου ἦν αὐτοῖς ξενικὸν προητοιμασμένον
κρυφαίως κομισθὲν κατὰ θάλατταν, ἀναλαβόντες ἔφθασαν
καὶ ἔλαθον εἰσαγαγόντες εἰς τὴν πόλιν κατ' ἄλλας ὁδούς, ὡς
τοὺς ἐπεξελθόντας πολίτας πάλιν ἀπαγαγόντες· τὴν δὲ πόλιν
καταλαβόντες τοῖς ξένοις τῶν ἐν ταῖς ἐνέδραις ὄντων τοὺς
μὲν ἐφυγάδευον τοὺς δὲ ἐδέχοντο.

Παραδιδόντα δὲ συνθήματα δεῖ προνοεῖν, ἐὰν τύχῃ τὸ **24**
στράτευμα μιγάδες ὄντες ἀπὸ πόλεων ἢ ἐθνῶν, ὅπως μή, ἂν
παρέχῃ τὸ ἓν εἶδος δύο ὀνόματα, ἀμφιβόλως παραδοθήσεται,
οἷον τάδε, Διόσκοροι Τυνδαρίδαι, Ἄρης Ἐνυάλιος, 2
Ἀθηνᾶ Παλλάς, ξίφος ἐγχειρίδιον, λαμπὰς φῶς,
καὶ ἄλλα ὁμότροπα τούτοις, ἅπερ δυσμνημόνευτά ἐστι καὶ
βλάβην φέρει, ἐὰν κατὰ γλῶσσάν τις παραγγέλλῃ καὶ μὴ
κοινότατα πᾶσιν. ἐν μιγάσιν οὖν ξένοις οὐ δεῖ τὰ τοιαῦτα 3
παραγγέλλειν, οὐδὲ ἐν ἔθνεσι συμμάχοις. οἷον Χαριδήμῳ
Ὠρείτῃ περὶ τὴν Αἰολίδα συνέβη, καταλαβόντι Ἴλιον τρόπῳ

4. *κατασκεψόμενοί* Casaubonus: *κατακοψόμενοί M.*
τε accessit ex *M.*
τὰ ἠγγελμένα Kirchhoffius.

5. *προκινδυνεύσοντες* Hertlinus: *προκινδυνεύοντες M.*
δῆθεν Casaubonus: *μηθὲν M.*
προσαγάγοιεν Turicenses: *προαγάγοιεν M.*

8. *κρυφαίως κομισθὲν* Casaubonus: *κρυφαι ὡς κονισθέντες* (sic) *M.*

12. Verba in manu scriptis post *ἐδέχοντο* illata *διὸ δεῖ πάντα τὰ τοιαῦτα ὑποπτεύειν καὶ μὴ ἀλογίστως νύκτωρ εἰς πολεμίους ἔξοδον πλήθους ποιεῖσθαι* interpolatoris sunt. vide ad p. 21, 1.

13. In *M* lemma est *ΣΥΝΘΗΜΑΤΩΝ.*

14. *πόλεων*] *πολλῶν* vel *ποικίλων πόλεων* Turicenses frustra.

16. *Διόσκοροι* Meinekius: *διόσκουροι M.*
τυνδαρίδαι περὶ ἑνὸς εἴδεος δύο ὀνόματα οὐ τὰ αὐτὰ καὶ ἄλλοτε δὲ ἄρης M. sustuli emblema.

17. *ἀθηνὰ M.*

18. *ἅπερ δυσμνημόνευτά ἐστιν παρὰ τὰ νομιζόμενα ἑκάστῳ ἔθει τῶν ἀνθρώπων καὶ βλάβην φέρει M.* et hic emblema sustuli. scripserat interpolator *ἔθη.*

19. *ἢ κοινόν τι ἅπασιν M.* scripsi *καὶ μὴ κοινότατα πᾶσιν.* similiter § 15 *καὶ ὡς μάλιστα ὁμότροπα καὶ κοινότατα πᾶσιν.*

20. *μιγάσιν* Turicenses: *μιγάσι δ' M.*

21. *Χαριδήμῳ*] Cf. Polyaenus III 14.

4 τοιῷδε. τῷ ἄρχοντι τοῦ Ἰλίου ἦν οἰκέτης ἐκπορευόμενος ἐπὶ
λείαν ἀεί, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς νυξὶν ἐξεπορεύετο καὶ εἰσε-
5 πορεύετο εἰσάγων τὰ ἀγρευθέντα ἑκάστοτε. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ
τούτῳ καταμαθὼν ὁ Χαρίδημος ταῦτα πράσσοντα οἰκειοῦται,
καὶ εἰς λόγους κρυφαίους ἀφικόμενος διομολογεῖται, καὶ ἔπει-
σεν αὐτὸν ἐκπορευθῆναι ἐν ῥητῇ νυκτὶ ὡς ἐπὶ λείαν· μεθ᾽
ἵππου δὲ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐξελθεῖν ἐν τῇ νυκτὶ, ἵνα αἱ πύλαι
6 αὐτῷ ἀνοιχθεῖεν. γενόμενος δ᾽ ἔξω καὶ διαλεχθεὶς τῷ Χα-
ριδήμῳ ἔλαβε παρ᾽ αὐτοῦ ξένους ὡς τριάκοντα τεθωρακισμέ-

3. *εἰσάγων* Casaubonus: *εἰς ἀγρόν* relicto spatio editio princeps. *M* eadem habet, sed spatio nullo.

5. *διομολογειται* sine accentu *M*.

6. *λεῖαν M*.

μεθ᾽ ἵππου] Malim *ἐφ᾽ ἵππου*. nisi manu duxit equum.

7. *δὲ*] Ita *M*. impressi *δ᾽*.

ἐν τῇ νυκτί] Haec nisi per dittographiam ex verbis *ἐν ῥητῇ νυκτί* nata sunt, rectius ponentur post *γενόμενος δ᾽ ἔξω*.

8. Post *ἀνοιχθεῖεν* in manu scriptis legitur *ἀλλὰ μὴ κατὰ τὴν διάλυσιν ἢ τὴν ἐκτομάδα πυλίδα ὥσπερ εἰώθει εἰσελθών*. Casaubonus ad *διάλυσις* haec adscripsit, 'interpretor *διάλυσιν* de portarum foribus hiantibus potius quam apertis'. ab interpretanda vulgata abstinuerunt Turicenses et Meinekius, quorum hic *διήλυσιν* coniecit, illi *διάβασιν*. Hertlinus proposuit *διάδυσιν*, quo vocabulo non male opinatur significari 'ipsam *τὴν ἐκτομάδα πυλίδα*, ut verba *ἢ τὴν ἐκτομάδα πυλίδα* ad *διάδυσιν* interpretandum addita esse ab aliquo existimanda sint.' tantum video: non intellexerunt interpretes, universam sententiam a sana ratione declinare. iubetur praedator ex urbe exire equum post se trahens, ut redeunti cum equo non portula *ἐκτομὰς* pateat, sed porta; neque enim Charidemus suos per portulam istam sparsos in urbem irrepere, sed cunctos irrumpere per portam volebat. hanc sententiam aut ita exprimi oportebat, *ἐκέλευσε δ᾽ αὐτὸν ἐξελθεῖν οὐ διὰ τῆς ἐκτομάδος, ἀλλὰ μεθ᾽ ἵππου, ἵνα αἱ πύλαι αὐτῷ ἀνοιχθεῖεν*, aut simpliciter hoc modo, *μεθ᾽ ἵππου δ᾽ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐξελθεῖν, ἵνα αἱ πύλαι αὐτῷ ἀνοιχθεῖεν*, quae verba absolutam et plenam per se prolata sententiam efficiunt, ad quam infra accurate respondetur verbis *εἰσεπορεύετο ἀνοιχθεισῶν αὐτῷ τῶν πυλῶν διὰ τὸν ἵππον*. sed nil vidi puerilius quam haec, *μεθ᾽ ἵππου δ᾽ ἐκέλευσεν αὐτὸν ἐξελθεῖν ἵνα αἱ πύλαι αὐτῷ ἀνοιχθεῖεν, ἀλλὰ μὴ κατὰ τὴν ἐκτομάδα πυλίδα, ὥσπερ εἰώθει, εἰσελθών*, in quibus sive *εἰσελθεῖν* scribis sive cum Casaubono *εἰσέλθοι*, nihil ad sententiam proficitur. etenim inepte inter se opponuntur *ἐξελθεῖν* et *εἰσελθεῖν*, cum semel debuerit scriptum esse *ἐξελθεῖν*, et post *ἀνοιχθεῖεν* adicitur clauda sententia ac plane superflua, qua videlicet certiores fimus vetuisse Charidemum, quod res ipsa vetabat. nam portula *ἐκτομάς*, quae portae efficiebat particulam, singulos homines admittebat in urbem, non equos, quippe angustior. haec consideranti licebit reddere interpolatori ea, quibus stoliditatis suae notam apposuit; portula autem, opinor, secum abstrahet *τὴν διάλυσιν*.

9. *ἔλαβεν M*.

αὐτοῦ Casaubonus: *αὐτῶν M* et codex Casauboni.

νους καὶ ἔχοντας ἐγχειρίδια καὶ περικεφαλαίας κρυφαίας.
ἀπήγαγέ τε οὖν αὐτοὺς ἐν ἐσθῆτι φαύλῃ καὶ ἔκρυψε τὰ ὅπλα, 7
καὶ ὁμοιώσας αἰχμαλώτοις μετ' ἄλλων γυναικῶν καὶ παιδα-
*ρίων, καὶ τούτων ὡς αἰχμαλώτων * *, εἰσεπορεύετο ἀνοιχθει-*
σῶν αὐτῷ τῶν πυλῶν διὰ τὸν ἵππον. ὅπου δὴ εὐθὺς οἱ 8
εἰσελθόντες ἔργου ἔσχοντο τόν τε πυλωρὸν ἀποκτείναντες καὶ
εἰς ἄλλας ξένας πράξεις ὁρμήσαντες καὶ τῶν πυλῶν ἐγκρα-
τεῖς ὄντες, ἐφ' ἃς εὐθύς, οὐ πόρρω ὄντος τοῦ Χαριδήμου,
παρῆσαν τάξεις καὶ κατέλαβον τὸ πόλισμα. μετὰ δὲ ταῦτα 9
καὶ αὐτὸς εἰσεπορεύθη μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως. ἅμα δὲ
τούτοις καὶ τοιόνδ' ἔπραξε. τοῦ στρατεύματος τινὶ μέρει 10
ἐνέδρας ἐποιήσατο, προνοήσας ὅτι παρέσοιτο βοήθεια ἐπὶ
τὸ χωρίον, ὅπερ συνέβη· εὐθὺς γὰρ αἰσθόμενος Ἀθηνόδω-
ρος Ἴμβριος, ὢν οὐ πόρρω μετὰ στρατεύματος, ἐπειρᾶτο βοη-
θεῖν ἐπὶ τὸ χωρίον. ἔτυχε δὲ καὶ αὐτὸς ἀγχίνως μάλα ἀν- 11

1. Post *ἐγχειρίδια* in scriptis est *καὶ ὅπλα.* sed *ὅπλα* inter *ἐγχειρίδια* et *περικεφαλαίας* collocatum de scutis hoplitarum intellegendum est, cui generi in opere aleae pleno, in quo arma absconduntur, vix locus concessus est. mox in *καὶ ἔκρυψε τὰ ὅπλα* idem vocabulum *arma* significat. delevi *καὶ ὅπλα.*

κρυφαίας Casaubonus: *κορυφαίας* *M* et codex Casauboni.

2. *ἀπήγαγέ* Turicenses: *ὡς ἀπήγαγεν* *M.*

Post *αὐτοὺς* expunxi *ἐν τῇ νυκτί.* nimirum noctis commemoratio post illa *γενόμενος δ' ἔξω καὶ διαλεχθεὶς τῷ Χαριδήμῳ*, quae *ἐν ῥητῇ νυκτὶ* facta esse ex superioribus patet, admodum superflua est. mox offendo in verbis *καὶ ἔκρυψε τὰ ὅπλα*, quae non satis recte videntur sequi post *κρυφαίας.* fortasse illa quoque interpolatori debentur.

4. *καὶ τούτων ὡς αἰχμαλώτων*] Verba manca. videtur deesse *ἐσκευασμένων* vel simile quid. posui asteriscos.

5. *οἱ εἰσελθόντες*] Immo *οἱ ξένοι εἰσελθόντες.* tum scripsi *ἔσχοντο.* *εἴχοντο* *M.*

7. *εἰς ἄλλας ξένας πράξεις*] Non intellego *ξένας.* in proximis non pauca turbata sunt. apparet inepte cum *ἔργου ἔσχοντο* coniungi *καὶ τῶν πυλῶν ἐγκρατεῖς ὄντες.* certe *portas tenere* non est *ἔργου σχέσθαι.* neque *παραλλήλως* poni poterat *ἐγκρατεῖς ὄντες* et *τόν τε πυλωρὸν ἀποκτείναντες καὶ εἰς ἄλλας ξένας πράξεις ὁρμήσαντες.* parum enim concinunt praesens et aoristi. hinc nescio an paucula intercidisse putanda sint, quibus recte adiungi potuerit *καὶ τῶν πυλῶν ἐγκρατεῖς ὄντες.*

10. *τῆς*] Ita *M.* deest in codice Casauboni.

11. *τοιόνδ'*] Ita *M.* impressi *τοιόνδε*, atque sic codex Casauboni.

ἔπραξεν *M.*

13. *ὅπερ καὶ συνέβη* Meinekius allato Thucydide V 14. dixit tamen *ὅπερ συνέβη* Demosthenes de Corona p. 276.

15. *αγχινως* (ita) codex Casauboni cum sex literarum spatiolo inter hanc vocem et *αὐτός.* in *M* est *βαγχίνως*, spatio nullo.

μάλα scripsi: *πάλιν* *M.* Meinekius malebat *πάνυ.*

ἀνθυποπτεύσας Casaubonus: *ἂν*

θυποπτεύσας, καὶ οὐ τὰς ἐνεδρευομένας ὁδοὺς ἐπορεύθη πρὸς
τὸ Ἴλιον, ἀλλὰ ἄλλας πορευθεὶς ἔλαθέ τε ἐν τῇ νυκτὶ καὶ
12 ἦλθε πρὸς τὰς πύλας. καὶ ἔλαθόν τινες συνελθόντες εἰς τὴν
πόλιν ἐν τῷ θορύβῳ, ὡς τοῦ Χαριδήμου ὄντες στρατεύματος.
13 ἔπειτα πρὸ τοῦ πλείους εἰσελθεῖν ἐγνώσθησαν τῷ συνθή-
ματι, καὶ οἳ μὲν ἐξέπεσον αὐτῶν, οἳ δὲ περὶ τὰς πύλας
διεφθάρησαν· τοῖς μὲν γὰρ ἦν τὸ σύνθημα Τυνδαρίδαι, τοῖς
14 δὲ Διοσκόροι. καὶ παρὰ τοῦτο ἐγένετο τὴν πόλιν μὴ ἀντικατα-
ληφθῆναι παραχρῆμα ὑπὸ τοῦ Ἀθηνοδώρου ἐν τῇ αὐτῇ νυκτί.
παραγγέλλειν οὖν χρὴ τὰ συνθήματα εὐμνημόνευτά τε καὶ
ὡς μάλιστα ἀδελφὰ ταῖς μελλούσαις πράξεσι γίγνεσθαι, οἷον
15 τάδε. ἐπὶ μὲν ἄγραν πορευόμενον Ἄρτεμιν Ἀγροτέραν, ἐπὶ
δὲ κλοπὴν πράξεως Ἑρμῆν Δόλιον, ἐπὶ δὲ βιασμὸν Ἡρα-
κλέα, ἐν δὲ τοῖς φανεροῖς ἐγχειρήμασιν Ἥλιον καὶ Σε-
λήνην, καὶ ὡς μάλιστα ὁμότροπα τούτοις καὶ κοινότατα πᾶ-
16 σιν. Ἰφικράτης δὲ οὐδὲ τὸ αὐτὸ σύνθημα ἐκέλευε τὸν περίο-
δόν τε καὶ φύλακα ἔχειν, ἀλλὰ ἕτερον ἑτέρῳ δεδόσθαι, ἵνα
ὁ μὲν πρῶτος ἐρωτηθεὶς ἀποκρίνηται Ζεὺς Σώτηρ, ἐὰν τοῦτο
ἔχων τύχῃ, ὁ δ᾽ ἀντερωτηθεὶς Ποσειδῶν· οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα
σφάλλοιντο ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ ἐξαυτομολοῖτο τὸ σύνθημα.

ὑποπτεύσας M atque codex Casauboni.

2. ἔλαθεν M.

τῇ ex M accessit.

3. ἔλαθόν τινες συνελθόντες] Fortasse ἔλαθόν τινες τῶν σὺν αὐτῷ εἰσελθόντες. συνεισελθόντες Turicenses.

5. πλείους scripsi. πλείονας Casaubonus, cuius codex πλείονος, neque secus Mediceus.

7. τοῖς δὲ Casaubonus: τοῦ δὲ M et codex Casauboni.

8. Διόσκοροι Casaubonus: διοσκουροι M et codex Casauboni.

τὴν πόλιν scripsi: πάλιν M. πόλιν praeiverunt Turicenses.

11. μάλιστα ὡς M. ὡς μάλιστα Turicenses.

γίνεσθαι M. inserui gamma.

12. πορευόμενος M. scripsi πορευόμενον.

13. κλοπὴν τινα πράξεων M. scripsi κλοπὴν πράξεως. nam neque pronomen indefinitum hoc loco tolerabile erat, neque pluralis πράξεων. Aeschines p. 35, 25 σκέψασθε δὴ πράγματος μεγάλου κλοπήν. κλοπὴν μοιχείας habet Philostratus Epp. 33.

βιασμὸν Casaubonus: βιασμῶν M et codex Casauboni.

14. ἐν δὲ τοῖς φανεροῖς ego: τοῖς δὲ φανεροῖς M.

16. τὸ αὐτὸ Casaubonus: αὐτὸ M et codex Casauboni.

ἐκέλευεν M.

τὸν Casaubonus: τὴν M et codex Casauboni.

18. ὁ μὲν τὸ πρῶτον M. ὁ μὲν πρῶτος Hertlinus.

19. ἀντερωτηθεὶς Casaubonus: ἂν ἐρωτηθεὶς M, neque aliter codex Casauboni.

20. καὶ ἐξαυτομολοῖτο τὸ σύνθημα] Requiri videtur sententia negativa, velut καὶ ἧττον ἂν ἐξαυτομολοῖτο τὸ

πλάνης δὲ γενομένης τοῖς φύλαξιν ἀπ' ἀλλήλων συριγμῷ 17
χρῆσθαι πρὸς αὐτούς, τοῦτον δὲ προσυγκεῖσθαι· πλὴν γὰρ
τῷ εἰδότι ἄγνωστος τοῖς ἄλλοις ἔσται, ἐάν τε Ἕλληνες ἐάν
τε βάρβαροι ὦσι. προενθυμεῖν δὲ τῶν κυνῶν μὴ διὰ τὸν 18
συριγμὸν ἀσύμφορον ἐξ αὐτῶν ᾖ. ἐχρήσαντο δὲ αὐτῷ καὶ οἱ
ἐν Θήβαις τὴν Καδμείαν καταλαβόντες· ὅτε γὰρ ἐσκεδάσθη-
σαν νυκτὸς καὶ ἠγνόησαν ἑαυτούς, πρὸς συριγμὸν συνελέγον-
το. τὰ δὲ συνθήματα ἐρωτᾶσθαι κοινῶς τοῖς τε περιοδεύουσι 19
καὶ προφύλαξιν· οὐδὲν γὰρ προσήκει τὸν ἕτερον ἐρωτᾶν. ὡς
γὰρ περίοδος καὶ πολέμιος ἂν ἐρωτῴη.

Ἔνιοι δὲ παρασυνθήμασι χρῶνται τῶν τε πανείων ἕνεκα 25
καὶ πρὸς τὸ γνωρίζειν μᾶλλον τοὺς φίλους. εἶναι δὲ τὰ 2

σύνθημα. sed vide ne simplicius scribi possit *οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα καὶ σφάλλοιντο ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ ἐξαυτομολοῖτο τὸ σύνθημα*. Aelianus N. A. XII 46 *τὴν ἑαυτοῦ φρουρὰν καθεύδοντος ἐπίστευεν ἧττον καὶ τοῖς ὅπλοις καὶ τοῖς δορυφόροις*.

2. *αὐτοὺς M*.

τοῦτο M. scripsi *τοῦτον*. mox dedi *ἄγνωστος*. libri *ἄγνωστον*.

4. *ὦσιν M*. praecipiti confidentia Meierus proxima verba *τι* pronomine post *μὴ* inserto refinxisse sibi visus est. scilicet lenius erat corrigere *ἀσύμφορα*, et restat *προενθυμεῖν*, vocabulum monstrosum, neque genetivus *τῶν κυνῶν* habet unde pendeat. deinde quodnam istud detrimentum vel incommodum est, quod canes ferre obsessis possint? in medio certe libello tam obscure locutum Aeneam esse haud facile mihi persuadebo, cuius clarissima verba in extremo libello (XXXVIII 3) haec sint *τάς τε κύνας δεσμεῖν τὸν καιρὸν τοῦτον· μετὰ γὰρ ὅπλων καὶ θορύβου τῶν ἀνθρώπων τρεχόντων κατὰ τὴν πόλιν αἱ κύνες ὀχλοῖεν ἂν προσκείμεναι*. neque praeceptum illud de canibus recte verbis inter se coniunctissimis *συριγμῷ χρῆσθαι* et *ἐχρήσαντο δὲ αὐτῷ* intromissum est. ego et hoc loco de interpolatore cogitare malo, sed videant alii.

5. *καὶ ἐν θήβαις ὅτε τὴν καδμεῖαν* (sic) *καταλαβόντες ἐσκεδάσθησαν M*. infra XXXI 34 *διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ ἐν Θήβαις ἡ Καδμεία κατελήφθη*. Turicenses *καὶ ἐν Θήβαις οἱ τὴν Καδμείαν καταλαβόντες· ὅτε ἐσκεδάσθησάν*, quos secutus sum, nisi quod transposui *οἱ* et post *ὅτε* addidi *γάρ*, quod abesse non poterat. Meinekius mavult *ἐχρήσαντο δὲ αὐτῷ καὶ ἐν Θήβαις, ὅτε τὴν Καδμείαν καταλαβόντες ἐσκεδάσθησαν νυκτὸς καὶ ἠγνόησαν ἀλλήλους, πρὸς συριγμὸν δὲ συνελέγοντο*.

7. *ἑαυτούς* Casaubonus: *ἑαυτοῖς M* et codex Casauboni.

9. *ὡς γὰρ περίοδος καὶ πολέμιος ἂν ἐρωτῴη* Casaubonus: *ὁ γὰρ περίοδος καὶ πολέμιος ἀνερωτῶν M*.

11. In *M* lemma est *ΠΑΡΑΣΥΝΘΗΜΑΤΑ*.

παρασυνθήμασι Turicenses: *παρασυνθήματι M*.

ἕνεκεν M. feci *ἕνεκα*.

12. *δὲ καὶ παρὰ συνθήματα M* et codex Casauboni. scripsi *δὲ τὰ παρασυνθήματα*. in impressis est *δὲ δεῖ παρασυνθήματα* ex Casauboni correctione; soli Turicenses *δὲ δεῖ τὰ παρασυνθήματα*.

παρασυνθήματα ὡς ἰδιαίτατα καὶ δυσγνωστότατα τοῖς πολε-
μίοις· εἴη δ' ἂν τοιάδε. ἐν μὲν ταῖς σκοτειναῖς νυξὶ τό τε
σύνθημα ἐρωτῆσαι καὶ φωνῆσαί τι ἄλλο ἢ ψόφον ἐμφανίσαι,
τὸν δὲ ἐρωτώμενον τό τε σύνθημα ἀποκρίνασθαι καὶ ἄλλο
τι προσυγκείμενον φωνῆσαι ἢ ψόφον ἐμφανίσαι· ἐν δὲ τοῖς
φαεινοῖς χρόνοις τὸν μὲν ἐρωτῶντα τὸ σύνθημα τὸν πῖλον
3 *ἀφελέσθαι ἢ ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντα ἐπιθέσθαι, ἔτι δὲ καὶ ἐπα-*
γαγέσθαι τὸν πῖλον ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ ἀπαγαγέσθαι ἀπὸ
4 *τοῦ προσώπου, ἔτι δὲ καὶ τὸ δόρυ καταπῆξαι προσιόντα*
ἢ εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα λαβεῖν, τὸν δὲ ἐρωτώμενον
τό τε σύνθημα ἀποκρίνασθαι καὶ ἄλλο τι προσυγκείμενον
ποιῆσαι.

26 *Περιοδεύειν δὲ ἐν τοῖς κινδύνοις πρῶτον τῶν ἐν τῇ ἀγο-*
ρᾷ ἠθροισμένων λόχων δύο ὑπὸ τὸ τεῖχος ἐναλλὰξ ἀλλήλοις,
διεσκευασμένους τοῖς ὑπάρχουσιν ὅπλοις καὶ παρασύνθημα,
2 *ὥστε ἀκριβῶς ἐκ πλείονος διαγνῶναι ἑαυτούς. τοὺς δὲ τὴν*

2. Post *ἂν* in scriptis est *τὰ παρασυνθήματα* ex proximo versu male repetitum. quare delevi.

3. *ἐρωτᾶν καὶ φωνεῖν M.* aoristos restitui, quos suggerebant *φωνῆσαι* et *ἐμφανίσαι*.

ἄλλο Hertlinus: *μᾶλλον M.*

καὶ ψόφον M. scripsi *ἢ ψόφον*. Meierus *ἢ καὶ ψόφον*, quod praeter probabilitatem excogitatum esse sequentia monstrant, ubi ter legitur *ἤ*, ne semel quidem *ἢ καί*.

4. *ἀποκρίνεσθαι M.* et hic feci aoristum. recte in extremo capite *τὸν δὲ ἐρωτώμενον τὸ σύνθημα ἀποκρίνασθαι*.

ἄλλο Casaubonus: *ἄλλῳ M* et codex Casauboni.

5. *τι* adieci.

ἐν δὲ τοῖς φαεινοῖς χρόνοις] Dubito de *χρόνοις*. fortasse corrigendum *ἐν δὲ τοῖς φαεινοτέροις*.

7. *ἔτι* scripsi: *ἔστιν M.*

9. *ἔστι* codex Casauboni et impressi.

10. *εἰς τὴν ἀριστερὰν παραλαβεῖν M.* scripsi *εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα λαβεῖν*. poterat etiam scribi *μεταλαβεῖν* pro *παραλαβεῖν*. Hauptius *εἰς τὴν ἀριστερὰν μεταβαλεῖν*.

Post *παραλαβεῖν* in scriptis est *ἢ ἔχειν ἐν τῇ χειρὶ ἄραντα ἢ ἀνελέσθαι*, quae ut Aenea indigna in marginem relegavi. nam apparet non potuisse sibi opponi *ἔχειν ἐν τῇ χειρὶ ἄραντα* et *ἀνελέσθαι*, neque hic *ἀνελέσθαι* aliter dici nisi de tollenda hasta in terram proiecta, quod commemorare absurdum erat, cum non praecessisset *ῥίψαντα*. neque recte sequitur *ἢ ἔχειν ἐν τῇ χειρί* post *εἰς τὴν ἀριστερὰν λαβεῖν*, quasi *ἐν τῇ χειρὶ* idem esse possit quod *ἐν τῇ δεξιᾷ*. longe aliter supra dicitur *ἐν τῇ χειρὶ ἔχοντα*.

11. *ἄλλο* scripsi: *τούτων M.* Hertlinus *τοιοῦτο*.

13. In *M* lemma est *ΠΕΡΙΟΔΕΙΑΙ*.

δὲ inseruerunt Turicenses.

πρῶτον δὲ τῶν M. delevi *δέ*. in impressis est *πρῶτον μὲν τῶν*, quod e codice suo sumpsit Casaubonus.

15. *παρασύνθημα*] Casaubonus *παρασυνθήματι* vel *παρασυνθήμασι*. malim *τοῖς παρασυνθήμασιν*.

16. *ὥστε* Hauptius: *ὡς M.*

πρώτην φυλακὴν περιοδεύοντας ἀδείπνους χρὴ περιοδεύειν·
τυγχάνουσι γὰρ οἱ τὴν πρώτην προφυλάσσοντες ἀπὸ δείπνου
ὄντες ῥαθυμοτέρως τε καὶ ἀκολαστοτέρως διακείμενοι. περιο- 3
δεύειν δὲ ἄνευ λαμπτῆρος, ἂν μὴ λίαν χειμὼν ᾖ καὶ σκότος·
εἰ δὲ εἴη σκότος, ὁ λαμπτὴρ φεγγέτω εἰς ὕψος μὲν μηδέν
(κεκαλύφθω γάρ τινι), ἐπὶ δὲ τὴν γῆν καὶ πρὸ τῶν ποδῶν
μόνον φεγγέτω. ἐν ἱπποτροφούσῃ δὲ πόλει καὶ ἱππασίμῳ 4
χειμῶνος ἱππεῦσι περιοδεύειν· ἐν γὰρ τοῖς ψύχεσι καὶ πη-
λοῖς καὶ μήκεσι τῶν νυκτῶν θᾶσσον ἀνύοιτ᾽ ἂν ἡ περιοδεία.
εἶναι δὲ ἅμα τούτοις καὶ ἐπὶ τοῦ τείχους περιοδείας, ὥστε 5
τινὰς μὲν τὰ ἔξω τοῦ τείχους ἐπισκοπεῖσθαι, τινὰς δὲ τὰ
ἔσω. ἔχειν δὲ καὶ τοὺς περιοδεύοντας λίθους ἐν ταῖς σκο- 6
τειναῖς νυξί, καὶ βάλλειν ἄλλην καὶ ἄλλην εἰς τὸ ἔξω μέρος
τοῦ τείχους. οἱ δὲ οὐκ ἐπαινοῦσι τοῦτο διὰ τὰ προγεγραμ-
μένα. ἐν ὑποψίᾳ δ᾽ ὄντων ἀλλήλοις χρὴ τὰς περιοδείας εἶναι 7
κάτω τοῦ τείχους, καὶ μὴ ἀναβαίνειν τοὺς περιόδους πλὴν
τῶν φυλάκων. καὶ ἐὰν τὸ στράτευμα κεκακοπαθήκῃ μάχῃ
λειφθέν, ἢ διὰ τὸ πλῆθος ἀποβαλεῖν ἢ ἐκ τραυμάτων ἢ συμ-

2. τὴν deletum malim.

ἀπὸ δείπνου ὄντες Casaubonus, οτιοδειπνουοντοσ *M*, δείπνου ὄντος cum spatiolo ante δείπνου codex Casauboni.

5. εἰ δὲ μὴ οὕτω *M*. scripsi εἰ δὲ εἴη σκότος.

6. καὶ τὰ πρὸ *M*. scripsi καὶ πρό. similiter Philo de Telorum Constr, V. p. 93 ἐκκοιτίας τε καὶ ἐφοδίας (l. ἐφοδείας) τὰς προσηκούσας ποιητέον, αἷς (l. ἐν αἷς) χρήσονται ξυλίνοις λαμπτῆρσιν, ἵνα ὑπὸ τοὺς πόδας μόνον φαίνωνται καὶ μὴ καταφανεῖς ποιῶσι τοὺς ἐφοδεύοντας τοῖς ὑπεριναντίοις (l. ὑπεναντίοις).

τῶν ποδῶν Casaubonus: τῶν διπων *M*. in codice Casauboni pro ποδῶν spatium relictum est quinque literarum.

7. καὶ ἐν ἱππασίμῳ *M*. expunxi praepositionem.

8. ψύχεσιν *M*.

πηλοῖς Casaubonus: δήλοις sine accentu *M*, πήλοις codex Casauboni.

9. ἀνύοιτ᾽ ἂν *M*. impressi ἀνύοιτο ἄν.

10. εἶναι et περιοδείας ego: ἐὰν et περιοδεύωσι *M*.

11. εἰς τὰ ἔξω *M*. delevi εἰς.

12. Addidi τούς. refertur καί ad XXII 12 ἐν δὲ ταῖς χειμεριναῖς καὶ σκοτειναῖς νυξὶν ἄλλην καὶ ἄλλην αὐτοὺς λίθους βάλλειν εἰς τὸ ἔξω μέρος τοῦ τείχους.

15. ἐν ὑποψίᾳ δ᾽ ὄντων ἀλλήλοις χρὴ τὰς Turicenses: ἐν ὑποψίᾳ ὄντων ἀλλήλοις χρὴ δὲ τὰς *M*.

16. τοὺς Casaubonus: τὰς *M* et codex Casauboni.

17. φυλάκων] Ita *M*. φυλακῶν codex Casauboni.

τὸ inserui.

κεκακοπαθήκῃ Turicenses: κεκακοπάθηκεν *M*.

18. λειφθὲν Casaubonus: ληφθὲν *M* et codex Casauboni.

ἐκ adiecit Casaubonus.

μάχων ἀποστάσει ἢ δι' ἄλλο τι σύμπτωμα ἀθυμῇ καὶ τετα-
πεινωμένον ᾖ, ἐπικίνδυνά τε ᾖ τῶν πολεμίων ἐγγὺς ὄντων,
χρὴ τὰ προγεγραμμένα κατὰ τὰς φυλακὰς πράσσειν καὶ τοὺς
8 περιόδους. ἐν δὲ τοῖς τοιούτοις καιροῖς πυκνά τε χρὴ περιο-
δεύειν, καὶ οὐ δεῖ προθυμεῖσθαι ἐν ταῖς περιοδείαις εὑρίσκειν
τινὰς τῶν προφυλασσόντων ἀμελεστέρως διακειμένους διὰ
ὕπνον ἢ κάματον· οὐ γὰρ συμφέρει οὕτω διακείμενον τὸ
στράτευμα ἔτι ἀθυμότερον καθιστάναι, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς
9 θεραπείαν τε καὶ ἀνάληψιν αὐτῶν τραπέσθαι. καὶ τοὺς
περιόδους ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ἐκ πλείονος καταδήλους
εἶναι προσιόντας τοῖς φύλαξι φωνοῦντάς τι πόρρωθεν, ὅπως
ἂν ἐγερθῇ ἐὰν καθεύδῃ ὁ προφύλαξ, καὶ παρασκευάσηται

1. ἀθυμῇ Casaubonus: ἀθυμεῖ *M* et codex Casauboni.

2. τε ᾖ Casaubonus: τε ἢ *M*.
τῶν adieci.

3. κατὰ] Ita *M*. περὶ de suo Casaubonus, cuius codex ut Mediceus.
τὰς] Ita *M*. fallitur Furia.
τοὺς Turicenses: τὰς *M*.

4. δὲ inseruerunt iidem.
πυκνὰ Hertlinus: πυκνὰς *M*.

8. καθιστᾶναι *M*. post hanc vocem in *M* est εἰκὸς δὲ ὅταν εὑρεθῇ αἰσχρόν τι ποιῶν ἀθυμεῖν, quorum verborum paenultimum, ut grammatice intellegi possit, ποιοῦν scribendum est; refertur enim ad στράτευμα. ego totum comma interpolatori tribuo. nam cum paulo ante de causis fracti militum animi scripta essent haec, ἐὰν τὸ στράτευμα διὰ τὸ πλῆθος ἀποβαλεῖν ἢ ἐκ τραυμάτων ἢ συμμάχων ἀποστάσει ἢ δι' ἄλλο τι σύμπτωμα ἀθυμῇ καὶ τεταπεινωμένον ᾖ, non debebat post specialia illa afferri eiusdem rei causa generalis, nimis universe a quovis turpitudinis genere repetita; nec magis illa causa supponi debuit verbis οὐ γὰρ συμφέρει οὕτω διακείμενον τὸ στράτευμα ἔτι ἀθυμότερον καθιστάναι, quibus de infractione animi militaris tanquam de re aperta ac manifesta traditur, de cuius causis non amplius disceptetur. denique, ut concedam potuisse causam addi, absurdum erat post illa, quorum caput ἀθυμότερον est, adici pronuntiatum, quo non comparativus ille explicatur, sed eiusdem notionis gradus positivus. apparet enim ἀθυμεῖν ab ἄθυμον εἶναι nihil differre.

9. τοὺς de suo adiecit Casaubonus. abest ab eius codice et a *M*.

10. ἐκ πλείονος χωρίου *M*. extremam vocem ut praeter Aeneae morem illatam expunxi. vulgatam non defendes Polybii verbis III 37, 8 ὃς οὐ πολὺν ἀπέχει τόπον ὡς πρὸς δύσεις vel Dionysii Halicarnassensis H. R. V 38 παρεμβολὴ οὐδ' αὐτὴ πολὺν ἀπέχουσα τόπον.

11. Fortasse προφύλαξι.
ὅπως ἂν ἐγερθῇ] Meinekius 'ne semel quidem' inquit 'Aeneas ἂν cum ὅπως coniunxit. scribendum ὅπως ἀνεγερθῇ.' sed idem illud in ἀνεγείρω cadit, quo nusquam Aeneas usus est. ἐγείρω saepius habet, velut XVIII 17. XXII 5. 14. ceterum δὴ οὖν semel dixit Herodianus, semel Apollodorus δέ γε, ut mirandum non sit, semel Aeneam dixisse ὅπως ἄν.

ἀποκρίνασθαι τὸ ἐρωτώμενον. ἄριστον δὲ αὐτὸν τὸν στρα- 10
τηγὸν ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ἐπιμελῶς ἑκάστοτε περιο-
δεύειν μετὰ ἀπολέκτων ἀνδρῶν. ὑπεναντίως δὲ τούτοις δια-
κειμένου τοῦ στρατεύματος ἐπισπερχεστέρως τοὺς φύλακας
ἐξετάζειν. ἐφοδεύειν τε τὸν στρατηγὸν μηδέποτε τὴν αὐτὴν 11
ὥραν ἀλλ' ἀεὶ διαλλάσσοντα, ἵνα μὴ προειδότες σαφῶς ἐκ
πολλοῦ χρόνου τὴν ἄφιξιν τοῦ στρατηγοῦ οἱ στρατιῶται ταύ-
την μάλιστα τὴν ὥραν φυλάσσωσιν. ἀποδέχονται δέ τινες 12
καὶ τόδε ἐπαγγελλομένων τινῶν καὶ κελευόντων. τὸν πολί-
ταρχον, ἐὰν μὴ θέλῃ περιοδεύειν διὰ νόσον τινὰ ἢ ἀρρω-
στίαν, θέλῃ δὲ εἰδέναι τὸν μὴ φυλάσσοντα καθ' ἑκάστην
φυλακήν, τάδε ποιεῖν χρή. λαμπτῆρα εἶναι προσυγκείμενον 13
πᾶσι τοῖς ἐπὶ τῷ τείχει φύλαξι, πρὸς ὃν πάντες ἀνταροῦσιν
οἱ προφύλακες· αἱρέσθω δὲ ἐκ τόπου ὅθεν πάντες ὄψονται
οἱ ἐπὶ τῷ τείχει φύλακες. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ τοιοῦτος τό- 14
πος, παρασκευασθήτω ἔκ τινων ὕψος ὡς μέγιστον. ἔπειτα
ἀπὸ τούτου αἱρέσθω λαμπτήρ, καὶ πρὸς τοῦτον ἀνταίρεσθαι

1. *ἀποκρίνεσθαι M.* feci aoristum, qui rectius cum *παρασκευάσηται* coniungetur quam praesens.

αὐτὸν τὸν στρατηγὸν] Ita *M.* impressi *αὐτῶν τῶν στρατηγῶν*, atque ita Casauboni codex. de politarcho sermo est, quem in proximis Aeneas hoc ipso nomine nuncupavit. in periodiis *στρατηγὸς* unus commemoratur, non plures XXII 27.

2. *ἕκαστον M.* scripsi *ἑκάστοτε*.

3. *μετὰ τῶν αὐτῶν ἀποδεκτων* (ita) *ἀνδρῶν M.* hinc Casaubonus effecit *μετὰ τῶν αὐτῶν ἀπολέκτων ἀνδρῶν*. Turicenses *μετὰ τῶν αὐτῷ ἀπολέκτων ἀνδρῶν*. ego *διττογραφίαν* tenere visus mihi sum. itaque *τῶν αὐτῶν* expunxi.

ὑπεναντίως Casaubonus: *ὑπεναντίοις M*, *ὑπεναντίους* codex Casauboni.

4. *τοῦ* habet idem codex, non habet *M.*

6. *ἰδίᾳ λαμβάνοντα M.* *ἀεὶ διαλλάσσοντα* Hauptius. Xenophon Hellen. I 6, 4 *ἐν τῷ διαλλάττειν τοὺς ναυάρχους*.

προειδότες Turicenses: *προιδόντες M.*

7. *ταύτην* in *M* bis scriptum est.

8. *δέ τινες καὶ τόδε*] Ita *M.* *δέ τινα καὶ τάδε* codex Casauboni.

9. *κελευόντων*] Infra XXVII 1 *τοιόνδε τινὲς κελεύουσι, καταπαύειν θέλοντες τὰ πάνεια.*

10. *νόσον* ego: *φόβον M.*

12. *λαμπτῆρας M.* 'ἔστω desidero ad *προσυγκείμενον*, nisi praeferas *προσυγκειμένου*, deleta in sequentibus post *αἱρέσθω* particula *δέ*.' haec Meinekius. sed satis erat corrigere *λαμπτῆρα*. iam *προσυγκείμενον* masculine intellegendum est.

13. *φύλαξιν M.*

πρὸς ὃν ego: *καὶ πρὸς ὃν M.*

ἀνταροῦσιν Meinekius: *ἀνταίρουσιν M.*

14. *αἱρέσθω* Hertlinus: *ἀειρέσθω M.*

15. *οἱ ἐπὶ τοῦ τείχους φύλακες M.* ex formula corrigendum erat *οἱ ἐπὶ τῷ τείχει φύλακες*.

τοιοῦτος Hertlinus: *ὁ τοιοῦτος M.* supra VI 4 *ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχωσι τοιοίδε τόποι.*

τοὺς ἄλλους καθ' ἕνα ἕκαστον ἀφ' ἑκάστου φυλακείου. ἔπειτα ἀριθμεῖσθαι, καὶ οὕτως εἰδέναι εἰ πάντες ἦραν οἱ προφύλακες ἢ ἐκλείπει τις τῶν φυλάκων.

27 Τοὺς δὲ περὶ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἐξαίφνης θορύβους καὶ φόβους γενομένους νυκτὸς ἢ μεθ' ἡμέραν, ἅπερ ὑπό τινων καλεῖται πάνεια (ἔστι δὲ τὸ ὄνομα Πελοποννήσιον καὶ μάλιστα Ἀρκαδικόν), τοιόνδε τινὲς κελεύουσι, καταπαύειν
2 θέλοντες αὐτά. προσυγκεῖσθαι τοῖς ἐν τῇ πόλει σημεῖον, ὃ ἰδόντες γνώσονται ὅτι ἐστὶ πάνειον· ἔστω δὲ πυρσός τις προσυγκείμενος ἐπὶ χωρίου εὐκατόπτου πᾶσιν εἰς δύναμιν
3 τοῖς ἐν τῇ πόλει. ἄριστον δὲ παρηγγέλθαι, καθ' οὓς ἂν τῶν στρατιωτῶν γένηται ὁ φόβος, κατὰ χώραν τε ἠρεμεῖν καὶ ἀναβοᾶν παιᾶνα, ἢ λέγειν ὅτι ἐστὶ πάνειον, καὶ τὸν ἀκούον-
4 τα ἀεὶ τῷ πλησίον παραγγέλλειν. καθ' οὓς ἂν οὖν τοῦ στρατεύματος μὴ ἀντιπαιανίζωσιν, εἰδέναι κατὰ τούτους τὸν φόβον ὄντα. ἐὰν δέ τι ὁ στρατηγὸς φοβερὸν αἴσθηται, τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· οὕτω δ' ἔσται γνωστὸν ὅτι ἐστί τι πο-

3. *τῶν φυλάκων*] Immo *τῶν προφυλάκων*.

4. In *M* lemma est *ΠΑΝΕΙΩΝ*.

στρατόπεδα M. feci singularem, qui propter *πόλιν* commendabilis videbatur. vide ad p. 20, 7.

7. *ταῦτ' οὖν M. τοῦτ' οὖν* codex Casauboni. pro *ταῦτ' οὖν* scripsi *τοιόνδε*, ut Aeneas primum quidem sententiam ita conformare voluerit *τοὺς δὲ περὶ πόλιν ἢ στρατόπεδον ἐξαίφνης θορύβους καὶ φόβους γενομένους νυκτὸς ἢ καθ' ἡμέραν, ἅπερ ὑπό τινων καλεῖται πάνεια, παύειν θέλοντές τινες τοιόνδε κελεύουσιν*, deinde propter parenthesin deflexerit ab incepta constructione.

καταπαύειν codex Casauboni: *καταπάνειν* (ita) *M*.

8. *σημεῖον ὃ* scripsi: *σημεῖα δ' M.* Turicenses *σημεῖα ἅ.* sed et propter *πάνειον* et propter *πυρσός* praeoptandus singularis erat.

9. *γνώσονται* Turicenses: *γνώσονται γνώσονται δὲ M.*

ἐστιν M.

ἔστω δὲ αἰσθήσονται πυρός τι προσυγκείμενον ἐπιχώρου M. correxi *ἔστω δὲ πυρσός τις προσυγκείμενος ἐπὶ χωρίου. αἰσθήσονται* ab interpolatore nescio quo ad *γνώσονται* adscriptum fuit. minus recte hunc locum constitui in Hermae vol. II. p. 71.

10. *εὐκατόπτου* Turicenses: *ἐκκατόπτου* (ita) *M*.

11. *παρηγγέλθαι* Hertlinus: *προπαρηγγέλθαι M.*

12. *ὁ* addidi.

13. *εἴη M.* scripsi *ἐστί*.

14. *τῷ* codex Casauboni: *τὸν M.*

ἂν οὖν Meierus: *ἂν M.*

15. *ἀντιπαιανίζωσιν* idem: *ἀντιπαιανίζουσιν M.*

17. *τοῦτο δ' ἔστω γνωστὸν ὅτι εἴη τὸ πολέμιον M.* scripsi *οὕτω δ' ἔσται γνωστὸν ὅτι ἐστί τι πολέμιον.* supra XXII 21 *ἵνα καθ' οὓς ἂν προσπελάζῃ τι πολέμιον, ἄρωσι τῷ στρατηγῷ τὸν λαμπτῆρα.*

*λέμιον. μάχης δὲ γενομένης καὶ νικηθέντων ὡς τὰ πολλὰ
γίγνονται φόβοι, ἐνίοτε μὲν ἡμέρας, νυκτὸς δὲ καὶ πάνυ.
ὡς οὖν ἧσσόν τι τοιοῦτο γένηται, χρὴ εἰς τὴν νύκτα παρηγ-* 5
*γέλθαι τοῖς στρατιώταις πᾶσι παρὰ τὰ ὅπλα εἶναι ὡς μά-
λιστα, ὡς ἐσόμενόν τι περὶ αὐτούς. προειδότων οὖν εἰ-* 6
*κός ἐστιν, ἐάν τι γένηται, μὴ ἀπροσδοκήτοις προσπεσεῖν,
μηδὲ ὑπὸ φόβων ἐξαπιναίων ταράσσεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι.
Εὐφράτας δέ, ὁ Λακώνων ἁρμοστὴς ἐπὶ Θρᾴκης, ἐπεὶ αὐτῷ* 7
*πυκνὰ ἐγίγνοντο ἐν τῷ στρατεύματι τὰς νύκτας φόβοι, καὶ
οὐκ ἐδύνατο ἄλλῳ τρόπῳ παῦσαι, τοιόνδε παρήγγειλεν εἰς τὴν* 8
*νύκτα. ὅταν τις θόρυβος γίγνηται, ἀνακαθίζειν πάντας εὐθὺς
παρὰ τὰ ὅπλα ἐν τῇ εὐνῇ, ἀνίστασθαι δὲ μηδένα ὀρθόν· ἂν
δέ τις ἴδῃ τινὰ ὀρθόν, ὥσπερ πολεμίῳ τῷ ἀναστάντι χρῆ-*

2. *γίνονται M.* scripsi *γίγνονται.*

μὲν scripsi: *μὲν καὶ M.*

νυκτὸς δὲ καὶ Meinekius: *καὶ νυκτὸς δὲ καὶ M.*

3. *ὥστε οὖν M. ὡς δὲ* Hertlinus. scripsi *ὡς οὖν.*

τις M et Casauboni codex, in quo tamen sigma lineola transfixum est.

τοιοῦτον] Ita *M. τοιοῦτο* impressi.

γένηται ego: *γενέσθαι M.*

εἰς] Ita *M.* impressi *εἰ* atque ita codex Casauboni.

παρήγγέλθαι (ita) *M, παρηγγέλθαι* codex Casauboni.

4. *παρὰ* Turicenses: *κατὰ M.*

5. *προειδότες M. προειδότων* scribendum esse dixi in Hermae vol. II. p. 71.

6. *γένηται* Casaubonus, ut videtur. *γίνηται M.*

9. *πυκνὰ*] Malim *πυκνοί*, etsi neutrum habet quo defendatur.

ἐγίνοντο M. feci *ἐγίγνοντο.*

10. *ἠδύναντο M.* Meierus *ἠδύνατο.* scripsi *ἐδύνατο.*

παρήγγειλε εἰς νύκτα. Haec contra mentem interpretum interpunxi, qui *εἰς νύκτα* cum sequentibus coniunxerunt. ego rectius, nisi fallor, ad *παρήγγειλε* traxi. praeterea inserui articulum. supra § 5 *χρὴ εἰς τὴν νύκτα παρηγγέλθαι.*

11. *γίνηται M.* scripsi *γίγνηται.*

αὐτοὺς M. scripsi *πάντας.*

12. *πρὸς τὰ ὅπλα M.* scripsi *παρὰ τὰ ὅπλα.* ita paulo ante *παρὰ τὰ ὅπλα εἶναι.*

13. Quae post *τινὰ ὀρθόν* in *M* habentur *παρήγγειλεν ἐν πᾶσιν*, ea Meierus in *παρήγγειλεν πᾶσιν*, Turicenses in *παρήγγειλεν ἅπασιν* mutaverunt. de *ἐν* dubitandum non esse Hertlinus demonstravit. sed aliud restat in quo haereas. nam ut omittam, verbis istis lenem et aequabilem orationis tractum aliquantisper tardari, iisdem illis ad *τοιόνδε παρήγγειλεν* respici apparet, unde Aeneam, qui antea nudo *pronuntiandi* verbo usus fuisset, nostro loco *ἐν πᾶσιν* adicere non potuisse in promptu est. quapropter verba importuna in marginem reieci.

τῷ ἐπαναστάντι M. propter antecedens *ἀνίστασθαι* rescribe *τῷ ἀναστάντι.* recte Polyaenus, qui II 2, 10 eadem de Clearcho refert, *ὃ δὲ παρήγγειλεν, εἰ γένοιτο νύκτωρ θόρυβος, μηδένα ὀρθὸν ἀνίστασθαι· ὁ δὲ ἀναστὰς ὡς πολέμιος ἀναιρείσθω.*

Post *χρῆσθαι* in *M* habentur haec, *διὰ γὰρ τὸν φόβον τοῦ παραγγελθέν-*

9 σθαι. πρὸς δὲ τούτοις, ὅπως ἀληθῶς τὸ παράγγελμα μετὰ φό-
βου ᾖ, γενομένου τινὸς θορύβου ἐπλήγη τις τῶν σπουδαιο-
τέρων ἀνδρῶν οὐχὶ θανατηφόρως, τῶν δὲ φαύλων τινὲς ὥστε
10 καὶ ἀποθανεῖν. συμβάντος δὲ τούτου ὑπήκουσάν τε οἱ ἄν-
θρωποι, καὶ εὐλαβούμενοι ἐπαύσαντο τῶν τε θορύβων καὶ
τοῦ περιδεῶς ἐξανίστασθαι ἐκ τῶν κοιτῶν. ἐπαύθη δὲ καὶ
11 τοιῷδε τρόπῳ. στρατοπέδῳ θορυβουμένῳ νυκτὸς κηρύξας
σιγὴν ὁ κήρυξ ἀνήγγειλε τὸν μηνύσαντα τὸν ἀφέντα τὸν ἵπ-
12 πον διώκειν θορυβηθῆναι. χρὴ δ', ἵνα μή τι τοιοῦτον ἐν
ταῖς νυξὶ πάσχῃ τὸ στράτευμα, καθ' ἑκάστην φυλακὴν καθεστά-
ναι ἀφ' ἑκάστου λόχου ἢ τάξεως ἐπὶ τοῖς κέρασι καὶ ἐν τοῖς
μέσοις ἄνδρα ὡς οἷόν τε προσεκτικόν, ὃς ἐάν τινα αἴσθηται ἐκ
τοῦ ὕπνου ἢ ἄλλως ἀρχόμενον θορυβεῖν, εὐθὺς παρὼν κα-
13 θέξει καὶ κωλύσει αὐτόν. τοῦ δὲ ἄλλου πλήθους ἀπὸ συσ-
σιτίου ἑκάστου ἄνδρα παραφυλάσσειν, ὅπως, ἐάν τις φόβος

τος οὐδένα ἂν ᾤετο ἀμνημονήσειν. ambigue dictum est τοῦ παραγγελθέντος, quod utrum a φόβον an ab ἀμνημονήσειν pendeat non patet. deinde ἂν male futuro praefixum est. accedit, quod ita si scripsit Aeneas, inepte praecepit sententiam quae non multo post infertur ὅπως ἀληθῶς τὸ παράγγελμα μετὰ φόβου ᾖ. ego et hoc loco emblema tenere mihi visus sum.

1. ἀληθὲς *M.* scripsi ἀληθῶς.

2. ᾖ γενόμενον Turicenses: ἡγεμόνος *M.*

3. θανατηφόρως codex Casauboni: θανατηφόρον *M.* hoc Hertlinus praeoptat, non recordatus, ellipsin illam, qua subauditur πληγή, non admitti nisi aut in trium generum adiectivis, aut ita, ut post adiectivum trium terminationum sequatur adiectivum commune, velut apud Xenophontem in Hellenicis VI 4, 3 ὀρεινὴν καὶ ἀπροσδόκητον πορευθείς.

τινὲς Casaubonus: τινὰ *M* et codex Casauboni.

5. εὐλαβούμενοι idem codex: εὐλαβουμένου *M.*

8. σιγὴν Casaubonus: σιγῇ *M*, σειγῇ codex Casauboni.

ἀφέντα τὸν ἵππον Casaubonus: ἀφεθέντα ἵππον *M.* Xenophon An. II 2, 20 προϊούσης δὲ τῆς νυκτὸς ταύτης καὶ τοῖς Ἕλλησι φόβος ἐμπίπτει, καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἷον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι. Κλέαρχος δὲ Τολμίδην Ἠλεῖον, ὃν ἐτύγχανεν ἔχων παρ' ἑαυτῷ κήρυκα ἄριστον τῶν τότε, τοῦτον ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν κηρύξαντα, ὅτι προαγορεύουσιν οἱ ἄρχοντες, ὃς ἂν τὸν ἀφέντα τὸν ὄνον εἰς τὰ ὅπλα μηνύσῃ, ὅτι λήψεται μισθὸν τάλαντον ἀργυρίου. ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐκηρύχθη, ἔγνωσαν οἱ στρατιῶται ὅτι κενὸς ὁ φόβος εἴη καὶ οἱ ἄρχοντες σῷ. eandem narratiunculam mutatis nominibus habet Polyaenus III 9, 4.

9.. διώκειν] δι' ὃν καὶ Casaubonus.

ἵνα μή τι scripsi: ἄν τι *M.*

11. ἀφ' addidi itemque ἐν.

12. ἄνδρα ὡς οἷόν τε προσεκτικὸν ὃς scripsi: ἂν ἄρα σοι προσέξωσιν ὅπως *M.*

αἴσθηται ego: αἰσθάνωνται *M.*

13. ἄλλως Turicenses: ἄλλω *M.*

ἀρχόμενον Hertlinus: ἐρχόμενον *M.*

εὐθὺς scripsi: εὐθὺ *M.*

14. αὐτόν Meinekius: αὐτίκα *M.*

γένηται, οὗτοι εἰδότες τοὺς ματαίους φόβους καταπαύσωσι
τοὺς παρ' αὐτῷ ἕκαστος. αὐτὸς δὲ θορυβήσεις νυκτός τι 14
τῶν ἐναντίων στράτευμα δαμάλεις τὰς ἀγελαίας μετὰ κωδώ-
νων ἀφιεὶς εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἄλλα ὑποζύγια, οἶνον
ποτίσας. γενομένης δὲ ἡμέρας τοὺς φύλακας μὴ ἀφιέναι ἐκ 15
τῶν φυλακείων πρὶν ἂν τὰ ἔξω προερευνηθέντα ἐμφανισθῇ
καθαρὰ ὄντα πολεμίων· καὶ ἀπιέναι τοὺς ἀπὸ τῶν φυλα-
κείων μὴ ἅμα πάντας ἀλλὰ κατὰ μέρη, ὅπως ἀεί τινες ἐπὶ
τοῖς φυλακείοις διατελῶσιν.

Προνοεῖσθαι δὲ καὶ τάδε ἐν φόβῳ οὔσης πόλεως. πύλας 28
τὰς μὲν ἄλλας κεκλεῖσθαι, μίαν δὲ ἀνεῷχθαι ᾗ ἂν δυσπροσ-
οδώτατον ᾖ τῆς πόλεως, καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀπ' αὐτῆς μέλ-
λωσιν ὁρᾶσθαι οἱ προσιόντες. καὶ ἐν ταύτῃ ἐκτομάδα εἶναι, 2
ἵνα σώματα ἀνθρώπων δι' αὐτῆς ἐξίῃ καὶ εἰσίῃ καθ' ἕν·

1. οὗτοι scripsi: οὗτοι δὲ *M*.

2 αὐτῷ Turicenses: αὐτᾷ *M*.

αὐτὸς δὲ θορυβήσεις ego: αὐτὸν δὲ θορυβεῖν *M*.

νυκτὸς Kirchhoffius: νοσ̔τος *M*.

4. ἀφιεὶς scripsi: ἀφιέντες *M*.

5. ἡμέρας ego: ἡμέρας χρὴ *M*.

μὴ scripsi: εὐθὺ *M*.

6. πρὶν ἂν Meinekius: πρὶν ἢ *M*.

7. καθαρὰ ὄντα Hertlinus: καὶ καθαρὰ εἶναι *M*.

Post καὶ expunxi οὕτω. natum est ex sequenti ὅπως.

φυλακείων Casaubonus: φυλάκων *M* et codex Casauboni.

8. ἅμα πάντας Meinekius: ἅπαντας *M*. XV 4 καὶ ἐάν τε κατὰ μέρη δέῃ βοηθῆσαι ἐάν τε ἅμα πάντα δέῃ. Xenophon de Vectig. IV 36 ἀλλὰ μὴν καὶ τῇδέ γε συμφορώτερον τὸ κατὰ μέρος ἢ τὸ ἅμα πάντα πράττεσθαι.

10. Partem huius capitis excerpsit Iulius Africanus c. XL.

11. δὲ] Ita *M*. δ' impressi.

12. Malim τὸ δυσπροσοδώτατον. vide ad XXXII 7.

ἀπ' αὐτῶν *M*. scripsi ἀπ' αὐτῆς, scilicet πύλης, ut liberiore orationis conformatione Aeneas usus sit, quam eandem admisit XXXII 8 πρὸς δὲ τὰ μεγάλα μηχανήματα, ἐφ' οἷς σώματά τε πολλὰ προσάγεται, καὶ βέλη ἐξ αὐτῶν ἀφίεται ἄλλα τε καὶ καταπέλται καὶ σφενδόναι, πρὸς ταῦτα τὰ μηχανήματα ὑπορύσσειν κατὰ τὰς προσαγωγὰς τῶν μηχανημάτων. Hertlinus, qui et ipse ἀπ' αὐτῆς coniecit, invento suo ita abusus est, ut πόλεως suppleret. unde paene subvereor, ne fidem ille detraxerit coniecturae nostrae ut flexiloquae et obscurae, eamque despicatui habituri sint ii, quibus nihil laudabile videtur, quo quis et male uti possit.

μέλλωσιν Turicenses: μέλλουσιν *M*. coniunctivum, si in re certa teste uti licet non necessario, firmant Platonis verba in Euthyphrone p. 301 E ἆρ' οὖν ταῦτα ἡγῇ σὰ εἶναι, ὧν ἂν ἄρξῃς, καὶ ἐξῇ σοι αὐτοῖς χρῆσθαι, quae adtulit Matthiae in gr. Gr. § 472.

13. εἶναι addunt Turicenses ante ἐν ταύτῃ. ego posui ante ἵνα.

14. σώματα μὲν *M*. expunxi μέν.

δι' αὐτῆς Iulius Africanus: κατὰ τὴν ἐκτομάδα πυλίδα *M*.

καθ' ἓν scripsi. ἓν καθ' ἓν Iulius Africanus, καθ' ἕνα *M*.

οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστά τις λανθάνοι αὐτομολῶν ἢ κατάσκοπος
3 εἰσιών, ἐάνπερ γε ᾖ ὁ πυλωρὸς φρόνιμος. πᾶσαν δὲ ἀνοίγεσθαι ὑποζυγίων ἕνεκα καὶ ἁμαξῶν καὶ ἄλλων ἀγωγίμων ἐπισφαλές. καὶ ἐάν τι δέῃ εἰσενέγκασθαι σίτου ἢ ἐλαίου ἢ οἴνου ἢ τῶν ὁμοτρόπων τούτοις ἁμάξαις ἢ σωμάτων πλήθει, ταῦτα χρὴ κατὰ τὰς ἐγγυτάτω πύλας εἰσκομίζειν, * * καὶ οὕ-
4 τως ἂν τάχιστα καὶ ῥᾷστα εἰσκομισθείη. τὸ δ' ὅλον μὴ ἀνοίγεσθαι πρῴ τὰς πύλας ἀπροσκέπτως ἀλλ' ὀψιαίτερον,

1. λανθάνοι Turicenses: λανθάνη M.

2. εὰν πέρ γε ἢ ὁ πυλωρὸς νοηρος M. Casaubonus ἐάνπερ ὁ πυλωρὸς ᾖ νοήμων, Turicenses ἐάνπερ γε ᾖ ὁ πυλωρὸς νοερός. sed νοερός num quis veterum de homine dixerit, admodum incertum est, neque νοήμων tribuendum Aeneae, sed poetis relinquendum est et Herodoto. nam quem praeterea huius vocabuli testem edunt Lucianum in Philopseudis c. XXXIV Παγκράτην, ἔφη, λέγεις, ὁ Ἀρίγνωτος, ἐμὸν διδάσκαλον, ἱερὸν ἄνδρα, ἐξυρημένον, ἐν ὀθονίοις, νοήμονα, οὐ καθαρῶς ἑλληνίζοντα, ἐπιμήκη, σιμόν, πρόχειλον, ὑπόλεπτον τὰ σκέλη, is non ἐν ὀθονίοις νοήμονα scripsisse videtur sed ἀεί (ita editio princeps) μονοείμονα. quapropter Aeneae restitui φρόνιμος, quod vocabulum ille in amoribus et deliciis habet. vide I 4 πρῶτον μὲν οὖν αὐτὸν ἀπονεῖμαι δεῖ τοὺς φρονιμωτάτους τε καὶ ἐμπείρους μάλιστα πολέμου. 7 καὶ ὁ ἐπιμελητὴς αὐτῶν ἔστω φρόνιμος καὶ εὔρωστος. III 4 πρῶτον μὲν ῥύμης ἑκάστης ἀποδεῖξαι ῥυμάρχην ἄνδρα τὸν ἐπιεικέστατόν τε καὶ φρονιμώτατον. V 1 ἔπειτα πυλωροὺς καθιστάναι μὴ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φρονίμους καὶ ἀγχίνους. XV 3 ἡγεμόνος αὐτοῖς φρονίμου δοθέντος. ceterum immerito Casaubonus haesit in ἐάνπερ γε. iunxit has particulas Aeneas etiam XVI 6. καθάπερ γε saepe apud Pausaniam est.

πᾶσαν δὲ scripsi: πᾶν δὲ Iulius Africanus, δὲ M.

3. ἕνεκα Iulius Africanus: ἕνεκεν M. ἄλλων ex eodem accessit Africano. omitti maluit Meinekius, ἀγώγιμα de mercibus intellegens ut XXIX 13.

4. ἐπισφαλές Casaubonus: ἐπισφα M extremo versu, ut dubitari nequeat, quin abstersum fuerit sigma. nam ἐπισφὰς codex Casauboni et Parisinus 2522, Medicei gemellus.

καὶ ἐάν τι] ἐάν δέ τι Turicenses. εἰ δέ τι Iulius Africanus.

ἢ οἴνου ἐν τάχει ἢ M. expunxi verba ἐν τάχει, quae interventu suo reliqua scindunt, quaeque nihil sunt nisi varia lectio vocis τάχιστα. Casaubonus pro ἐν τάχει posuit εἰ τύχῃ. Turicenses transposito ἐν τάχει proxima ita exhibuerunt, κομίζειν καὶ ἐν τάξει ἐξιόντα εἰσκομίζειν ἵνα ὡς τάχιστα καὶ ῥᾷστα εἰσκομισθείη.

5. πλήθει Iulius Africanus: πάθη M.

6. ταῦτα Casaubonus: ταῦτα δὲ M et codex Casauboni.

ἐγγυτάτω scripsi et εἰσκομίζειν: ἐγγυτάτας et κοιμίζειν M. κομίζειν codex Casauboni. mox asteriscos posui. si Iulii verbis προεξιόντος στρατεύματος fides habenda est, eiusmodi fere excidit sententia, προεξιόντος μέρους τῶν πολιτῶν.

καὶ οὕτως ἂν scripsi: καὶ ἐὰν M.

7. τὸ δ' ὅλον] Haec verba si genuina sunt, significare debent *omnino autem.* similiter dixit Lucianus in Epist. Sat. II 26 et multi recentiorum.

8. πρωὶ M. πρῴ Meinekius.

*ἔξω τέ μηδένα ἀφίεσθαι πρὶν ἂν ἐξερευνηθῇ τὰ περὶ τὴν
πόλιν, ἔτι τε μηδὲ πλοῖα κατ᾽ αὐτὰς ὁρμίζεσθαι ἀλλ᾽ ἀπω-
τέρω, ὡς ἤδη γε καὶ ἡμέραι πολλαὶ πράξεις ἀνοιχθεισῶν
ἀμφοτέρων πυλῶν γεγόνασιν ἐπιτεχνασμάτων καὶ προφάσεων
τοιῶνδε ἐφ᾽ ἑνὸς ἔργου πολλὰ παραπλησίως τούτῳ πραχθέντα.
Πύθων μὲν ὁ Κλαζομένιος, καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει τινῶν συνε-* 5
*θελόντων, τηρήσας τελέως τὸ ἡσυχαίτατον τῆς ἡμέρας, ἁμά-
ξαις ἐκ παρασκευῆς πίθους εἰσαγούσαις κατέλαβε Κλαζομε-
νὰς ἐν ταῖς πύλαις τῶν ἁμαξῶν, καθ᾽ ἃς ξένων προϋπαρχόν-
των κρυφαίως οὐ πόρρω τῆς πόλεως, τοὺς μὲν τῶν πολιτῶν
λαθόντες, τοὺς δὲ φθάσαντες, τινὰς δὲ τῶν ἔσω συνεργοὺς
ἔχοντες κατέσχον τὴν πόλιν. Ἰφιάδης δὲ ὁ Ἀβυδηνός, κατὰ* 6
*Ἑλλήσποντον καταλαμβάνων Πάριον ἄλλα τε περὶ τὴν ἀνά-
βασιν νυκτὸς ἐπὶ τὸ τεῖχος λάθρᾳ παρεσκευάσατο, καὶ ἁμά-*

1. *μηδένα* codex Casauboni: *μηθέν τα M.*

ἂν Iulius Africanus: *ἢ M.*

ἐξερευνηθῇ Casparus Orellius: *ἐξερευνήσῃ M.* vide XXVII 15 *πρὶν ἂν τὰ ἔξω προερευνηθέντα ἐμφανισθῇ καθαρὰ ὄντα πολεμίων.* Turicenses *ἐξερευνήσῃς.*

2. *μηδὲ* Iulius Africanus: *μήτε M.*

κατ᾽ αὐτὰς idem: *κατὰ ταύτας M.*

3. *ἡμέραι*] *ἡμέρας* Gronovius. in corruptissimo loco Medicei lectionem intactam relinquere malui. videtur ante *ὡς ἤδη* hiatus orationis statuendus esse. proxime *ἐπὶ τεχνασμάτων* scripsit Orellius; Meinekius malebat *ἀπὸ τεχνασμάτων.* ante *ἐφ᾽ ἑνὸς* Casaubonus inseruit *δηλώσω*, Turicenses *ἅ.*

4. Ante *πύθων* in *M* spatium est paucarum literarum. mox *μέν* vitii suspectum est. fortasse scribendum *δέ.*

6. *καὶ τῶν*] Malim *ἤδη καὶ τῶν.*

7. *τελέως*] Fortasse *ἐπιμελῶς.*

ἡσυχότατον M. scripsi *ἡσυχαίτατον.* Turicenses *ἡσυχώτατον.*

9. Ante *ἐν ταῖς πύλαις* Casaubonus inserit *μενουσῶν.* poterat excidisse etiam *ὠθουμένων* vel simile quid. male refertur *καθ᾽ ἃς* ad *ταῖς πύλαις* remotius positum. exspectes *τῶν ἁμαξῶν ἐν ταῖς πύλαις.*

ξένων προϋπαρχόντων] Malim *ξένοι προϋπάρχοντες.* sed plura huius orationis inquinamenta sunt, librariis procul dubio, non Aeneae, tribuenda.

12. *Ἰφιάδης*] Ita *M.* codex Casauboni et impressi *Ἰφιδιάδης.* Casaubonus affert Aristotelem Polit. V 6 *ἐν δὲ τῇ εἰρήνῃ διὰ τὴν ἀπιστίαν τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐγχειρίζουσι τὴν φυλακὴν στρατιώταις καὶ ἄρχοντι μεσιδίῳ, ὃς ἐνίοτε γίνεται κύριος ἀμφοτέρων. ὅπερ συνέβη ἐν Λαρίσσῃ ἐπὶ τῆς τῶν Ἀλευαδῶν ἀρχῆς τῶν περὶ Σῖμον καὶ ἐν Ἀβύδῳ ἐπὶ τῶν ἑταιρειῶν, ὧν ἦν μία ἡ Ἰφιάδου.* Demosthenis verba (p. 679, 18) *οὔτε τὸν Ἰφιάδου παρέδωκεν ὑμῖν υἱόν* apposuerunt editores Thesauri, iidemque Iphiadae nominis tertium exemplum ex Polybio XVI 30, 7 protulerunt.

δὲ Turicenses: *τε M.*

ὁ addidi.

κατὰ Ἑλλήσποντον a glossatore profectum videtur. pro *καταλαμβάνων* malim *καταληψόμενος.*

14. *ἐπὶ τοῦ τείχους M.* scripsi *ἐπὶ τὸ τεῖχος.* supra XXII 19 *μηδὲ τὰς ἀνα-*

ξας πληρώσας φρυγάνων καὶ βάτων παρέπεμψε πρὸς τὸ τεῖ-
χος, ἤδη τῶν πυλῶν κεκλειμένων, ὡς τῶν Παριανῶν οὔσας.
ἔτι ἐγγὺς ἐλθοῦσαι πρὸς τὰς πύλας ηὐλίζοντο, ὡς φοβούμε-
7 *ναι πολεμίους. ἃς ἔδει ἐν καιρῷ τινὶ ὑφαφθῆναι, ἵνα αἱ*
πύλαι ἐμπρησθῶσι καὶ πρὸς τὸ σβεννύειν τῶν Παριανῶν ὁρ-
μησάντων αὐτὸς κατὰ ἄλλον τόπον εἰσέλθῃ.

29 *Περὶ δὲ τῶν εἰσκομιζομένων εἰς τὴν πόλιν ἀγγείων τε*
2 *καὶ φορημάτων νῦν δηλωθήσεται. ἅπερ εὐλαβεῖσθαι δεῖ καὶ*
μὴ ἀφροντίστως αὐτῶν ἔχειν, καὶ μάλιστα τὸν πυλωρὸν ἔν
3 *τισι καιροῖς, ὅταν ἔξωθέν τι ἢ ἔσωθεν φοβερὸν ᾖ. ἐξοίσω*
δὲ παραδείγματος ἕνεκα ἐπὶ πράξει γεγενημένα. κατε-

βάσεις ἐπὶ τὸ τεῖχος εὐπόρους εἶναι.

1. *παρέπεμψεν M.*

2. *κεκλεισμένων M.* scripsi *κεκλειμένων.*

οὔσας Hertlinus: *οὔσας τὰς ἁμάξας M.*

3. *ἔτι*] *αὗται* Casaubonus, *αἳ ἔτι* Turicenses, *εἶτα* Meinekius.

πρὸς τὰς πύλας] Malim *πρὸς ταῖς πύλαις.*

ὡς φοβούμεναι πολεμίους] Verba corrupta; absurde enim timor hostium ad ipsa plaustra refertur. neque proxima *ἃς ἔδει* vitio pura sunt.

6. Post *εἰσέλθῃ* eieci verba *δοκεῖ δέ μοι συναγαγόντα δηλωτέον ἵνα δὴ φυλάσσησθε καὶ ἐν οἷς καιροῖς ἕκαστα ἵνα τις μηδὲν εὐήθως ἀποδέχηται,* quae partim efficta sunt ex sequentibus *ἅπερ εὐλαβεῖσθαι δεῖ καὶ μὴ ἀφροντίστως αὐτῶν ἔχειν, καὶ μάλιστα τὸν πυλωρὸν ἔν τισι καιροῖς, ὅταν ἔξωθέν τι ἢ ἔσωθεν φοβερὸν ᾖ.* vide ad XXXI 9.

7. Frustum huius capitis excerpsit Iulius Africanus c. L. in *M* lemma est *ΟΠΛΩΝ ΛΑΘΡΑ ΕΙΣΚΟΜΙΔΗ. λάθρα* librarii errore ex *λαθραία* breviatum esse apparet.

8. Post *φορημάτων* in *M* est *ενοισ ἀντικρυφαιονἐνίοισ ἤδη πόλισ καὶ ἡ ἀκρόπολισ κατελήφθη,* quae in marginem abegi. ita demum recte *ἅπερ* refertur ad *ἀγγείων.* Casaubonus codicem suum, in quo est *ἐν οἷς ἀντικρυφαιον ἐνίοις ἤδη,* ita correxit, *ἐν οἷς ἄν τι κρυφαῖον ἐνείη, οὗ ἤδη πόλις καὶ ἡ ἀκρόπολις κατελήφθη.* Turicenses scripserunt *ἐν οἷς ἄν τι κρυφαῖον ἐνῇ, ᾧ ἐνίοις ἤδη πόλις καὶ ἀκρόπολις κατελήφθη,* cuiusmodi orationem ab Aeneae sensu et arte disiunctissimam esse existimamus. paulo post delevi quae in scriptis post *ᾖ* leguntur *ἔστιν δέ οἷ προσεκτέον εἰσκομιζομένοις,* quae praecedentibus *τῶν εἰσκομιζομένων εἰς τὴν πόλιν* absurdissime inferuntur ac praeterea suspicionem movent propter *οἷ* dativum, quo alias non usus est Aeneas. non vocabo in auxilium Xenophontem Ephesium, apud quem idem illud *οἷ* semel legitur.

10. *ἐξοίσω δὲ* Casaubonus: *ἐξοίσω δὲ καὶ M.*

11. *ἕνεκεν M.* scripsi *ἕνεκα.*

ἐπὶ πράξει γεγενημένα κατελήφθη γὰρ πόλις] Ita *M.* perfecit fortuna, ut nihil adhuc repertum sit, quo vere emendatus Aeneas videri possit. Turicenses *τὰ ἐπὶ τοιαύτῃ πράξει γεγενημένα· κατελήφθη γὰρ πόλις.* Meinekius Aeneam sic scripsisse conicit *ἐπὶ Θρᾳξὶ γεγενημένα· κατελήφθη γὰρ Ἀμφίπολις,* nisi quis praeferat *ἐν τοῖς ἐπὶ Θρᾳξὶ γεγενημένα.* spectari autem

*λήφθη γὰρ πόλις, ἔσωθέν τινων συνεθελόντων, ἐν ἑορτῇ παν-
δήμῳ τρόπῳ τοιῷδε. πρῶτον μὲν τοῖς προενδημήσασι ξένοις* 4
*καὶ τῶν πολιτῶν τοῖς ἀνόπλοις τε καὶ συνεργοῖς ἐπὶ τὸ μέλ-
λον ἐσομένοις εἰσεκομίσθησαν θώρακες λινοῖ καὶ σπολάδες
καὶ περικεφαλαῖαι ὅπλα κνημῖδες μάχαιραι τόξα τοξεύματα
ἐν κιβωτοῖς ὡς φορταγωγοῖς κατεσκευασμέναις, ὡς ἱματίων
ἐνόντων καὶ ἄλλων ἀγωγίμων, ἅσπερ οἱ ἐλλιμενισταὶ* 5
*ἀνοίξαντες καὶ ἰδόντες κατεσημήναντο, μέχρι τιμήσαιν-
το οἱ εἰσαγαγόντες. καὶ ταῦτα μὲν ἐτέθη ἐγγὺς τῆς* 6
*ἀγορᾶς, ὅπου ἔδει· ἐν δὲ ταρσοῖς καὶ ῥιψὶ καὶ ἱστίοις ἡμιυ-
φάντοις δοράτια καὶ ἀκόντια ἐνειλημένα εἰσηνέχθη, καὶ ἐτέθη
ὅπου ἕκαστα συνέφερεν ἀνυπόπτως· ἐν δ' ἄγγεσιν ἀχύρων*

Brasidam, qui illam urbem expugnaverit.

1. *συνεθελόντων* Turicenses: *συνθελόντων M.*

3. *τῶν* codex Casauboni. non habet *M.*

ἐπὶ τὸ μέλλον] Haec verba in scriptis post *ξένοις* leguntur. apparet ea non posse coniungi cum *προενδημήσασι*. itaque transposui post *συνεργοῖς*, in qua sede in suo codice ea repperit Iulius Africanus.

4. *λιναιοι* sine accentu *M.* *λινοῖ* Hertlinus, si recte cepi quae significavit p. 3. in Thesauro ex Hippocrate affertur *μοτοὺς τοὺς λιναίους* et *ῥάκεϊ λιναίῳ*. corrigendum est *λινέους* et *λινέῳ*. apud Bitonem de Machinis p. 112 neque *λιναῖαι* neque *λινέαι* verum est, sed *λιναῖ*. omnino *λιναῖος* lexicis eximendum est, cum nihil sit nisi librariorum stribligo.

στολίδια M. scripsi *σπολάδες*. nisi forte coniectare licet *σπολάδια*.

5. *περικεφαλαῖαι* Turicenses: *περικεφαλαῖα M.*

ὅπλα] Recte in hoc vocabulo haeserunt Turicenses. sed quod scripserunt *καὶ ἄλλα ὅπλα*, vereor ne non tam Aeneam correxerint quam adauxerint quod librariis tribuendum est. adiectum fuit *ὅπλα* lemmatis instar. scribendum videtur *καὶ περικεφαλαῖαι καὶ κνημῖδες καὶ μάχαιραι καὶ τόξα καὶ τοξεύματα.*

6. *κιβωτίοις* Iulius Africanus, quod receperunt Turicenses. sed retinendum erat *κιβωτοῖς*, quod infra respicitur § 8 *ἄλλοι δὲ τὰς κιβωτοὺς ἀνοίγοντες τὰ ὅπλα ἐξῄρουν*. forma deminutiva est in capite XXX.

κατεσκευασμένα M. scripsi *κατεσκευασμέναις*. Meierus cum coniceret *κατεσκευασμένοις*, genere excidit.

7. *ἅσπερ* correxi pro eo quod in scriptis est *ἅπερ*.

8. Post *ἰδόντες* expunxi quod in *M* est *ὡς ἱμάτια μόνον*. *ὡς ἱμάτια* nec cum *ἰδόντες* nec cum *κατεσημήναντο* iungi posse apparet. *inspiciendi* vel *inquirendi* potestate *ἰδεῖν* in extremo quoque capite habetur, ubi praecipit Aeneas oportere *τοὺς λιμενοφύλακάς τε καὶ ἀποστολέας ἰδεῖν αὐτοὺς τὰ ἀγώγιμα.*

μέχρι τιμήσονται M. scripsi *μέχρι τιμήσαιντο.*

10. *ῥιποῖς* (hoc accentu) *M.* *ῥίποις* Turicenses. scripsi *ῥιψί*. infra XXXVII 9 in *M* est *ῥιπούς*. et illic consuetam formam restitui.

ἱστίοις Turicenses: *ἱστοῖς M.*

11. *ἐνειλημένα M* et codex Casauboni. temere Casaubonus *ἐνειλυμένα.*

καὶ ἐρίων πέλται καὶ μικρὰ ἀσπίδια ἐν τοῖς ἐρίοις καὶ ἀχύροις κεκρυμμένα, καὶ ἄλλα εὐογκότερα ἐν σαργάναις ἀσταφίδος καὶ σύκων πλήρεσιν, ἐγχειρίδια δὲ ἐν ἀμφορεῦσι πυρῶν
7 καὶ ἰσχάδων καὶ ἐλαῶν. εἰσηνέχθη δὲ ἐγχειρίδια καὶ ἐν σικυοῖς πέποσι γυμνά, ἐωσμένα κατὰ τοὺς πυθμένας εἰς τὸ σπέρμα τῶν σικυῶν. ὁ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἡγεμὼν εἰση-
8 νέχθη ἐν φρυγάνων φορήματι. νυκτὸς δὲ γενομένης καὶ ἀθροισθέντων τῶν ἐπιθησομένων, ἑκάστου τηρήσαντος τὸν καιρόν, ἐν ᾧ μάλιστα οἰνωμένοι ἦσαν οἱ ἄλλοι, πρῶτον μὲν τὸ φόρημα ἐλύθη, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ ἡγεμὼν ἕτοιμος ἦν· ἔπειτα ἄλλοι μὲν

1. πέλται codex Casauboni: πελταὶ *M*.

ἀχύροις Casaubonus: ἀχύρες *M*, ἀχύρους codex Casauboni.

2. ἀσταφίδων Iulius Africanus. retinui ἀσταφίδος, quod Aeneas surripuit Herodoto II 40 ἀσταφίδος καὶ σύκων.

4. ἐλαῶν Meinekius: ἐλαιῶν *M*.

5. σικυοῖς] Ita *M*. σικύοις impressi.

ἐωσμένα ego: ἀπεω ὡ ενα *M*, ἀπεωσομένα codex Casauboni.

6. ὁ δ' ἐπιβουλεύων τε καὶ ἡγεμὼν *M*. scripsi ὁ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἡγεμών, quod in suo codice habuisse videtur Iulius Africanus, apud quem prava syntaxi legitur τὸν δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἡγεμόνα.

εἰσηνέχθη Theodorus Mommsenus: ἔξωθεν εἰσηνέχθη *M*.

8. ἕκαστος ὃν ἔδει τηρήσαντες καιρὸν ἐν ὧ μάλιστα οινωμένοι (sic) ἦσαν οἱ ἄλλοι κατὰ τὴν πόλιν οἱ δὲ ἐν ἑορτῇ *M*. Meinekius 'recte' inquit 'libri ἕκαστος ὃν ἔδει τηρήσαντες καιρόν, quibus deinceps mutata structura infertur πρῶτον μὲν τὸ φόρημα ἐλύθη pro ἔλυσαν. similiter saepe Thucydides, ex quo exempla aliquot composuit Poppo vol. I p. 108 sq.' vide quae dixi ad pag. 6, 10. minus recte Turicenses ἑκάστου ὃν ἔδει τηρήσαντος τὸν καιρόν, qui saltem articulum adicere non debebant. praeterea ut post καιρόν addi posset ἐν ᾧ μάλιστα οἰνωμένοι ἦσαν οἱ ἄλλοι, ita potius scribi oportuit, ἑκάστου τηρήσαντος τὸν καιρόν. miror autem interpretes concoquere potuisse sententias duas pessime structas ἐν ᾧ μάλιστα οἰνωμένοι ἦσαν οἱ ἄλλοι κατὰ τὴν πόλιν οἱ δὲ ἐν ἑορτῇ. nam absurde sibi opponuntur οἰνωμένοι et οἱ ἐν ἑορτῇ, quasi qui festum agant inebriari nequeant. deinde apparet *ceterorum* nomine significari eos qui non sint ex numero τῶν ἐπιθησομένων, itaque τοὺς ἐν ἑορτῇ, qui et ipsi ex *ceteris* illis sunt, his non posse opponi. tum haereo in κατὰ τὴν πόλιν, quod si quis dicat cum οἱ ἄλλοι copulandum esse, certe articulus praefigendus erat. sed absolute potius *ceteri*, quoniam *coniuratis* opponuntur, nominandi erant. verum nec cum οἰνωμένοι illa iungere licet; nam ebrios istos *per urbem* sparsos esse etsi non per se intellegitur, attamen eius rei commemoratio hoc quidem loco inanis ac supervacua est. quae cum ita sint, cantilenam illam meam, quam de interpolatore Aeneae totiens institui, etiam hic canere licebit. spretis igitur verbis ὃν ἔδει et κατὰ τὴν πόλιν οἱ δὲ ἑορτῇ scribo ἑκάστου τηρήσαντος τὸν καιρόν, ἐν ᾧ μάλιστα οἰνωμένοι ἦσαν οἱ ἄλλοι.

10. ἐξ αὐτοῦ ὁ ἡγεμὼν ἕτοιμος ἦν] In his participium desiderari, velut

αὐτῶν τοὺς ταρσοὺς ἐξείλισσον, ἕτεροι δὲ τὰ ἄγγη τῶν ἀχύ-
ρων καὶ ἐρίων ἐξεκένουν, οἳ δὲ τὰς σαργάνας ἀνέτεμνον, ἄλ-
λοι δὲ τὰς κιβωτοὺς ἀνοίγοντες τὰ ὅπλα ἐξῄρουν, οἳ δὲ τοὺς
ἀμφορέας συνέτριβον, ἵνα ταχεῖα ἡ λῆψις τῶν ἐγχειριδίων
γένοιτο. ἅμα δὲ ταῦτα καὶ οὐ πόρρω ὄντα ἀλλήλων ἐπορ- 9
σύνετο ἀπὸ σημείου τοῦ ἐν τῇ πόλει καὶ ὡς φάλαγξι γινό-
μενον. ὁπλισθέντες δ' ἕκαστοι τοῖς προσήκουσιν ὅπλοις οἳ 10
μέν τινες αὐτῶν ἐπὶ πύργους ὥρμησαν καὶ πύλας καθ' ἃς
καὶ τοὺς ἄλλους προσεδέχοντο, οἳ δὲ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα καὶ τὰς
ἐναντίας οἰκίας, οἱ δὲ ἄλλοι ἄλλων τόπων εἴχοντο. εἷς δὲ 11

ἀναφανείς, Meinekii sententia est, et habet sane *ἐξ αὐτοῦ* in quo haereas.

1. *αὐτῶν*] Scilicet *τῶν ἐπιθησομένων*.

ἐξείλισσον Meinekius: *ἐξέλισσον M.*

Quod in scriptis post *ἐξείλισσον* additur *πρὸς τὰς λήψεις τῶν δοράτων καὶ ἀκοντίων* vel propterea suspicionem movet, quod numerum orationis turbat; proximae enim sententiae *ἕτεροι δὲ τὰ ἄγγη τῶν ἀχύρων καὶ ἐρίων ἐξεκένουν οἳ δὲ τὰς σαργάνας ἀνέτεμνον* sine eiusmodi additamento prodeunt. neque Aeneas scripturus fuit *τὰς λήψεις* sed *τὴν λῆψιν* (ita mox *ἡ λῆψις τῶν ἐγχειριδίων*), neque *δοράτων* sed *δορατίων*: nam in § 6, quae hoc loco respicitur, scriptum est *δοράτια*. sustuli verba suspecta, quorum aliquam certe partem ex versu quarto derivatam esse arbitror.

ἕτεροι Meinekius: *ἕτερος M.*

Post *ἄγγη* Meinekius excidisse putat *ἀνέλυον* vel *κατήγνυον*. supplevi *ἐξεκένουν*.

2. *ἀνέτεμον M.* feci imperfectum, quo opus esse demonstrant *ἐξείλισσον ἐξῄρουν συνέτριβον*.

5. *ἅμα δὲ ταῦτα καὶ οὐ πόρρω ὄντα ἀλλήλων*] Verborum sonitus inanis. cui hanc sententiam subiecit Casaubonus, *ἅμα δὲ ταῦτα, καὶ τῶν ξένων οὐ πόρρω ὄντων ἀλλήλων*. id quod sine idonea causa eum fecisse iudicant Turicenses, qui minimo contenti in oratione posuerunt *ἅμα δὲ καὶ ταῦτα οὐ πόρρω ὄντα ἀλλήλων*. apparet tamen neque haec posse intellegi nec quibus iidem sententiam continuarunt *ἐπορσύνετο ἀπὸ σημείου του* (*τοῦ* scripti) *ἐν τῇ πόλει*. ego nullius consilii exitum reperio.

6. *καὶ ὡς φάλαγξι γινόμενον· ὁπλισθέντας δ' M.* etiam hoc loco nihil mihi relinquitur, nisi ut afferam quae interpretes ad hunc locum excogitarunt. itaque Casaubonus mavult *καὶ ἦν ὡς φάλαγξ ἀθροιζομένη τὸ γινόμενον. ὁπλισθέντες δέ*, Haasius *καὶ ὡς φάλαγξ γενόμενοι, ὁπλισθέντες δέ*. Turicenses tentant *καὶ ἡ ἔξω φάλαγξ ξυνεῖδε τὸ γινόμενον· ὁπλισθέντες δέ*, Meinekius *καὶ ὡς φάλαγξ ἦν τὸ γινόμενον*. recepi *ὁπλισθέντες*.

8. *ὥρμησαν καταλαβεῖν M.* expunxi *καταλαβεῖν*.

9. *τοὺς* ex Iulio Africano addiderunt Turicenses. intelleguntur *οἱ ἔξωθεν*.

δὲ] Ita *M.* impressi *δ'*.

10. *ἐναντίας*] *ἐναντίων* Casaubonus, cuius codex cum *M* concordat. verum videtur *τῶν ἐναντίων*, quod Turicenses coniecerunt.

οἱ δὲ ἄλλοι] Malim *ἄλλοι δέ*.

εἷς δὲ ὁμοίας πράξεις τῶν εἰρημένων M. scripsi *εἷς δὲ ὁμοίαν πρᾶξιν τῇ εἰρημένῃ*.

ὁμοίαν πρᾶξιν τῇ εἰρημένῃ δεόμενοί τινες ἀσπίδων ἐπεὶ οὐδενὶ ἄλλῳ τρόπῳ ἐδύναντο ἑτοιμάσασθαι οὐδὲ εἰσαγαγέσθαι
12 ὅπλα, οισοιῶν καὶ ἐργάτας ἅμα οὕτως εἰσηγάγοντο. καὶ ἐν μὲν τῷ φανερῷ ἄλλα ἀγγεῖα ἔπλεκον, ἐν δὲ ταῖς νυξὶν ἀσπίδας, αἷς ὄχανα προσετίθεσαν σκύτινα καὶ ξύλινα. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῶν κατὰ θάλατταν προσορμιζομένων πλοίων νυκτὸς καὶ ἡμέρας οὔτε μεγάλων οὔτε μικρῶν ἀδιασκέπτως ἔχειν, ἀλλὰ ἐμβαίνοντας τοὺς λιμενοφύλακάς τε καὶ ἀποστολέας ἰδεῖν αὐτοὺς τὰ ἀγώγιμα, ἐνθυμουμένους ὅτι καὶ Σικυώνιοι ἀμελήσαντες τῶν τοιούτων μεγάλα ἐσφάλησαν.

30 Προνοεῖν δὲ καὶ τὰ ἐπὶ πράσει εἰσαγόμενα καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκτιθέμενα ὅπλα τά τε ἐπὶ τῶν καπηλείων καὶ παντοπωλείων, ὅπως μηδενὶ ἕτοιμα ᾖ τῶν βουλομένων νεωτερί-
2 ζειν· εὔηθες γὰρ τῶν μὲν ἀφικνουμένων ἀνδρῶν παραιρεῖσθαι τὰ ὅπλα, ἐν δὲ τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς συνοικίαις ὑπάρχειν σωράκους τε ἀσπιδίων καὶ ἐγχειριδίων κιβώτια **.

31 Ἐπιστολῶν δὲ κρυφαίων παντοῖαι μέν εἰσι πέμψεις,

2. ἐδύναντο] Ita *M*. impressi ἠδύναντο. post εἰσαγαγέσθαι pro *armis* scuta commemorari exspectabas. hinc vide ne ὅπλα ab interpolatore sit. proxima exhibui ut in *M* scripta sunt. in Casauboni codice pro οισοιῶν quinque literarum spatium relictum est. οἰσύας Casaubonus. pro οὕτως Hertlinus τούτων.

4. ἐν δὲ ταῖς νυξὶν ἀσπίδας Hauptius: ἐν δὲ ταῖς νυξὶν ὅπλα περικεφαλαίας καὶ ἀσπίδας ἔπλεκον *M*.

5. προσετίθεσαν Meinekius: περιετίθεσαν *M*. Photius p. 144, 18 πόρπαξ, τὸ ἐντὸς τῆς ἀσπίδος πρόσθημα, δι' οὗ τὴν χεῖρα διεῖρον. Proxima excerpsit Iulius Africanus XLIX.

σκύτινα Casaubonus: σιχινα *M* sine accentu, σύκινα codex Casauboni. Polybius XVIII 1, 2 τοὺς θυρεοὺς τοῖς ὀχεῦσι τοῖς σκυτίνοις ἐκ τῶν ὤμων ἐξηρτηκότες.

6. θάλατταν] Ita *M*. impressi θάλασσαν.

8. ἀλλὰ] Ita *M*. impressi ἀλλ'.

9. ἰδεῖν Iulius Africanus: εἰδέναι *M*. In *M* lemma est *ΠΕΡΙ ΟΠΛΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ*.

αὐτοὺς Iulius Africanus: αὐτοῖς *M*.

12. Post παντοπωλείων expunxi ἀθροισθέντων πλῆθός τι γένοιτο.

13. μηδενὶ vulgo: μηθενὶ *M*.

15. συνοικίαις scripsi: συνοικίαις ἀθρόα *M*.

σωράκους Casaubonus: συρακους sine accentu *M*.

16. Post κιβώτια in *M* inferuntur haec, διὸ δεῖ τὰ εἰσαφικνούμενά τε καὶ ἠθροισμένα μὴ ἐκφέρεσθαί τε εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ νυκτερεύειν ὅπου ἂν τύχῃ ἀλλὰ πλὴν δείγματος τὸ ἄλλο (ἄλλῃ πλὴν δείγματος ὅσον δ' ἄλλῃ Casaubonus) πλῆθος ἐκτίθοιτό τις εἶναι δημοσίᾳ κρίνειν, quae expunxi ut partim ex antecedentibus efficta partim ex genuinis Aeneae verbis, quae interpolator, opinor, loco suo exturbavit. feci asteriscos. ceterum vide ad pag. 26, 1.

17. In *M* lemma est *ΠΕΡΙ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΚΡΥΦΑΙΩΝ*.

περὶ δὲ ἐπιστολῶν κρυφαίων παν-

αἱ δὲ μάλιστα λανθάνουσαι τοιαίδε ἂν εἶεν. εἰς φορτία ἢ 2
ἄλλα σκεύη ἐνεβλήθη βιβλίον ἢ ἄλλο τι γράμμα τὸ τυχὸν καὶ μεγέθει καὶ παλαιότητι. ἐν τούτῳ δὲ ἐγέγραπτο ἡ ἐπιστολὴ ἐπιστιζομένων γραμμάτων ἢ δευτέρου ἢ τρίτου, ἐπιστιγμαῖς δὲ ἐλαχίσταις καὶ ἀδηλοτάταις. εἶτα ἀφικομένου τοῦ βιβλίου παρ' ὃν ἔδει, ἐξεγράφετο καὶ τὰ ἐπισεσημασμένα γράμματα τιθεὶς ἐφεξῆς τὰ ἐκ τοῦ πρώτου στίχου καὶ δευτέρου καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως, ἐγνώριζε τὰ ἐπισταλέντα. ὀλίγα δ' ἄν τις 3

τοῖαι μέν εἰσιν αἱ πέμψεις προσυγκεῖσθαι δὲ τῷ πέμψαντι καὶ δεχομένῳ ἰδίᾳ M. Casaubonus 'melius *ἴδια.* ac fortasse deest vox *σύσσημα.*' revulsis quae interpolatorem clamabant scripsi *ἐπιστολῶν δὲ κρυφαίων παντοῖαι μέν εἰσι πέμψεις. περὶ* ex lemmate male iteratum videtur. interpretes, cum in glossae suspicionem non cecidissent, saltem *τῷ πέμψαντι καὶ τῷ δεχομένῳ* corrigere debebant. *τῷ* ab editis abest.

1. *αἱ δὲ λανθάνουσαι μάλιστα τοιαῖδε* (sic) *ἂν εἶεν ἐπέμφθη ἐπιστολὴ ὧδε M.* in his quoque emblema latuit. expunxi *ἐπέμφθη ἐπιστολὴ ὧδε.* praeterea transposui *μάλιστα.*

2. *βιβλίον* codex Casauboni: *βυβλίον M.*

γράμμα Meinekius: *δράμα M.*

3. *ἐν τούτῳ δὲ γέγραπται ἡ ἐπιστολὴ ἐπιστιζομένων γραμμάτων ἢ δευτέρου ἢ τρίτου M.* pugnant inter se perfectum et aoristus, *γέγραπται* et *ἐνεβλήθη.* bene Hertlinus *ἐγέγραπτο,* quod recepi. in verbis *ἐπιστιζομένων γραμμάτων ἢ δευτέρου ἢ τρίτου* non inest quod inesse voluit Casaubonus, qui interpretatus est *punctis notatis super literas utiles, puta, secundam aut tertiam.* Aeneae oratio et truncata et adulterata esse videtur. certe *ἢ δευτέρου ἢ τρίτου* cum *ἐπιστιζομένων γραμμάτων* coniungi nequit.

4. Malim *ἐπιστιγμαῖς δὲ ὡς ἐλαχίσταις καὶ ἀδηλοτάταις.* ita § 3 *τὴν δὲ ἐπισημασίαν εἶναι ὡς ἀδηλοτάτην.* 5 *χρὴ δὲ τὰς ῥαφὰς τῶν ὑποδημάτων ὡς ἀδηλοτάτας ποιεῖν.* 12 *καὶ προσαρμόσαι τῷ στόματι ὡς ἀδηλότατα.* ceterum in *M* est *ἐπιστιγμαῖς,* non *ἐπὶ στιγμαῖς,* quod Casauboni codex praebet.

5. Post *ἀδηλοτάταις* in scriptis est *πλὴν τῷ πεμπομένῳ. ὁ πεμπόμενος* pro *ὁ δεχόμενος τὴν ἐπιστολὴν* hic legitur et paragraphis 3 9 14 31. at ita nemo unquam Graecus locutus est, neque credibile est Aeneam, hominem simplicem, hunc significatum ementitum esse. rectius inaudita ista ad interpolatorem referes.

βιβλίου codex Casauboni: *βυβλίου M.*

6. *παρὸν M. ἔδει* Hertlinus: *δεῖ M.*

ἐξεγράφετο] Interpretatur Casaubonus *epistola est ab eo descripta.* scilicet non passive *ἐξεγράφετο* accipiendum esse sed subiecti loco subesse eum de quo proxima dicta sunt, et *ἐγνώριζε* monstrat et loci quales § 4 *ἀφικομένου δὲ παρ' ὃν δεῖ καὶ ἀναπαυομένου ἐν τῇ νυκτί, ἀναλυέτω τὰς ῥαφὰς τῶν ὑποδημάτων.* § 13 *ὅταν δὲ ἔλθῃ παρ' ὃν δεῖ, ἐξεράσας τὸ ἔλαιον ἀναγνώσεται φυσήσας τὴν κύστιν.* § 14 *εἶτα ὅτε ἦλθε παρ' ὃν ἔδει, ἐκκνήσας τὸν κηρὸν καὶ ἀναγνούς, γράψας πάλιν ὡσαύτως ἀπέστειλεν.* alius, velut Herodotus, ut subiectum mutari indicaret, post *δεῖ* vel *ἔδει* inseruisset *ὁ δέ.* ceterum magis placet *ἐξεγράψατο* et mox *ἐγνώρισε.*

8. *ὣς αὔτως M.*

θέλων ἐπιστεῖλαι καὶ τόδε ποιήσειε παρόμοιον τούτῳ. ἐπιστολὴν γράψαντα περί τινων φανερῶς ἐν πλείοσιν ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ τὸ αὐτὸ ποιεῖν ἐπισημαινόμενον γράμματα, δι' ὧν ἐμφανιεῖς ἅπερ ἂν βούλῃ. τὴν δὲ ἐπισημασίαν
4 εἶναι ὡς ἀδηλοτάτην. * * πεμπέσθω ἀνὴρ ἀγγελίαν φέρων τινὰ ἢ καὶ ἐπιστολὴν περὶ ἄλλων φανερῶς. τοῦ δὲ μέλλοντος πορεύεσθαι κρύφα αὐτοῦ εἰς τὸ τῶν ὑποδημάτων πέλμα ἐντεθήτω βιβλίον καὶ ἐγκαταρραπτέσθω, πρὸς δὲ τοὺς πηλοὺς καὶ τὰ ὕδατα εἰς κασσιτέρου ἐλασμὸν λεπτὸν γραφέσθω·

1. ὧδε *M.* non concordant ὧδε et παρόμοιον. itaque scripsi τόδε. possis etiam retento ὧδε scribere παρομοίως.

ποιῆσαι *M.* feci ποιήσειε.

2. γράψαντα Turicenses: γράψας *M.*

3. γράμματα δὲ ὅτε ἐμφανῆ ὥσπερ ἐν βούλλη (sic) *M.* Casaubonus γράμματα τάδε ἐμφανιεῖ ὅσα περ ἂν βούλει. recte Kirchhoffius γράμματα δι' ὧν ἐμφανιεῖς ἅπερ ἂν βούλῃ.

4. δὲ] Ita *M.* impressi δ'.

5. ἀδηλοτάτην Hertlinus: ἀδηλωτάτην *M.* post hanc vocem in scriptis habentur haec, ἐπιστιγμαῖς διὰ πολλοῦ ἢ γραμμαῖς παραμήκεσιν ἃ τοῖς μὲν ἄλλοις μηδεμίαν ὑπόνοιαν ἕξει τῷ δὲ πεμπομένῳ γνωστὴ ἔσται ἡ ἐπιστολή, quae expunxi. interpolatorem revelabat sententia ex superioribus derivata, item ὁ πεμπόμενος, deinde διὰ πολλοῦ, quod post ἐπιστιγμαῖς illatum male Graecum est. sententias relativas ex ἐπιστιγμαῖς et γραμμαῖς parum eleganter suspendi Turicenses recte intellexerunt. itaque pro ἃ scripserunt καί. sed debebant potius αἳ τοῖς μὲν ἄλλοις μηδεμίαν ὑπόνοιαν ἕξουσι, τῷ δὲ πεμπομένῳ γνωσταὶ ἔσονται. ibidem asteriscos posui. exciderunt nonnulla ante πεμπέσθω. certissimum est non latere ea apud Iulium Africanum, qui initio capitis LI haec scripsit, τοῖς κεχρημένοις προδόταις ἀναγκαῖον εἰδέναι πῶς ἐπιστολὰς δεῖ αὐτοὺς εἰσπέμπειν. ἀπόστελλε γοῦν οὕτως.

6. φανερῶς Turicenses: φανερῶν *M.*

7. κρυφαίως *M.* restitui κρύφα. iam αὐτοῦ habet unde pendeat.

Post ἐντεθήτω abegi εἰς τὸ μεταξύ, quod in scriptis est. mirum enim si Aeneam iunxisse putabimus εἰς τὸ τῶν ὑποδημάτων πέλμα εἰς τὸ μεταξύ.

8. βιβλίον codex Casauboni: βυβλίον *M.*

ἐγκαταρραπτέσθω scripsi: καταρραπτέσθω *M.*

9. εἰς κασσίτερον ἠλασμένον λεπτὸν *M.* hoc loco plerique interpretes in librariorum se dare servitutem quam vitiata verba emendare maluerunt. unus Meinekius in ἠλασμένον haesit, voluitque eius incommodi allevamentum esse ἐληλασμένον. sed lenitati hic nullus locus est. scribi enim oportet εἰς κασσιτέρου ἐλασμὸν λεπτόν. viam monstrat Cassius Dio XLVII 36, quem Casaubonus attulit, εἰς ἐλασμὸν μολύβδου λεπτὸν ἐγγράψαντές τινα ἀπείλιξαν αὐτὸν ὥσπερ τι χαρτίον. similiter Dioscorides V 96 μολίβδου ἐλάσματα ὡς ὅτι λεπτότατα.

Expunxi quae post γραφέσθω in manu scriptis adduntur πρὸς τὸ μὴ ἀφανίζεσθαι ὑπὸ τῶν ὑδάτων τὰ γράμματα. non difficile est unde immunda ista provenerint suspicari. efficta sunt ex πρὸς τοὺς πηλοὺς καὶ τὰ ὕδατα.

ἀφικομένου δὲ παρ' ὃν δεῖ, καὶ ἀναπαυομένου ἐν τῇ νυκτί,
ἀναλυέτω τὰς ῥαφὰς τῶν ὑποδημάτων, καὶ ἐξελὼν καὶ ἀνα-
γνοὺς καὶ ἄλλα γράψας καὶ λάθρᾳ ἔτι καθεύδοντος ἐγκαταρ-
ράψας ἀποστελλέτω τὸν ἄνδρα, ἀντεπιστείλας φανερῶς. οὕ- 5
τως οὖν οὔτε ἄλλος οὔτε ὁ φέρων εἰδήσει· χρὴ δὲ τὰς ῥαφὰς
τῶν ὑποδημάτων ὡς ἀδηλοτάτας ποιεῖν. εἰς Ἔφεσον δ' εἰσε- 6
κομίσθη γράμματα τρόπῳ τοιῷδε. ἄνθρωπος ἐπέμφθη ἐπι-
στολὴν ἔχων ἐν φύλλοις γεγραμμένην, τὰ δὲ φύλλα ὡς ἐφ'
ἕλκει καταδεδεμένα ἦν ἐπὶ κνήμην. εἰσενεχθείη δ' ἂν γρα- 7
φὴ καὶ ἐν τοῖς τῶν γυναικῶν ὠσὶν ἔχουσιν ἀντ' ἐνωτίων
ἐλασμοὺς λεπτοὺς μολιβδίνους. ἐκομίσθη δὲ ἐπιστολὴ 8
περὶ προδοσίας εἰς στρατόπεδον ἀντικαθήμενον ὑπὸ τοῦ

1. παρὸν *M*.

3. καὶ ἄλλα γράψας καὶ Turicenses: ἄλλα γράψας *M*.

ἔτι καθεύδοντος] Ita verissime *M*. male in codice Casauboni et impressis ἔτι τούτου καθεύδοντος τούτου. propter ἄνδρα absurdum est.

ἐγκαταρράψας Turicenses: καὶ ἐγκαταρράψας *M*.

4. ἀντεπιστείλας Turicenses: ἀνταποστείλας Iulius Africanus, ἀποστείλας *M*. Post haec vocem in *M* legitur καὶ δούς τε (sic) φέρειν, quod delevi. saltem dicendum erat ἢ καὶ δούς τι φέρειν, vel potius (nam ista obscuriora sunt, quam quae post notionem definitam, qualis est ἀντεπιστείλας, addi potuerint) ἢ καὶ δοὺς ἀγγελίαν τινὰ φέρειν, quemadmodum supra legitur ἀγγελίαν φέρειν τινά. dubium non est quin ex his ipsis verbis interpolator sua confecerit.

8. φύλλοις γεγραμμένην *M*. Meinekius φύλλοις ἐγγεγραμμένην. verius Hertlinus ἐν φύλλοις γεγραμμένην, consuetudinem Aeneae secutus, qui dixit ἐν τούτῳ δὲ ἐγέγραπτο § 2, ἐν δέλτου ξύλῳ γράψας § 14, ἐν ᾗ γεγραμμένα ἦν τὰ μηνύοντα τὴν ἐπιβουλὴν § 33.

ἐφ' ἕλκει *M*. non laesit interpretum aures ἐφ' ἕλκει cum ἐπὶ κνήμην copulatum. nimirum debebat esse ἐφ' ἕλκος. inepte etiam, si vulgatam sequimur, ulcus in causa fuisse dicitur, cur folia tibiae imponerentur. nam ut valuerint ista ad ulcera curanda, certe qui schedularum instar iis ad epistolam scribendam usus est, nihil aliud egit, nisi ut clandestina cum hostibus colloquia compararet, non ut saniem moveret vel crustam ulceri induceret. non dubito quin de simulata suppuratione agatur. quod ut intellegeretur, ante ἐφ' ἕλκει inserendum erat ὡς.

9. ἐπικνήμην *M*.

εἰσενεχθείη] Ita *M* atque codex Casauboni. impressi ante Orellium εἰσενεγχθείη.

10. ἔχουσιν Turicenses: ἐχούσαις *M*.

11. ἐνειλημένοις λεπτοῖς μολιβδίνοις *M*. Casaubonus ἐν εἰλυμένοις λεπτοῖς μολιβδίνοις, Turicenses ἐλασμοὺς ἐνειλημένους λεπτοὺς μολιβδίνους. librariorum et interpretum impedimenta superare licuit scribendo ἐλασμοὺς λεπτοὺς μολιβδίνους.

δὲ] Ita *M*. δὲ καὶ codex Casauboni et impressi.

12. εἰς στρατόπεδον ἀντικαθήμενον πολέμιον *M* inepte, etsi secus videtur Turicensibus, qui, cum Casaubonus coniecisset ἀντικαθημένων πολε-

προδιδόντος ὧδε. τῶν ἐξιόντων ἱππέων ἐκ τῆς πόλεως εἰς προνομὴν ἑνὶ ἐγκατερράφη ὑπὸ τὰ πτερύγια τοῦ θώρακος βιβλίον, ἐν ᾧ ἐντέταλτο, ἐάν τις ἐπιφάνεια τῶν πολεμίων γένηται, πεσεῖν ἀπὸ τοῦ ἵππου ὡς ἄκοντα καὶ ζωγρηθῆναι. καὶ γενομένου δ' ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἀποδοθῆναι τὸ βιβλίον
9 *ᾧ δεῖ. ὑπηρέτησε δὲ ἀδελφὸς ἀδελφῷ. ἄλλος δὲ ἱππέα ἐκ-*
10 *πέμπων εἰς τὴν ἡνίαν τοῦ χαλινοῦ βιβλίον ἐνέρραψεν. κο-*

μίων, id sine iusta causa eum fecisse perhibent. sed iidem, quasi eos iudicii poenituisset, periclitati sunt haec, *εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀντικαθήμενον τῶν πολεμίων*, in quibus admirationem movet *στρατόπεδον* articulo praemunitum. qui *στρατόπεδον ἀντικαθήμενον* dixerit, solum ego reperio Xenophontem de Re Equestri VIII 12 *ἦν δέ ποτε καὶ στρατοπέδου ἀντικαθημένου ἀνθιππεύωσιν ἀλλήλοις*. scripsi *εἰς στρατόπεδον ἀντικαθήμενον* abiecto *πολέμιον*, quo vocabulo exquisitam vocem *ἀντικαθήμενον* ab aliquo emblematum fictore explicatam esse probabile est.

1. *ὧδε M.*

εἰς προνομὴν τῶν πολεμίων] Casaubonus cum ita interpretaretur hunc locum, *Equitum ad populandos inimicorum fines exeuntium uni sub thoracis alis consuta est epistola*, glossographorum recordatus esse videtur, velut Suidae ac Photii, qui *προνομὴν* idem esse volunt quod *διαρπαγήν*. cuius potestatis num apud Graeculos exempla reperiantur non curo; veteres vocabulo *προνομή* non aliter usi sunt nisi ut *pabulationem* significarent. sed offendo in *τῶν πολεμίων*. nam *προνομή* absolute poni solet, et *τῶν πολεμίων* ita ceterae orationi interpositum est, ut non satis cavisse Aeneas videatur, ne *ἑνί*, quod ad *τῶν ἐξιόντων ἱππέων* refertur, ab homine velociter legente cum proximis illis coniungi posset. credo ego *τῶν πολεμίων* ex sequenti versu librarii errore huc traductum esse. pro *εἰς προνομὴν* rectius fortasse *ἐπὶ προνομὴν* scribetur.

3. *ἐν ᾧ ἐντέταλτο*] Casaubonus *ἐν* deleto *ᾧ* refert 'ad personam.' certum est neque melius Aeneae factum esse omissione ista neque *ᾧ* posse referri ad equitem, sed propter sedem suam pertinere ad *βιβλίον*. in proximis neque *καὶ γενομένου δ'* (ita *M*; *παραγενομένου δ'*, quod in impressis est, correctio Casauboni est, cuius codex *καὶ γενομένου δ'* habet, ut Mediceus) vitio libera sunt, neque *ἀποδοθῆναι* genuinum esse potest, siquidem ita obliqua oratio inruditur ei orationi, cui tempora finita conveniunt. suspiceris *ἀπεδόθη* scribendum esse et mox *ἔδει* cum Hertlino pro *δεῖ*. sed haec pusilla sunt. rectius, si quid video, statuemus, Aeneae verba a librariis epitomata vel truncata esse.

5. *βιβλίον* vulgo: *βυβλίον M.*

6. *ᾧ* Casaubonus: *ὡς M.*

ὑπηρέτησεν δὲ ἱππεὺς ἀδελφὸς ἀδελφόν M. Kirchhoffius *ὑπηρέτησε δὲ ἱππεὺς ἀδελφὸς ἀδελφῷ*, quod reiecto *ἱππεύς* suscepi. *ἀδελφῷ* etiam Turicenses.

7. *βιβλίον* vulgo: *βυβλίον M.*

ἐνέρραψεν Casaubonus: *ἐνέγραψεν M.* post hanc vocem in eodem leguntur haec, *ἐγένετο δὲ περὶ ἐπιστολὴν* (*καὶ* addunt Turicenses) *τοιόνδε. πόλεως γὰρ πολιορκουμένης ἐπεὶ παρῆλθεν ἔσω τῆς πόλεως ὁ κομίζων τὰς ἐπιστολὰς τῷ μὲν προδιδόντι καὶ προσέφερεν οὐκ ἀποδίδωσιν πρὸς δὲ τὸν*

μίζεται δὲ καὶ ὧδε. κύστιν ἰσομεγέθη ληκύθῳ φυσήσας καὶ ἀποδήσας σφόδρα ξηρανεῖς, ἔπειτα εἰς αὐτὴν γράψεις

ἄρχοντα τῆς πόλεως ἦλθεν μηνύων καὶ ᾧ pro καὶ Casaubonus, ᾧ καὶ Turicenses) τὰς ἐπιστολὰς ἐδίδου ὁ δ' ἀκούσας ἐκέλευεν ταύτας μὲν τὰς ἐπιστολὰς οἷς ἔφερεν ἀποδοῦναι τὰ (τὰς Casaubonus) δὲ παρ' ἐκείνων εἰ ἀληθές τι μηνύει παρ' αὐτὸν ἐνεγκεῖν καὶ ὁ μηνύων ταῦτ' ἔπραξεν. ὁ δὲ ἄρχων λαβὼν τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἀνακαλεσάμενος τοὺς ἀνθρώπους τὰ σημεῖά τε ἐδείκνυεν καὶ δακτυλίων ἅπερ ὡμολόγουν αὐτὸν (αὐτῶν Orellius, αὐτῶν Turicenses) εἶναι καὶ λύων τὰ βιβλία ἐδήλου τὸ πρᾶγμα. τεχνικῶς δὲ δοκεῖ φωράσαι ὅτι τὰς πεμπομένας παρὰ τοῦ ἀνθρώπου ὅτι καὶ ἔλαβεν (οὐκ ἔλαβεν Casaubonus, οὐ κατέλαβε Turicenses) ἦν γὰρ αὐτοῖς ἀρνηθῆναι καὶ φάσκειν ἐπιβουλεύεσθαι ὑπό τινος τὰς δ' ἀνταποστελλομένας λαβὼν ἂν ἀντιλεπτως (sic) (Casauboni codex ἀναντιλέκτως) ἤλεγξεν, quae in marginem reieci, unde irrepserunt. agitur enim his verbis de aliquo magistratu, qui cives proditores literarum commercii, quod cum hoste habeant, vafre ac malitiose convincit. at cum per totum hoc caput varia epistolarum secretarum genera aequabiliter fusa sint, plane incredibile est, Aeneam exemplorum ordinem ac dispositionem subito ita turbasse, ut propriis ac legitimis exemplis infulciret narratiunculam, cui nulla omnino cum ceteris argumenti communitas est. accedit summa sermonis infantia, quam docti homines coniecturis suis non eluerunt. nam etsi vere coniecta sunt τὰς et αὐτῶν, restat tamen initio τὴν ἐπιστολὴν singularis, qui non magis facit ad τὰς ἐπιστολὰς quam τῷ προδιδόντι ad τοὺς ἀνθρώπους, restat ἦλθε μηνύων καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐδίδου, cui male respondet ὁ δ' ἀκούσας, nec satis explicate scripta sunt haec, ἐπεὶ παρῆλθεν ἔσω τῆς πόλεως ὁ κομίζων τὰς ἐπιστολάς et τὰς πεμπομένας. sed ne quid dissimulem, quod Aeneae aliquam dicendi peculiaritatem prodere videatur, concluditur emblema formula τεχνικῶς δὲ δοκεῖ φωρᾶσαι, cuius simillima exempla in hoc libello tria leguntur, XI 4 καλῶς δὲ δοκεῖ καὶ ἀγχινόως μετ' ἀσφαλείας διαλῦσαι τὸ μέλλον et XVIII προνοητικῶς δὲ δοκεῖ ποιηθῆναι πρὸς τὸ τὸν χαλκέα μηδὲν ὑποπτεῦσαι, ὅ τε σίφων οὗ ἕνεκα ἐργασθεὶς εἴη καὶ ἡ φορμορραφὶς καὶ ταῦτα ἅρμενα γίνεσθαι. XXXI 23 ἀνύποπτος δὴ δοκεῖ εἶναι ἡ κομιδὴ τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἐνδεδυκότος τινὸς τὸν χιτωνίσκον καὶ οὕτω φερομένου. sed horum quaedam et ipsa Aenea indigna sunt. nam in primo exemplo inepta abundantia et ineptiore asyndeto post καλῶς καὶ ἀγχινόως infertur μετ' ἀσφαλείας, in altero mancum apparet esse προνοητικῶς δὲ δοκεῖ ποιηθῆναι (deest enim τοῦτο), balbutientis vero illa, καὶ ταῦτα ἅρμενα γίνεσθαι. in tertio exemplo extrema sententia, quam subita subiecti mutatio ambiguam reddit et subobscuram, cum Aeneae simplicitate parum concordat.

κομίζεται δὲ καὶ ὧδε] Malim κομίζεται δὲ ἐπιστολὴ καὶ ὧδε. proximorum verborum syntaxin indiligentia librariorum fecit duplicem, et rectam et obliquam. ex codicum vestigiis, si quid video, dignosci nequit utra ab Aenea originem traxerit. restitui rectam, obliquam fecerunt Turicenses.

1. κύστιν] Idem artificium describit Philo de Telorum Constr. V p. 102.

Post ληκύθῳ expunxi ὁπόση ἀντιβούλει πρὸς τὸ πλῆθος τῶν γραφησομένων. mox φυσήσαντα καὶ ἀποδήσαντα Turicenses.

2. ξηρανεῖς scripsi: ξηρᾶναι *M*. ἐπ' αὐτῆς *M*. scripsi εἰς αὐτήν.

11 *ὅ τι ἂν βούλῃ μέλανι κατακόλλῳ. ξηρανθέντων δὲ τῶν*
γραμμάτων ἔξελε τὴν πνοὴν τῆς κύστιδος καὶ συμπιέσας
εἰς τὴν λήκυθον ἔνθες· τὸ δὲ στόμα τῆς κύστιδος ὑπερε-
12 *χέτω τοῦ στόματος τῆς ληκύθου. ἔπειτα φυσήσας τὴν*
κύστιν, ἵνα διευρυνθῇ ὡς μάλιστα, καὶ ἐλαίου ἐμπλήσας
περιτεμεῖς τῆς κύστιδος τὸ ὑπερέχον τῆς ληκύθου καὶ προσ-
αρμόσεις τῷ στόματι ὡς ἀδηλότατα, καὶ βύσας τὴν λήκυ-
θον κομιεῖς φανερῶς. διαφανές τε οὖν τὸ ἔλαιον ἔσται ἐν
13 *τῇ ληκύθῳ, καὶ οὐδὲν ἄλλο φανεῖται ἐνόν. ὅταν δὲ ἔλθῃ*
παρ' ὃν δεῖ, ἐξεράσας τὸ ἔλαιον αναγνώσεται, καὶ φυσήσας
τὴν κύστιν καὶ ἐκσπογγίσας καὶ κατὰ ταὐτὰ εἰς αὐτὴν γρά-
14 *ψας ἀποστελλέτω. ἤδη δέ τις ἐν δέλτου ξύλῳ γράψας κηρὸν*
ἐπέτηξε, καὶ ἄλλα εἰς τὸν κηρὸν ἐνέγραψεν. εἶτα ὅτε ἦλθε

poterat item scribi *ἐν αὐτῇ*.

γράψαι M. opus erat futuro.

1. *βούλῃ* Hertlinus: *βούλει M.*

2. *ἐξελεῖν* Turicenses.

κυστίδος M.

συμπιέσας Casauboniana: *συμπιέσαντας M. συμπιέσαντα* Turicenses.

3. *τὴν* adieci.

ἔνθες scripsi: *ἐνθεῖναι M.*

4. *στόματος* Turicenses: *πώματος M.*

φυσήσαντα Turicenses.

τὴν κύστιν scripsi: *τὴν κύστιν ἐν τῇ ληκύθῳ ἐνοῦσαν M.* interpolatorem arguebat articuli defectus et sententia inutilis.

5. *διευρυνθῇ* Orellius: *διερυνθῇ* distincte *M.* errat Furia, qui *διερβυθῇ* legere sibi visus est.

καὶ addiderunt Turicenses.

ἐμπλήσας περιτεμεῖς scripsi: *ἐμπλήσαντα περιτεμεῖν M.*

6. *προσαρμόσεις* scripsi: *προσαρμόσαι M.*

7. *βύσας* ego: *βύσαντα M.*

8. *κομιεῖς* ego: *κομίζειν M.*

9. *ἔλθῃ*] *ἡ λήκυθος*, opinor. ita mox in *ὅτε ἦλθε* subiecti loco inesse videtur *ἡ δέλτος*.

10. *παρὸν M.*

καὶ addidi ante *φυσήσας*.

11. *εἰς τὴν αὐτὴν M.* expunxi articulum.

12. Proxima exerpsit Iulius Africanus c. LIII.

τις Casaubonus: *τινες M.*

ἐν δέλτῳ ἐνξύλῳ M. ἐν δέλτῳ ἢ ἐν ξύλῳ Meinekius. L. Dindorfius in Thesauri t. III p. 121 A *ἐνξύλῳ* 'pariter pro *ἐγξύλῳ* et pro *ἐν ξύλῳ*, et quidem rectius fortasse pro hoc' accipi posse censet. addit Tzetzam in Hist. X 502 *ἐπεὶ πυραὶ δὲ ἔνυλοι ἀνάπτονται ἐκ ξύλων, ἃς ἐνηφαίστους τε ὁμοῦ καλοῦμεν καὶ ἐγξύλους.* sed *ἐν δέλτῳ ἐν ξύλῳ* Longum decet, non Aeneam; atque *ἔγξυλος*, quod unius Tzetzae nititur auctoritate, vereor ne ab hoc ipso ad analogiam vocis *ἔνυλος* effictum sit. apud Aeneam scribendum est *ἐν δέλτου ξύλῳ*, quo ducit quod apud Iulium Africanum est *ἐν τῷ τῆς δέλτου ξύλῳ*, et quae Herodotus habet VII 239, cuius verba respexit Aeneas, *δελτίον δίπτυχον λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξέκνησε, καὶ ἔπειτα ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν βασιλέος γνώμην.*

13. *ἐπέτηξε* Casaubonus in interpreta-

παρ᾽ ὃν ἔδει, ἐκκνήσας τὸν κηρὸν καὶ ἀναγνοὺς ὁμοτρόπως ἀντεπέστειλεν. γράφοις δ᾽ ἂν καὶ εἰς πινάκιον ἡρωϊκὸν

tione et Valckenarius ad Herodotum V 32: *ἐπέθηκε M*, *ἐπέτηξαν* Iulius Africanus.

ὅτε ἦλθε Iulius Africanus: *ὅταν ἔλθῃ M.*

1. *παρὸν M.*

ἔδει Hertlinus: *δεῖ M.*

ἐκκνήσας Turicenses: *ἐκκνίσας M.*

ἀναγνοὺς γράψας πάλιν ὡσαύτως ἀπέστειλεν M. Meinekius *ἀναγνοὺς γράψας ὡσαύτως πάλιν ἀπέστειλεν.* veriora docet Iulius Africanus qui haec custodivit, *ἀναγνοὺς ὁμοιοτρόπως ἀνταπέστειλεν.* hinc effeci *ὁμοτρόπως ἀντεπέστειλεν. ὁμότροπος* Aeneae in amoribus est.

2. Post *ἀπέστειλεν* in scriptis haec adiciuntur *λέγεται δὲ καὶ εἰς πυξίον γράψαντα μέλανι ὡς βελτίστῳ ἐᾶν ξηρανθῆναι ἔπειτα λευκώσαντα ἀφανίζειν τὰ γράμματα. ὅταν οὖν ἀφίκηται παρὰ τὸν πεμπόμενον, λαβόντα εἰς ὕδωρ θεῖναι τὸ πυξίον. φανεῖται οὖν ἐν τῷ ὕδατι ἀκριβῶς πάντα τὰ γεγραμμένα*, quae delevi ut ab interpolatore ad proximum exemplum formata et ficta. fraudem aperit ὁ *πεμπόμενος* et oratio exsanguis ac decolor, cum singularia afferri debebant, a proximo exemplo diversa. neque enim satis videtur in simillima re buxum pro pinacio 'heroico' et pro oleo aquam substitui.

γράφοιτο M. scripsi *γράφοις.*

ἡρωϊκόν] Huius vocabuli et proximorum emendationem tempori tradam. Casaubonus *γραφικόν*, Meierus *ζωγραφικόν*, Turicenses *ἱερατικόν.* his nuperrime accessit Otto Benndorfius, qui in libro quem inscripsit *Griechische und Sicilische Vasenbilder* p. 10 bifariam coniecit *ῥωπικόν* et *κεραμικόν*, quorum illud recte ultro abiecit, altero supersedere poterat, quoniam Graece dicitur *πινάκιον κεραμοῦν*, non *κεραμικόν.* idem quin figlinum opus ab Aenea significetur, propterea non dubitat, quod post pauca verba praecipiatur in oleum coniciendum esse pinacium albo obductum, ut coloris operimentum nullo negotio tolli possit. nam et nummos oleo condi, quo facilius liberari aerugine possint. nimirum tali argumentatione cuiusvis generis portenta vincere licet. in eodem libro Hermanni Sauppii de proximis verbis sententia affertur. is recte quidem demonstravit *ἱματισμόν* inepte commemorari, cum non *vestem* significet sed *vestitum*, nec post formulam *ἢ ὅ τι ἂν βούλει* (sic) alia sequi posse argumenta in pinacio pingenda; sed quod ipse coniecit *ἢ ὅτι ἂν βούλει, μάλιστα μὲν γλαυκῷ ἢ καὶ ὑπολεύκῳ, εἰ δὲ μή, καὶ ἄλλῳ χρώματι*, eo nec ipso vir acutissimus librariorum caliginem dispulit. non placet *χρώματι* adiectivis suis postpositum, neque causa apparet cur in tabula dealbata colore potissimum caesio et subalbo superpingi debeat. tum illud non ignoro, *γλαυκός* et *ὑπόλευκος* de colore rerum nativo ac proprio dici, sed num eaedem voces de pigmentis dici possint vehementer dubito. neque *μάλιστα μέν* probabiliter excogitatum est. adscripsit quidem Sauppius *βουλημαλιῶμεν*, ut mendae originem aperiret; sed, ut potuerit uti compendiis, certe pervulgato genere, non rarissimo illo uti debebat, quod olim Bastii auctoritate hominibus doctis innotuit, quodque ille se Commentationis Palaeographicae p. 742 in 'certis quibusdam codicibus', velut in Sangermanensi 249 reperisse scribit.

ἅπερ ἂν βούλῃ. ἔπειτα καταλευκῶσαι καὶ ξηράναντα γράψαι
ἱππέα φωσφόρον ἢ ὅ τι ἂν βούλῃ, ἱματισμὸν λευκὸν καὶ
τὸν ἵππον λευκόν· εἰ δὲ μή, καὶ ἄλλῳ χρώματι, πλὴν μέλανος.
ἔπειτα δοῦναί τινι ἀναθεῖναι ἐγγὺς τῆς πόλεως εἰς ὃ ἐὰν
16 τύχῃ ἱερὸν ὡς εὐξόμενος. ὃν δὲ δεῖ ἀναγνῶναι τὰ γεγραμ-
μένα, χρὴ ἐλθόντα εἰς τὸ ἱερὸν καὶ γνόντα τὸ πινάκιον συσ-
σήμῳ τινὶ προσυγκειμένῳ, ἀπενέγκαντα εἰς οἶκον θεῖναι εἰς
ἔλαιον. πάντα οὖν τὰ γεγραμμένα φανεῖται. πέμψις δὲ
πασῶν μὲν ἀδηλοτάτη πραγματωδεστάτη δὲ νῦν μοι ἐμφα-
17 νισθήσεται· ἔστι δὲ τοιάδε. εἰς ἀστράγαλον εὐμεγέθη τρυ-
πῆσαι τρυπήματα εἴκοσι καὶ τέτταρα, ἓξ εἰς ἑκάστην πλευ-
ρὰν τοῦ ἀστραγάλου· ἔστω δὲ τὰ τρυπήματα τοῦ ἀστραγάλου
18 τὰ στοιχεῖα. διαμνημόνευε δὲ ἀφ᾽ ἧς ἂν πλευρᾶς ἄρξηται
τὸ ἄλφα, καὶ τὰ ἐχόμενα ἅπερ ἐν ἑκάστῃ πλευρᾷ γέ-
γραπται. μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν τινὰ θέλῃς ἐν αὐτοῖς τί-

omnino nullus compendiorum usus est in emendando libro Laurentiano, qui, si non ad decimum saeculum, quod Bandinio visum est, attamen ad undecimum certissimo iudicio retrahendus est. immo si quis ex literarum formis librariorum in hoc codice peccata aestimare velit, unciales literas, non cursivas tentare debet.

1. βούλῃ Hertlinus: βούλει *M*.

καταλευκῶσαι] Vox hic tantum lecta, sed quam tueri videntur καταλευκαίνω et καταμελαίνω.

2. βούλῃ Hertlinus: βούλει *M*.

καὶ τὸν ἵππον] Ita *M*. Meierus ἢ ἵππον, Turicenses ἢ καὶ ἵππον. verissime Sauppius in eo quem dixi libro observavit, non habere locum particulas ἢ καί, quasi praeter equitem luciferum et ἱματισμὸν λευκόν in illa tabula pingi nihil potuerit nisi equus albus.

4. εἰς ὃ ἐὰν τύχῃ ἱερόν] Ita *M*. Meierus εἰς ὃ ἂν τύχῃ ἱερόν. verum si quodlibet sacellum isti eligere licuit, pinacium vereor ne non potuerit reperiri ab altero. mox Meierus ὡς εὐξάμενον, quod ita interpretatur, 'quasi ex voto'. videtur scribendum esse εἰς ἱερὸν ὃ ἂν τύχῃς συνταξάμενος, *ut ponatur in saecello, quod constitueris.*

5. ὃν Meinekius: ὅσον *M*.

8. πέμψις δὲ πασῶν μὲν ἀδηλοτάτη πραγματωδεστάτη δὲ νῦν μοι ἐμφανισθήσεται scripsi: πασῶν δὲ ἀδηλοτάτη πέμψις πραγματωδεστάτη δὲ νῦν μοι διὰ γραμμάτων ἐμφανισθήσεται *M*.

10. εἰς inseruerunt Turicenses.

εὐμεγέθη] Ita *M* atque item Casauboni codex, qui habet εὐμεγέθ'. εὐμεγέθες impressi ante Turicenses.

11. τρυπήματα inserui ex Iulio Africano. in Casauboni codice est τρυπῆσαι εἴκοσι καὶ τέτταρα τρύματα ἕξ. τρήματα Casaubonus. sed vide ad pag. 94, 9. τρύπημα est etiam XVIII 3. 7.

εἴκοσι *M*.

13. τὰ στοιχεῖα. διαμνημόνευε δὲ Turicenses: στοιχεῖα διαμνημόνευε δὲ Iulius Africanus. in *M* nihil est praeter δ.

ἄρξηται Iulius Africanus: ἄρξῃ *M*.

θεσθαι λόγον, λίνον δίειρον. ἐὰν θέλῃς *ΑΙΝΕΙΑΝ* δηλοῦν τῇ διέρσει τοῦ λίνου, ἀρξάμενος ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀστραγάλου, ἐν ᾗ τὸ ἄλφα ἐστί, παρελθὼν τὰ ἐχόμενα τούτου γράμματα, ὅταν ἔλθῃς εἰς τὴν πλευράν, οὗ τὸ ἰῶτά ἐστι, δίειρον πάλιν, παρεὶς δὲ τούτου τὰ ἐχόμενα, ὅπου συμβαίνει τὸ ν̅ εἶναι, δίειρον καὶ πάλιν παρεὶς τὰ ἐχόμενα τούτου, ὅπου τὸ ει̅ ἐστί, δίειρον τὸ λίνον, καὶ οὕτω τὰ ἐπίλοιπα τοῦ λόγου ἀντιγράφων ἔνειρον εἰς τὰ τρυπήματα, ἕως ἂν
περάνῃς τὸ ὄνομα. ἔσται οὖν περὶ τὸν ἀστράγαλον ἀγαθὶς 19
λίνου πεποιημένη, δεήσει δὲ τὸν ἀναγιγνώσκοντα ἀναγράφεσθαι εἰς δέλτον τὰ δηλούμενα γράμματα ἐκ τῶν τρυπημάτων. ἀνάπαλιν δὲ γίγνεται ἡ ἐξαίρεσις τῇ ἐνέρσει. διαφέρει δὲ οὐδὲν τὰ γράμματα ἀνάπαλιν γραφῆναι εἰς τὴν δέλ-

malim ἀφ' ἧς ἂν πλευρᾶς ἄρχηται τὸ ἄλφα.

1. λίνον Turicenses: λίνω *M.*

διαιρεῖν *M.* διείρειν Casaubonus, cuius codex exhibet διαιρεῖν. scripsi δίειρον, uti bis infra est. post δίειρον hiat oratio. οἷον supplent Turicenses.

ελῆδινηαλἶ | (sic) Mediceus. alteram harum literarum partem ad originem scite reduxit Orellius, cum scriberet θέλῃς: ex altera Haasius in lucem edidit *ΑΙΝΕΙΑΣ*, egregie, nisi quod Aeneae nomini falsam literam attexuit. superest enim, ut rationis et oculorum causa *ΑΙ* mutetur in *N.*

2. τῇ Turicenses: ἐν τῇ *M.*

διέρσει Casaubonus: διαιρέσει *M.*

3. ἐστίν *M.*

τούτων *M.* feci τούτου.

4. γράμματα Iulius Africanus: παραγράμματα *M.*

ἔλθῃς Iulius Africanus: ἔλθῃ *M.*

τὴν addidi.

οὗ τὸ ἰῶτα Iulius Africanus: ὀυτο τω τα *M.* falsum est quod in editionibus de Medicei lectione circumfertur.

ἐστιν *M.*

5. διεῖρον *M.*

6. τὸ ν̅ εἶναι Orellius: τονεῖναι *M.*

δίειρον accessit ex Iulio Africano.

7. τὸ addiderunt Turicenses.

ει̅ ἐστι Haasius: ἔνεστιν *M.*

διεῖρον *M.*

8. τοῦ λόγου ἀντιγράφων] Ita *M.* videtur librariorum libido hoc loco omnem divinationem sustulisse. pro ἀντιγράφων Turicenses coniciunt ἀεὶ γράφων.

ἔνειρε *M.* scripsi ἔνειρον.

9. ὥσπερ αρτἰαιμέθα ὄνομα *M.* scripsi ἕως ἂν περάνῃς τὸ ὄνομα.

10. πεμπομένη *M.* scripsi πεποιημένη.

δεήσει Hertlinus: δεήσεται *M.*

τὸν accessit ex Iulio Africano.

ἀναγινώσκοντα *M.* feci ἀναγιγνώσκοντα.

12. γίνεται *M.* feci γίγνεται.

ἐξαίρεσις Casaubonus: ἐξίεσις *M.* ἔξεσις Schneiderus Saxo coniecit, ἐξείλησις Haasius. Turicensium ἔξερσις fictum vocabulum est. mallem ἐξέλιξις, nisi hoc vocabulum militare esset.

ἐνέρσει Casaubonus: ἐνέρξει *M* et codex Casauboni.

13. τὴν adieci.

τον· οὐδὲν γὰρ ἧττον ἀναγνωσθήσεται. καταμαθεῖν δὲ πλεῖον
20 ἔργον ἐστὶ τὰ γεγραμμένα ἢ τὸ ἔργον αὐτὸ γενέσθαι. εὐχερέστερον δ' ἂν ταύτῃ γίγνοιτο. ξύλου ὡς σπιθαμιαίου τρυπηθέντος ὅσα γε τὰ στοιχεῖα τῶν γραμμάτων, ἔπειτα ὡσαύτως ἐνείρειν τὸ λίνον εἰς τὰ τρυπήματα. ὅταν δ' εἰς τὸ αὐτὸ τρύπημα συμβῇ δὶς ἐνείρεσθαι, ὥστε τὸ αὐτὸ γράμμα δὶς ἐφεξῆς γράφεσθαι, προπεριελίξαντα τὸ λίνον περὶ τὸ
21 ξύλον ἐνεῖραι. γίγνοιτο δ' ἂν καὶ ὧδε. ἀντὶ τοῦ ἀστραγάλου καὶ ξύλου ποιῆσαι κύκλον ξύλινον καὶ λεᾶναι, καὶ τρυπῆσαι ἐφεξῆς κύκλῳ τὰ στοιχεῖα τῶν γραμμάτων τὰ τέτταρα καὶ εἴκοσι, ὑποψίας δ' ἕνεκα καὶ ἄλλα ἐν μέσῳ τοῦ κύκλου τρυπῆσαι, ἔπειτα οὕτω εἰς τὰ στοιχεῖα ἐφεξῆς ὄντα τὸ λίνον
22 ἐνεῖραι. ὅταν δὲ δὶς τὸ αὐτὸ γράμμα συμβῇ γράφεσθαι, ἐκ τῶν ἐν μέσῳ τρυπημάτων προενείραντα εἰς τὸ αὐτὸ γράμμα
23 ἐνεῖραι· γράμμα δὲ λέγω τὸ τρύπημα. ἤδη δέ τινες εἰς βιβλίον γράψαντες ὡς λεπτότατον μακροὺς στίχους καὶ λεπτὰ γράμματα, ἵν' ὡς εὐογκοτάτη γένηται ἡ ἐπιστολή, εἶτα ἐπὶ

1. *γνωσθήσεται M.* scripsi *ἀναγνωσθήσεται.*

πλεῖον Casparus Orellius: *πλεῖστον M.*

2. *εὐχερέστερον* scripsi: *εὐπρεπέστερον M.* sed erit fortasse qui *εὐτρεπέστερον* coniciat.

3. *ταύτῃ* scripsi: *τοῦτο M.* *γίνοιτο M.* feci *γίγνοιτο.*

σπιθαμιαίου codex Casauboni: *σπιθαμαίου M.*

4. *γε* Casaubonus: *τε M.*

5. *ὅπου δ' ἂν M.* scripsi *ὅταν δέ.*

6. *ὥστε* ego: *ὥσπερ* manu scripti.

8. *ἐνείρειν M.* feci aoristum.

γίνοιτο M. gamma inserui.

9. *ποιήσας M.* scripsi *ποιῆσαι* et *καὶ* addidi post *ξύλινον.* *ποιήσαντα* Hertlinus, quod et ipsum probum est.

τρῆσαι M. tribus *perforandi* vocabulum syllabis enuntiandum erat, qua sola forma Aeneas usus est. ita mox *καὶ ἄλλα ἐν μέσῳ τοῦ κύκλου τρυπῆσαι.*

10. *τὰ* ante *τέτταρα* in *M* desideratur. addidit ex codice suo Casaubonus.

11. *ἕνεκεν M.* scripsi *ἕνεκα.*

13. *ἐνείρειν M.* restitui aoristum, quem suadebant *λεᾶναι* et *τρυπῆσαι.*

συμβαίνει M. Turicenses *συμβαίνῃ.* scripsi *συμβῇ*, quod supra est § 20. mox *γράφειν*, quod in scriptis est, mutavi in *γράφεσθαι.*

ἐκ τῶν] *εἴς τι τῶν* Hertlinus. sed videtur *προενείρειν* non minus bene absolute poni posse quam *ἐκλέγειν* apud Polybium III 114, 1 *ἦν δ' ὁ καθοπλισμὸς τῶν μὲν Λιβύων Ῥωμαϊκός, οὓς πάντας Ἀννίβας τοῖς ἐκ τῆς προγεγραμμένης μάχης σκύλοις ἐκλέξας κατεκεκοσμήκει.*

14. *προενείραντα* scripsi: *προενείροντα M.*

15. *γράμματα M.* scripsi *γράμμα.* Turicenses *γράμματα δὲ λέγω τὰ τρυπήματα.*

εἰς Iulius Africanus c. LIII: *εἰς τὸ M.*

16. *βιβλίον*] Ita *M.* impressi *βυβλίον.*

17. *γένηται* Iulius Africanus: *γίνηται M.* proxima ita constituit Hauptius,

τῷ ωμῳ τοῦ χιτῶνος ὑποθέντες καὶ ἀποπτύξαντες τοῦ χιτω-
νίσκου ἐπὶ τῷ ὤμῳ ἀνύποπτος δὴ δοκεῖ εἶναι ἡ κομι-
δὴ τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἐνδεδυκότος τινὸς τὸν χιτωνίσκον καὶ
οὕτω φερομένου. μαρτύριον δὲ ὅτι τὰ εἰσπεμπόμενα μετὰ 24
ἐπιβουλῆς χαλεπὸν φυλάξαι. οἱ γοῦν περὶ Ἴλιον ἄνθρωποι
ἐκ τοσούτου χρόνου καὶ οὕτω διατεταμένοι οὔπω δύνανται
φυλάξαι μὴ εἰσελθεῖν αὐτοῖς τὰς Λοκρίδας, ἀλλ' ὀλίγοι προσ-

εἶτα ἐπὶ τῇ ᾤᾳ τοῦ χιτῶνος ἐπιθέντες καὶ ἐπιπτύξαντες τοῦ χιτωνίσκου τὴν ᾤαν, ἀνύποπτος δὴ δοκεῖ εἶναι ἡ κομιδὴ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ ἐνδεδυκότος τινὸς τὸν χιτωνίσκον καὶ οὕτω φερομένου, ad sensum prorsus egregie, sed ut restent in enuntiatione nonnulla, quae librariis potius quam Aeneae relinquenda esse videantur. nam causam non video, cur qui modo dictus sit *χιτών*, eodem spiritu *χιτωνίσκος* dicatur. nec tam addito articulo *χιτῶνος* poni praestabat quam omisso. deinde post *ἤδη δὲ καὶ* particulas, quae exemplis praefigi solent, ex Aeneae aliorumque scriptorum consuetudine aoristum inferri oportebat, non verborum istam inconsequentiam, qua ab exemplo mutilo ac trunco ad conclusiunculam declinat oratio (*δοκεῖ δή*). a Iulio Africano haec custodita sunt, *ἄλλοι τινὲς εἰς βιβλίον γράψαντες ὡς λεπτότατον μακροὺς στίχους καὶ λεπτὰ γράμματα, ἵνα εὐογκότατα γένηται εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ χιτωνίσκου ὑποθέντες καὶ ἀποπτύξαντες ἀνύποπτον ἐποίουν τὴν κομιδὴν τῆς ἐπιστολῆς.* unde suspicor ab Aenea talia fere fuisse, *εἶτα ἐπὶ ᾤας χιτωνίσκου ἐπιθέντες καὶ ἐπιπτύξαντες τοῦ χιτωνίσκου τὴν ᾤαν ἀνύποπτον ἐποίησαν τὴν κομιδὴν τῆς ἐπιστολῆς.* in proximis, si tamen Aeneae sunt, *φέροντες* requiro pro *φερομένου.* sed interpolatoris potius fallacias iis subesse indicavi pag. 88, 7.

4. *μαρτύριον – σώματα*] Haec si Aeneas scripsit, non dubito quin ex sede sua dimota sint. habet ea Iulius Africanus in extremo capite LIII. potuerunt igitur ab Aenea ad calcem huius capitis, quod de epistolis secretis est, addita esse, etsi nolim nimium in hac re tribuere Iulii auctoritati, ut qui alterum quoque exemplum, atque id quidem arbitrio suo, in alium locum quam quo ab Aenea positum est transmigrare iusserit. suspicor, haec quoque verba alienigena esse; nam exemplorum nexum solvunt, simillime ac notavi ad pag. 88, 7. quod si vere suspicor, necesse est ea Aeneae alicui exemplo adscripta fuisse paucis annis postquam ille libellum suum conscripsit. hunc intra annos ante Christum trecentesimum sexagesimum et trecentesimum quinquagesimum sextum scriptum esse Turicenses mihi quidem luculenter demonstrasse videntur. Locrenses autem virgines Troiam mitti desitae sunt anno trecentesimo quadragesimo sexto.

μετὰ] Ita *M.* impressi *μετ'*. inter *Ἴλιον* et *ἄνθρωποι* in *M* spatium quatuor fere literarum est.

5. *ἴλιον M.*

ἄνθρωποι ἐκ codex Casauboni: *ἄνθρωποι καὶ ἐκ* (sic) *M.*

6. *διατεταγμένοι M.* optime Hertlinus *διατεταμένοι.* ad hoc vocabulum interpretamenti loco olim adscripta esse arbitror quae post *Λοκρίδας* lecta seposui *καίτοι τοσοῦτόν ἐστιν αὐτοῖς ἡ σπουδὴ καὶ ἡ φυλακή.*

ἔχοντες τῷ λαθεῖν, λανθάνουσιν ἀνέτεα πολλὰ εἰσάγοντες
25 *σώματα. παρὰ δὲ τοῖς παλαιτέροις καὶ τοιόνδε ποτὲ ἐτεχνά-*
σθη. Ποτίδαιαν γὰρ θέλων προδοῦναι Τιμόξενος Ἀρταβάζῳ
προσυνέθεντο ἀλλήλοις ὃ μὲν τῆς πόλεώς τι χωρίον ὃ δὲ τοῦ
26 *στρατοπέδου. εἰς ὅπερ ἐτόξευον ὅ τι ἄν τι ἤθελον ἀλλήλοις*
ἐμφανίσαι ἀζέτο δὲ τοῦ τοξεύματος περὶ τὰς γλυφίδας ἑλί-
ξαντες τὸ βιβλίον καὶ πτερώσαντες ἐτόξευον εἰς τὰ προσυγκεί-
27 *μενα χωρία. ἐγένετο δὲ καταφανὴς ὁ Τιμόξενος προδιδοὺς*
τὴν Ποτίδαιαν· τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβαζος εἰς τὸ προσυγκεί-
μενον, ἁμαρτὼν τοῦ χωρίου διὰ πνεῦμα καὶ φαύλην πτέρω-
σιν, βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιάτου τὸν ὦμον, τὸν δὲ βληθέντα
περιέδραμεν ὄχλος, οἷα φιλεῖ γίγνεσθαι ἐν πολέμῳ· αὐτίκα
δὲ τὸ τόξευμα λαβόντες ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, καὶ οὕ-
28 *τως καταφανὴς ἐγένετο ἡ πρᾶξις. Ἱστιαῖος δὲ βουλόμενος*
τῷ Ἀρισταγόρᾳ σημῆναι ἀποστῆναι, ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχεν

1. Verba dura et intractabilia. *ἀν᾽ ἔτεα* Casparus Orellius, *ἀν᾽ ἔτη* Hertlinus, ante *σώματα* Turicenses *τὰ* addunt.

2. *παλαιοτέροις M.* scripsi *παλαιτέροις*.

3. Herodotus VIII 128 *ὅκως βυβλίον γράψειε ἢ Τιμόξεινος, ἐθέλων παρὰ Ἀρτάβαζον πέμψαι ἢ Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος περὶ τὰς γλυφίδας περιειλίξαντες καὶ πτερώσαντες τὸ βυβλίον, ἐτόξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπάιστος δὲ ἐγίνετο ὁ Τιμόξεινος προδιδοὺς τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτὼν τοῦ χωρίου τούτου βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸν ὦμον. τὸν δὲ βληθέντα περιέδραμε ὅχλος, οἷα φιλέει ἐν πολέμῳ· οἳ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὡς ἔμαθον τὸ βυβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς . . . . ὃ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπάιστος ἐγεγόνεε.* ex his intellegitur, Aeneam Herodoti vestigia satis diligenter ac fere ad verbum pressisse, ut id quidem dubitari nequeat, quin illa, *εἰς ὅπερ ἐτόξευον ὅ τι ἄν τι ἤθελον ἀλλήλοις ἐμφανίσαι*, quibus imperfecte exprimitur Herodotus, protervas librariorum manus prodant. Turicenses ita, *εἰς ὅπερ ἐτόξευον· ὅτε οὖν τι ἤθελον ἀλλήλοις ἐμφανίσαι, τότε τοῦ τοξεύματος κτλ.* sed, ut praeteream requiri *ἅπερ* pro *ὅπερ*, ineptum esse apparet *εἰς ὅπερ ἐτόξευον* absolute collocatum, cum non temere ac sine certa causa illi locum istum sagittis petierint, sed propterea, ut literas per sagittas transmitterent. nihil est quod dignum Aenea excogitare possim.

6. *ἀζέτο*] Ita *M.*

γλυφίδας Casaubonus: *πύλας γλυφὰς M.*

11. *τὸν δὲ βληθέντα* scripsi ex Herodoto: *προβληθέντα M.*

12. *γίνεσθαι M.* feci *γίγνεσθαι*.

ἐν τῷ πολέμῳ M. expunxi articulum, qui apud Herodotum deest.

13. *οὕτως*] Ita *M.* *οὕτω* codex Casauboni atque ita impressi.

14. *ἱστίαιος M.*

Praeivit haec Herodotus V 35 *ὁ γὰρ*

ἀσφαλῶς δηλῶσαι, ἅτε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν καὶ οὐκ εὔ-
πορον ὂν γράμματα λαθεῖν φέροντα, τῶν δὲ δούλων τὸν πι-
στότατον ἀποξυρήσας ἔστιξε, καὶ ἐπεῖχεν ἕως ἀνέφυσαν αἱ
τρίχες. ὡς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἔπεμπεν εἰς Μίλητον, ἐπι- 29
στείλας τῷ ἐπεστιγμένῳ ἄλλο μὲν οὐδέν, ἐπειδὰν δ' ἀφίκη-
ται εἰς Μίλητον πρὸς Ἀρισταγόραν, κελεύειν ξυρήσαντα κατ-
ιδεῖν εἰς τὴν κεφαλήν. τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινεν ἃ ἔδει
ποιεῖν. γράφειν δὲ καὶ ὧδε. προσυνθέμενον τὰ φωνήεντα 30
γράμματα ἐν κεντήμασι τίθεσθαι· ὁπόστον δ' ἂν τύχῃ ἕκα-
στον ὂν ἐν τοῖς γραφομένοις, τοσαύτας στιγμὰς εἶναι. οἷον 31
τόδε,

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΛΟΣ
Δ:: ::· Ν::: Σ:: ::· Σ Κ. Λ::· Σ
ΗΡΑΚΛΕΙΔΑΣ ΗΚΕΤΩ
:.Ρ. ΚΛ.. :: Δ.: Σ:. Κ.. Τ:::·

Ἱστιαῖος, βουλόμενος τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι, ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλέως σημῆναι, ὥστε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν· ὃ δὲ τῶν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν κεφαλὴν ἔστιξε καὶ ἀνέμενε ἀναφῦναι τὰς τρίχας. ὡς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον, ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν, ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρην ξυρήσαντά μιν τὰς τρίχας κατιδέσθαι ἐς τὴν κεφαλήν. τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινε, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀπόστασιν. ἀποστῆναι ex Herodoto adiecit Casaubonus.

2. *ὂν* addit Valckenarius ad Herodotum l. c. vide tamen ne *καὶ οὐκ εὔπορον γράμματα λαθεῖν φέροντα* ad interpolatorem revocanda sint. desunt apud Herodotum, quem Aeneas paene ad literam descripsit.

τῶν δὲ δούλων Turicenses: *τῶν δούλων* M manu secunda. fuerat *τῶν δοῦλον*.

3. *ἔστιξεν* M.

ἐπεῖχεν scripsi: *ἐπέσχεν* M.

ἀνέφυσαν Turicenses: *ἂν ἔφυσαν* M.

4. *ὡς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα* scripsi: in M ceterisque manu scriptis nihil relictum est nisi *τάχιστα*. quod in impressis est *εἶτα τάχιστα ἔπεμπεν*, Casaubonum parentem habet.

7. Scripsi *ἔδει*: *δεῖ* M.

8. *προσυνθεμένου* codex Casauboni, atque ita impressi. sed verissime M *προσυνθέμενον*, quod masculine intellegendum est.

9. *ἐν κεντήμασι τίθεσθαι*] Ita § 18 *ἐν τρυπήμασι τίθεσθαι λόγον.*

δ' addidi.

10. *οἷόν τε δὲ τοῦτο* M et codex Casauboni. *οἷον δὴ τοῦτο* Casaubonus. scribendum erat, quod a literarum ductibus proxime aberat, *οἷον τόδε*, abiecto *τοῦτο*.

12. *ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΚΑΛΟΣ*] In errore versantur Turicenses qui haec interpretantur quasi scriptum esset *ὁ καλὸς Διονύσιος*.

13. In M est *Δ Ν C C Κ Λ C* et *Ρ Κ Λ Δ C Κ Τ*. vocalium significatio in scriptis desideratur. debetur Casaubono.

14. *ἡρακλείδας* M et codex Casauboni. *Ἡρακλείδης* impressi ex Casauboni correctione.

καὶ τόδε ἄλλο ἀντὶ τῶν φωνηέντων γραμμάτων τίθεσθαι τί
32 δαὶ * * πολλοὶ δὲ ταῖς κατ᾽ Ἤπειρον κυσὶν ἐχρήσαντο ὧδε. ἀπαγαγόντες δέσμιον περιέθηκαν περὶ τὸν αὐχένα ἱμάντα, ἐν ᾧ ἐπιστολὴ ἐνέρραπτο. εἶτα ἀφῆκαν νυκτὸς ἢ μεθ᾽ ἡμέραν, πρὸς ὃν ἐξ ἀνάγκης ἔμελλεν ἥξειν ὅθεν ἀπήχθη. ἔστι δὲ τοῦτο
33 καὶ Θετταλόν. χρὴ δὲ τὰς παραγιγνομένας εὐθὺς ἀνοίγειν δέλτους. Ἀστυάνακτι δὲ τυράννῳ Λαμψάκου πεμφθείσης ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ γεγραμμένα ἦν τὰ μηνύοντα τὴν ἐπιβουλὴν ἀφ᾽ ἧς ἀνῃρέθη, παρὰ τὸ μὴ εὐθὺς ἀνοῖξαι καὶ ἀναγνῶναι τὰ γεγραμμένα διεφθάρη, τὴν ἐπιστολὴν ἔχων περὶ τοὺς δακτύλους.
34 διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ ἐν Θήβαις ἡ Καδμεία κατελήφθη, τῆς τε Λέσβου ἐν Μυτιλήνῃ παραπλήσια τούτοις

1. Rectius, nisi fallor, verba *καὶ τόδε ἄλλο*, vel, ut ego malim, *καὶ τόδε* abiecto *ἄλλο*, ponentur e regione verborum *ΗΡΑΚΛΕΙΔΑΣ ΗΚΕΤΩ*. proxime librariorum libido eo rem deduxit, ut me quidem fugiat consilium.

Post *τί δαὶ* in scriptis est *καὶ τάδε τὰ πεμπόμενα γράμματα εἴς τινα τόπον τῷ πεμπομένῳ δῆλον γίνεσθαι ἐλθόντος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν πόλιν καὶ πωλοῦντός τι ἢ ὠνουμένου ὅτι ἥκει αὐτῷ γράμματα καὶ κεῖται ἐν τῷ προρρηθέντι* (sic) *τόπῳ. καὶ οὕτω οὔτε ὁ φέρων οἶδεν ὅτῳ ἠνέχθη, οὔτε ὁ λαβὼν γνωστός ἐστι ὅτι ἔχει.* agnovi nebulonem, qui *τὸν πεμπόμενον* dicere solet de eo, cui literae redduntur, et e loco amovi quem ceperat. dubium non est, quin iste genuina exempla sede exturbaverit. feci asteriscos.

2. *πολλοὶ*] Proxima excerpsit Iulius Africanus c. LIII.

ταῖς adieci.

3. *δεσμὸν M.* Casaubonus *δέσμιον* recte, etsi perperam *canem vinctum* interpretatus est. ego canem *catenarium* intellego, cui generi narratiuncula Aeneae vel maxime convenit. ignorant lexica *δέσμιος* hoc sensu positum, ut non abs re sit Artemidori adferre testimonium, qui Oneirocriticorum II 11 *τῶν κυνῶν* inquit *οἳ μὲν ἐπὶ θήρᾳ τρέφονται, οἳ δὲ ἐπὶ φυλακῇ τῶν κτημάτων, οὓς οἰκουροὺς καὶ δεσμίους λέγομεν.* ceterum post *δέσμιον* videtur excidisse *κύνα*. mox *ἐνέρραπτο* Turicenses: *ἐγέγραπτο M.*

8. *πρὸς ὃν*] Pro his rectius scribes *ὃ δέ.* certe *πρὸς ὃν ἐξ ἀνάγκης ἔμελλεν ἥξειν* copulari nequit cum *ὅθεν ἀπήχθη*.

6. *καὶ* addiderunt Turicenses.

Θετταλὸν Iulius Africanus: *Θεσσαλονικὸν M.* Reliqua huius capitis exempla turbulento librariorum errore vel epitomatoris alicuius malitia confusa sunt nec incorruptam Aeneae imaginem ostendunt. veluti narratiuncula in extremo capite posita, qua novum epistolarum occultarum genus praecipitur, aptiorem locum ante Astyanactem tenebit.

παραγινομένους M. inserui gamma.

7. *δὲ*] Malim *γοῦν*.

8. *τὰ* inserui.

9. Post *γεγραμμένα* expunxi *ἀλλ᾽ ἀμελήσαντος αὐτοῦ πρὸς ἄλλοις δὲ γενομένου πρότερον.* vide ad XVI 2.

11. *διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν*] Haec et proxima si ab origine cum praecedentibus copulata fuerunt, *δὲ* excidisse post *διά* censendum est.

12. *Μυτιλήνῃ* scripsi: *μυτιλήνη τὰ*

ἐπράχθη. * * Γλοῦς δὲ βασιλέως ναύαρχος παρὰ βασιλέα 35
ἀναβάς, ἐπεὶ οὐχ οἷόν τε ἦν ὑπομνήματα ἐν βιβλίῳ ἔχοντα εἰσιέναι παρὰ βασιλέα (ἦν δὲ αὐτῷ περὶ πολλῶν τε καὶ μεγάλων διαμνημονευτέον), ἐγράψατο εἰς τὰ διαστήματα τῆς χειρὸς τῶν δακτύλων περὶ ὧν ῥητέον ἦν αὐτῷ.

Πρὸς δὲ τὰς τῶν ἐναντίων προσαγωγὰς μηχανήμασιν ἢ **32**
σώμασιν ἐναντιοῦσθαι ὧδε. πρῶτον μὲν εἰς τὰ ὑπεραιρόμενα ἐκ πύργων ἢ ἱστῶν ἢ τῶν ὁμοτρόπων τούτοις οἷς προσαχθέντα ὑπεραιρατο χρη τισὶν ἀδιατμήτοις περιβληθέντα κατατετάσθαι ὑπονεόντων, ἅμα δὲ καὶ ὑποθυμιᾶν καπνὸν πολὺν ὑφάπτειν ὡς μέγιστον πῦρ ποιοῦντα. ἀνταίρεσθαι πύρ- 2
γους ξυλίνους ἢ ἄλλα ὕψη ἐκ φορμῶν πληρουμένων ἄμμου ἢ ἐκ λίθων ἢ ἐκ πλίνθων. ἴσχοιεν δ' ἂν τὰ βέλη καλάμων ταρσοὶ ὀρθίως καὶ πλαγίως συντιθεμένων. ἡτοιμάσθαι δὲ 3

M et codex Casauboni.

1. Hiare orationem significavi. *Γλοῦς* Casaubonus: *πλοῦς M.*

παραβασιλέα M.

2. *οἷόν τε*] Fortasse *ὅσιον.*

3. *παραβασιλέα M.*

5. Post *αὐτῷ* in scriptis est *περὶ τὴν τῶν τοιούτων ἐπιμέλειαν τῷ πυλωρῷ ποιητέον ὡς ἂν μηθὲν λανθάνηται εἰς τὴν πόλιν εἰσφερόμενον μήτε ὅπλον μήτε γράμματα,* quibus verbis pessime epistolarum secretarum exempla clauduntur. *τῷ πυλωρῷ* non ad proxima spectat sed ad ea quae demonstrata sunt capite XXVIII. ut asyndeti molestia deleatur, pro *τὴν* Turicenses corrigunt *οὖν*. L. Dindorfius in Thesauri vol. V p. 99 D *λανθάνῃ* scribit et *γράμμα*, quae acciperem si de Aeneа certum haberem.

6. In *M* lemma est *ΑΝΤΙΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ.*

8. *ἱστῶν* Casaubonus: *ἱστίων M.* post *τούτοις* Turicenses inseruerunt *ἱστία*, item *τὰ* ante *προσαχθέντα*. dubito de ulcusculis; in imo malum est.

9. *υπεραιρατο χρη*] Ita *M.* *ὑπεραίρειν χρὴ* codex Casauboni et impressi.

10. *ὑπονεόντων*] Ita *M.* *ὑποπνεόντων* codex Casauboni. ipse Casaubonus *ὑπὸ *πνεόντων.* Turicenses *ὑπὸ τενόντων.*

ἅμα δὲ Meinekius: *ἄλλα δὲ M.* *ἄλλα τε* Turicenses.

11. *καπνὸν πολὺν ὑφάπτειν ὡς μέγιστον πῦρ πνέοντα M.* in talibus moderatio adhibenda est, ut intellegatur, quae sanabilia sint, quae deplorata. correxi *ὡς μέγιστον πῦρ ποιοῦντα*, unde hic locus uno vitio minus vitiosus evasit. vide XXXIII 3 *προσφέρεσθαι ξύλα καὶ ἐμβάλλοντα ὡς μέγιστον τὸ πῦρ ποιεῖν.* cetera despero. Turicenses post *καπνὸν πολὺν* inserunt *ἰέντα καί.*

ἀνταίρεσθαι Hertlinus: *ἀνταείρεσθαι M.* deest copula vel particula adversativa.

12. *ψάμμου M.* feci *ἄμμου.* vide ad XVIII 4.

13. *ἴσχοιεν* Hertlinus: *ἴσχοι M.*

14. *ὀρθίων καὶ πλαγίων M.* scripsi *ὀρθίως καὶ πλαγίως.*

συντιθεμένων] Fortasse *συντεθειμένων.*

ἡτοιμάσθαι Hertlinus: *ἡτοίμασται M.*

καὶ τοῖς εἰς τὰ τείχη μηχανήμασιν εἰσπίπτουσι κριῷ καὶ
τοῖς ὁμοτρόποις τούτῳ ἐρύματα. σάκκους ἀχύρων πληροῦντα
προκρεμαννύειν καὶ ἀγγεῖα ἐρίων καὶ ἀσκοὺς βοείους νεο-
δάρτους πεφυσημένους ἢ πεπληρωμένους τινῶν καὶ ἄλλα τού-
4 *τοις ὁμότροπα. καὶ ὅταν ἢ πύλην ἢ ἄλλο τι τοῦ τείχους*
διακόπτῃ, χρὴ βρόχῳ τὸ προϊσχον ἀναλαμβάνεσθαι, ἵνα μὴ
5 *δύνηται προσπίπτειν τὸ μηχάνημα. παρασκευάζεσθαι δὲ*
ὅπως λίθος ἁμαξοπληθὴς ἀφιέμενος ἐμπίπτῃ καὶ συντρίβῃ
τὸ τρύπανον· τὸν δὲ λίθον ἀφίεσθαι ἀπὸ τῶν προωστῶν,
6 *ἐχόμενον ὑπὸ καρκίνων. ὅπως δὲ μὴ ἁμαρτάνῃ τοῦ τρυπά-*
νου ὁ λίθος φερόμενος, κάθετον χρὴ προαφίεσθαι, καὶ ὅταν
αὕτη πέσῃ ἐπὶ τὸ τρύπανον, εὐθὺς τὸν λίθον ἐπαφίεσθαι.
7 *ἄριστον δὲ πρὸς τὰ διακόπτοντα τὸ τεῖχος καὶ τόδε παρε-*
σκευ'σθαι. ᾗ ἂν κριὸς προσάγηται τῷ τείχει, ταύτῃ χρη

1. *τείχη* Casaubonus: *χείλη M* et codex Casauboni.

εἰσπίπτουσι Casaubonus. *εισπουσιν M*, *εἰςπουσι* codex Casauboni.

2. *τούτῳ* Hertlinus: *τούτων M.*

Post *ἐρύματα* excidit *τάδε* aut *ὧδε*.

3. *προκρεμαννύειν* Casaubonus: *προσκρεμαννύειν M* et codex Casauboni.

καὶ ante *ἀγγεῖα* addiderunt Turicenses.

4. *πεπληρωμένους* Casaubonus: *πεπληρωμένων M.*

ἄλλα M. correxi *καὶ ἄλλα*. minus recte Turicenses *ἢ ἄλλα*. scriptum enim ante est *σάκκους ἀχύρων καὶ ἀγγεῖα ἐρίων καὶ ἀσκούς*.

6. *προϊσχον* Casaubonus: *προσίσχον M.*

7. *καὶ παρασκευάζεσθαι δὲ M.* expunxi *καί*.

8. *ἁμαξοπλήθης M.*

9. *τὸ* Casaubonus: *τὸν M* et codex Casauboni.

τῶν delet Kirchhoffius.

10. *ὑποκαρκίνων M.*

11. *καθέτην M.* scripsi *κάθετον*. illa forma in glossis Labbaei est et in varia lectione Anthologiae Palatinae VII 637, ubi Planudes *καθέτου*. vide Iacobsium p. 389. *καθέτῃσι* apud Oppianum Hal. III 77 et 138 nunc ex manu scriptis correctum est.

12. *εὐθὺ M.* scripsi *εὐθύς*.

14. *ὅταν γνῶς ἢ προσάγεσθαι τοῦ τείχους M.* in his simulacrum genuinae orationis nullum relictum est. ab interpretum consiliis destituimur. nam Byzantinum hominem, non Aeneam decent quod Turicenses coniecerunt *ᾗ δ' ἂν γνώσῃ προσάγεσθαί που τοῦ τείχους* vel *ὅταν γνώσῃ προσάγεσθαί που τοῦ τείχους αὐτά*. res haec est. desideratur subiectum, quod ad *προσάγεσθαι* addi oportebat. nihil proficimus supplendo *τὰ διακόπτοντα*: intellegitur enim ex *καὶ τοῖς ὁμοτρόποις τούτῳ* non arietem solum illo participio significari, sed quam libet machinam, qua moenia percutiantur. nostro loco, ubi definite scriptor loqui debebat, non de muralibus machinis generatim dicendum erat, sed de ipsa arietum specie. id quod demonstratur etiam vocabulo *ἀντίκριος*, cui, ut intellegi posset (nam neque *ἀνθεστιᾶν* intellegitur, nisi praecesserit *ἑστιᾶν*), omnino voce *κριός* praeludendum erat. aut vehementer fallor aut magno vulneri

ἔσωθεν ἀντιπαρασκευάζειν ἀντίκριον, διορύξαντα τὸ τεῖχος
μέχρι τοῦ ἔξω μέρους τῶν πλίνθων, ἵνα μὴ προειδῶσι πρό-
τερον οἱ πολέμιοι· ὅταν δὲ ἐγγὺς ᾖ τὸ διακόπτον, οὕτως
ἔσωθεν τῷ ἀντικρίῳ παίειν. πρὸς δὲ τὰ μεγάλα μηχανήματα, 8
ἐφ᾽ ὧν σώματά τε πολλὰ προσάγεται καὶ βέλη ἐξ αὐτῶν
ἀφίεται ἄλλα τε καὶ καταπέλται καὶ σφενδόναι, εἰς δὲ τὰς
ὀροφίνας οἰκίας καὶ πυρφόρα τοξεύματα, πρὸς δὲ ταῦτα τὰ μη-
χανήματα πρῶτον μὲν χρὴ τοὺς ἐν τῇ πόλει κρυφαίως ὑπο-
ρύσσειν κατὰ τὰς προσαγωγὰς τῶν μηχανημάτων, ἵνα οἱ
τροχοὶ τῶν μηχανημάτων ἐμπίπτοντες δύωσιν εἰς τὰ ὑπο-
ρύγματα· ἔπειτα ἔσωθεν ἀνταίρειν ἐκ φορμῶν πληρουμένων

magnum adhibendum remedium est. corrigo *ᾗ ἂν κριὸς προσάγηται τῷ τείχει.* quodsi quis genetivum *τοῦ τείχους* relinqui posse arbitratur, ut ab *ᾗ* suspensus sit, is non novit consuetudinem Aeneae, qui inter *ᾗ* eiusque casum non solet intrudere verba aliena. dixit *ᾗ τοῦ τείχους* XVIII 21. *ᾗ δ᾽ ἂν τοῦ τείχους* XXXII 11 *ᾗ δ᾽ ἂν τῆς πόλεως* XXII 15. *ᾗ δ᾽ ἂν ἄλλῃ τοῦ τείχους* XXXII 10. *περιῆγον τοῦ τείχους ᾗ μάλιστα οἱ πολέμιοι ὄψεσθαι ἔμελλον* XL 4. cum his non componendum quod XXVIII 1 est *ᾗ ἂν δυσπροσοδώτατον ᾖ τῆς πόλεως*, neque Xenophontis illud in Hellenicis IV 8, 35 *ᾗ ἐρημότατον ἦν τῆς Ἀβυδηνῆς*: nam in his exemplis genetivi pendent a superlativis. ceterum nescio an utroque loco articulus inserendus sit.

1. *ἀντικριὸν* scripti et impressi.

διορύξαντα τοῦ τείχους μέχρι τοῦ ἄλλου μέρους τὸν πλίνθον M et codex Casauboni. recte Casaubonus *τῶν πλίνθων*, in ceteris corrigendis nimis parcus. Turicenses *μέχρι τοῦ τελευταίου μέρους τῶν πλίνθων*, Hertlinus *μέχρι τοῦ ἄκρου μέρους τῶν πλίνθων*. dicit Aeneas frangi arietem, si contrario in eum ictu arietetur. quod ut fieri possit, intrinsecus extrahendos de muro lateres esse, donec ad extremum ordinem perventum sit. extremum ordinem fortasse *ἔσχατον* dicere licebit, certe non *τελευταῖον* neque *ἄκρον*. scripsisse Aeneam *μέχρι τοῦ ἔξω μέρους τῶν πλίνθων* ex antecedenti *ἔσωθεν* perspicuum est. praeterea requirebatur *τὸ τεῖχος*.

2. *προΐδωσιν M.* feci *προειδῶσι*.

4. *ἀντικριῷ* scripti et impressi.

Post *παίειν* in *M* secuntur verba *καὶ πολὺ ἰσχυρότερον ὁ ἀντικριὸς γίνεται*, quae interpolatoris insolentiam, non stuporem librarii produnt. neque ea meliora evadent, ubi cum Hertlino scripseris *καὶ πολὺ ἰσχυρότερον τὸν ἀντίκριον γενέσθαι.* expunxi.

9. *τοῦ μηχανήματος M.* ita scripsisse Aeneam parum credibile est, cum hisce continuet orationem, *ἵνα οἱ τροχοὶ τῶν μηχανημάτων ἐμπίπτοντες δύωσιν εἰς τὰ ὑπορύγματα.* nec ponere poterat *τὰς προσαγωγάς* pluralem nisi genetivo addito plurali, ut XXXII 1 *τὰς τῶν ἐναντίων προσαγωγάς*, XXXVI *ταῖς τῶν κλιμάκων προσθέσεσιν.* hinc correxi *τῶν μηχανημάτων.* in proximis utrum *ἐρύματα ἅπερ τῶν τε μηχανημάτων ὑπερέξει* dicam scribendum esse dubius haereo.

10. *δύωσιν* scripsi: *δύνωσιν M.*

11. *ἀνταίρειν* Hertlinus: *ἀνταείρειν M.*

ἄμμου ἢ ἐκ λίθων τῶν ὑπαρχόντων ἔρυμα, ὅπερ τοῦ τε μη-
χανήματος ὑπερέξει καὶ τὰ ἐκ τῶν ἐναντίων βέλη ἀργὰ ποιή-
9 σει. προκαλύπτεσθαι δὲ ἅμα τούτοις καὶ πυκνὰ παραπετάσματα
ἢ ἱστία, ἐρύματα τῶν εἰσαφιεμένων βελῶν, ἅπερ σχήσει τε
τὰ ὑπερπίπτοντα τῶν βελῶν, καὶ ῥᾳδίως συλλεγήσεται, χαμαι-
10 πετὲς δὲ μηδὲν ἔσται. τὸ δὲ αὐτὸ ποιεῖν καὶ ᾗ ἂν ἄλλῃ τοῦ
τείχους ὑπερπετῆ γιγνόμενα τὰ βέλη τοὺς ὑπηρετοῦντάς τε
11 καὶ τοὺς διαπορευομένους βλάπτῃ καὶ τιτρώσκῃ. ᾗ δὲ ἂν τοῦ
τείχους χελώνη προσαχθεῖσα δύνηται τὸ τεῖχος διορύξαι ἢ
12 καταβαλεῖν, ταύτῃ χρὴ ἀντιοῦσθαι παρεσκευασμένον. πρὸς
μὲν τὸ διόρυγμα πῦρ ποιεῖν πολύ, πρὸς δὲ τὸ πέσημα τοῦ
τείχους τάφρον ἔσωθεν ὀρύσσειν καὶ ἅμα ἀνταίρειν τειχίον
πρότερον ἢ πεσεῖν τὸ τεῖχος, ἂν μὴ ἄλλως δύνῃ κωλύειν.

33 Χρὴ δὲ ταῖς προσαχθείσαις χελώναις ἐπιχεῖν πίσσαν

πληρουμένων Casaubonus: πληρουμένου *M* et codex Casauboni.

1. ψάμμου *M.* restitui ἄμμου. vide ad XVIII 4.

καὶ λίθων ἐκ τῶν ὑπαρχόντων *M.* scribendum erat ἢ ἐκ λίθων τῶν ὑπαρχόντων. vide § 1 ἀνταίρεσθαι πύργους ξυλίνους ἢ ἄλλα ὕψη ἐκ φορμῶν πληρουμένων ἄμμου ἢ ἐκ λίθων ἢ ἐκ πλίνθων.

3. προκαλύπτειν *M.* scripsi προκαλύπτεσθαι.

πυκνὰ Theodorus Mommsenus: γυμνὰ *M.*

4. εἰσαφιεμένων *M.*

6. μηδὲν] Immo οὐδέν.

7. γινόμενα *M.* inserui gamma.

τοὺς ὑπηρετοῦντάς τε καὶ τοὺς διαπορευομένους] Aut τε deleverim aut τούς. διαπορευομένους idem fere esse videtur quod διαθέοντας, *discursantes.*

8. βλάπτει καὶ τιτρώσκει *M.* feci coniunctivum.

ᾗ δὲ ἂν] Ita *M.* impressi ᾗ δ' ἄν.

9. δύνηται Hertlinus: δυνήσηται *M.*

τι τοῦ τείχους *M.* propter ᾗ δὲ ἂν τοῦ τείχους scripsi τὸ τεῖχος abiecto pronomine indefinito. suffossam muri particulam bis commemorari absurdum erat. diversa a nostris verba Thucydidis sunt VI 67, 2 οἷς εἴρητο, ᾗ ἂν τοῦ στρατεύματός τι πονῇ μάλιστα, ἐφορῶντας παραγίγνεσθαι.

10. παρεσκευασμένον] Aut ὧδε addendum aut proximae sententiae praefigendum καί.

12. ὀρύσσειν] Hanc vocem in *M* secuntur verba ἵνα μὴ εἰσέλθωσιν, quae cum orationis continuitatem male turbent, in marginem reieci.

ἀνταίρειν Hertlinus: ἀνταείρειν *M.*

τειχίζοντα *M.* Meinekius τειχίον τειχίζοντα. rectiore, nisi fallor, via ingredi licuit ita, ut τειχίζοντα mutaretur in τειχίον. subitarium murum Aeneas eodem nomine appellavit XXXIII 1.

13. τεῖχος ᾗ ὀρύσσεται *M.* verba ῃ ὀρύσσεται ab interpolatore ad πρὸς τὸ πέσημα olim adscripta fuisse conicio.

14. In *M* lemma est ΕΜΠΡΗΣΙΣ. proxima excerpsit Iulius Africanus c. XLV.

προσενεχθείσαις *M.* Aeneas cum alias proprio ac certo in hac re vocabulo utatur, hoc quoque loco sibi constitisse censendus est. scribendum igitur erat προσαχθείσαις.

ἐπιχεῖν πίσσαν] Malim πίσσαν ἐπι-

καὶ στυππεῖον καὶ θεῖον ἐπιβάλλειν, ἔπειτα φλογώσαντα φάκελλον καὶ ἐξάψαντα ἐπαφιέναι σχοίνῳ ἐπὶ τὴν χελώνην. * * τὰ δὲ τοιαῦτα προτεινόμενος ἀπὸ τοῦ τείχους ἐπιβάλλεται τοῖς προσαγομένοις μηχανήμασι. * * πιμπράναι χρὴ
ταῦτα ὧδε. παρεσκευάσθω ξύλον οἷον ὕπερον, μεγέθει δὲ 2
πολλῷ μεῖζον. καὶ εἰς μὲν τὰ ἄκρα τοῦ ξύλου κροῦσαι σιδήρια ὀξέα, περὶ δὲ τὰ ἄλλα μέρη τοῦ ξύλου καὶ ἄνω καὶ κάτω χρῖσαι πυρὸς σκευασίας ἰσχυράς, τὸ δὲ εἶδος γενέσθω οἷον κεραυνὸς τῶν γραφομένων. τοῦτο δὲ ἀφίεσθαι χρὴ εἰς τὸ προσαγόμενον μηχάνημα οὕτως ὥστε ἐμπήγνυσθαι εἰς τὸ μηχάνημα, καὶ ἐπινεμήσεται τὸ πῦρ ἐμπαγέντος αὐτοῦ.

χεῖν vel ἐπιχεῖν πίσσαν καὶ ἐπιβάλλειν στυππεῖον καὶ θεῖον.

1. στυππεῖον Casaubonus: στίππυον M, στυπεῖον codex Casauboni.

φλογώσαντα Iulius Africanus: φλογωθέντα M. interpretes si audiendi sunt, inflammatum scriptor virgultorum fascem ex fune suspensum in testudinem conici iubet. miror funem non concipere flammam. tutius erat fascem ex catena ferrea suspendi, ac longe simplicius de muro praecipitatum devolvi nec funi nec catenae alligatum. sed alia sunt, in quibus haereas. desideratur genetivus, qui cum φάκελον coniungi possit, ut quod genus fascium Aeneas intellegi voluerit appareat. neque recte φλογώσαντα et ἐξάψαντα verba synonyma disiunguntur, cum artissime copulanda essent. certe Aelianus dixit ἀναφλέγειν καὶ ἐξάπτειν V. H. XII 64. XIII 1. N. A. X 48 et similiter Thucydides II 77, 4 πῦρ καὶ φλόγα ἀνιέναι. itaque requiri videtur ἔπειτα φάκελον σχοίνων φλογώσαντα καὶ ἐξάψαντα ἐπαφιέναι ἐπὶ τὴν χελώνην.

3. τὰ δὲ τοιαῦτα προτεινόμενος M. Casaubonus: *atque haec et similia de muro praetensa machinis admovendis desuper immittuntur.* hinc fluxit Turicensium προτεινόμενα, quod verum videtur. protendendi sententia cuiusmodi hoc loco sit, intellegitur ex Polyaeni verbis VI 3 οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τειχῶν μόλιβδον τηκτὸν ἐν χαλκείοις προωθοῦντες κατέχεον. quae proxime secuntur, ea et ipsa labem contraxerunt. offendo in asyndeto videturque requiri καὶ ante ὧδε et ἐμπιπράναι pro πιμπράναι. feci asteriscos.

5. ξύλα M. ob sequens τοῦ ξύλου scribendum erat ξύλον.

οἷόν ὑπερμεγέθη M. Orellius οἷον ὕπερα μεγέθη, Turicenses οἷον ὕπερα μεγέθει. scripsi οἷον ὕπερον μεγέθει.

6. μείζω M. feci μεῖζον.

7. ὀξέα καὶ μείζω M. expunxi dittographiam.

8. χωρὶς M. Turicenses in oratione posuerunt χωρίσαι, in qua re nescio an alios me obedientiores habituri sint. scripsi χρῖσαι.

9. τῶν γραφομένων Hertlinus: τὸ γραφόμενον M.

τοῦτο δὲ ἀφίεσθαι χρὴ εἰς τὸ προσαγόμενον μηχάνημα ἐσκευασμένον οὕτως M. expunxi ἐσκευασμένον, quod otiosum esse apparet post πυρὸς σκευασίας ἰσχυράς illatum quodque sententiae structuram perturbat, cum ad se trahat proximam vocem, quam Aeneas cum ἀφίεσθαι iungi voluit.

11. ἐπιμένειν M. scripsi ἐπινεμήσε-

3 ἔπειτ᾽ ἂν τινες ὦσι τῆς πόλεως ξύλινοι μόσυνες ἢ τοῦ τεί-
χεός τι χρὴ τούτοις ὑπάρχειν πρὸς τὸ μὴ ἐμπίπρασθαι ὑπὸ
4 τῶν πολεμίων πίλους καὶ βύρσας πρὸς τὴν τάξιν. ἐὰν δὲ
ἐμπρησθῶσι πύλαι, προσφέρεσθαι ξύλα καὶ ἐμβάλλοντα ὡς
μέγιστον τὸ πῦρ ποιεῖν, μέχρι ἂν ταφρεύσῃς τὰ ἔσωθεν.
34 Ἐὰν δέ τινες πολέμιοι παί   ται ἐμπιπράμεναι ἰσχυ-
ραὶ σκευασίαι πρὸς τὸ πῦρ σβεννύειν χρὴ αὐτὸ ὄξει· οὐ γὰρ
ἔτι ῥάιως ἐξάπτεται. μᾶλλον δὲ τὸ προαλείφειν· τούτου γὰρ

ται. absolutum huius vocabuli usum testatur Thesaurus.

1. *τῆς πόλεως ξύλινοι μόσυνες ἢ τοῦ τείχεός τι*] In his et proximis mendarum coetus relictus est, quocum aliorum sagacitas conluctetur. *ξύλινα* abundare Casaubonus vidit. Turicenses scripserunt *τῆς πόλεως μόσυνες ἢ τοῦ τείχεος ξύλινόν τι*, ubi *τοῦ τείχεος ξύλινόν τι* parum Graece dictum est. sed nec illa *τινὰς τῆς πόλεως μόσυνες* integra esse videntur. *τείχεος*, nisi gravius corruptum est, certe cum Hertlino *τείχους* scribendum.

3. *πίλους* Coraes ad Polyaenum p. 367: *πλείους M.*

πρὸς τὴν τάξιν] Turicenses *πρὸς τὴν ἔπαλξιν*. sed perspicuum est eodem enuntiato comprehendi non posse *πρὸς τὸ μὴ ἐμπίπρασθαι* et *πρὸς τὴν ἔπαλξιν*. Casparus Orellius 'praetendendi notionem' latere censet. conicit *προπετάσαντα*.

4. *ἐμπρησθῶσιν M.* fortasse *ἐὰν δὲ ἐμπρησθῶσιν αἱ πύλαι*. excerpsit haec Iulius Africanus c. XLVI.

5. *μέχρι*] Ita *M.* impressi *μέχρις*.

ἂν scripsi: *οὖ M.*

ταφρεύσῃς Hertlinus: *ταφρεύσῃ M.*

ἔσωθεν] Post hanc vocem in manu scriptis leguntur haec, *καὶ ἄν τι δέῃ ἐκ τῶν σοὶ συνυπαρχόντων* (*ὑπαρχόντων* Iulius Africanus) *τάχιστα εἰ δὲ μὴ ἐκ τῶν ἐγγύτατα οἰκιῶν καθαιροῦντα*, quae in marginem reieci.

6. In *M* lemma est *ΠΥΡΟΣ ΣΒΕΣΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΜΠΙΜΠΡΑΣΜΕΝΑ* (sic). excerpsit haec Iulius Africanus c. XXXVIII.

παί   ται] Ita *M.* Turicenses initium huius capitis huiusmodi fere fuisse opinantur, *ἐὰν δὲ τῷ τείχει οἱ πολέμιοι πελασθῶσι καὶ ὑπ᾽ αὐτῶν ἅπτωνται*, in quibus plura sunt quae dedeceant Aeneam. excerpsit haec Iulius Africanus c. XXXVIII.

ἐμπιμπράμεναι M. scripsi *ἐμπιπράμεναι*.

ἰσχυραὶ σκευασίαι πρὸς] Immo *ἰσχυραὶ σκευασίαι πυρός*. eadem formula XXXIII 2. sed haec omnia epitomatoris libido funditus evertit.

7. *οὐ γὰρ ἔτι ῥάιως ἐξάπτεται*] Ita *M.* *οὐ γάρ ἐστι ῥᾳδίως ἐξάπτεσθαι* codex Casauboni.

8. *μᾶλλον — προαλείφειν*] Turicenses *μᾶλλον δὲ συμφέρει τὸ μέλλον καίεσθαι αὐτῷ προαλείφειν.* Meinekius scribi posse arbitratur *κάλλιον δὲ τὸ ἰξῷ προαλείφειν*, Plinii testimonio usus H. N. XIII 119. viscum etiam Philo habet, sed idem alia quoque remedia, de Telorum Constr. V. p. 99 *ἵνα δὲ μὴ ἐμπίπρηται μήτε τὰ μηχανήματα μήτε αἱ ἐπιβάθραι μήτε αἱ χελῶναι, ταῖς σιδηραῖς καὶ χαλκαῖς χρηστέον ἐστὶ καὶ ταῖς μολιβδαῖς* (l. *μολυβδίναις*) *κεραμίσι καὶ τῷ φύκει διερῷ εἰς δίκτυα, ἐμβαλόντα, καὶ τοῖς σπόγγοις νοτεροῖς καὶ τοῖς κωδίοις ὄξει βρέξαντα, ἢ ὕδατι ἢ ἰξῷ ἢ τῷ αἵματι τέφραν μίξαντα ἀλείφειν τὰ ξύλα, εἰ* (l. *ἢ*) *μάλιστά περ*

πῦρ οὐχ ἅπτεται. τοὺς δὲ κατασβεννύντας ἀπὸ τῶν ὑψηλο- 2
τέρων ἔχειν περὶ τὸ πρόσωπον ἔρυμα, ἵνα ἧσσον ὀχλῶνται
προσᾳσσούσης αὐτοῖς τῆς φλογός.

Αὐτὸν δὲ πῦρ σκευάζειν ἰσχυρὸν ὧδε, ὅπερ οὐ πάνυ τι 35
κατασβέννυται. πίσσαν, θεῖον, στυππεῖον, μάνναν λιβανω-
τοῦ, δᾳδὸς πρίσματα ἐν ἀγγείοις ἐξάψαντα προσφέρειν, ἐὰν
βούλῃ τῶν πολεμίων τι ἐμπρησθῆναι.

Ταῖς δὲ τῶν κλιμάκων προσθέσεσιν ἀντιοῦσθαι ὧδε. 36
ἐὰν μὲν ὑπερέχῃ τοῦ τείχους ἡ κλῖμαξ προστεθεῖσα, χρή,
ὅταν ἐπ' ἄκρων ᾖ ὁ ἀναβαίνων, τότε ἀπῶσαι τὸν ἄνδρα ἢ
τὴν κλίμακα ξύλῳ δικρῷ, ἐὰν μὴ ἄλλως κωλύειν δύνῃ διὰ τὸ
ὑποτοξεύεσθαι· ἐὰν δὲ ἁρμόττῃ τῷ τείχει ἡ κλῖμαξ, τήν τε
κλίμακα οὐχ οἷόν τε ἀπωθεῖν, τὸν ὑπερβαίνοντα χρὴ ἀπῶ-
σαι. ἐὰν δὲ ταῦτα μὲν δοκῇ εἶναι, πεποιῆσθαι χρὴ οἷον 2
θύραν ἐκ σανίδων, ἔπειτ' ἐπὰν προσφέρηται ἡ κλῖμαξ, ὑπο-

οἴει προσπεσεῖσθαι. luti usum in ea re commemorat Leo Tacticus c. 54.

1. *οὐχ*] *οὐ πάνυ τι* Meinekius.

ὑψηλοτέρων] Ita *M.* impressi *ὑψηλοτάτων*, quod Casauboni codex suppeditavit.

3. *προσᾳσσούσης* Meinekius: *προσαΐσσούσης M.*

4. In *M* lemma est *ΠΥΡΟΣ ΣΚΕΥΑΣΙΑΙ.*

αὐτὸν δὲ πῦρ σκευάζειν ἰσχυρὸν ὧδε] Ita Mediceus. *αὐτό* pro *αὐτόν* codex Casauboni et impressi ante Turicenses, qui de suo scripserunt *αὐτόν*. nimirum haec omnia misere turbata et lacera sunt nec iuvat graviter aegrotanti Aeneae periculosam curationem adhibere. suspiceris *αὐτὸς δὲ πῦρ σκευάσεις ἰσχυρὸν ὧδε*. apparet tamen post *ὧδε* non posse inferri *ὅπερ οὐ πάνυ τι κατασβέννυται.*

οὐ πάνυ τι Meinekius: *οὐ πάντῃ M.*

5. *πῖσσαν M.*

στυππεῖον Casaubonus: *στυπεῖον M* et codex Casauboni.

λιβανωτοῦ] Ita *M.* impressi *λιβανωτόν*, atque ita codex Casauboni.

6. *ἐν ἀγγείοις* Casparus Orellius: *ἐναντίως M.*

ἐξάψαντα Casaubonus: *ἐξάπτοντα M* et codex Casauboni.

7. *βούλῃ* Hertlinus: *βούλει M.*

8. Addidi *ὧδε.*

9. *κλίμαξ M.* mox *ὁ* abest a *M.*

12. *ἄρτι ἀνη M.* scripsi *ἁρμόττῃ.* similiter XXXI 7 *περιτεμεῖς τῆς κύστιδος τὸ ὑπερέχον τῆς ληκύθου καὶ προσαρμόσεις τῷ στόματι ὡς ἀδηλότατα.*

τῷ τείχει Meierus: *τω τε σχει M.*

κλίμαξ M.

τὴν μὲν M. scripsi *τήν τε.* mox post *οἷόν τε* inseri malim *ᾖ*, nisi provocare licet ad ea quae scripsi p. 14, 15.

13. *τὰ δὲ M.* *τὸν δὲ* Casparus Orellius. scripsi *τὸν* abiecta particula.

14. *ἐὰν δὲ ταῦτα μὲν δοκῇ εἶναι*] Fortasse *ἐὰν δὲ δοκῇ* reiectis *ταῦτα μὲν* et *εἶναι.*

15. *ἔπειτ'*] Ita *M.* impressi *ἔπειτα.*

ἐπὰν M. Casparus Orellius *ἐάν.* nihil mutandum est.

προσφέρηται Turicenses: *προφέρη-*

τιθέναι τῇ κλίμακι τῇ προσφερομένῃ· ὅταν δὲ προσίῃ ἡ κλῖμαξ πρὸς τὴν θύραν, ἐξ ἀνάγκης ὑπαχθείσης τῆς θύρας, ἡ κλῖμαξ πίπτει, σφονδύλου προϋποτιθεμένου, οὐδὲ προσταθῆναι δυνήσεται.

37 Τοὺς δὲ ὑπορύσσοντας ὧδε κωλύειν. ἐὰν δοκῇ ὑπορύσσεσθαι, ὡς βαθυτάτην ἐκτὸς χρὴ τάφρον ὀρύσσεσθαι, ὅπως εἰς τὴν τάφρον τὸ ὑπόρυγμα ἀφίκηται καὶ οἱ ὑπορύσσοντες
2 ὀφθῶσιν. ἐὰν δέ σοι ὑπάρχῃ, καὶ τειχίον τειχίσαι εἰς αὐτὴν ὡς ἰσχυρότατον καὶ μεγίστων λίθων. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ
3 τειχίσαι λίθοις, ξύλα καὶ φορυτὸν κομίσαντα. ᾗ δ' ἂν τὸ ὑπόρυγμα τῇ τάφρῳ προσπέσῃ, ταύτῃ ἐμβάλλοντα τὰ ξύλα καὶ τὸν φορυτὸν ἐμπρῆσαι καὶ ἅμα κατασκεπάσαι, ὅπως ὁ καπνὸς εἰς τὸ διόρυγμα πορεύηται καὶ κακῶς ποιῇ τοὺς ἐν τῷ ὀρύγματι ὄντας· ἐνδέχεται γὰρ πολλοὺς ἀπολέσθαι αὐτῶν
4 ὑπὸ τοῦ καπνοῦ. ἤδη δέ τινες καὶ σφῆκας καὶ μελίσσας εἰς τὸ διόρυγμα ἀφέντες ἐλυμήναντο τοὺς ἐν τῷ ὀρύγματι ὄντας.
5 χρὴ δὲ γνωρίσαντα καθ' ὅν τινα τόπον ὑπορύσσουσιν, ἀνθυπ-

ται M. oratio in salebra est. deest obiectum.

ὑποπροτιθέναι M. Hertlinus προϋποτιθέναι. dedi ὑποτιθέναι.

1. προσίῃ] Malim προστεθῇ.

2. κλίμαξ M.

3. σφονδύλου Hertlinus: σπονδύλου M. σπονδύλου προϋποτιθεμένου ἡ κλίμαξ πίπτει Turicenses. sed haec omnia lubrica et incerta. in M est πρόυποτιθεμένου, supra adscripto sigma.

προστεθῆναι Turicenses. hic quoque ad absolutam sententiam nonnulla deesse videntur.

5. Proxima excerpsit Iulius Africanus LIV. LV.

In M lemma est ΥΠΟΡΥΣΣΟΝΤΩΝ ΓΝΩΣΙΣ ΚΑΙ ΚΩΛΥΣΙΣ.

δοκῇ codex Casauboni: δοκῇς M.

6. τάφρον codex Casauboni: τὴν τάφρον M.

9. ἰσχυρότατον Orellius: ἰσχυροτάτην M, ἰσχυροτάτων Iulius Africanus.

λίθοις Iulius Africanus: λίθους M.

10. ξύλων φορυτὸν M. scripsi ξύλα καὶ φορυτόν. ita post pauca τὰ ξύλα καὶ τὸν φορυτόν.

κομίσαι scripsi: κομίσαντα M.

ᾗ δ' ἂν τὸ ὑπόρυγμα scripsi: ἂν δὲ τὰ ὀρύγματα M.

11. τῇ τάφρῳ Iulius Africanus: τῆς τάφρου M.

ἐμβάλλοντα Iulius Africanus: ἐπιβάλλοντες M.

τὰ addidi.

12. ἅμα ego: τὰ ἄλλα M.

13. πορεύηται Iulius Africanus: πορεύσηται M.

ποιῇ Casaubonus: ποιῇ ῗ M, ποιῇ ἡ codex Casauboni.

14. ὀρύγματι] Fortasse ὑπορύγματι.

γὰρ Iulius Africanus: δὲ καὶ M.

15. σφῆκας Casaubonus: σφίκας M et codex Casauboni.

16. ὀρύγματι] Fortasse ὑπορύγματι.

17. χρὴ δὲαγνωσσειν καθοντινα τρόπον ὀρύσσουσιν M. in codice Casauboni est χρὴ δὲ καθ' ὅν τινα τρόπον ὀρύσσουσιν. desunt novem fere literae. τόπον recte Casaubonus. dici

ορύσσειν καὶ ἀντιοῦσθαι καὶ ἐμπιπράναι ἐν τῷ ὀρύγματι
μαχόμενον. παλαιὸν δέ τι λέγεται Ἄμασιν Βαρκαίους πολιορ- 6
κοῦντα ἐπιχειρεῖν ὀρύσσειν· οἱ δὲ Βαρκαῖοι αἰσθόμενοι τὸ
ἐπιχείρημα τοῦ Ἀμάσιδος, ἠποροῦντο μὴ λάθῃ ἢ φθάσῃ.
ἔπειτα ἀνὴρ χαλκεὺς ἀνεῦρεν ἐνθυμήσας. ἀσπίδος χάλκωμα 7
περιφέρων ἐντὸς τοῦ τείχους ἐπάνω προσίσχε πρὸς τὸ

debuit contrarium caniculum fodiendum esse, ubi primum de loco cognitum fuerit, in quo hostes cuniculum fodiant. apparet in αγνωσσειν latere verbum unde pendeat enuntiatio relativa καθ' ὅντινα τόπον ὀρύσσουσιν. itaque Orellius coniecit ἂν γνωσθῇ vel ἂν γνωστὸν ᾖ, Turicenses ἂν γνῷς vel ἂν γνωρίσῃς. rectius scribes γνωρίσαντα.

ὀρύσσουσιν *M.* cum sequatur ἀνθυπορύσσειν, scribendum erat ὑπορύσσουσιν. e contrario § 3 propter antecedens ὑπωρύσσετο non ἀντορύσσοντες, quod in manu scriptis est, sed ἀνθυπορύσσοντες ab Aenea fuisse probabile est. apud Polyaenum I 14 ὁπλιζομένων ἀνθωπλίζοντο, ἐξιόντων ἀντεπεξῄεσαν, ἀναπαυομένων ἀντανεπαύοντο corrigendum est ἐπεξιόντων.

1. καὶ ἐμπιμπρᾶναι ἐν τῷ ὀρύγματι μαχόμενον *M.* ante ἐν codex Casauboni habet τό. ἐνεχόμενον pro μαχόμενον Turicenses. Meinekius praestare opinatur μηχανώμενον vel μεμηχανωμένον. scripsi ἐμπιπράναι. praeterea malim ὑπορύγματι.

2. παλαιὸν δέ τι λέγεται] Verba corrupta. proxima sumpsit Aeneas ab Herodoto IV 200, qui haec habet, ἐνθαῦτα δὲ ἐπολιόρκεον τὴν Βάρκην ἐπὶ μῆνας ἐννέα, ὀρύσσοντές τε ὀρύγματα ὑπόγαια φέροντα ἐς τὸ τεῖχος, καὶ προσβολὰς καρτερὰς ποιεύμενοι. τὰ μέν νυν ὀρύγματα ἀνὴρ χαλκεὺς ἀνεῦρε ἐπιχάλκῳ ἀσπίδι ὧδε ἐπιφρασθείς. περιφέρων αὐτὴν ἐντὸς τοῦ τείχεος προσίσχε, κατὰ δὲ τὰ ὀρυσσόμενα ἤχεσκε ὁ χαλκὸς τῆς ἀσπίδος. ἀντορύσσοντες δ' ἂν ταύτῃ οἱ Βαρκαῖοι ἔκτεινον τῶν Περσέων τοὺς γεωρυχέοντας. τοῦτο μὲν δὴ οὕτω ἐξευρέθη, τὰς δὲ προσβολὰς ἀπεκρούοντο οἱ Βαρκαῖοι. ad rem interpretes attulerunt Polybium XXII 11. adde Leonem Tacticum LIII 13 πρὸς δὲ τὰ τῶν πολεμίων ὀρύγματα ῥάβδους χαλκᾶς ἐν τοῖς ὑπόπτοις χρὴ καταπήσσειν τόποις, ἢ ἀσπίδας τοιαύτας ἢ πυέλους ἐπιτιθέναι· φανερὰ γὰρ οὕτω διὰ τοῦ κτύπου τὰ ὀρύγματα ἔσται.

πολιορκοῦντα Casaubonus: πολιορκοῦντας *M* et codex Casauboni.

3. ἐπιχειρεῖν Meierus: ἐπεὶ ἐπεχείρει *M*, prava syllabarum iteratione.

τὸ codex Casauboni: omisit *M*.

5. ἐνθυμήσας] Haec vox excusari non debebat ab interpretibus voce non minus monstrosa προενθυμεῖν (XXIV 6). ἐνθύμημα dubitanter Hertlinus. scilicet cum ἐνθύμημα rectius coniungeretur εὗρεν quam ἀνεῦρεν. ex Herodoto conicere licet apud Aeneam nonnulla intercidisse. requiritur ἔπειτα ἀνὴρ χαλκεὺς τὰ ὀρύγματα ἀνεῦρεν ὧδε vel tale quid.

6. περιφέρων Turicenses: ἐπιφέρων *M.*

ἐντὸς Orellius: ὄντος *M.*

ἐπάνω *M.* Turicenses πάντῃ. sed eadem abundantia Aeneas XXXVII 4 ἔπειτα οὕτως ἐπισυνδεῖν ἄλλα ξύλα καὶ ῥίπους ἐπάνω. similiter Plato de republica X p. 617 B ἐπὶ δὲ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἑκάστου βεβηκέναι Σειρῆνα συμπεριφερομένην. Polyaenus I 3, 2 ὃ δὲ λίθους ἄνωθεν ἐνέβαλλεν, ubi corrige ἐπέβαλλεν, scilicet

δάπεδον. τὰ μὲν δὴ ἄλλα κωφὰ ἦν πρὸς ἃ προσίσχοι το χάλκωμα· ᾗ δ' ὑπωρύσσετο, ἀντήχει. ἀνθυπορύσσοντες οὖν οἱ
8 *Βαρκαῖοι ταύτῃ ἀπέκτειναν πολλοὺς τῶν ὑπορυσσόντων. καὶ οἷς μὲν προσήκει τὰ ἐκ τῶν ἐναντίων τεχνάσματα ἀντιούμενον ἀμύνειν δεδήλωται· τοῖς δὲ ὑπορύσσειν μέλλουσιν τόδ' ἂν*
9 *γένοιτο ἰσχυρότατον φράγμα. χρὴ δύο ἁμαξῶν τοὺς ῥυμοὺς εἰς τὸ αὐτὸ δῆσαι, συμπετάσαντα κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς ἁμάξης, ὅπως μετεωρισθῶσιν οἱ ῥυμοὶ εἰς τὸ αὐτὸ νεύοντες· ἔπειτα οὕτως ἐπισυνδεῖν ἄλλα ξύλα καὶ ῥίπας καὶ ἄλλα φράγματα ἐπάνω, ταῦτα δὲ πηλῷ καταλεῖψαι. ἔσται οὖν τοῦτο καὶ προσαγαγεῖν ὅποι βούλει τοῖς τροχοῖς καὶ ἀπαγαγεῖν. ὑπὸ δὲ τούτῳ τῷ φράγματι τοὺς ὑπορύσσοντας εἶναι.*

τῷ συΐ.

προσίσχε] Ita *M*. *προσίσχειν* codex Causauboni et impressi.

1. *τὸ δάπεδον* Wesselingius: *τάδε M*.

τὰ μὲν δὴ ἄλλα scripsi: *τῇ μὲν δὴ ἄλλῃ M*.

προσίσχοιτο χάλκωμα M. *προσίσχε τὸ χάλκωμα* Wesselingius.

2. *ὑπωρύσσετο* Casaubonus: *ὑπορύσσετο M* et codex Casauboni.

ἀνθυπορύσσοντες scripsi: *ἀντορύσσοντες M*.

3. Post *ὑπορυσσόντων* in scriptis legitur *ὅθεν καὶ νῦν χρῶνται αὐτῷ ἐν τῇ νυκτὶ γνωρίζοντες ᾗ ὑπορύσσεται*. pro *αὐτῷ ἐν τῇ νυκτί* Hertlinus *τούτῳ τῷ ἐνθυμήματι*. Turicenses *ἀεὶ τῷ τεχνήματι* iidemque in Addendis p. 349 *τούτῳ ἔτι τῷ τεχνήματι*. contra hos recte Meinekius monuit, Aeneam constanti usu non *τέχνημα* sed *τέχνασμα* dicere. sed idem librorum scripturam tuetur ita, ut dicat, satis notum esse, nocturni temporis silentio effici, ut fragores celerius quam interdiu auribus percipiantur. nihilominus recte mihi Turicenses de *αὐτῷ ἐν τῇ νυκτί* dubitasse videntur. nam non intellego *αὐτῷ*, quod ad *χάλκωμα* referri ineptum est. neque Aeneas ex narratiuncula Barcaeorum, in qua non discernitur interdiu an nocte artificium illud adhibitum fuerit, derivare poterat, eundem usum postea *noctu* obtinuisse. exspectes *ὅθεν ἔτι καὶ νῦν χρῶνται χαλκώμασι, γνωριοῦντες ᾗ ὑπορύσσεται* vel *ὅθεν ἔτι καὶ νῦν χαλκώμασι γνωρίζουσιν ᾗ ὑπορύσσεται*. sed *ὅθεν ἔτι νῦν αὐτῷ χρῶνται ἐν τῇ νυκτὶ γνωρίζοντες ᾗ ὑπορύσσεται* optime convenit ingenio interpolatoris. ad hunc igitur retuli.

4. *προσήκει* Hertlinus: *προσῆκεν M*.

τὰ ἐκ Casaubonus: *καὶ ἐκ M* et codex Casauboni.

ἀντιώμενον Turicenses: *καὶ ἀντιωμεθα* (sic) *M*. scripsi *ἀντιούμενον*.

5. *ἀμύνειν* codex Casauboni: *ἀμύνῃ M*.

ὧδ' M. scripsi *τόδ'*.

9. *οὕτως* Iulius Africanus: *ὅπως M*.

ῥιποὺς M. scripsi *ῥίπας*. vide ad p. 81, 10.

10. *φράγματα*] Fortasse *σάγματα*. Meinekius mavult *φρύγανα*. idem *ἅμα* pro *ἄλλα*. mihi *ἄλλα* ex proximis male repetitum videtur.

ἐπάνω ταῦτα δὲ Turicenses: *ἐπάνω τὰ δὲ* Iulius Africanus, *σπανιώτατα δὲ M*.

11. *ὅπου M*. scripsi *ὅποι*. sed fortasse corrigendum *ὅποι ἂν βούλῃ*.

τοῖς τροχοῖς Orellius: *τοὺς τροχοὺς M*.

Ἐν δὲ ταῖς προσβολαῖς τῶν πολεμίων πρὸς τὸ τεῖχος 38
μηχανήμασιν ἢ σώμασι χρὴ διατετάχθαι τὸ ἐν τῇ πόλει μά-
χιμον εἰς τρία μέρη, ὅπως οἳ μὲν μάχωνται, οἳ δὲ ἀνα-
παύωνται, οἳ δὲ παρασκευάζωνται, καὶ νεοκμῆτες ἀεὶ ἐπὶ
τοῦ τείχους ὦσι. δεῖ δέ τινας καὶ ἄλλους ἐπιλελεγμένους 2
πλήθει πλείους μετὰ τοῦ στρατηγοῦ συμπεριιέναι κύκλῳ τὸ
τεῖχος, ἐπικουροῦντας ἀεὶ τῷ πονουμένῳ μέρει· τὸ γὰρ ἐπιὸν
μᾶλλον οἱ πολέμιοι φοβοῦνται τοῦ ὑπάρχοντος καὶ παρόντος
ἤδη. τάς τε κύνας δεσμεῖν τὸν καιρὸν τοῦτον· μετὰ γὰρ 3
ὅπλων καὶ θορύβου τῶν ἀνθρώπων τρεχόντων κατὰ τὴν πό-

1. In *M* lemma est *ΕΠΙΚΟΥΡΗΤΙΚΑ*.

2. ἢ scripsi: ἢ καὶ *M*. vide XXXII 1 πρὸς δὲ τὰς τῶν ἐναντίων προσαγωγὰς μηχανήμασιν ἢ σώμασιν ἐναντιοῦσθαι ὧδε. mox in *M* est τοὺς ἐν τῇ πόλει μαχομένους. 'structurae satisfecit Casauboni coniectura, εἰς ante τρία μέρη adicientis; at vitium loci latet potius in μαχομένους. ineptum est dici in urbe pugnantes in tres partes dividi oportere, quarum una pugnet, altera non pugnet sed quiescat, tertia ad certamen praeparetur. scribendum opinor χρὴ διατετάχθαι τοὺς ἐν τῇ πόλει γενομένους τρία μέρη. cfr. XXIII 4 προεῖπον οἱ ἄρχοντες τοῖς ἠθροισμένοις ὅτι τρία μέρη αὐτοὺς γενομένους δεῖ ἐνεδρεῦσαι.' haec Meinekius, qui cum scripsit τοὺς ἐν τῇ πόλει γενομένους τρία μέρη, vereor ne levem ambiguitatem admiserit. certe clarius foret τοὺς ἐν τῇ πόλει τρία μέρη γενομένους. mihi ita scribendum visum est, χρὴ διατετάχθαι τὸ ἐν τῇ πόλει μάχιμον εἰς τρία μέρη, ὅπως οἳ μὲν μάχωνται, οἳ δὲ ἀναπαύωνται, οἳ δὲ παρασκευάζωνται. τὸ τῆς πόλεως μάχιμον habet Plato de Legibus VIII. p. 830 C.

4. νεοκμῆτες Casaubonus: νεοχμῆτες *M* et codex Casauboni.

5. ὦσι Casaubonus: σώμασιν *M* et codex Casauboni. vide ad p. 57, 7.

6. πλήθει πλείονι *M*. scripsi πλήθει πλείους.

ξυμπεριιέναι *M*. feci συμπεριιέναι.

7. τῷ Turicenses: τινι *M*.

9. τάς] Supra XXII 6 erat τούς, unde malim τούς et προσκείμενοι.

μετὰ γὰρ ὅπλων καὶ θορυβούντων ἀνθρώπων τρεχόντων κατὰ τὴν πόλιν δι' ἀλήθειαν ὁρῶσαι αἱ κύνες ὀχλοῖεν ἂν προσκείμεναι *M*. ἀήθειαν recte Casaubonus. verissime etiam Meinekius μετὰ γὰρ ὅπλων καὶ θορύβου τῶν ἀνθρώπων τρεχόντων κατὰ τὴν πόλιν, idemque vidit perperam copulari δι' ἀήθειαν ὁρῶσαι. sed quod pro hoc vocabulo vir eximius proposuit ὠρύουσαι, id vereor ne vel propterea parum probabile sit, quod non tam ululare canes ad tumultuantium hominum occursum quam latrare assoleat. adde huc, quod canum ululantium vel latrantium commemoratio hoc loco superflua est; solam enim Aeneas premit insectationem, qua canes praetorem eiusque comites petant, ut non attineat adici, clamore illos instare. ferrem ὁρῶσαι omisso δι' ἀήθειαν, sed malui ὁρῶσαι αἱ κύνες ad interpolatorem referre. in Themistoclis epistola IV ἅτε ἀνδρὶ δικαίῳ καὶ δεόντως τοῦτο τοὔνομα ἁρπάσαντι καὶ μόνῳ εἰς τοὺς Ἕλληνας φερομένῳ delendum est ἁρ-

4 *λιν δι' ἀήθειαν ὀχλοῖεν ἂν προσκείμεναι. τοῖς τε ἐπὶ τῷ*
τείχει μαχομένοις παραινεῖν οἷα ἑκάστῳ δεῖ, τοὺς μὲν ἐπαι-
νοῦντα τῶν δὲ δεόμενον· ὀργῇ δὲ μηδένα μετιέναι τῶν τυ-
5 *χόντων ἀνθρώπων, ἀθυμότεροι γὰρ εἶεν ἄν. εἰ δέ τινας δεῖ*
μετιέναι ἀμελοῦντας καὶ ἀκοσμοῦντας, τοὺς τὰ πλεῖστα κεκτη-
μένους καὶ ἐν τῇ πόλει δυνάμεως μάλιστα μετέχοντας· εἴη
γὰρ ἂν τὸ τοιοῦτο καὶ τοῖς ἄλλοις παράδειγμα. ἐν οἷς δὲ
καιροῖς ἕκαστα τούτων δεῖ ποιεῖν, ἐν τοῖς Ἀκούσμασι γέ-
6 *γραπται. χερμάδια δὲ μὴ ἐπιτρέπειν ἀκαίρως ἀφιέναι, παρε-*
σκευάσθαι δὲ ὅπως καὶ τὰ ἀφεθέντα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῇ νυκτὶ

πάσαντι καὶ μόνῳ. paulo ante leguntur haec, *ἔτι δὲ καὶ ὑπομνῆσαι τῶν οἰκείων, περὶ ὧν εὐλαβεῖσθαί σε καὶ μᾶλλον.* pro *σε καὶ* corrige *ΕΟΙΚΕ.*

2. *ἐπαινοῦντα* Casaubonus: *ἐπαινοῦντας M* et codex Casauboni.

3. *τῶν δὲ δεόμενον* Casaubonus: *τῶν δεδεμένων M* et codex Casauboni.

μηθένα M. scripsi *μηδένα.* falso interpretes hoc vocabulum in *M* deesse tradunt.

μετιέναι abest a *M* et codicibus Parisinis. inseruit Casaubonus.

6. *δυνάμεως* Meinekius: *δυναμένους M.*

7. *ἂν τὸ* Meinekius: *ἄν τι M.*

δὲ de suo inseruit Casaubonus.

8. *παρεῖναι M.* Turicenses *παραινεῖν.* opus erat generali verbo, quo hortatio et castigatio comprehendi posset. scripsi *ποιεῖν.*

10. *δὲ ὅπως* Casaubonus: *ὁ δὲ ὅπως M, ὅδ' ὅπως* codex Casauboni.

τῇ ante *νυκτί* addidi. proxima in *M* sic habentur, *καταχρεμμανύειν χρὴ ἐν κοφίνοις ἄνδρας κατὰ τοῦ τείχεος οἵτινες ἀναλέξουσιν οὕτως δὲ ἄνδρας χρὴ τοὺς ἀναλέξοντας τὰ χερμάδια ἀναβαίνειν εἰς τὸ τεῖχος καταχρεμασθέντων δακτυλίων ἰστῶν πελαφίων ἢ ταῖς ἐκ τῶν σχοινίων κλίμαξι πεποιημέναις.* Aeneas supra XI 2 *δίκτυα ἐλάφεια καὶ σύεια,* unde ad veritatem impetum cepit Orellius cum scriberet *ἱστίων ἢ δικτύων ἐλαφείων,* plenam veritatem atque integram Turicenses repererunt, ita, *δικτύων συείων καὶ ἐλαφείων.* sed restant alia expedienda. nam *καταχρεμαννύειν ἐν κοφίνοις ἄνδρας κατὰ τοῦ τείχεος οἵ τινες ἀναλέξουσιν,* quae verba de hominibus intellegi solent in cophinos imponendis et per funes in terram demitttendis, nihil significare possunt nisi hoc, *in cophinis e muro suspendendos homines esse, qui saxa deiecta colligant.* at pensiles isti sublimia potius quam terrestria curabunt; certe non manu saxa prehendent, sed ex alto despicient. sed ut attingant cophini terram, quid duplici instrumento opus, cophinis et cassibus, quorum his adscendatur, illis descendatur? num inutiles ad adscendendum cophini, ad descendendum casses? et quas eodem loco cum cassibus ponit Aeneas scalas ex funibus confectas, num aptae et ipsae uni soli adscensui sunt? cur denique nihil de ratione, qua saxa in urbem referantur? has tibi quaestiunculas propono, ut intellegas, rerum difficultatem huic loco subesse, quae non contemni debeat, sed solvi. ego num solverim nescio; at in vicinia certe veritatis constitisse mihi visus sum, cum scriberem *κατα-*

ἀναλέγηται ὧδε. κατακρεμαννύειν χρὴ κοφίνους κατὰ τοῦ 7
τείχους, εἰς οὓς τινες ἀναλέξουσι· τοὺς δὲ ἄνδρας χρὴ τοὺς
ἀναλέξοντας τὰ χερμάδια καταβαίνειν διὰ τῶν εἰς τὸ τεῖχος
κατακρεμασθέντων δικτύων συείων καὶ ἐλαφείων ἢ ταῖς ἐκ
τῶν σχοινίων κλίμαξι πεποιημέναις. ταύτας δ' ἴσας εἶναι 8
τὸν ἀριθμὸν τοῖς ἀναλέγουσιν ἀνθρώποις, ὅπως, ἐάν τινες
ἐπίωσι, ταχὺ ἀναβαίνωσι· πύλας γὰρ μὴ ἀνοίγεσθαι νυκτός,
ἀλλὰ ταῖς τοιαύταις κλίμαξι χρῆσθαι καὶ ἂν ἄλλα τινὰ
βούλησθε.

Χρὴ δὲ πολιορκούμενον καὶ τοιόνδε τεχνάζειν. ἐν ταῖς 39
πύλαις εἰς τὸ ἔσω μᾶλλον μέρος ὀρύξαντα τάφρον ἔνθεν καὶ
ἔνθεν πάροδον λιπεῖν· ἔπειτα ἐπεξελθόντας τινὰς ἀκροβολί-
ζεσθαι καὶ προάγειν τῶν πολεμίων τινάς, ὥστε συνεισδρα-
μεῖν εἰς τὴν πόλιν. τοὺς μὲν οὖν ἐκ τῆς πόλεως καταφεύ- 2
γοντας εἰς τὴν πόλιν χρὴ ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρὰ τὰς λελειμμένας
παρόδους εἰστρέχειν, τοὺς δὲ τῶν πολεμίων συνειστρέχοντας
εἰκός ἐστι, μὴ προειδότας τὴν τάφρον, εἰσπίπτειν καὶ φθεί-

κρεμαννύειν χρὴ κοφίνους κατὰ τοῦ τείχους, εἰς οὓς τινες ἀναλέξουσι. τοὺς δὲ ἄνδρας χρὴ τοὺς ἀναλέξοντας τὰ χερμάδια καταβαίνειν διὰ τῶν εἰς τὸ τεῖχος κατακρεμασθέντων δικτύων συείων καὶ ἐλαφείων ἢ ταῖς ἐκ τῶν σχοινίων κλίμαξι πεποιημέναις. mutavit Aeneas dicendi formam, neque iteravit *διά*, sed dativo usus est *ταῖς κλίμαξι*. nimirum parum eleganter scripsisset *ἢ διὰ τῶν ἐκ τῶν σχοινίων κλιμάκων πεποιημένων.* prius *ἄνδρας* dittographia natum esse arbitror.

5. *δ' ἴσας* Kirchhoffius: *δισσὰς M.*

7. *ἐπίωσι* idem: *πονῶσιν M.*

ἀναβαίνωσιν M.

8. *ἂν ἄλλα τινὰ* Casparus Orellius: *ἄν τινα M.*

10. In *M* lemma est *ΔΟΛΕΥΜΑΤΑ.* proxima excerpsit Iulius Africanus LVI.

πολιορκουμένους M. scripsi *πολιορκούμενον.*

καὶ τὰ τοιαῦτα M. immo *καὶ τοιόνδε.* manu scriptorum lectio ex antecedenti *ταῖς τοιαύταις* orta est.

ἐν ταῖς πύλαις καὶ M. abieci *καί.*

12. *λιπεῖν* Iulius Africanus: *λιπόντα M.*

13. *προάγειν* idem: *προσάγειν M.*

τινὰς accessit ex Iulio Africano.

15. Verba *ἔνθεν καὶ ἔνθεν* nescio an ex superioribus huc traducta sint.

παρὰ] *κατά* rectius scribi censet Meinekius.

17. *εἰκός* Casaubonus: *εἴη ὅς M*, *εἴη ὅς* codex Casauboni.

Expunxi quae post *τάφρον* in manu scriptis habentur verba *ἅμα τε καὶ κεκρυμμένης οὔσης*, in quibus genetivi offendunt et *τε* particula. tum superstructam itaque occultatam fuisse fossam non hoc loco sed supra commemorandum erat, ubi de ducenda fossa verba fiebant. longe rectius Philo de Telorum Constr. V. p. 93 *ὀρθῶς δ' ἔχει καὶ κατά τινας τόπους ἔνδοθεν ἀντιταφρεύειν καὶ κρύπτειν τὰς τάφρους, ἵνα ἐὰν πεσόντος τοῦ τείχους εἰσβιάζωνται οἱ πολέμιοι, πολλοὶ δι'*

ρεσθαι· ἔσω δὲ τῆς πόλεως ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εἶναι συντεταγμέ-
3 νους τινὰς ἐν ταῖς διόδοις καὶ πρωτοις ορυγμασι πυλῶν χώραις.
ἐὰν δὲ πλείονες τῶν πολεμίων ἐπεισφέρωνται καὶ βούλῃ αὐ-
τοὺς κατασχεῖν, χρὴ ἡτοιμάσθαι ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ μεσοπύλου
4 πύλην ξύλων ὡς παχυτάτων καὶ σεσιδηρῶσθαι αὐτήν. ὅταν
οὖν βούλῃ ἀπολαβεῖν τοὺς εἰστρέχοντας πολεμίους, ταύτην
ἀφιέναι ὀρθήν, καὶ αὐτῶν τινὰς ἡ πύλη φερομένη διαφθε-
ρεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς σχήσει μὴ εἰσιέναι· ἅμα δὲ καὶ οἱ ἐπὶ
5 τῷ τείχει βαλλόντων τοὺς πρὸς ταῖς πύλαις πολεμίους. χρὴ
δὲ τοῖς φίλοις ἀεὶ προειρῆσθαι, ἐάν ποτε αὐτοῖς πολέμιοι
συνεισπίπτωσιν, ὅπῃ τῆς πόλεως συναθροισθήσονται, ὅπως
τῷ τόπῳ οἱ φίλοι διαγιγνώσκωνται· οὐ γὰρ ῥάδιον μιγάδας
τε ὄντας καὶ μεθ' ὅπλων καὶ μετὰ θορύβου συνεισπίπτοντας
6 διαγιγνώσκεσθαι. ἤδη δέ τινες τοῖς θρασυνομένοις τῶν
ἐπιόντων καὶ προσπελάζουσι τῷ τείχει ἐγγυτέρω τοῦ προσή-
κοντος νυκτὸς καὶ μεθ' ἡμέραν βρόχους ἡμέρας μὲν κρυφαίους
κατεσκεύασαν νυκτὸς δὲ ἀκρύπτους, οἷς τὸν εἰσπεσόντα ἀνέ-

ἄγνοιαν αὐτῶν φθείρωνται. vide ad XVI 2.

1. δὲ addiderunt Turicenses.

τούτων δ' M. scripsi τούτῳ abiecta particula. τούτῳ δεῖ Casaubonus.

2. καὶ πρωτοις ορυγμασι πυλῶν χώραις M. Casaubonus καὶ πρὸς τοῖς ὀρύγμασι ἐν ταῖς τῶν πυλῶν χώραις, Turicenses καὶ πρὸς τοῖς ὀρύγμασι καὶ ταῖς τῶν πυλῶν χώραις vel καὶ πυλῶν χώραις.

3. πλείονες M. malim πλείους, ut est XL 4.

βούλῃ Hertlinus: βούλει M.

4. κατασχεῖν scripsi. κατέχειν Iulius Africanus, ἔχειν M.

ἄνωθεν codex Casauboni: ἄνθεν M.

5. πύλην Turicenses: πύλη M.

ξύλων Casaubonus: πυλῶν M.

6. βούλῃ Hertlinus: βούλει M.

ἀπολαβεῖν Hertlinus: ὑπολαβεῖν M.

7. αὐτῶν scripsi: αὐτή τε M.

ἡ πύλη φερομένη διαφθερεῖ Casparus Orellius: ῥ πολυφερομένη διαφέρει M.

8. λοιποὺς Gronovius: πολεμίους M.

οἱ Iulius Africanus: τῶν M.

10. φίλοις] Fortasse φιλίοις.

αὐτοῖς Hertlinus: αὖθις M.

12. φίλοι] Fortasse φίλιοι.

διαγινώσκωνται M. inserui gamma.

13. καὶ post ὄντας adieci.

θορύβων M. scripsi θορύβου.

14. διαγινώσκεσθαι M. feci διαγιγνώσκεσθαι.

δέ τινες Meinekius: δὲ M.

15. τέλεον M. scripsi τῶν ἐπιόντων. supra IX 1 ἂν δὲ θρασύνεσθαί τι ἐπιχειρῶσιν οἱ ἐπιόντες πρός σε, τάδε ποιητέον. possis etiam τῶν πολεμίων.

ἐγγυτέρω Meinekius: ἐγγύτεροι M.

16. νυκτὸς ἢ M. scripsi νυκτὸς καί.

κρυφαίους codex Casauboni: κρυφαίως M.

17. οἷς προσκαλούμενοι ἀκροβολισμοῖς M. οἷς προκαλούμενοι ἀκροβολισμοῖς Turicenses. sed delendum erat προσκαλούμενοι ἀκροβολισμοῖς, cuius interiectu oratio male interrumpitur, quodque derivatum videtur ex verbis

σπασαν. ἔστω δὲ ὁ μὲν βρόχος ὅπλον ὡς ἰσχυρότατον, τὸ 7
δὲ ἕλκον ἐπὶ δύο πήχεις ἅλυσις, τοῦ μὴ διατμηθῆναι· τὸ δ'
ἄλλο, ὅθεν ἕλκουσι, σχοῖνος. οὗτος δὲ ἔσω κατακρέμαται
καὶ ἀνασπᾶται ὄνοις ἢ κηλωνείοις. οἱ δὲ πολέμιοι ἐὰν δια- 8
τέμνειν ἐπιχειρῶσι, πρὸς ταῦτα πάλιν οἱ ἔσωθεν κηλωνείοις
χρῶνται καθιέντες, ἵνα μὴ διατέμνηται· αἱ γὰρ ἁλύσεις πρὸς
τὰ τοιαῦτα πραγματῶδες καὶ δυσμεταχείριστον, ἅμα δὲ καὶ
ἀλυσιτελές.

Ἂν δὲ ᾖ ἡ πόλις μεγ'λη καὶ μὴ ἱκανοὶ ὦσιν οἱ ἐν τῇ 40
πόλει ἄνθρωποι περιίστασθαι ἐν κύκλῳ τὴν πόλιν, τοῖς δὲ
ὑπάρχουσι θέλῃς αὐτὴν διαφυλάξαι, χρὴ τῆς πόλεως ὅσα
ἂν ᾖ εὐπρόσοδα οἰκοδομεῖν ὑψηλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων,
ἵνα, ἄν τινες τῶν πολεμίων ἢ λαθραίως ἢ βίᾳ ἀναβῶσιν, ἐν ἀπορίᾳ γενόμενοι μὴ δύνωνται καταπηδᾶν, ἀλλὰ
πάλιν ἀπίωσι μὴ ἔχοντες ὅπῃ καταβαίνωσι. παρὰ δὲ τα
ᾠκοδομημένα ἔνθεν καὶ ἔνθεν φυλασσόντων οἱ ὑπάρχοντες
ἄνθρωποι, ἵνα τοὺς καταπηδῶντας ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν διαφθεί-
ρωσι. Διονύσιος δὲ πόλιν ὑποχείριον ποιησάμενος, ἀνδρῶν 2
τῶν ἐν τῇ πόλει τεθνηκότων τῶν δὲ πεφευγότων, ἠθέλησε
κατασχεῖν· ἦν δὲ μείζων ἢ ὥστε ὑπ' ὀλίγων φυλάσσεσθαι.
ἐπιμελητὰς μὲν οὖν τινὰς μετ' ὀλίγων οὓς ἐνεδέχετο * *, τῶν 3
δὲ ἐν τῇ πόλει τὰ μέγιστα δυναμένων τοῖς οἰκέταις συνῴκισε

paragraphi 1 *ἔπειτα ἐπεξελθόντας τινὰς ἀκροβολίζεσθαι καὶ προάγειν τῶν πολεμίων τινὰς ὥστε συνεισδραμεῖν εἰς τὴν πόλιν.*

ἀνέσπασαν scripsi: *ἀνασπάσουσιν M.*

1. *οπλουὼς ἰσχυροτάτου M.* scripsi *ὅπλον ὡς ἰσχυρότατον.*

2. *ἅλυσις* Casaubonus: *ἀλυσεις M, ἄλυσις* codex Casauboni.

3. *σχοῖνος* scripsi: *σχοίνου M.*
ὅλως M. scripsi *οὗτος.*

4. *ὅπλοις M.* scripsi *ὄνοις.*
κηλωνείοις Casaubonus: *αλωνίοις* sine spiritu *M, ἠκλωνίης* codex Casauboni.

5. *ταῦτα*] Malim *τοῦτο.* mox non intellego *πάλιν.*

9 In *M* lemma est *ΦΥΛΑΚΗ ΠΟΛΕΩΣ.*

Inserui *δέ.*

12. *ὑψηλὰ* Iulius Africanus: *ὕψει M*

14. *ἀπορίᾳ* Casaubonus: *ἀπειρία M.*
καταπηδᾶν Iulius Africanus: *καταπηδᾶν ἀφ' ὑψηλῶν M.* saltem scribendum erat *ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν.* ita Aeneas versu 17. minus recte de hoc loco iudicavi ad p. 58, 9.

15. *πάλιν ἀπίωσι* Casparus Orellius: *πᾶσιν ἄπασι M.*

16. *οἱ ὑπάρχοντες ἄνθρωποι* Iulius Africanus: *ὑπαρχόντων ἀνθρώπων M*

19. *τῶν ἐν τῇ πόλει*] Malim *τῶν ἐν τῇ πόλει τῶν μέν.*

20. *ὑπ'*] Ita *M.* impressi *ὑπό.*

21. Deest verbum finitum. Casaubonus post *ἐνεδέχετο* supplet *ἐπέστησε.* poterat etiam *κατέστησε.*

22. *δυναμένων τοῖς οἰκέταις* Turicenses: *δυναμένους οἰκέτας M.*

*τῶν δεσποτῶν τὰς θυγατέρας καὶ γυναῖκας καὶ ἀδελφάς·
οὕτω γὰρ αὐτοὺς ᾤετο μάλιστα πολεμιωτάτους ἔσεσθαι τοῖς*
4 *δεσπόταις καὶ αὐτῷ πιστοτάτους. Σινωπεῖς δὲ πρὸς Δατα-
μᾶν πολεμοῦντες ἐπεὶ ἐν κινδύνῳ ἦσαν καὶ σπάνει ἀνδρῶν, τῶν
γυναικῶν τὰς ἐπιεικεστάτας μεταμορφώσαντες καὶ στολίσαν-
τες ἐς ἄνδρας ὡς μάλιστα, ἀντὶ ὅπλων καὶ περικεφαλαίων τούς
τε κάδους καὶ τὰ ὁμότροπα τούτοις δόντες χαλκώματα, περιῆ-
γον τοῦ τείχους ᾗ μάλιστα οἱ πολέμιοι ὄψεσθαι ἔμελλον.*
5 *βάλλειν δὲ οὐκ εἴων αὐτάς· πόρρωθεν γὰρ κατάδηλος βάλ-
λουσα γυνή. ποιοῦντες δὲ ταῦτα τοὺς αὐτομόλους ἐφύλαςσον*
6 *μὴ διαγγελθῇ. ἐὰν δὲ θέλῃς τοὺς ἐπὶ τῷ τείχει περιόδους
πλείους φαίνεσθαι, χρὴ περιιέναι ἐπὶ δύο, ἔχοντας τὰ δό-
ρατα τὸν μὲν ἕνα στίχον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ, τὸν δὲ ἕτε-*
7 *ρον ἐπὶ τῷ δεξιῷ· καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς τέσσαρας. ἐὰν
δὲ ἐπὶ τριῶν περιίωσι, τὸν μὲν πρῶτον ἐπὶ τῷ δεξιῷ ὤμῳ
ἔχειν τὸ δόρυ, τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ **· καὶ οὕτω φα-
νοῦνται εἰς ἕξ.*

συνῴκισεν M.

2. *αὐτοὺς* scripsi: *ἂν M.*

3. *πιστοτάτους* Turicenses: *πιστοτέρους M.*

Malim *Σινωπῆς.*

προσδαταμᾶν M.

5. *τὰ ἐπιεικέστατα σώματα μορφώσαντες M.* scripsi *τὰς ἐπιεικεστάτας μεταμορφώσαντες.*

καὶ ὁπλίσαντες M. scripsi *καὶ στολίσαντες. ὁπλίσαντες ἐς ἄνδρας* vix Graecum est, nec quadrat cum cadis, armis ridiculis, quae quin absurde virilia dicantur dubitari nequit.

6. *ὡς ἐς ἄνδρας μάλιστα M.* transposui *ὡς.*

9. *δὲ* deest in manu scriptis. inseruit Casaubonus.

10. *ἐφύλασσον*] Ita *M.* impressi *ἐφύλαττον.*

11. *τοὺς* adieci.

13. *μὲν* inserui.

15. *τρία M.* hoc ineptum esse Hertlinus perspexit. idem vere correxit *ἐπὶ τριῶν.*

περιίωσι codex Casauboni: *περιῶσι M.*

τὸν μὲν πρῶτον ἄνδρα M. quam de ternis circitoribus Aeneas legem scribit, eam non de militibus singulis, sed de ordinibus sive *στίχοις* valere antecedentia *τὸν ἕνα στίχον* et *τὸν δὲ ἕτερον* aperte demonstrant. itaque *ἄνδρα* aut delendum erat aut cum *στίχον* commutandum. illud praetuli; referebam enim *ἄνδρα* ad interpolatorem, quem fugisset *στίχον* ad *τὸν μὲν πρῶτον* et *τὸν δὲ ἕτερον* facillime suppleri posse.

16. *δὲ*] Ita *M.* impressi *δ'.*

Post *ἀριστερῷ* in manu scriptis inferuntur verba parum emendate scripta *καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ ταὐτά*, quae, ne a grammatica ratione abhorrerent, ita saltem scribenda erant, *καὶ τοὺς ἄλλους κατὰ ταὐτά.* sed ipsi isti nominativi interpolatorem produnt, videturque Aeneas aequabilitatem orationis captasse, ut, si respexeris verba *περιιέναι ἐπὶ δύο ἔχοντας τὸν μὲν ἕνα στίχον ἐπὶ*

Περὶ δὲ τροφῆς ἀσίτου καὶ ὧν σπάνις ἐν πολιορκίᾳ καὶ 8 *ὑδάτων ὡς δεῖ πότιμα ποιεῖν, ἐν τῇ Παρασκευαστικῇ βίβλῳ δεδήλωται. ἐπεὶ δὲ ταῦθ' ἡμῖν εἴρηται, περὶ ναυτικῆς τάξεως δίειμι.*

Ναυτικοῦ δὲ στρατεύματος δύο εἰσὶ στόλοι . . . .

τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ τὸν δ' ἕτερον ἐπὶ τῷ δεξιῷ καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς τέσσαρας et *τὸν μὲν πρῶτον ἐπὶ τῷ δεξιῷ ὤμῳ ἔχειν τὸ δόρυ τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς ἕξ*. extrema haec *καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς ἕξ* vix dicas potuisse divelli ab antecedentibus ita, ut intericeretur sententia ista siqua superflua. sed videndum est ne post *ἀριστερῷ* exciderit *τὸν δὲ τρίτον ἐπὶ τῷ δεξιῷ*. nam tertii ordinis commemoratio non videtur omitti posse. feci asteriscos.

17. *εἰς ἕξ* scripsi: *εἰς δύο* *M*. senarium numerum introducendum fuisse ex *καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς τέσσαρας* apparet. ceterum haud scio an ad suum arbitrium Aeneas binorum ordinum principem in sinistro humero hastas gerere voluerit, ternorum in dextro. ego certe huius rei iustam causam desidero.

In extremo libello *M* habet *Αἰνείου πολιορκητικὰ ἢ Αἰλιανοῦ καθὼς ἡ ἀρχή*.

EPIMETRUM

EPIMETRUM

1.

Aelianus de instruenda acie c. 1 καὶ περὶ τῆς καθ' Ὅμηρον τακτικῆς ἐνετύχομεν συγγραφεῦσι Στρατοκλεῖ καὶ Ἑρμείᾳ καὶ Φρόντωνι τῷ καθ' ἡμᾶς ἀνδρὶ τακτικῷ· ἐξειργάσαντο δὲ τὴν θεωρίαν Αἰνείας τε διὰ πλειόνων ὁ καὶ στρατηγικὰ βιβλία ἱκανὰ συνταξάμενος, ὧν ἐπιτομὴν ὁ Θετταλὸς Κινέας ἐποίησε, Πύρρος τε ὁ Ἠπειρώτης τακτικὰ συνέταξε καὶ Ἀλέξανδρος ὁ τούτου υἱὸς καὶ Κλέαρχος.

2.

Polybius XLIV 1 Αἰνείας δὲ βουληθεὶς διορθώσασθαι
τὴν τοιαύτην ἀπορίαν ὁ τὰ περὶ τῶν στρατηγικῶν ὑ-
πομνήματα συντεταγμένος, βραχὺ μέν τι προεβίβασε,
τοῦ γε μὴν δέοντος ἀκμὴν πάμπολυ τὸ κατὰ τὴν ἐπίνοιαν
ἀπελείφθη. γνοίη δ' ἄν τις ἐκ τούτων. φησὶ γὰρ δεῖν τοὺς 2
μέλλοντας ἀλλήλοις διὰ τῶν πυρσῶν δηλοῦν τὸ κατεπεῖγον,
ἀγγεῖα κατασκευάσαι κεραμεᾶ κατά τε τὸ πλάτος καὶ κατὰ
τὸ βάθος ἰσομεγέθη πρὸς ἀκρίβειαν, εἶναι δέ μάλιστα τὸ μὲν
βάθος τριῶν πήχεων, τὸ δὲ πλάτος πήχεως. εἶτα παρασκευά- 3
σαι φελλοὺς βραχὺ κατὰ πλάτος ἐνδεεῖς τῶν στομάτων, ἐν δὲ
τούτοις μέσοις ἐμπεπηγέναι βακτηρίας διῃρημένας εἰς ἴσα
μέρη τριδάκτυλα, καθ' ἕκαστον δὲ μέρος εἶναι περιγραφὴν
εὔσημον. ἐν ἑκάστῳ δὲ μέρει γεγράφθαι τὰ προφανέστατα 4
καὶ καθολικώτατα τῶν ἐν τοῖς πολεμικοῖς συμβαινόντων, οἷον
εὐθέως ἐν τῷ πρώτῳ, διότι πάρεισιν ἱππεῖς εἰς τὴν 5
χώραν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, διότι πεζοὶ βαρεῖς, ἐν δὲ τῷ
τρίτῳ ψιλοί, τούτων δ' ἑξῆς πεζοὶ μεθ' ἱππέων, εἶτα
πλοῖα, μετὰ δὲ ταῦτα σῖτος, καὶ κατὰ τὸ συνεχὲς οὕτω, 6
μέχρι ἂν ἐν πάσαις γραφῇ ταῖς χώραις τὰ μάλιστ' ἂν ἐκ
τῶν εὐλόγων προνοίας τυγχάνοντα καὶ συμβαίνοντα κατὰ τοὺς

7 *ἐνεστῶτας καιροὺς ἐκ τῶν πολεμικῶν. τούτων δὲ γενομένων
ἀμφότερα κελεύει τρῆσαι τὰ ἀγγεῖα πρὸς ἀκρίβειαν, ὥστε
τοὺς αὐλίσκους ἴσους εἶναι καὶ κατ᾽ ἴσον ἀπορρεῖν· εἶτα
πληρώσαντας ὕδατος ἐπιθεῖναι τοὺς φελλοὺς ἔχοντας τὰς*
8 *βακτηρίας, κἄπειτα τοὺς αὐλίσκους ἀφεῖναι ῥεῖν ἅμα. τούτου
δὲ συμβαίνοντος δῆλον ὡς ἀνάγκη, πάντων ἴσων καὶ ὁμοίων
ὄντων, καθ᾽ ὅσον ἂν ἀπορρέῃ τὸ ὑγρόν, κατὰ τοσοῦτον τοὺς
φελλοὺς καταβαίνειν καὶ τὰς βακτηρίας κρύπτεσθαι κατὰ τῶν*
9 *ἀγγείων. ὅταν δὲ τὰ προειρημένα γένηται κατὰ τὸν χει-
ρισμὸν ἰσοταχῆ καὶ σύμφωνα, τότε κομίσαντας ἐπὶ τοὺς τό-
πους ἐν οἷς ἑκάτεροι μέλλουσι συντηρεῖν τὰς πυρσείας, ἑκά-*
10 *τερον θεῖναι τῶν ἀγγείων, εἶτ᾽ ἐπειδὰν ἐμπέσῃ τι τῶν ἐν τῇ
βακτηρίᾳ γεγραμμένων, πυρσὸν ἆραι κελεύει καὶ μένειν ἕως
ἂν ἀνταίρωσιν οἱ συντεταγμένοι, γενομένων δὲ φανερῶν ἀμ-
φοτέρων ἅμα τῶν πυρσῶν καθελεῖν, εἶτ᾽ εὐθέως ἀφεῖναι τοὺς*
11 *αὐλίσκους ῥεῖν. ὅταν δὲ καταβαίνοντος τοῦ φελλοῦ καὶ τῆς
βακτηρίας ἔλθῃ τῶν γεγραμμένων ὃ βούλει δηλοῦν κατὰ τὸ*
12 *χεῖλος τοῦ τεύχους, ἆραι κελεύει τὸν πυρσόν, τοὺς δ᾽ ἑτέρους
ἐπιλαβεῖν εὐθέως τὸν αὐλίσκον καὶ σκοπεῖν τί κατὰ τὸ χεῖ-*
13 *λός ἐστι τῶν ἐν τῇ βακτηρίᾳ γεγραμμένων· ἔσται δὲ ταὐτὸ τῷ
δηλουμένῳ πάντων ἰσοταχῶς παρ᾽ ἀμφοτέροις κινουμένων.*

vgl. 121, 22. Aeneam decet *τρυπῆσαι.*

3.

Suidas *Αἰνείας. οὗτος ἔγραψε περὶ πυρσῶν, ὥς φησι Πολύβιος, καὶ περὶ στρατηγημάτων ὑπόμνημα.*

2. Recte Casaubonus *περὶ στρατηγικῶν.*

Iulii Africani ex Aenea excerpta.

XXXVIII. *Πῶς πῦρ δυνάμεθα σβέσαι.*

Ἐὰν ἡμῶν οἱ πολέμιοι πυρὶ κατασκευαστῷ τεῖχος ἤ τι Supra 104, 6.
ἕτερον ἐμπρήσουσι, πῶς σβέσαι δυνάμεθα. σβέσομεν αὐτο
συντόμως καταχέοντες ὄξος. τοὺς δὲ σβεννύντας ἀπὸ τῶν 105, 1.
ὑψηλοτέρων δεῖ περὶ τὸ πρόσωπον ἔχειν ἐρύματι, ἵνα ἧσσον
ὀχλοῦνται προσαϊσσούσης αὐτοῖς τῆς φλογός. εἰ δὲ σὺ προγνῷς τὰ μέλλοντα καίεσθαι, χρῖσον ἔξωθεν ὄξος, καὶ τούτοις οὐ πρόεισι πῦρ.

XLV. *Πῶς ἡμεῖς ἐμπρήσωμεν.*

Ἐμπρήσωμεν ἡμεῖς καθ᾽ ἡμῶν ἐρχόμενον μάγγανον. ἵνα
οὖν ἢ πύργον πολέμιον οὕτως, ἐπισχεῖν δεῖ πίσσαν καὶ θεῖον 102, 14.
ἐπιβάλλειν, ἔπειτα φλογώσαντα φάκελλον ἐπαφεῖναι σχοινίῳ
ἐφ᾽ ὅπερ θέλομεν. τὰ δὲ τοιαῦτα προτεινομένων ἀφ᾽ ὧν 103, 3.
ἱστάμεθα τόπων ἐπιβάλλεται τοῖς ἐπιφερομένοις.

XLVI. *Πρὸς καιομένας πύλας.*

Ἐὰν ἐμπρηθῶσιν αἱ πύλαι, δεῖ προσφέρεσθαι ξύλον καὶ 104, 3.
ἐμβάλλοντας ὡς μέγιστον τὸ πῦρ ποιεῖν, μέχρις οὗ ταφρεύσει τὰ ἔσωθεν. καὶ ἐάν τι δέῃ, ἐκ τῶν σοι ὑπαρχόντων οἴκοι καθαίρειν.

Usus sum Parisinis 2441 (P^1) 2437 (P^2) et Monacensi 195 (M).

2. *σβέσωμεν* P^1 ‖ 3. *σβεννῦντας* P^{12} ‖ 5. *προσ̈αϊσσούσης* P^1. in margine nota desideratur | *προγνῶς* P^{12} ‖ 6. *χρῆσσον* M | *ὄξος* om P^1 ‖ 9. *ἐπισχνεῖν* M ‖ 10. *ἐπαφεῖναι* sec M, *ἐπαφῆναι* P^2, *ἐπαφθῆναι* P^1 pr M ‖ 14. *μέχρι σοῦ* pr M ‖ 15. *δέῃ*] *δὲ ἐνὶ* P^2M ‖ 16. *καθαίρεις* P^2M ‖

XLVIII. *Περὶ κλεψύδρας.*

60, 11. Κλεψύδρα πάνυ χρήσιμον τὸ κτῆμα πρὸς τοὺς νύκτωρ φυλάσσοντας, μακροτέρων ἢ βραχυτέρων νυκτῶν γινομένων· αὕτη δὲ συμβάλλεται οὕτως. χρὴ κεκηρῶσθαι αὐτῆς τὰ ἔσωθεν καὶ μακροτέρων γινομένων τῶν νυκτῶν ἀφαιρεῖσθαι τοῦ κηροῦ, ἵνα πλέον ὕδωρ χωρῇ, βραχυτέρων δὲ προσπλάσσεσθαι, ἵνα ἔλασσον δέχηται. τὴν δὲ ταύτης ὀπὴν ἀκριβῶς δεῖ πνεῖσθαι, δι' ἧς τὸ τῆς προθεσμίας ὕδωρ ἐκρεῖ.

XLIX. *Πυλωρικόν.*

77, 10. Ἐν φόβῳ μενούσης πόλεως τάδε δεῖ προνοεῖσθαι. πύλας τὰς μὲν ἄλλας κεκλεῖσθαι, μίαν δὲ ἀνεῷχθαι, δι' ἧς
ἂν δυσπροσοδώτατον ᾖ τῆς πόλεως καὶ ἐπὶ πλεῖστον ἀπ
77, 13. αὐτῶν μέλλουσιν ὁρᾶσθαι οἱ προϊόντες. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ
πύλῃ δεῖ ἐκτομάδα, ἵνα σώματα μὲν ἀνθρώπων δι' αὐτῆς
εἰσίν ἓν καθ' ἕν· οὕτως γὰρ ἂν ἥκιστά τις λανθάνει, καὶ
δι' αὐτῆς εἰσιὼν αὐτόμολις ᾖ κατάσκοπος, ἐάνπερ ὁ πυλω-
78, 2. ρὸς ᾖ νοηρός. πᾶν δὲ ἀνύεσθαι ὑποζυγίων ἕνεκεν καὶ ἁμα-
ξῶν καὶ ἄλλων ἀγωγίμων ἀποτρέπω. εἰ δέ τι τούτων
ἀναγκαίως δεήσει δι ἁμαξῶν εἰσκομίζεσθαι σίτου ἢ οἴνου
ἢ ἐλαίου ἢ τῶν τοιούτων τι σωμάτων πλήθει, ταῦτα εἰσκο-
78, 7. μίζεσθαι δεῖ προεξιόντος στρατεύματος. τὸ δὲ ὅλον πρᾶγμα
πύλας πρωῒ μὴ ἀνοίγεσθαι, ὀψίτερόν τε μηθ' ἕνα ἔξω ἀ-
79, 2 φίεσθαι, πρὶν ἂν ἐξερευνήσῃ τὰ περὶ τὴν πόλιν. ἔτι τε μήτε
πλοῖα κατ' αὐτὰς ὁρμίζεσθαι, ἀλλὰ ἀποτέρων· χρὴ γὰρ καὶ
84, 6. τοὺς ἐνλιμέναις τὰς προσορμιζομένων πλοίων νυκτὸς ἢ ἡμέ-
ρας περὶ τούτων ἀδιασκέπτως ἔχειν, ἀλλ' ἐμβαίνοντα ἰδεῖν
84, 9. αὐτοὺς τὰ ἀγώγιμα, ἐνθυμουμένους ὅτι τούτων καταμελήσαν-
τες τὰ μεγάλα ἐσφάλησαν.

L. *Ὅπλων λάθρα εἰσκομιδή.*

Περὶ τῆς τῶν ὅπλων λάθρα εἰσκομιδῆς ἥτις ἐστὶν αὕτη

---

1. κλεψίδρας M ‖ 3. κεκοιρῶσθαι M ‖ 4. ἀφαιρεῖται M ‖ 5. πρὸς πλάσσεσθαι P^{2} ‖ 6. ὀπὴν] ὀπὴν P^{2}, ὀπλὴν P^{1} | πνεῖσθαι M, in cuius margine est δειπνεῖσθαι ‖ 7. τὸ om M ‖ 10. δυσπροσοδότατον P^{12} | ᾖ] ἡ P^{1} | ἀπ'] ἐπ' M ‖ 13. καθέν P^{1} ‖ 14. αὐτόμολος ἢ P^{12} ‖ 17. δεήσῃ M ‖ 18. ἢ ante ἐλαίου om M | ἐλαίου ἢ τῶν P^{2} | τί M ‖ 20. προὶ P^{1} | ὀψιτερόν P^{12} | μηθ' ἕνα] μηθένα P^{2}, θένα P^{1}, in cuius margine nihil adnotatum ‖ 21. ἐξερευνήσει M | τε om P^{1} ‖ 23. τοὺς P^{2} et in margine ab eadem ἴσως ἐνλιμενιστάς, τοῖς P^{1}M ‖

*ἐκτεθεῖται τοῖς μὲν παλαιοῖς πολλάκις πεπραγμένη, ἡμῖν δὲ
παράδειγμα γινομένη πρὸς τὸ πράττειν ᾗ θέλομεν, καὶ μὴ
πάσχειν ὡς εἰδότες. εἰ μὲν οὖν ἐστὶν ἑορτὴ πάνδημος τοῖς* 81, 1.
*ἀφ᾽ ἡμῶν ἐκεῖσε προενδημοῦσι ξένοις καὶ προδόταις ὡς εἰς
τὸ μέλλον ἡμῖν συμπράττουσι, εἰσκομίζεσθαι δεῖ θώρακας* 81, 4.
*λινέους καὶ στολίδα καὶ περικεφαλαίας ὅπλα κνημῖδας μαχαί-
ρας τοξοτοξεύματα ἐν κιβωτίοις ὡς φορταγωγοῖς κατεσκευασ-
μένα, ὡς ἱμάτιον ἐνόντων καὶ ἄλλων ἀγωγίμων. ἅπερ οἱ ἐν-
λιμενισταὶ ἀνοίξαντες καὶ ἰδόντες ὡς ἱμάτια μόνον τιμήσον-
ται· εἶτα ταῦτα εἰσάγεσθαι καὶ τιθέναι πρὸ τῆς ἀγορᾶς.
ἐν δὲ ταρσοῖς καὶ ῥιποῖς καὶ ἱστοῖς ἡμιυφαντιαίοις δοράτια* 81, 10.
*καὶ ἀκόντια ἐνειλημένα, ἐν δὲ ἄγεσιν ἀχύρων πέλται καὶ
μικρὰ ἀσπίδια κεκρυμμένα. καὶ τὰ τούτων εὐογκότερα ἐν
σπαργάναις ἀσταφίδων καὶ σύκων πλήρεσιν, ἐγχειρίδια δὲ
ἐν ἀμφιφορεῦσι πυρῶν καὶ ἰσχάδων καὶ ἐλαιῶν. τὸν δὲ
τῆς ἐπιβουλῆς ἡγεμόνα φρυγάνων ἐν ἐμφορήματι. καὶ ἡ μὲν* 82, 7.
*μὴ ἐγνώσθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει νυκτὸς γινομένης ἀθροί-
ζεσθαι τοὺς ἐπιθησομένους δὴ καιρῷ ἐν ᾧ οἰνοῦνται οἱ πο-
λῖται. καὶ πρῶτον μὲν λυθῇ τὸ φόρημα διὰ τὸν ἡγεμόνα,
ἔπειτα τοὺς ἄλλους τὰ ἄλλα λύσαντας δεῖ λαμβάνειν, καὶ
τοὺς ἀμφιφορέας συντρίβειν, διὰ τὸ συντόμως ἐπαίρειν ἀπο-* 83, 5.
*σημειοῦται ἕκαστον προσηκόντως ὁπλίζεσθαι. καὶ τούτων
τινὰς ἔχεσθαι, πύργων μὲν διὰ τὸ διὰ σκάλης ἑτέρους ἀνα-* 83, 8.
*δέχεσθαι, πυλῶν δὲ διὰ τὸ εἰσδέχεσθαι καὶ τοὺς ἄλλους
εἴς τε τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰς πολέμου οἰκείας εἰστρέχειν. εἰ δὲ
πρὸ τῆς ἑσπέρας γνωσθεῖεν, τοῦ ἔργου δεῖ παρ᾽ αὐτὰ τούτου
ἔχεσθαι καθὼς προεδηλώθη· οὐ γὰρ ἄλλως εὖ βουλεύσῃ.*

LI. *Περὶ κρυφίας ἐπιστολῶν εἰσπομπῆς.*

*Τοῖς κεχρημένοις προδόταις ἀναγκαῖον εἰδέναι πῶς ἐπι-
στολὰς δεῖ αὐτοὺς εἰσπέμπειν. ἀπόστελλε γοῦν οὕτως. πεμ-* 86, 5.
*πέσθω ἀνὴρ ἐν τῷ φανερῷ φανερῶν ἐπιστολήν τινα περὶ
ἄλλων πραγμάτων. τοῦ δὲ πορεύεσθαι μέλλοντος κρυφαίως*

---

1. *ἐκτεθῆται* P^2M | *ἡμῖν—γενομένη* om pr P^2 ‖ 4. *προσενδημοῦσι* P^1, *προεδημοῦσι* M ‖ 6. *λινέους*] *νέους* P^1 ‖ 7. *τοξεύματα* P^{12} | *κιβτίοις* P^2 | *κατασκευασμένα* P^1 ‖ 8. *ἐν λιμνισταὶ* P^1 ‖ 9. *ὡς* om M ‖ 10. *εἶτα*] *ἢ* M ‖ 11. *ῥιπποῖς* P^2M ‖ 12. *ἐνειλιμένα* P^2, *ἐνεῖλημμένα* M ‖ 13. *ἀσπιδίσκια* P^2M ‖ 14. *πληρέσι* P^2M ‖ 15. *ἀμφιβορεῦσι* P^1, *ἀμφικορεῦσι* M ‖ 16. *φυγάνων* P^1 ‖ 20. *τὰ* om P^1 ‖ 21. *ἀμβορέας* P^1 ‖ 22. *καὶ*] *καὶ τὰ* M ‖ 23. *σκέλης* P^2M ‖ 24. *ἄλλους* om P^1 ‖ 25. *εἰστρέχει* P^2M ‖ 27. *εὐβουλεύσῃ* P^1M ‖ 28. *προδότες* P^1 ‖

αὐτοῦ εἰς τὸ τῶν ὑποδημάτων πέλμα ἐντεθήτω εἰς τὸ μεταξὺ βιβλίον καὶ καταρραπτέσθω· πρὸς δὲ τοὺς πηλοὺς καὶ τὰ ὕδατα εἰς κασσίτερον ἠλασμένον γραφέσθω πρὸς τὸ μὴ
87, 1. ἀφανίζεσθαι ὑπὸ τῶν ὑδάτων τὰ γράμματα. ἀφικομένου δὲ πρὸς ὃν δεῖ, καὶ ἀναπαυομένου νυκτός, ἀναλυέτω τὰς ῥαφὰς τῶν ὑποδημάτων καὶ ἐξελὼν ἀναγνοὺς τὰ ἄλλα γράψας λάθρα ἀποστελλέτω τὸν ἄνδρα, ἀνταποστείλας καὶ δούς τε φέρειν φανερῶς· οὕτως γὰρ οὔτε ἄλλος οὔτε ὁ φέρων εἰδήσει.

LII. Ἕτερον ἄλλο πανουργότερον.

92, 10. Ἀστράγαλον εὐμεγέθη δεῖ σε τρυπῆσαι τρυπήματα ἐξ· ὧν εἰς ἑκάστην πλευρὰν τοῦ ἀστραγάλου· ἔστω δὲ τὰ τρυπή-
92, 13. ματα στοιχεῖα. διαμνημόνευε δὲ ἀφ᾽ ἧς ἂν πλευρᾶς ἄρξηται τὸ ἄλφα, καὶ τὰ ἐχόμενα ἅπερ ἐν ἑκάστῃ πλευρᾷ γέγραπται.
92, 15. μετὰ δὲ ταῦτα ὅταν τινὰ θέλῃς ἐν αὐτῷ τίθεσθαι, λίνῳ δῆσαι. διαιροῦνται δὲ δηλοῦν ἐν τῇ τοῦ λίνου διαιρέσει, ἀρξάμενος ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀστραγάλου, ἐν ᾗ τὸ ἄλφα ἐστί, παρελθὼν τὰ ἐχόμενα τοῦ ἰῶτα γράμματα, ὅταν ἔλθῃς εἰς
93, 4. πλευρὰν οὗ τὸ ἰῶτα γράμμα ἐστί, διῆρον καὶ πάλιν παρεὶς τὰ ἐχόμενα, ὅπου εἶναι συμβαίνει διῆρον, καὶ οὕτως τὰ τοῦ
93, 10. λόγου ἀντιγράφειεν ἄριστα τρυπήματα. δεήσεται δὲ τὸν ἀναγινώσκοντα ἀναγράφεσθαι εἰς δέλτα τὰ δηλούμενα γράμματα ἐκ τῶν τρυπημάτων, ἀνάπαλιν γινομένης τῆς ἐξισώσεως ἐνάρξει.

LIII. Ἕτερα περὶ τούτου παρὰ τῶν παλαιῶν πραχθέντα.

98, 2. Ἐπέμφθη γράμματά ποτε πολλάκις κατήπειρον, οὕτως χρησαμένων αὐτῶν. κυνὶ δεσμὸν τεθεικότες περὶ τὸν αὐχένα. ἐνέβαλον τοῦ ἱμάντος ἔσωθεν ἐπιστολὴν νυκτός· τοῦτον ἀφῆκαν μεθ᾽ ἡμέραν πρὸς ὃν ἐξ ἀνάγκης ἤμελλεν ἥξειν, ὅθεν
94, 15. ἀπηνέχθη. ἔστι δὲ τοῦτο θετταλόν. ἄλλοι τινὲς εἰς βιβλίον γράψαντες ὡς λεπτότατον μακροὺς στίχους καὶ λεπτὰ γράμματα, ἵνα εὐογκότατα γένηται εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ

1. τὸ ante τῶν om P^2 | ἐντεθείτω M || 3. ἠλασμένον M, ut inter η̄ et λ̄ gamma insertum sit | τὸ om M || 5. δεῖ] δὴ P^2M | γραφὰς P^2 || 6. ἐξαλων P^2 || 7. ἀποστελέτω M || 8. οἰδήσει M || 14. δηλοῦν P^1. in margine nihil notatum est | λινοῦ – ἐν ᾗ τὸ om pr M || 15. ἐστὶν P^{12} || 16. παρελθὼν M in litura. fuerat παρελθεῖν || 17. ἐστὶν P^2 | διῆρον M | καὶ πάλιν – συμβαίνει om pr M | παρ εἰς P^1 || 19. ἀντιγραφει ἐνάριστα P^2 || 20. δάλτα P^2 || 22. ἑτ ⁓ P^1, ἑτ ε P^2, ἕτερον M. scripsi ἕτερα | περὶ om P^1 || 23. δεσμὼν P^2, δεσμῶν M || 25. ὃν] ὗ M || 26. ἔστιν P^2 || 27. στοίχους P^1 ||

χιτωνίσκου ὑποθέντες καὶ ἀποπτύξαντες, ἀνύποπτον ἐποίουν τὴν κομιδὴν τῆς ἐπιστολῆς. ἄλλοι πάλιν ἐν τῷ τῆς δέλτου 90, 12. ξύλῳ γράψαντες κηρὸν ἐπέτηξαν καὶ ἀλλὰ εἰς τὸν κηρὸν ἔγραψαν. εἶτα ὅτε ἦλθε παρ᾽ ὃν δὴ τὸν κηρὸν ἐκκινήσας καὶ ἀναγνοὺς ὁμοιοτρόπως ἀνταπέστειλεν. ἐγὼ δὲ τὰς παραγινο- 98, 6. μένας εὐθὺς ἀνοίγειν παραινῶ. διότι τὰ εἰσπεμπομένα μετὰ ἐπιβουλῆς πάνυ χαλεπὸν φυλάξαι.

LIV. Ὑπορυσσόντων γνῶσις καὶ κώλυσις.

Δεῖ τοὺς ὑπορύσσοντας ὧδε κωλύειν. ἐὰν δοκῇ ὑπορύσ- 106, 5. σεσθαι, ὡς βαθὺ χρὴ τὴν ἐκτὸς τάφρον ὀρύσσεσθαι, ὅπως εἰς τὴν τάφρον τὸ ὑπόρυγμα ἀφίκηται καὶ ὑπορύσσοντες ὀφθῶσιν. ἐὰν δέ σοι ὑπάρχῃ καὶ τειχίον τειχίσαι εἰς αὐτὴν ὡς ἰσχυροτάτων καὶ μεγιστοτάτων. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ τειχίσαι λίθοις, ξυλοφευκτὸν κόμιζε. ἐὰν δὲ τὰ ὑπορύγματα τῇ τάφρῳ προσπέσῃ, ἐμβαλόντα φορυτὸν ἔμπρησον καὶ τὰ ἄλλα κατασκέπασον, ὅπως ὁ καπνὸς εἰς τὸ διόρυγμα πορεύηται καὶ κακῶς ποιεῖ τοὺς ἐν τῷ ὀρύγματι ὄντας· συμβαίνει γὰρ πολλοὺς ὑπὸ καπνοῦ ἀπολέσθαι. λυμανεῖ δὲ τούς τε ὀρύσσοντας σφῆκας καὶ μελίσσας ἀφεὶς εἰς τὸ διόρυγμα. χρὴ δὲ καθ᾽ ὃν ἂν ὀρύσσουσι τόπον ἀντορύσσειν καὶ ὑπαντᾶν.

LV. Περὶ τοῦ τοὺς ὑπορύσσοντας μὴ βλάπτεσθαι.

Τοῖς ὑπορύσσειν μέλλουσιν οὕτως ἂν γένοιτο περίφραγμα 108, 5. ἰσχυρώτατον. χρὴ δύο ἁμαξῶν τοὺς ῥυμοὺς εἰς ταὐτὸ συνδῆσαι, συμπετάσαντα κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς ἁμάξης, ὅπως μετεωρισθῶσιν οἱ ῥυμοὶ εἰς ταὐτὸν νεύοντες. ἔπειτα οὕτως ἐπισυνδεῖν ἄλλα ξύλα ἱρυμοῖς καὶ ἄλλα περιφράγματα ἐπάνω, τὰ δὲ πηλῷ καλύψαι. εἴη οὖν τούτους προσάγειν ὅπου

1. ἀποπύξαντες P^1 ‖ 3. ξυλογράψαντες M ‖ 4. ἦλθες P^2M | παρ᾽ ὃν] παρὸν P^{12} | δὴ] δὲ P^2, sed correxit eadem ‖ 5. ὁμοιοτρόπως M, ὁμοιοτρόπος P^2 ‖ 6. ἀνοίγει P^2 | μετὰ] τὰ P^1 ‖ 8. ὑπορύσσαντας P^1 | κωλύεις M | ὑπορύσεσθαι M ‖ 9. ὀρύσεσθαι M ‖ 10. ὑπόριγμα P^2 | ἀφήκηται P^{12} ‖ 11. τειχῆσαι M (σαι a manu secunda) ‖ 12. ἰσχυρωτάτων P^{12} | τειχίσαι] τυχῆσαι M ‖ 14. ἐμβαλόντας P^2. post hanc vocem in P^2 spatium sex, in M decem literarum relictum est | φορητὸν P^1 ‖ 15. κατασκεύασον M | διώριγμα P^1 ‖ 17. τοὺς τορύσσονιας M, τοὺς τορύσσοντας P^2, in margine ab eadem ἴσως κατορύσσοντας ‖ 18. τὰς ante σφῆκας addit P^2 | μέλλισσας P^1 | τοῦ om M ‖ 21. ταυτὸν P^2M ‖ 22. συνπετάσαντα P^{12} ‖ 24. ἀλλὰ P^1 | ξύλλα P^2 | ἱρυμοῖς] ἵ ρυμοῖς P^2, ἵρυμοις M ‖ 25. καλύψας P^2M | τούτου P^1 ‖

βούλει τοὺς τροχοὺς καὶ ἐπάγειν· ὑπὸ δὲ τούτῳ τῷ φράγματι τοὺς ὑπορύσσοντας εἶναι.

LVI. Δολίευμα.

111, 10. Τοὺς πολιορκουμένους οὕτως δεῖ δολιεύεσθαι ἐν ταῖς πύλαις εἰς τὸ ἔσω μᾶλλον μέρος ὀρύξαντας τάφρον ἔνθεν καὶ ἔνθεν πάροδον λιπεῖν καὶ προάγειν τῶν πολεμίων, ὥστε τινὰς συνδραμεῖν εἰς τὴν πόλιν. χρὴ γοῦν ἔνθεν καὶ ἔνθεν παρὰ τὰς λελημένας παρόδους εἰστρέχειν. τοὺς δὲ τῶν πολεμίων συντρέχοντας εἰκός ἐστιν ἐμπεσεῖν προειδότας τὴν τάφρον κεκρυμμένης αὐτῆς οὔσης.

Ἄλλο δι' οὗπερ ὅσους ἂν θέλωμεν τῶν πολεμίων κατάσχωμεν.

112, 3. Τῶν εἰσερχομένων πολεμίων ὅσους κατέχειν βουληθῶμεν, οὕτως ἂν ποιήσωμεν. ἐάσωμεν εἰσιέναι ὅσους ἂν ἡμῖν ἐστὶν εὐχερὲς κτεῖναι, προετοιμάσθω δὲ ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ μεσοπύλου ἕως τῶν πυλῶν ὡς παχυτάτη ὡς καὶ σεσιδηρῶσθαι αὐτὴν ἢ ὅταν οὐ βούλῃ ὑπολαβεῖν τοὺς εἰστρέχοντας πολεμίους σχῇ. ταύτην ἄφες ὀρθὴν καὶ αὕτη τέ τινας ἢ πολλοὺς φερομένους διαφθείρει καὶ τοὺς πολεμίους μὴ εἰσιέναι, ἅμα δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῷ τείχει βαλλέτωσαν πρὸ ταῖς πύλαις πολεμίους.

LVII. Πῶς δι' ὀλίγων ἀνθρώπων μεγάλης πόλεως φυλακὴ γενήσεται.

113, 9. Ἐὰν ἡ πόλις μεγάλη ᾖ, καὶ μὴ ἱκανοὶ ὦσιν οἱ ἐν τῇ πόλει ἄνθρωποι περιίστασθαι καὶ κυκλοῦν τὴν πόλιν, τοῖς δὲ ὑπάρχουσι θέλεις αὐτὴν διαφυλάξαι, δεῖ τῆς πόλεως ὅσα ἂν ᾖ εὐπρόσοδα οἰκοδομεῖν ὑψηλὰ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἐάν τινες τῶν πολεμίων βίᾳ ἢ λάθρα ἀναβῶσιν ἐν ἀπειρίᾳ γινόμενοι μὴ δύνωνται καταπηδᾶν. παρὰ δὲ τὰ οἰκοδομημένα ἔνθεν καὶ ἔνθεν φυλασσόντων οἱ ὑπάρχοντες ἄνθρωποι, ἵνα τοὺς καταπηδῶντας ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν διαφθείρωσιν. ἀλλὰ
114, 5. μὴν καὶ γυναίων ἐνόντων καὶ γερόντων καὶ παιδαρίων τού-

1. βούλη *M* || 3. δουλεύεσθαι *M* || 4. ἔσο P^2M || 9. κεκρυμμένας *M* || ὅπερ *M* | κατασχῶμεν P^2M || 10. κατέχει P^1 || 12. προετοιμάσθωσαν (sic) P^1 || 13. σεσιδωρῆσθαι P^2M || 15. αὕτη – καὶ τοὺς om P^2 || 17. καλέτωσαν P^1 || 19. κυκλοῦ *M* || 22. ἐν om P^1 || 24. οἱ om P^1 || 25. καταπήδῶντας P^2 || 26. γενναίων P^1 | καὶ ante παιδαρίων om P^{12} ||

των ἐπιεικέστατα σώματα διαμορφοῦν καὶ ὁπλίζειν ὡς εἰς ἄνδρας μάλιστα. ἀντὶ δὲ ὅπλων διδόναι τούς τε κλάδους καὶ τὰ τούτοις ὁμότροπα δόντες χαλκώματα περιάγειν τοῦ τείχους, βάλλειν δὲ ἢ καὶ ἀκοντίζειν μηδαμῶς ἐάν· κατήδηλον γὰρ γύναιον πόρρωθεν μᾶλλον.

LVIII. Περὶ τοῦ στρατιώτας ὀλίγους ὄντας πολλοὺς φαίνεσθαι.

Ἐὰν ἐπὶ τῷ τείχει ἢ χάρακι βούλῃ τοὺς περιόδους πλείω 114, 11.
τῶν ὄντων φαίνεσθαι, χρὴ περιιέναι ἐπὶ δύο ἔχοντας τὰ δόρατα τὸν πρῶτον στίχον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ ὤμῳ, τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ δεξιῷ, καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς τέσσαρας. ἐὰν δὲ τρία περιῶσι, τὸν μὲν πρῶτον ἄνδρα ἐπὶ τῷ δεξιῷ ὤμῳ ἔχειν τὸ δόρυ, τὸν δὲ ἕτερον ἐπὶ τῷ ἀριστερῷ, καὶ οὕτω φανοῦνται εἰς δύο.

---

1. ὠπλίζειν *M* | εἰς om *M* ‖ 3. καὶ τὰ τούτοις] Puncta supposuit P^1 | ὁμότροπα—τείχους om P^1 ‖ 4. ἐάν] ἐῶν *M* ‖ πολλοὺς] πολέμους P^1 ‖ 7. περιέναι P^2M | τὰ om P^1 ‖ 9. οὕτως P^2M ‖ 10. τρία] τὰ τρία *M*, sed τὰ deletum ab eadem | περιώσι P^2 ‖ 11. Post ἕτερον P^1 addit ἐπὶ τῷ δεξιῷ ὤμῳ ἔχειν τὸ δόρυ τὸν δὲ ἕτερον ‖

I. I. REISKII ANIMADVERSIONES AD AENEAM TACTICUM.

Inficetus, soloecus scriptor Aeneas, qui animi sensa non proloqui novit, sed obscure indicat, veluti aenigmata proponeret et graece loqui nescisset.

Pag. 6, 4. *δέῃ, ἢ* (subaudi *ἵνα μὴ δέῃ*) *τυφλοῦν.* inutile est in urbe multa loca spatiosa esse, ne necesse sit milites illis servandis impendere, aut ea (urbis custodem) coecare, h. e. circumducto aggere sepire, communire, ut neque prospectus ex ipsis neque ad ea aditus pateat.

p. 6, 7. *ἐγγυτάτω*, scil. primo hostium occursui, domos urbis extremas (Sparta moenibus carebat.)

p. 8, 1. Post *ἁμαξῶν* deest aliquid, *ἐσφάλησαν* aut *ἠπόρουν*, vel simile quid.

p. 8, 12. Fort. *ὑπάρχοιεν ἴσοι τῶν ἐν τῇ πόλει.* nisi fuerint hostes in unoquoque tali spacioso loco a se occupato aequales vel pares numero ipsis civibus vel toti numero oppidanorum.

p. 9, 3. *ἐφ' ὃ* scil. *μέρος τοῦ τείχους.*

p. 9, 5. *ἐφ' ἑκάστης*] *ἀφ' ἑκάστης.*

p. 10, 7. Fort. *πῦρ ἐν γάστρᾳ, ἐν ᾗ* (vel *εἰς ἣν*) *φυσῶν τὰς ἡμέρας.* afferebat ignem in gastra, quam admotam ad vectem inspirans sine remissione, tandem combussit vectem. stultum coeptum, poteratne vectem serra non citius amputare? nam solus erat. et qui solum vectem potuit comburere, non totam portam?

p. 11, 2. *καὶ* (scil. *ἔλαθε*) *δεξάμενος ταύτῃ τοὺς στρατιώτας:* et hoc modo receperat urbe hostes, nemine oppidanorum sentiente.

p. 11, 4. *δι' ἀγνοίας*] *δι' ἄγνοιαν.*

p. 11, 6. Existimans unusquisque factum esse sua cunctatione, ut veniret post alios et forum iam plenum inveniret civibus aliis, qui celerius in arma coissent.

p. 11, 9. *καὶ οὔπω ἐγγὺς ὄντων.*

p. 11, 10. *πρῶτον μὲν*] Huic respondet *ἔπειτα* p. 1650, 18 (13, 5).

p. 11, 14. *πορευθέντας*, *ipsos emissos ex urbe.* prius dixerat quid oporteret eos facere, qui manum aliquam ex urbe emitterent; nunc, quid oporteat emissos facere.

p. 12, 1. Facile est incurrere in coniecturam Casauboni, in quam ipse quoque delatus sum, *γνωρισομένους*. sed neque graecum est *γνωρισομένους*, sed *γνωρίσοντας*, aut potius *μηνύσοντας* pro *significaturos* (nam *γνωρίσοντας* potius esset *agnituros*); deinde non exhaurit totam rem, sed obscurum relinquit, quid illi sint significaturi. fortasse legendum *τοῖς γνωσομένοις:* illis vel ad eos, quorum interest hoc scire, scil. *τὴν πρᾶξιν*. utcunque tractas h. l., semper obscurus est, et sententia nimis breviter et imperfecte enunciata. videtur ea haec esse: qui ad facinus aliquod perpetrandum profecti sint, eos oportere de suo numero aliquos, de re bene gesta et confecta nunciaturos mittere ad eos, quorum refert id non nescire. subiectum exemplum rem declarabit.

p. 12, 2. *ἴδωσι*] *εἰδῶσι*, *sciant*.

p. 12, 3. *ἃ συμβέβηκεν*] *quae soleant accidere.*

p. 12, 5. Num *προλέγηται*?

p. 12, 7. Secundum *οἱ* est delendum.

p. 13, 2. Fort. *τοὺς μὲν ἤρξαντο καταβαλεῖν*.

p. 13, 4. Fort. *καὶ οὕτως ἐπανήχθη*, *et sic revertebatur domum* Pisistratus.

p. 13, 4. Aut *καὶ* est delendum aut *καὶ τούτων μὴ ἀγνοουμένων* est legendum.

p. 13, 6. *καὶ δὴ ὑπονοεῖν: adeoque etiam memores semper suspicari de iis quae importantur.*

p. 15, 6. *σύνθημα δὲ ἔχειν κτλ.*] Hoc non intelligo, ne supplemento quidem Casauboni adscito. sententia repugnat, mihi quidem est obscura.

p. 15, 12. *ἐγκάρπως*, nam *διακεῖσθαι* cum adverbio qualitatis coniungi solet.

p. 15, 19. Sic distinguo et lego: *σημανθῇ ἀπιέναι, οὕτως* (scil. *χρὴ*) *τοὺς ἐν τῇ πόλει δειπνοποιεῖσθαι*, aut sic *σημανθῇ ἀπιέναι, οὕτω σημαίνειν χρη τοῖς ἐν τῇ πόλει δειπνοποιεῖσθαι.*

p. 16, 5. Locum hunc Gronovius e codice Florentino supplevit, e quo sic emendo, *πρῶτον μὲν δεῖ τὴν χώραν δυσεπίβολον εἶναι τοῖς πολεμίοις καὶ δυσενστρατοπέδευτον, καὶ πρὸς δυσπόριστον κατασκευάζειν:* necesse est ut regio illa per se sit difficilis aditu hostibus, et ea in qua aegre castrametetur; deinde praeterea opera danda est, ut efficiatur ea, unde commeatuum parum nanciscatur hostis.

p. 17, 4. Fort. *ἀκουσίως*, ut arbores in campis, quae evelli non possunt.

p. 17, 10. Fort. *ὧδε μὲν ἡμῖν παραλείπεται.*

p. 17, 13, *σώμασι*, mancipiis.

p. 18, 1. Sic distinguo et lego: *ἢ τὴν πόλιν, in hostium castra aut in eorundem oppidum. δύνανται* (subaudi *ὡς*), *futurum esse, ut possint hostem avertere.* saepe mutant constructionem et ab indirecta ad rectam ut rursus ab hac ad illam transeunt.

p. 18, 5. *ἐπὶ τὴν αὐτῶν ὁρμῶν* aut *ἐπὶ γῆς αὐτῶν ὁρμῶν:* educens in ipsorum territorium, aut *ἐπὶ τῆς* (quod idem est atque *τὴν*) *αὐτῶν ἡγεμὼν φαινόμενος:* cum te ducem praestas in territorium eorum.

p. 18, 8. *ὡς οὐκ εἰσαξόντων*] Id est *εἰσφρησόντων*, *ἐασόντων εἰσιέναι*, scil. *εἰς τὴν πόλιν τῶν πολιτῶν:* quia futurum sit, ut cives reliqui eas res in oppidum non sinant intrare.

p. 18, 8. *ὑπάρξωσι ξένοι, παρ' οἷς σωθήσονται.*

p. 18, 13. *ἐν τῇ πόλει* est h. l. pro *ἐς τὴν πόλιν.*

p. 18, 15. Aut *ἀζημίῳ* aut *ἀζήμια.* Qui vulgatam retinebit, accipiet pro *σὺν ἀζημίᾳ.*

p. 19, 9. *ἐπισκόπησιν* si bene habet, est idem atque *ἐπισκοπὴν* vel *ἐπίσκεψιν*, et tum est sententia: esse prius inspectionem, seu magistratum prius esse quaesiturum, ad quosnam sive in urbe sive extra urbem illae literae deferantur, prius scil. quam deferantur ad eos, quibus destinatae sunt. alias possit legi *ἐπισκοπεῖς*, ab *ἐπισκοπεύς.* sed praestat vulgata. si quid est mutandum, malim *ἐπίσκεψιν.*

p. 19, 17. *παρῆσθαι*] *παραιρεῖσθαι.*

p. 20, 2. *ἀπογράφεσθαι παρ' ᾧτινι οἳ ἂν κατάγωνται:* curare magistratus, ut in literas referatur, quinam apud quosnam peregrini cives hospitentur.

p. 20, 8. *οὐ χρῆναι αὐτῶν* (scil. *τῶν ἀστῶν*) *τὸν ἐθέλοντα.*

p. 20, 9. Aut *διατελοῦσι* aut *συνδιατελοῦσι.*

p. 20, 15. *κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον*] Scil. cum cives sunt in armis.

p. 20, 16. *ᾗ*] Fort. *ὅς: qui autem alias conspiciendum se det.*

p. 20, 17. *τὰ τούτων ἐμπόρια.* in *σημήνῃ*, quod impersonale est, subauditur *ὁ σημαίνων* aut *τὸ τεταγμένον σημεῖον ἀποδοθέν.*

p. 21, 3. *παραγγελθῇ*] Obscurum hoc; tacetur enim quid imperetur. Casaubonus supplet *ne quis exeat.* sententia hoc repudiat; aliud quaero.

p. 21, 5. Aut *ἠγγέλθαι* simplex legendum aut *ἂν* in *ἀνηγγέλθαι* erit non ex *ἀνὰ* praepositione, sed augmentum perfecti paulo inusitatius.

p. 21, 11. *γενομένῳ*] imo vero *γένει.*

p. 21, 13. *ἀποδίδοσθαι*] scil. *τὸ προκηρυχθὲν ἀργύριον.*

p. 22, 4. Fort. *ἀδικοῦντι κ. τ. ν. τ. π. δεσμὸς ἢ ζημία.*

p. 22, 8. *τοὺς τὰ ἐναντία φρονοῦντας.*

p. 23, 1. *μεθιστάναι, αὐτοῖς ἀνυπόπτως:* ita, ut ipsi nil sinistri suspicentur.

p. 23, 18. *ἔνδον ὄντας θορυβεῖν καὶ ὑπεναντίον.*

p. 23, 19. *μετὰ τῶνδε τῶν προφάσεων*] scil. atque praeceptum est p. 1657 v. 12 [p. 22, 8] honesto praetextu.

p. 23, 19. *συνδιάγειν αὐτοῖς:* ita manere in suo consortio et societate civili. *αὐτοῖς* redit ad *τοὺς ἄλλους πολίτας τοὺς οὐχ ὑπόπτους*, quibus haec praescribuntur. subauditur in his infinitivis, ut solet, *χρή.*

p. 24, 1. *ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἐᾶν εἶναι:* oportet non pati eos seorsim secum esse vel privatos inter se circulos et coetus agitare.

p. 24, 2. *ἄλλας ἐπ' ἄλλαις πράξεις καὶ λειτουργίας αὐτοῖς ἐπιτάττειν* (vel *ἐπιτιθέναι*) *καὶ κελεύειν τὸ πλῆθος ἐπιρρεῖν* — *alias ex aliis procurationes et munerum obitiones vel functiones imperare et multitudinem immittere.*

p. 24, 3. *ὡς εἰς* est a Casaubono. in codice msto fuit *ὡσεί*, recte. videtur legendum esse *ὡσεὶ παραπετάσμασί τισι.*

p. 24, 5. *φέρεσθαι*] Sinere inferri.

p. 24, 7. *ἐξείργοντο.* nam de re gesta loquitur. *ἐξείργοντο μηδὲν νεωτερίσαι* idem est atque *ἐξείργοντο, ὥστε μηδὲν νεωτερίσαι δύνασθαι.* cum undique excluderentur eoque nequirent quicquam moliri.

p. 24, 7. *θέλοντες μηδενὶ φαίνεσθαι* (vel *ὑφορᾶσθαι*) *πρὸς τοὺς πολεμίους τι πρᾶξαι:* nolentes cuiquam videri, aut in suspicionem venire consiliorum cum hoste communicatorum.

p. 24, 9. *στρώμασιν εἰσφερόμενοι.* cohaeret cum hoc nominativo verbum *ἐποιήσαντο* v. 11.

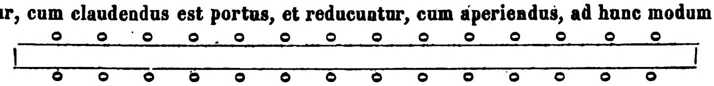
p. 24, 10. *ἵνα δὴ πρός τι* (scil. *φέγγος*)*:* quo scilicet ad lumen aliquod excubent (ille est eorum praetextus).

p. 24, 10. *φεγγίον.*

p. 25, 3. *ἑξῆς*] Fort. *ἕξ ἢ καὶ ἑπτὰ ἐπιβουλαὶ ἐκ τῆς βίβλου.* significare videtur eundem librum suum, ad quem supra aliquoties provocavit et ablegavit, scil. *τὴν παρασκευαστικὴν βίβλον.* et certe septem exempla affert: Chii, Argi, Heracleae, Lacedaemonis, Corcyrae, Chalcedonis, et rursus Heracleae.

p. 25, 7. *τοὺς συνάρχοντας.*

p. 25, 8. *τὸ κλεῖθρον* est trabs praelonga et admodum crassa pluresve, quae inter palos vel vallos mari infixos et sibi parallelos intermediae praeducuntur, cum claudendus est portus, et reducuntur, cum aperiendus, ad hunc modum:

catenam ferream h. l. designatam non esse apparet e commemoratione impicationis. ligna pice perfunduntur, catenae ferreae ungi pice nequeunt.

p. 25, 10. *ἐπεσκευάσθαι*] *ἐπισκευάσαι.*

p. 25, 17. lort. *τοὺς συνάρχοντας παρασκευάζειν ἅπερ ἔμελλεν.*

p. 26, 2. Fort. *τοῦ τείχους, κάμαξιν ἐπιδήσας, κατεκρέμασε:* suspendit e muro religata e perticis retia.

p. 26, 3. Hoc non intelligo. cur iterum aprugna commemorat? et quae sunt retia aprugna, foris vel extus habentia funes? cur non intus? cui bono?

p. 26, 9. *προσποιησάμενος:* cum eos sibi adiunxisset.

p. 26, 10. *καθίστησιν*] *καθίστη.*

p. 27, 6. *οἷς ἔχει*] Leg. *οὓς ἔδει:* omnes, quos oporteret.

p. 27, 7. *ὄντα ἕκαστον. ἐὰν δέ τις ἄλλοσε θῆται τὰ ὅπλα,* deletis sequentibus verbis, quae sunt scholium priorum. nam *ἄλλοσε θῆται τὰ ὅπλα alibi in armis excubet* (praeterquam in sua quisque tribu) profecto idem est atque *ἄλλῃ ἐξενεγκάμενος φανῇ.* nisi velis haec verba sic accipere: aut curet sibi arma sua a servo alio deportari, non ad locum conventus suae tribus.

p. 27, 9. Fort. *κατὰ φυλὰς διαιρεθέντες οἱ πλούσιοι.*

p. 27, 9. Fort. *τὸ μέλλον κακούργημα.*

p. 28, 1. Fort. *καὶ πάλαι λεγόμενον ἐν Λακεδαίμονι.*

p. 28, 17. Fort. *συμμάχων εἰσηγμένων εἰς τὴν πόλιν.*

p. 29, 1. *τῷ δ' αὐτῷ τρόπῳ καὶ μετά.*

p. 29, 5. *σύμμαχοι*] Fuerunt Cyziceni, ut e proximis patet. fortasse addendum est *ἐκ Κυζίκου.*

p. 29, 6. *βουλευομένων πρὸς τὰ αὐτοῖς.*

p. 29, 7. *ἐὰν μὴ καὶ Κυζικηνοῖς.*

p. 29, 10. *προσκαθημένων.* nam *προσκαθῆσθαι assidere urbi* est hostium obsidentium, sed *προκαθῆσθαι praesidere* est civium et sociorum, eam defendentium.

p. 30, 13. *ἀπολογιζομένοις ἀπὸ τῶν: indem sie sich den Vorschuss an ihren Steuern und Gaben abziehn, abrechnen lassen.*

p. 31, 1. *ἀφαιροῦντα*] scil. *τοὺς τόκους*.

p. 31, 2. Fort. *ὅτι δέ, ὡς τὰ πολλά, πολλοί τε καὶ φοβερώτατοι τοῖς πλουσίοις ἔφεδροι.*

p. 31, 5. *καθιστάνει δεῖ.*

p. 31, 6. Videtur duplex in libris lectio fuisse, in aliis *γένοιτο*, in aliis *πράττοιτο*, unde *γενόμενα πράττοιτο* conflatum.

p. 31, 6. *πόρων*.

p. 31, 11. *τὰ αὐτῶν*] scil. *χωρία*, praedia.

p. 32, 2. *ἰόντας*.

p. 32, 3. Recte monet Casaubonus *πλῆθος* legendum esse pro *πάθος*, sed etiam *κατ'* ut perperam e *καὶ* iteratum est delendum.

p. 32, 3. Pro *ἐν τύχει* videtur *ἐν τάχει celeriter* esse legendum.

p. 32, 4. Fort. *ἐάν τε μέρει μέρος δέῃ.*

p. 32, 5. *ὑπάρχῃ*, quod etiam Casaubonus occupavit.

p. 32, 8. Aut sic supplendus est locus, ut voluit Casaubonus, aut sic: *οὐδὲ τούτους ἅμα πάντας ἀνέδην, ἀλλὰ προπέμπειν τινὰς προεξερευνῶντας.*

p. 32, 11. Solet *προειδῶσιν* exarari.

p. 32, 11. *προσπέσῃ*.

p. 32, 16. Aut *φόβῳ* legendum aut *φοβουμένους*, nisi mavis *σε* vel *τινα* subaudire. f. quoque *ἀπὸ τῶν πολεμίων*.

p. 33, 4. *πασσυδί*. v. Wesseling. ad Diod. Sic. T. II p. 30.

p. 33, 12. Pro *ἀτακτότατοι* malim *ἄτακτοί τε*.

ibid. *πρὸ τῆς ἕω*] *ante diem alterum*, scil. ab irruptione hostium, seu primo statim die, quo hostis irrumpit.

p. 34, 3. *ὁπλίζειν*.

p. 34, 5. Recte quidem corrigit Casaubonus *ἐν πολεμίᾳ*, ut ipse quoque satim conjiciebam, sed malim sic exponere: *hostes, sapientes quidem illi et cauti, cum sunt* vel *agunt in hostico.*

p. 34, 8. *τὰ* (vel *τοὺς*) *κατὰ τὴν χώραν.*

p. 34, 13. *ἀπειθεῖς*.

p. 35, 4 *προκαταλαμβάνοντα*.

p. 35, 5. *κούφοις:* cum reliqua levi armatura, ut etiam Casaubonus.

p. 35, 6. *ἄγοντα*.

p. 35, 7. Mihi quoque, ut Casaubono, succurrit *προπεμφθέντων*, item *προφθασάντων*.

p. 35, 9. Fort. *τὰ προειρημένα*.

p. 35, 11. Aut delendum *ἤ* aut cum *δή* mutandum.

p. 36, 4. *ἀνὰ* vel *κατὰ τὰς αὐτὰς ὁδούς*. subaudi *δι' ὧν ὁ ἐχθρός σοι ἐπέλθῃ*.

p. 36, 6. Comma delendum [post *διώκοντας*], nihil deest.

p. 36, 14. *ἀφυλακτοτέρως*, ut etiam Casaubonus.

p. 37, 10. Fort. *προπαρασκευάσαντας πάντα*.

p. 38, 2. *ἡ χώρα ᾗ δεῖ πολλαχῇ:* ea, qua oportet.

p. 38, 3. *τούτους τοὺς τόπους*.

p. 38, 5. Fort. τὸ λοιπόν.

p. 38, 6. τι delendum ut natum e proximo π.

p. 38, 10. προήξεις] προέξεις.

p. 41, 1. ὅσαι τε (non γε) ἱεροποιΐαι.

p. 41, 7. Fort. συχνήν. τῶν δ' ἐπιβουλευόντων αὐτοῖς παρεσκεύαζόν τινες τὰ ἐπιτήδεια, καὶ συνῆγον τὰ ὅπλα ὡς εἰς τὴν πομπήν. καὶ δὴ ἐγένετο (scil. ἡ πομπή —), iam pervenerat pompa ad templum.

p. 41, 14. Post καταβεβλήκεισαν videtur deesse τοὺς δὲ φεύγειν ἠνάγκαζον.

p. 42, 3. κώλυμα μὲν οὖν (scil. τοῦτο ἦν).

p. 42, 7. οἱ delendum aut cum τοι mutandum, aut legendum οἱ ὄχλοι.

INDEX RERUM.

INDEX NOTARUM.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

Pag. 4, 16. *κατὰ πόλιν*] Malim *κατὰ τὴν πόλιν*.

Pag. 6, 4a 10. Rectius scripsissem in veteribus libris ꜱ notam idem quod sigma valere non nisi in compendiis finalibus. velut in eodem Palatino in Themistoclis epistola 5 margo habet ab antiqua manu $\overset{s}{\tau}\ \overset{s}{c}$. in Aristaeneti codice, qui duodecimo, ut opinor, saeculo scriptus est, ꜱ passim in extremis versibus legitur. ita $\tau\eta\sigma\overset{\frown s}{\sigma}$ fol. 20b, $\tau o\xi\acute{o}\overset{s}{\tau}$ fol. 22a, $\overset{\frown s}{\tau}$ fol. 27a. semel memini me in codice decimi sexti saeculi reperisse initialem S. cursivis literis ꜱ immistum est in Iulii Africani codice recentissimo Monacensi 195. vide quae supra p. 128, 3 in margine scripta sunt.

Pag. 7, 4. L. *τοιόνδε*.

Pag. 9, 10. *πολῖται*] Malim *οἱ πολῖται*. mox pro *ῥυμάρχην* et *ῥυμάρχας* rectius scribetur *ῥύμαρχον* et *ῥυμάρχους*.

Pag. 11, 9b 2. L. *κατά*.

Pag. 13, 4. In *M* lemma est *ΠΕΡΙ ΠΥΛΩΡΩΝ*.

Pag. 13, 5. *καθιστάναι*] Ita Parisinus 2522. *καθεστάναι M* et codex Casauboni.

Pag. 13, 11. *χρεωφειλέτας* Casaubonus: *χρεοφειλέτας M* et codex Casauboni.

Ibidem *ἄλλας* codex Casauboni: *ἄλλους M*.

Pag. 14, 1. In *M* lemma est *ΗΜΕΡΟΣΚΟΠΙΑ*.

Pag. 15, 3. L. *ἀγγέλληται*.

Pag. 16, 1a 16. L. *πλειόνως*.

Pag. 19, 15. *τοῖς ἐχομένοις*] Malim *ἐν τοῖς ἐχομένοις*.

Pag. 20, 5. Nunc malim *ὁμοτρόπως δὲ καὶ τοὺς κατὰ παίδευσιν*.

Pag. 21, 7. *ἢ ἐπὶ βωμοῦ* ad interpolatorem referendum.

Pag. 22, 1. *ἀναγγείλαντα*] Ita iam Meierus. idem praecepit, quod me fugit, *τούτων* p. 37, 8. *μέλλωσιν* p. 77, 12. *λανθάνοι* p. 78, 1. *βούλῃ* p. 90, 1. 92, 1. 2. 112, 3. 6. *ἔδει* p. 91, 1. *συμβαίνῃ* p. 94, 13. *ἀνέφυσαν* p. 97, 3. *προσφέρηται* p. 115, 15.

Pag. 22, 2. *καὶ ἐάν τις*] *καί*, quod nescio quomodo irrepserit, delendum est in contextu et in adnotatione.

Pag. 26, 11. *σιγῇ*] Procopius Hist. Arc. c. 1 *ὕβριζον ἐς αὐτὸν οὐ σιγῇ οὐδὲ ἐν παραβύστῳ ἀλλ' ἐς ὄψιν*.

Pag. 28, 4. Restituendum est quod in *M* est *Κορκύρᾳ* et infra *Κορκυραίων*.

Pag. 29, 1. *μισθοφόρων* probabiliter delet Hertlinus p. 4.

Pag. 30, 16. Rectius *τὰ ὑπεναντία ἐθέλουσι*.

Pag. 33, 3. *ἀβδηρίται* M.

Pag. 33, 12b 22. L. *ἀπαράσκευοι*.

Pag. 35, 2. Malim καὶ ἐσπαρμένων ἤδη τῶν πολεμίων εἰς ἁρπαγήν, ut apud Xenophontem est Hellen. III 4, 22.

Pag. 35, 8ª 1. Pro μαχήσεται lege μαχήσομαι.

Pag. 36, 16. Post φθάσαι dele punctum.

Pag. 37, 10ª 30. Dele verba 'αὐτάς Casparus Orellius: αὐτά M' et ᵇ4 scribe 'αὐτάς pro αὐτά Casparus Orellius.'

Pag. 38, 7. πρὸς τὴν πόλιν] Immo εἰς τὴν πόλιν. cf. p. 15, 16. 32, 15. 38, 13. ita et ἀπάγεσθαι εἰς τὴν πόλιν p. 37, 8.

Pag. 42, 12. Revocandum est κλεῖσαι.

Pag. 42, 19. L. μοχλός.

Pag. 44, 2ª 22. L. ἀνέσπασεν idemque restitue versu 29.

Pag. 50, 12. ἢ τὰ — ἐναντίοις] Absurdum est prius ἤ. non dubito, quin totum comma ab interpolatore confectum sit. ductum est ex IX, 1.

Pag. 54, 3. οὐ — μέλλει] Ita dudum Haasius in Iahnii annall. philol. et paed. vol. XIV, 5. p. 97.

Pag. 54, 10. χωρίον] Fortasse χῶρον.

Pag. 55, 12. ἐστί] Lege ἐστίν.

Pag. 55, 6ª 25. Lege XXVI 6.

Pag. 60, 12. ταύτην — μέριδος] Malim ταύτην δὲ μεταβάλλειν διὰ δέχ' ἡμερῶν. elisum δέκα apud Xenophontem est Cyrop. III 3, 24 et Longinum de Sublim. 14.

Pag. 65, 5. προσαγάγοιεν] Ita Turicenses, quos perperam secutus sum. verissime M προαγάγοιεν, cf. p. 30, 18. 38, 11. 111, 13.

Pag. 68, 3. ἦλθεν M.

Pag. 68, 8. C. Διόσκοροι.

Pag. 76, 2ª 12. L. ἢ γενομένου Turicenses.

Pag. 76, 12. ἄνδρας οἳ προσέξουσιν Haasius in Encycl. univ. litt. et antt. sect. III. vol. X. p. 337. adn. 3, atque ita ediderunt Turicenses.

Pag. 86, 6. τοῦ δὲ μέλλοντος] Malim μέλλοντος δέ.

Pag. 86, 2ᵇ 3. L. κεραμεοῦν et versu 21 ὑπολεύκῳ.

Pag. 87, 3ª 6. L. 'ἔτι τούτου καθεύδοντος. τούτου propter ἄνδρα absurdum est.'

Pag. 102, 7. Fortasse τοὺς ὑπηρετοῦντάς τε καὶ διακονουμένους. Lucianus Philops. 35 ἐς πάντα δεξιῶς ὑπηρέται καὶ διηκονεῖτο ἡμῖν.

Pag. 106, 10. L. κομίσαι.

Pag. 107, 1. Aliud agens truncavi Turicensium et Meinekii coniecturas. illi scripserunt καὶ ἐμπιμπράναι τὸ ἐν τῷ ὀρύγματι ἐνεχόμενον, hic καὶ ἐμπιμπράναι τὸ ἐν τῷ ὀρύγματι μηχανώμενον vel μεμηχανωμένον.

Pag. 108, 7. Scribendum εἰς ταὐτὸ συνδῆσαι ex Iulio Africano et ex eodem ταὐτὸ proximo versu.

Pag. 110, 6. δυνάμεως] Praecepit Orellius p. 308.

Pag. 120, 4. Pro 'v 1. 121, 22' lege '2'.

Verlag der Weidmannschen Buchhandlung (J. Reimer) in Berlin.

Druck von W. Pormetter in Berlin, Neue Grünstr. 30.

	DATE DUE		